

Талісман
Стівен Кінг

Пітер Страуб

За допомогою магічного напою Джек вирушає у потойбічний світ на пошуки таємничого кристалу. Його мета – зберегти життя матері. Проте в цьому новому світі вона є могутньою королевою, про що хлопець тим часом не знає. Йому доведеться зіштовхнутися зі страхіттям, магією і навіть зрадою. Але головне – не надто довго блукати незнайомими місцями, адже у пошуках потрібного можна загубити найдорожче.

Обережно! Ненормативна лексика!

Стівен Кінг

Пітер Страуб

Талісман

© Stephen King and Peter Straub, 1984, стор. 797 є продовженням службової сторінки

© Shutterstock.com / andreiuc88, обкладинка, 2016

© Hemiro Ltd, видання українською мовою, 2016

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад та художнє оформлення, 2016

Обережно! Ненормативна лексика!

Талісман

Ця книжка для

РУТ КІНГ,

ЕЛЬВІНИ СТРАУБ

Отож коли ми з Томом видряпалися на самий вершечок горба й подивилися вниз, на містечко, там блимали лише три чи чотири вогники, – певно, світилося в тих будинках, де лежали хворі; над ними яскраво сяяли зорі, а внизу повз містечко річка текла майже цілу миль завширшки, напрочуд спокійна й велична.

Марк Твен. Пригоди Гекльберрі Фінна[1 - «Пригоди Гекльберрі Фінна» («Adventures Of Huckleberry Finn») – популярний роман Марка Твена, уперше опублікований у грудні 1884 року. Епіграфи цитовано за виданням: Твен М. Пригоди Тома Соєра. Пригоди Гекльберрі Фінна / Марк Твен. – К.: Веселка, 1990. (Тут і далі прим. пер.)]

Мое нове вбрання було геть позакапуване свічкою та вимащене глиною, а сам я втомився, як зацькований пес.

Марк Твен. Пригоди Гекльберрі Фінна

Частина I

Джек ушивається[2 - Автори прозоро натякають на передостанній рядок роману Марка Твена «Пригоди Гекльберрі Фінна»: «Мабуть, доведеться мені вшитися на індіанську територію...»]

Розділ перший

Готель «Сади Альгамбри»

П'ятнадцятого вересня 1981 року хлопчик на ім'я Джек Соєр стояв там, де вода й суша зливаються воедино, та, засунувши руки в кишені джинсів, вдивлявся в непорушний Атлантичний океан. Хлопчику було дванадцять років, і на свій вік він виглядав височеньким. Легкий океанічний бриз звіював з його ясного та чистого чола пасмо трохи задовгого каштанового волосся. Він стояв, сповнений тривожних і болісних відчуттів, з якими жив останні три місяці – відколи мати замкнула двері їхнього будинку на Родео-Драйв у Лос-Анджелесі та, закрутившись у вирі меблів, чеків та агентів нерухомого майна, винайняла квартиру на Централ-Парк-Вест. Із тієї квартири вони теж утекли на тихий курорт на Нью-Гемпширському узбережжі. Порядок і передбачуваність зникли з Джекового світу. Життя видавалося йому таким же плинним і бурхливим, як і товща води, що простягалася попереду. Матір гнала його світом, тягнула з місця на місце; але що гнало її саму?

Його мати тікала, тікала.

Джек обернувся, обвівши оком порожній пляж спершу по ліву, а потім і по праву руку від себе. Ліворуч розкинувся «Дивосвіт Аркадія» – парк розваг, гамір і галас в якому не замовкали від Дня Пам'яті й до Дня Праці[3 - День Пам'яті і День Праці – національні свята в США. День Пам'яті (Memorial Day) відзначають щорічно в останній понеділок травня. День присвячено пам'яті американських військовослужбовців, що загинули у всіх війнах і збройних конфліктах, в яких США брали участь. Багато американців вважають День Пам'яті фактичним початком літа. Традиційно у цей день відбуваються сімейні застілля, пікніки, спортивні змагання. День Праці (Labor Day) – відзначається першого понеділка вересня. Цього дня розпочинається навчання в школах.]. Тепер він стояв, мовчазний і нерухомий, мов серце, що завмерло між двома ударами. Схожі на чудернацькі риштування «американські гірки» височіли на тлі безликого й захмареного неба, а чорні стійки та кутові опори нагадували ескізи вугіллям. Десь там був його новий друг, Спіді Паркер, але зараз хлопчик не думав про нього. Праворуч стояв готель «Сади Альгамбри», і саме до нього нестримно поверталися Джекові міркування. У день приїзду йому на мить здалося, що він побачив веселку над подвійним дахом мансарди. Знак долі, передбачення на майбутні кращі зміни. От тільки не з'являлася там веселка. То крутився флюгер, захоплений вітрами в полон – праворуч-ліворуч, праворуч-ліворуч... Тоді Джек вийшов із орендованого авто і, не звертаючи уваги на безмовне мамине прохання витягнути багаж, поглянув угору. Над рухливим мідним півником флюгера нависло тільки порожнє небо.

– Синку, відчини багажник і витягни торби, – гукнула до нього мама. – Одна надірвана підстаркувата акторка бажає зареєструватися в готелі й трохи хильнути.

– Банального мартіні, – відгукнувся на те Джек.

– А я сподівалася, ти скажеш, що я не така вже й підстаркувата, – мама важко виштовхала себе з автомобільного сидіння.

– Ти не така вже й підстаркувата.

Вона зиркнула на сина звичним поглядом хвацької Лілі Кавано (Сойер), яка два десятки років поспіль була Королевою «бешок»[4 - «Бешки» – фільми категорії «Б», тобто малобюджетні трешеві стрічки.]. Жінка випросталася.

– Тут буде добре, Джекі, – сказала вона. – Тут усе буде добре. Це хороше місце.

Чайка повільно пролетіла над дахом готелю, і на мить Джека охопило тривожне відчуття, ніби флюгер полетів угору.

– Ми на певний час утримаємося від телефонних дзвінків, гаразд?

– Звісно, – відповів Джек.

Вона бажала сховатися від дядька Моргана, їй не хотілося більше сварок із колишнім діловим партнером покійного чоловіка – кортіло тільки заповзти в ліжко з келихом банального мартіні та з головою сховатися під ковдру...

Мамо, що з тобою не так?

Надто багато смертей навколо; світ наполовину зіплений зі смерті. У небі заквилила чайка.

– Хутчіше, малий, хутчіше, – промовила мама. – Ходімо в одне велике хороше місце[5 - Натяк на оповідання Генрі Джеймса «Велике хороше місце» («The Great Good Place»)].

Джек подумав тоді: «Принаймні, якщо стане зовсім сутужно, завжди є дядько Томмі».

Та дядько Томмі був уже мертвий. І саме ця новина зависла зараз із того боку багатьох телефонних дротів.

2

«Альгамбра» звисала над водою – велична вікторіанська будівля на гігантських гранітних брилах. Здавалося, вона майже поєднується з невисоким скелястим мисом, що стремів на декілька миль вздовж Нью-Гемпширського узбережжя. Із суші готель оточували англійські сади; та коли Джек дивився на пляж, то боковим зором бачив лише темно-зелений

живопліт і більше нічого. Мідний півник бовванів на тлі неба, відділяючи захід від північного заходу. На табличці у вестибюлі повідомляли, що саме тут 1838 року на Північній Конференції Методистів провели перший мітинг за аболіціонізм[6 - Аболіціонізм – рух кінця XVIII – початку XIX століття за скасування рабовласництва в США.] у Новій Англії. Деніел Вебстер[7 - Деніел Вебстер (1782–1852) – американський політичний діяч, державний секретар США, сенатор, член Палати представників.] виголосив тоді довгу натхненну й полум'яну промову. Якщо вірити табличці, він сказав: «Від сьогодні й надалі знайте, що рабство як американський соціальний інститут почало занепадати, а невдовзі зовсім зникне в штатах та на всіх територіях».

3

Тож завітали вони сюди минулого тижня, і той день поклав край їхній метушні в Нью-Йорку, з якою вони жили впродовж декількох місяців. У «Аркадії» не з'являлися жодні найняті Морганом Слоутом адвокати, котрі вискакували з авто та махали перед носом папірцями, які треба заповнити, треба підписати, місіс Сойер. В Аркадія-Біч не було телефонів, які не замовкали від полудня й до третьої ночі (дядько Морган, певно, забув, що мешканці Централ-Парк-Вест жили зовсім не за каліфорнійським часом). Направду, телефони в Аркадія-Біч зовсім не дзвонили.

Коли вони заїхали в це курортне містечко, а мама, примруживши очі, зосереджено вела машину, Джек помітив на вулиці одну-єдину людину – божевільного старигана, котрий безцільно штовхав тротуаром порожній магазинний візок. Над ними височіло бліде, сіре небо – незатишне небо. Тут, на противагу Нью-Йорку, лише монотонне завивання вітру порушувало тишу безлюдних вулиць, що здавалися надто широкими без машин. Скрізь порожнювали крамниці з вивісками «Відчинено лише на вік-енд» або ще гірше від того – «Зустрінемося в червні!». Перед «Альгамброю» простягалися сотні вільних паркувальних місць, а столики в сусідньому кафетерії «Чай і варення Аркадії» стояли порожнем.

Божевільні старигани, з яких сиплеться порох, штовхають магазинні візки порожніми вулицями.

– У цій чудовій малесенькій місцині я провела найщасливіші три тижні свого життя, – розповідала Лілі, проїжджаючи повз старигана.

Джек побачив, як той налякано та сторожко озирнувся і прошепотів щось; от тільки хлопчик не міг розібрати, що саме. Зрештою машина повернула на звивисту під'їзну доріжку, що тяглася крізь сади до готелю.

Ось чому вони спакували все, без чого не могли жити, у валізи, наплічники та пластикові пакети, замкнули двері квартири, старанно ігноруючи пронизливе деренчання телефону, яке, здавалося, пролізало крізь замкову шпарину та наздоганяло їх навіть у холі; саме

тому вони закинули в багажник і на задне сидіння орендованого авто всі свої переповнені коробки й торби, годинами рухались на північ магістраллю Генрі Гудзона, по I-95[8 - I-95 (Interstate 95) – головне шосе Східного узбережжя США, що тягнеться берегом Атлантичного океану від штату Флорида до Нової Англії. I-95 обслуговує головні міста країни, такі як Вашингтон та Нью-Йорк на півночі та пляжні райони Оутер Бенкс та Маямі-Біч на півдні.] – лишень тому, що Лілі Кавано-Сойер колись була тут щасливою.

Тисяча дев'ятсот шістдесят восьмого, за рік до Джекового народження, Лілі номінували на «Оскар» за роль у стрічці «Спалах». «Спалах» був найкращим із фільмів Лілі, і саме в ньому їй пощастило найглибше продемонструвати акторський талант, ніж це дозволяли її звичні ролі «поганих дівчат». Ніхто не вірив, що Лілі переможе, і найменше – вона сама. Самий лише суспільно прийнятий шаблон стосовно того, що номінація вже є честю, підносив її у власних очах. Щоб відсвяткувати цей успіх, Філ Соєр мудро забрав її на тритижневий відпочинок у готель «Сади Альгамбри». Тут, з іншого боку континенту, лежачи в ліжку й попиваючи шампанське, вони дивилися по телевізору церемонію «Оскара». Якби Джек був старшим і розкинув мізками, то, вирахувавши, з'ясував би, що і його власна історія почалася саме в «Альгамбрі».

Коли зачитали імена акторок, номінованих на премію за найкращу жіночу роль другого плану, Лілі, за родинною легендою, прогарчала Філу: «Якщо я виграю ту штуку, коли мене немає на церемонії, то просто на твоїх грудях станцюю мавпячий танок на шпильках».

Але коли перемогла Рут Гордон, Лілі сказала: «Звісно, вона заслужила, вона класнюча мала, – а тоді негайно штурхонула чоловіка в груди й додала: – Знайди мені ще схожу роль, якщо ти такий крутий агент».

Але більше схожих ролей не було. За два роки по смерті Філа Лілі зіграла останню свою роль – цинічної екс-повії у фільмі «Маніяки на мотоциклах».

Саме ті часи згадувала Лілі тепер, здогадався Джек, витягуючи валізи із заднього сидіння та багажника. Сумка «Д'Агостіно» розірвалася саме на літерах «Д'Аг», і купа згорнутих шкарпеток, різноманітних фотографій, коміксів, шахових фігурок разом із дошкою розсипались по багажнику. Джек позапихав усі ці манатки в інші пакунки.

Лілі повільно піднімалася сходами готелю, раз по раз чіпляючись за поручні, мов стара бабуса.

Потягавши важкі валізи, Джек випростався і знову поглянув на небо, де – він був певен – бачив веселку. От тільки веселки не було – лише неспокійне, тривожне небо. А тоді:

– Йди до мене, – тихо, але чітко промовив хтось за його спиною.

– Га? – запитав Джек, озирнувшись.

Та перед ним простягалися тільки безлюдні сади і дорога.

– Так? – перепитала мама.

Згорблена та пригнічена, вона трималася за ручку великих дерев'яних дверей.

– Здалося, – відказав Джек. Не було ані голосу, ані веселки. Він забув про них і подивився на маму – вона саме боролася з важкими дверима. – Зачекай, я допоможу, – гукнув він і швидко піднявся сходами.

Хлопчик незграбно ніс велику валізу та тягнув за собою повний светрів паперовий пакунок.

4

До зустрічі зі Спіді Паркером Джек безтямно проводив дні в готелі, немов сплячий пес, котрий втратив лік часу. У ці дні життя здавалося йому дивним сном, сповненим тіней та непостійної мінливості. Навіть страшні новини про смерть дядька Томмі, що надійшли телефоном минулої ночі, своїми жахіттями не змогли вивести його з цього стану. Якби Джек вірив у забобони, то подумав би, що певні зовнішні сили захопили його життя й тепер керують ним і мамою. У свої дванадцять років Джек Соєр був достатньо активною людиною, і тому бездіяльність цих днів після галасливого Мангеттену дивним чином тривожила і непокоїла його.

Джек усвідомив, що стоїть посеред пляжу; він зовсім не пригадував, як дістався сюди та чому взагалі прийшов. Спершу він подумав, що сумує за дядьком Томмі, але насправді його мозок просто заснув, надавши тілу цілковиту свободу дій. Він навіть не міг зосередитися та зрозуміти, про що йшлося в тих комедіях, які вони з Лілі дивилися минулого вечора; деталі миттю вивітрилися з його пам'яті.

– Уся ця метушня втомила тебе, – сказала мама, глибоко затягнувшись цигаркою і примружено дивлячись крізь дим на сина. – Джекі, маленький мій, тобі лишень треба трішечки відпочити. Це гарне місце. Давай же насолоджуватися ним якомога довше.

Перед ними на червонястому екрані телевізора Боб Ньюгарт[9 - Джордж Роберт «Боб» Ньюгарт (1929–1978) – американський актор і комедіант, лауреат премій «Греммі» (1961), «Золотий глобус» (1962) та «Еммі» (2013).] здивовано розглядав черевик, який тримав у правій руці.

– Я так і роблю, Джекі, – вона посміхнулася йому. – Відпочиваю і насолоджуюсь.

Джек поглянув на годинник. Минуло вже дві години, відколи вони дивилися телевізор, а він

зовсім не пам'ятав, що демонструвалося раніше.

Джек уже збирався спати, коли пролунав телефон. Старий добрий дядько Морган Слоут таки знайшов їх. Новини від дядька Моргана ніколи не були особливо приємними, та ця, напевно, була невітійною навіть за мірками дядька Моргана.

Джек стояв посеред кімнати та спостерігав, як материне обличчя дедалі білішає та білішає. Вона легенько стиснула рукою горло, на якому за останні кілька місяців з'явилися нові зморшки. Розмову слухала мовчки, прошепотівши лише: «Дякую, Моргане», – й поклала слухавку. Коли повернулася до Джека, то виглядала набагато старшою та змарнілішою, ніж будь-коли.

– Джекі, зараз тобі знадобиться вся мужність, гаразд?

От саме мужності йому й бракувало. Вона взяла його за руку й промовила:

– Джеку, сьогодні дядька Томмі збив автомобіль. Водій утік.

Джек почав задихатися, наче останнє повітря миттю вивітрилось із нього.

– Його збив фургон, коли він переходив бульвар Ла Съєнега. Свідок повідомив, що автомобіль був чорного кольору з написом «Дике Дитя», але це... це все.

Лілі заплакала. І вже за мить Джек, сам собі дивуючись, теж заплакав. Відтоді минуло три дні, що здалися Джекові вічністю.

5

П'ятнадцятого вересня 1981 року хлопчик на ім'я Джек Соєр стояв і дивився на непорушну воду на безликому пляжі біля готелю, що нагадував замок із роману сера Вальтера Скотта. Він хотів заплакати, але не міг навіть сльози із себе вичавити. Навколо нього була тільки смерть, що заповнила собою половину світу, та жодних веселок. Фургон «Дике Дитя» забрав дядька Томмі в інший світ. Дядько Томмі помер у Лос-Анджелесі, дуже далеко від східного узбережжя, яке було його справжньою домівкою, і про це знав навіть такий малюк, як Джек. Чоловік, який уважав за потрібне зав'язувати краватку перед візитом в «Орбіз»[10 - «Орбіз» («Arby's Restaurant Group, Inc.») – друга за величиною в США мережа фастфудів, що спеціалізується на сандвічах. Налічує понад 3400 закладів.], щоб з'їсти ростбіф, не мав жодних справ на західному узбережжі.

Його батько помер, дядько Томмі помер, його мама, можливо, помирає. Джек відчув смерть навіть тут, у Аркадія-Біч, де вона розмовляла голосом дядька Моргана з того боку дроту. Нема нічого банальнішого й очевиднішого за меланхолію, яку навіть курорт у

мертвий сезон, бо ти постійно наштовхуєшся на привидів минулого. Здавалося, смерть уплітається в текстуру буття та запах океанського бризу. Джек злякався... Уже тривалий час він боїться. І життя тут, в абсолютному спокої, тільки допомогло йому усвідомити це – усвідомити, що смерть, імовірно, весь час, поки вони їхали по I-95 із Нью-Йорка, сиділа за кермом, примружено спостерігала за ним крізь цигарковий дим і просила знайти по радіо якийсь боп[11 - Бібоп, Бі-боп, або просто боп (англ. bebop) – джазовий стиль, що розвинувся на початку 1940-х. Він відкриває період сучасного джазу та докорінно відрізняється від попередніх стилів. Для бібопу характерним є унісонне проведення теми на початку та наприкінці композиції]. Джек якось невиразно пригадав, як батько казав, що він народився з головою старого, от тільки його голова зараз зовсім не відчувала себе старою. Цієї миті він почувався надзвичайно юним. «Наляканим, – раптом подумав. – Чорт забирай, а мені ж страшно. Це тут закінчується світ, так?»

Чайки ширяли над головою в сірому небі. Тиша була такою ж сірою, як і небо – і такою ж смертельною, як і темні кола під її очима.

6

Коли він блукав «Дивосвітом» і зустрів Лестера Спіді Паркера, то вже втратив лік дням. Він безцільно вештався, марнуючи час. Та тої миті бездіяльність і тривале очікування одразу полишили його. Лестер Паркер був чорношкірим, мав кучеряве сиве волосся і глибокі зморшки на щоках. У буремні молоді роки він був мандрівним музикантом і грав блюз, але тепер його ніхто не помічав. Та й не говорив він нічого особливого. Проте коли Джек блудив «Дивосвітом» і знічев'я забрів до зали з ігровими автоматами, то зустрів Спіді й, побачивши його вицвілі очі, відчув, як неспокій полишає його. Він знову став собою. Здалося, ніби якась магічна хвиля вийшла зі старого й наповнила Джека.

Спіді всміхнувся й сказав:

– Еге, закладаюся, у мене з'явилась компанія. Сюди завітав маленький подорожній.

Справді, його більше не сковували тенета: ще мить тому він відчував, що його загорнули в мокру вовну та солодку вату, а тепер – звільнили. На мить здалося, ніби над головою старого сяйнув срібний німб, легенький променистий ореол, але щойно Джек кліпнув, той зник. Він познайомився зі Спіді, коли той тримав у руках держак важкої й широкої швабри.

– З тобою все гаразд, синку? – Чоловік торкнувся спини хлопця. – Світ котиться в провалля чи є й зміни на краще?

– Ем-м, на краще, – відповів Джек.

– Тоді ти прийшов у потрібне місце, кажу тобі. Як тебе прозивають?

«Маленький подорожній, – сказав Спіді того найпершого дня, – старий добрий Джек-Мандрівник. – Спіді всім тілом сперся на стіл для скіболу й обхопив руками держак швабри, ніби то була дівчина на танцях. – Чолов'яга, якого ти отута бачиш – Лестер Спіді Паркер, він теж колись був мандрівником, синку, ги-ги, о так, Спіді знав дорогу, він усі дороги знав у давні деньки. У мене була своя банда, Джеку-Мандрівнику, ми грали блюз. Блюз на гітарах. Зробили кілька записів, та я не буду засмучувати тебе питаннями, чи ти, бува, їх не чув. І кожен склад мав свій такт, кожна фраза – свої римшоти[12 - Римшот – удар барабанною паличкою по ободу барабана.] і фоновий ритм».

Замість гітари Спіді Паркер тепер тримав швабру, проте так і залишився музикантом. Уже за перших п'ять секунд розмови Джек збагнув, що його небайдужий до джазу тато з радістю провів би час у компанії Спіді.

Наступні три-чотири дні Джек майже весь час ходив слідом за Спіді, спостерігаючи за його роботою і допомагаючи. Спіді дозволяв забивати цвяхи, зачищати наждаком стовпці, які потрібно було пофарбувати. Ці прості завдання під керівництвом Спіді були для нього єдиною розвагою і поліпшували настрій. Тепер перші дні в Аркадія-Біч здавалися Джекові юдоллю печалі, від якої врятував його новий друг. Бо Спіді Паркер справді став його другом – було навіть щось таємниче в тому, як швидко вони потоваришували.

Через декілька днів по тому, як Джек звільнився від заціпеніння (чи то Спіді зняв його, розвіявши злі чари поглядом ясних очей), Спіді Паркер став для нього ближчим за всіх інших друзів, за винятком хіба що Річарда Слоута, якого Джек знав практично з колиски. І тепер, сприймаючи тепло, що випромінював його новий друг, він відчував, що біль від втрати дядька Томмі та страх, що його мама також може померти, відійшли на задній план.

І знову його охопила давня незатишна думка, що ним керують і маніпулюють, немов якісь невидимі нитки прив'язують його з матір'ю до цього занедбаного місця край моря. Вони хочуть, щоб він був тут, але хто вони? А може, це просто божевілля? Внутрішнім зором Джек далі бачив згорбленого божевільного стариганя, котрий щось нашіптував собі під ніс і котив униз тротуаром порожній магазинний візок.

Квиління чайки розрізало повітря, і Джек вирішив, що поговорить про свої переживання зі Спіді Паркером, хай навіть Спіді подумає, що Джек здурів, хай навіть покепкує з нього. Проте в глибині душі Джек знав, що Спіді не сміятиметься. Вони були близькими друзями, і Джек розумів, що старому доглядачеві можна розповідати все.

Але він був іще не готовий до цього. Бо все скидалося на суцільне божевілля, у якому він сам до кінця не розібрався. З неохотою Джек повернув від «Дивосвіту» й по піску побрів до готелю.

Розділ другий

Вирва розверзається

1

Це сталося наступного дня, хоча Джек Соєр не порозумнішав. Минулої ночі йому наснився найстрашніший сон у житті. У ньому жахливе створіння – карликовий монстр із гнилою зотлілою шкірою та кривими очиськами – прийшло за його матір'ю.

– Твоя мати от-от помре, Джеку. Ти заспіваш «алілуя»? – прокумкала потвора, і Джек знав, як знають уві сні, що вона радіоактивна і якщо він доторкнеться до неї, то також загине.

Джек прокинувся в холодному поту на найвищій ноті сну й голосного крику. І лише рівномірне гуркотіння прибою нагадало йому, де він перебуває. Минула не одна година, перш ніж він знову заснув.

Зранку він хотів розказати цей сон матері, але Лілі похмуро ховалася від нього за стіною цигаркового непривітного диму. Лише коли він під вигаданим приводом зібрався йти з кав'ярні готелю, вона ледь усміхнулася.

– Подумай, що ти хочеш на вечерю.

– А можна?

– Можна. Будь-що, крім фаст-фуду. Я не для того приїхала з Лос-Анджелеса до Нью-Гемпшира, щоб труїтися хот-догами.

– Можемо сходити в якийсь рибний ресторанчик у Гемптон-Біч, – сказав Джек.

– Чудово. Іди пограйся.

«Іди пограйся, – подумав з непританною йому гіркотою Джек. – О так, матусю, ти просто молодець! Круто. А з ким? Мамо, чому ти тут? Чому ми тут? Наскільки ти хвора? Чому ж ти не хочеш розказати мені про дядька Тома? І що на думці в дядька Моргана? Що?..»

Питання, питання. І жодне з них не варте ані шеляга, бо ніхто не міг дати на них відповіді.

Хіба що Спіді...

Але це було смішно; як міг чорношкірий стариган, котрого він нещодавно зустрів, вирішити хоч одну із цих проблем? А втім, думка про Спіді Паркера витанцьовувала на краю Джекового мозку, поки він повільно брів дощаним помостом до депресивно порожнього пляжу.

2

«Край світу тут, правда?» – знову подумав Джек.

Над головою в сірому небі кружляли чайки. За календарем досі тривало літо, але в Аркадія-Біч воно закінчувалося ще на День Пам'яті. Тиша була такою ж сірою, як і небо.

Він поглянув на свої кросівки. Вони були в липкому мазуті. «Пляжний бруд, – подумав він. – Якась гидота». Він навіть не уявляв, де так замастився, і з огидою відійшов від берега.

Чайки з криками стрілою летіли до землі. Котрась із них закиглила особливо голосно, і Джек почув майже металевий звук, немов тріснув поміст. Він озирнувся й побачив, як пташка незграбно приземлилася на купу каміння. Чайка, як робот, швидко покрутила головою, переконалася, що вона сама, і зістрибнула з дощок на гладенький утрамбований пісок, на який кинула молюска. Мушля розбилася, мов яйце, і Джек побачив усередині сире м'ясо, яке ще ворушилося, чи, можливо, йому тільки здавалося...

Не хочу цього бачити.

Та перед тим, як він відвернувся, жовтий вигнутий дзьоб чайки вп'явся в м'ясо, тягнучи його, наче гумку. Джек відчув, що шлунок зав'язало в слизький вузол. Здавалося, він чує, як у голові горлають роздерті тканини – жодної конкретики, лише тупий крик плоті в агонії болю.

Він знову спробував відвести погляд від чайки, але не зміг. Крізь роззявлений дзьоб на мить промайнула брудно-рожева горлянка пташки. Молюск втягнувся назад у свою розламану мушлю, і чайка деяку мить дивилася на нього; її смертельно чорні очі підтверджували жакну істину: помирають батьки, помирають матері, помирають дядьки, навіть якщо ті вчилися в Єльському університеті, зодягнені в костюми-трійки, вони скидаються на непорушні кам'яні стіни Севіл Ров[13 - Севіл Ров – одна з вулиць у центральному кварталі Лондона – Мейфейрі. Відома численними ательє з індивідуального шиття чоловічих костюмів. А ще на Севіл Ров, 1, розташована штаб-квартира Королівського географічного товариства, а по сусідству, на Севіл Ров, 3, студія звукозапису, на даху якої відіграли свій останній концерт «Бітлз» 30 січня 1969 року.]. Можливо, діти також помирають... та кінцем усьому може бути дурнувате й бездумне

волення живих тканин.

– Агов! – голосно крикнув Джек, заклопотаний думками й не контролюючи дій. – Агов, може, досить?

Чайка вп'ялася у свою здобич, спостерігаючи за хлопчиком чорними маленькими намистинками-очима. Мить по тому вона заходилася знову порпатися в м'ясі. «Хочеш трохи, Джеку? Воно все ще сіпається! Боже милостивий, таке свіже, навряд чи воно знає, що вже померло!»

Сильний жовтий дзьоб знову встромився в м'ясо та потягнув. Потя-я-ягну-у-ув... Шматок молюска відірвався. Чайка здійняла голову до сірого вересневого неба, ковтнула. І знову Джекові здалося, що пташка спостерігає за ним. Так очі деяких картин завжди стежать за тобою, в якій би частині кімнати ти не стояв. Очі... він знав ці очі.

Раптом Джек захотів до мами – до її темних синіх очей. Він не міг пригадати, коли ще йому так відчайдушно хотілося до неї; можливо, у ранньому дитинстві. «Люлі-люлі», – чув він її спів у голові, й голос той був голосом невловимого вітру. «Люлі-люлі, засинай, малий Джекі, до світання, тато йде на полювання, ось такий-от джаз». Він пам'ятає, як його колисали та як мама викурювала одну за одною «Герберт Тарейтон»; певно, коли читала сценарій, або «блакитні сторінки», як вона любила висловлюватись. Джек запам'ятав: «блакитні сторінки». «Люлі, Джекі, все чудово, засинай, любенький, знову. Тсс... спи. Люлі-люлі».

Чайка дивилася на нього. З несподіваним жахом, що скував горло, мов гаряча солоня вода, він збагнув, що чайка справді дивилася на нього. Ці чорні очі (чиї?) бачили його. І Джек знав цей погляд.

Шматок сирого м'яса досі стирчав у дзьобі чайки, і поки хлопчик дивився на неї, вона проковтнула його. Вона дивно роззявила дзьоб, неначе шкірилася.

Джек відвернувся та побіг. Він схилив голову, солоні сльози обпікали очі, кросівки заривалися в пісок, і якби хтось здійнявся високо вгору, на висоту чайного польоту, то серед сірого дня побачив би тільки хлопчика та його сліди; Джек Сойер, дванадцятирічний та самотній, забувши про Спіді Паркера, біг назад до готелю. Його голос змішувався зі сльозами й вітром, а він і далі заперечно кричав і кричав: «Ні, ні, ні».

3

Засапано Джек зупинився на узвишші пляжу. Сильний гострий біль у лівому боці штрикав його між ребрами. Він сів на котрусь із лавок, призначених для літніх людей, і відкинув волосся з очей.

Візьми себе в руки. Якщо Сержант Ф'юрі йде з восьмою секцією, хто має очолити Горластих Командос[14 - «Сержант Ф'юрі Лють та його Горласті Командос» («Sgt. Fury and his Howling Commandos») – серія коміксів про вигаданий підрозділ армії США часів Другої світової війни, яку видавала «Marvel Comics у» 1963–1981 роках.]]?

Джек усміхнувся – йому справді стало трохи ліпше. Звідси, з п'ятдесяти футів над рівнем океану, усе видавалося не таким уже й кепським. Можливо, через зміну атмосферного тиску чи чогось такого. Те, що трапилося з дядьком Томмі, – жахливо, але він упевнений, що переживе це і сприйме світ таким, яким він є насправді. Принаймні так казала мама. Дядько Морган сильно набридав їм останнім часом, проте, з іншого боку, дядько Морган набридав їм завжди.

«А що з мамою... з нею буде все гаразд, чи не так?» – міркував він, сидючи на лавці та длубаючи кросівком у піску біля помосту. Насправді, з його матір'ю все добре. І це цілком можливо. Врешті-решт, ніхто ж не казав їй, що в неї невиліковна хвороба. Ні, якби в неї був рак, вона б не привезла його сюди. Найімовірніше, вони зараз були б у Швейцарії, приймали б холодні мінеральні ванни та наїдалися б козячими гландами[15 - Один із шахрайських методів лікування раку, що набув особливої популярності в першій половині XX століття.] чи щось на кшталт цього. Вона б учинила саме так. Тож, можливо...

Повільний сухий шепіт увірвався в думки Джека. Він поглянув униз, і його очі розширилися. Пісок під лівим кросівком заворушився. Дрібні білі піщинки закрутились у маленьке коло діаметром з палець. Посередині кола пісок опустився і утворилася ямка завглибшки два дюйми. Краї ямки також рухалися колом проти годинникової стрілки.

«Такого не може бути, – миттю подумав Джек, але серце мало не вискочило з грудей, пришвидшилось дихання. – Такого не буває, це лишень міраж або краб».

Але це не був ані краб, ані міраж. І місце це не було таким, яке він з острахом уявляв, нудьгуючи, і вже достоту воно не скидалося на краба. Із сухим шурхотом пісок почав закручуватись швидше, наводячи його на думки про статичну електрику та досліди з лейденською банкою[16 - Лейденська банка – найперше відоме втілення електричного конденсатора. Прототип сучасної батарейки.] на уроці фізики минулоріч. Проте найбільше це нагадувало довгий і уривчастий подих; останнє зітхання смертника.

Ще більше піску сипалося всередину та закручувалося; тепер це нагадувало вир, такий собі перевернутий вихор. З'явилася яскрава жовта обгортка від жуйки... зникла-з'явилася, зникла-з'явилася – хлопчик щораз бачив її знову і знову. У міру того як більшав вихор, Джек міг краще прочитати напис. Спершу «Дж», тоді «Джу», ще за мить «Джусі Ф». Вихор збільшувався, і пісок стягнуло з обгортки. Швидко та грубо, наче ворожа рука зірвала покривало із застеленого ліжка. «Джусі Фрут» – прочитав він, і обгортку понесло вгору.

Пісок крутився дедалі швидше й немовби шипів від люті. «Хххххх-хааааааааахххххх», – Джек витріщився на видово спершу зачаровано, а тоді налякано. Пісок розверзався, як велике темне око – це було око чайки, що кинула молюска на скелю, а тоді пожирала живе м'ясо, немовби канцелярську гумку.

– Хххххх-хааааааааахххххх, – насміхався смерч мертвим сухим голосом. І він лунав не в голові хлопця. Хоч як сильно Джек хотів би, щоб це була гра його уяви, але голос лунав насправді: – Вставна щелепа випала, Джеку, коли «Дике Дитя» збило його, зуби розлетілися врізнобіч, трах-тарарах! Чи ти закінчив Єльський університет, чи ні, а коли старе добре «Дике Дитя» налетить на тебе та виб'є вставні зуби, Джекі, тобі кінець. І матері теж...

Після цього він знову побіг – наосліп, не озираючись; вітер здував волосся з його лоба, а широко розплющені очі наповнювалися страхом.

4

Джек ішов через тьмянний вестибюль готелю настільки швидко, наскільки міг. Хоча бігти йому заважав навколишній інтер'єр. Тут було тихо, як у бібліотеці, сіре світло падало крізь високі сегментовані вікна й пом'якшувало кольори вицвілих килимів. Однак, дійшовши до конторки адміністратора, хлопчик усе-таки трохи підбіг. Одразу біля арки, обшитої деревом, з'явився згорблений денний портьє з попелясто-сірим обличчям. Він нічого не сказав, але опущені кутики вуст виказали його незадоволення. Неначе Джек наважився бігти в церкві. Хлопчик витер лоб рукавом і примусив себе повільно піти до ліфта. Натиснувши на кнопку, він спиною відчув злий погляд портьє. За цей тиждень він лише раз бачив, щоб портьє всміхнувся: коли впізнав його матір. Усмішка відповідала лише мінімальним вимогам ввічливості.

– Це ж яким старим треба бути, щоб пам'ятати Лілі Кавано, – сказала вона Джекові, щойно вони опинилися в номері.

Були часи, і то недавно, коли її впізнавали через один із тих п'ятдесяти фільмів, у яких вона знімалася в 50—60-х роках. Її називали Королевою «бешок», хоча вона вибрала собі інше прізвисько – Королева автокінотеатрів. Байдуже, хто це був – таксист, офіціантка чи жіночка, що продавала блузки в магазині «Сакс»[17 - «Сакс» – один із дорогих бутиків у районі Беверлі-Гіллз у Лос-Анджелесі, популярний серед голлівудських зірок.] на бульварі Вілшир, – це завжди підносило її настрій на декілька годин. Але тепер ця маленька втіха втратила для неї свою принадність.

Джек пританцьовував перед нерухомими дверима ліфта, а в його вухах лунав знайомий голос, що піднімався з піщаного виру. На мить він побачив Томаса Вудбайна – вірного, доброго дядька Томмі Вудбайна, котрий був його опікуном і надійним захисником від

негараздів і проблем. Мертвий дядько лежав розчавлений на бульварі Ла Съєнега. Його зуби розсипались, мов поп-корн, і валялись за двадцять футів від тіла у канаві. Джек знову клацнув по кнопці. Та мерщій же!

Потім він побачив дещо гірше: двоє позбавлених емоцій чоловіків тягнуть його матір до машини, що чекала на узбіччі. Раптом Джеку захотілося відлити. Він іще раз ударив долонею по кнопці, і сіролиций згорблений чоловік за реєстраційною стійкою флегматично та з осудом форкнув. Другою рукою Джек натиснув на одне магічне місце трохи нижче живота, аби зменшити тиск на сечовий міхур. Тепер він розчув, як повільно спускався ліфт. Заплющив очі й звів ноги до купи.

Мати виглядала невпевнено, розгублено і збентежено, а чоловіки штовхали її в машину, мов змучену коллі. Проте цього не відбувалося насправді; він знав, що це спогад, частина його згадки, одне з марив, що трапилося не з матір'ю, а з ним самим.

Двері ліфта з червоного дерева розійшлися, демонструючи нечіткі обриси кабіни, у якій Джек зустрівся з власним поглядом у старому дзеркалі, поцяткованому рудими плямами. Той епізод семирічної давності знову закружляв поряд. Він побачив, як око одного з чоловіків стало жовтим, відчув, як рука іншого обернулася на щось кігтисте, важке і нелюдське... він заскочив у ліфт, наче його штрикнули виделкою.

Це неможливо, видава – неможливі, він не бачив, як очі одного з чоловіків перетворювалися із синіх на жовті, а з його матір'ю все було гаразд, не було чого боятися, ніхто не вмирав, а небезпекою була хіба що чайка, та й то для молюска. Джек заплющив очі, і ліфт важко рушив угору.

Ця істота з піску сміялась з нього.

Джек вийшов із ліфта, щойно двері відчинилися. Побіг повз шахти інших ліфтів, повернувшись праворуч до номера, в коридор, оздоблений канделябрами й картинами та обшитий дерев'яними панелями. Тут біг не був таким непристойним. Вони мешкали в 407-му та 408-му номерах, що складалися з двох спалень, маленької кухні та вітальні, з якої розгортався краєвид на довгий гладенький пляж та обшир океану. Його мати десь знайшла квіти, поставила їх у вази, а кругом них прилаштувала фотографії в маленьких рамках. Джекові п'ять років, Джекові – одинадцять, Джек – немовля на руках у батька. Його батько, Філіп Соєр, за кермом старого «десото»[18 - «Десото» («DeSoto») – марка автомобілів, розроблених «Chrysler». Їх випускали в США з 1928 по 1961 рік. Емблема «DeSoto» містить стилізоване зображення іспанського конкістадора Ернандо де Сото.], в якому він та Морган Слоут їздили до Каліфорнії, коли були настільки бідними, що часто спали в машині.

Джек відчинив двері 408-го номера і голосно покликав:

– Мамо? Мамо?

Його зустріли квіти. Фотографії всміхнулися. Ніхто не відгукнувся.

– Мамо!

Двері з хряскотом зачинилися в нього за спиною. Джек відчув, як зводить шлунок. Вітальнею він побіг праворуч до спальні.

– Мамо!

Ще одна ваза з високими красивими квітами. Порожнє, рівно застелене ліжко виглядало настільки бездоганним, що, здавалося, кинутий на нього четвертак відскочив би від ковдри. На столику біля ліжка вишикувалися в ряд коричневі пляшечки з вітамінами та різноманітними пігулками. Джек позадкував. Через вікно одна за одною накочувалися чорні хвили.

Двое чоловіків вилізли з непримітної машини, вони й самі були непримітними. Вони волочили матір...

– Мамо! – закричав він.

– Я чую тебе, Джеку, – голос матері лунав з ванної кімнати. – Що там таке трапилося?

– Ох, – відповів він і відчув, як розслабилися м'язи. – Ох, пробач. Я просто не знав, де ти є.

– Я приймаю ванну, – сказала вона. – Готуюся до вечері. Цього ж поки що ніхто не заборонив?

Джек зрозумів, що йому більше не треба в туалет. Він бухнувся в м'яке крісло та полегшено заплющив очі. З нею все гаразд...

– Поки що все гаразд, – прошепотів потаємний голос, і в хлопчиковій голові знову майнула піщана вирва.

5

Проїхавши сім-вісім миль узбережжям, біля Гемптона вони натрапили на ресторан «Шато лобстерів». У Джека залишились доволі уривчасті враження від сьогоднішнього дня: він потроху забував жажіття на пляжі; дозволив їм розтанути в пам'яті. Офіціант у червоному піджаку з вишитим на спині жовтим лобстером провів їх до столика біля широкого вікна з патьоками дощу.

– Мадам бажає замовити напій? – У офіціанта було холодне й кам'яне обличчя мешканця Нової Англії.

Джек підозрював, що за водянистими очима чоловіка приховується зневага до приталеного піджака від Ральфа Лорена[19 - Ральф Лорен (нар. 1939) – американський модельєр і бізнесмен, удостоєний титулу «Легенда моди» Радою дизайнерів США.] та вечірньої сукні його матері від Голстона[20 - Рой Голстон Фровік (1932–1990) – американський дизайнер, який сягнув піку слави у 1970-ті роки.], в які вони були зодягнені. У хлопця занило серце, що означало звичайну тугу за домівкою. Мамо, якщо ти справді не хвора, то що ми, в біса, тут робимо? Це ж згубне місце! Тут волосся дибки стає. О Боже!

– Принесіть мені банального мартіні, – сказала вона.

Брови офіціанта вигнулися:

– Мадам?

– Кидаєте льоду в склянку, – пояснила вона, – оливку на лід, а «Танкерей»[21 - «Танкерей» – відома марка дуже дорогого джину, яка з'явилася на початку XIX століття. Традиційно подається в круглих пляшках, схожих на пожежні гідранти, що накачували воду для першої винокурні.] на оливку. Отже... ви зрозуміли?

Заради Бога, мамо, ти що, не бачиш його очей? Ти гадаєш, що поводишся чарівно, а він певен, що ти кепкуєш із нього. Невже ти не бачиш його очей?

Ні. Вона не бачила. І цей брак розуміння в його матері, котра завжди гостро відчувала емоції людей, упав іще одним каменем на його серце. Мати віддалялася... в усіх сенсах.

– Так, мадам.

– Тоді, – вела вона далі, – візьміть пляшку вермуту – марка не має значення – і налейте в склянку. Після цього поставте вермут назад на полицю, а склянку дайте мені. Гаразд?

– Так, мадам, – холодні водянисті новоанглійські очі втупилися в його матір.

У них не було жодної приязні. «Ми ж тут абсолютно самі, – подумав Джек, уперше по-справжньому усвідомлюючи це. – Боже, так?»

– Юний сер?

– Я буду колу, – сумно відповів Джек.

Офіціант пішов. Лілі обнишпорила сумочку, дістала звідти пачку «Герберт Террітунс» (у його дитинстві вона так називала всі цигарки, і досі про себе Джек називав їх так само; мама просила його: «Принеси мені з полиці „Террітунс“, Джекі») і закурила. Трьома рваними видихами вона викашляла дим.

Ще одним каменем на серці стало більше. Два роки тому мати кинула палити. Джек не повірив їй і з дивним фаталізмом чекав, що вона знову візьметься за старе. Це було зворотним боком дитячої наївної недовірливості. Мати завжди палила; невдовзі вона закурить знову. Але вона трималася... трималася, аж доки три місяці тому в Нью-Йорку не зірвалася. «Карлтон»[22 - «Карлтон» – марка цигарок, яку виготовляла компанія «Браун і Вільямсон». Відрізняються низьким рівнем нікотину. На сьогоднішній день марка припинила своє існування.]. Вона ходила вітальнею їхньої квартири на Централ-Парк-Вест, смалила, як паротяг, або вмошувалася перед шафкою з платівками та перебирала їх – свій старий рок-н-рол та класичний джаз покійного чоловіка.

– Ти знову палиш, мамо? – запитав він тоді у неї.

– Ага, я палю капустає листя.

– Краще б ти цього не робила.

– Чому б тобі не увімкнути телевізор? – відказала вона йому з незвичною різкістю. Й повернулася до Джека, міцно зціпивши губи. – Може, натрапиш на виступ Джиммі Сваггера[23 - Джиммі Сваггер (нар. 1935) – американський пастор-п'ятдесятник (одна з протестантських сект), теле-і радіопроповідник. Його шоу було особливо популярним у 1980-х. Однак популярність різко впала, коли 1988 року його спіймали на вживанні наркотиків та регулярних візитах до повій.] чи Преподобного Айка[24 - Преподобний Айк (1935–2009) – американський священик, телеєвангеліст. Проповідував Євангеліє Процвітання (класичну для протестантства концепцію стосовно того, що фінансова забезпеченість є свідченням Божої ласки).]. Сядь в алілуйному кутку із сестрами-молільницями.

– Вибач, – пробурмотів він.

Що ж, це був лишень «Карлтон». Капустає листя. Але тепер – «Герберт Террітунс»: блакитно-біла старомодна пачка, цигарки, фільтр яких нагадував мундштук, але насправді не був мундштуком. Джек нечітко пригадував, як його батько розповідав комусь, що він, мовляв, палить «Вінстон», а його дружина – «Чорну чуму».

– Помітив щось дивне, Джеку? – запитала в нього мати. Її яскраві очі пронизливо дивились на хлопчика, цигарку вона тримала в звичній для себе ексцентричній манері, затискаючи її між середнім та підмізинним пальцями. Наче перевіряла: ризикне він щось сказати? Ризикне сказати: «Мамо, я помітив, що ти знову палиш „Герберт Террітунс“ – це означає,

що ти вирішила, що тобі більше немає чого втрачати?»

– Ні, – натомість відповів Джек, і його знову охопила болюча і гнітюча туга за домівкою. – Хіба що це місце. Воно таки трохи дивне.

Вона роззирнулася навколо й усміхнулася. Двое офіціантів – один товстий, другий худий – обидва в червоних піджаках із лобстерами на спинах, – стояли біля двостулкових дверей на кухню і тихо розмовляли. Оксамитова мотузка відділяла величезну обідню залу від ніши, у якій сиділи Джек із матір'ю. У цій темній печері перевернуті стільці зікуратами вивищувалися над столами. У дальньому кінці крізь вікно на всю стіну виднілася берегова лінія у готичному стилі. Вона навівала Джекові думки про «Кохану Смерті», фільм, у якому знімалась його мати. Вона грала молоду дівчину з купою грошей, яка без згоди батьків вийшла заміж за похмурого і красивого незнайомця. Той забрав її у великий будинок на узбережжі океану та спробував довести до божевілля. «Кохана Смерті» була більш-менш типовим фільмом у кар'єрі Лілі Кавано – вона знялася в багатьох чорно-білих стрічках, де красиві, але всіма забуті актори в капелюхах роз'їжджали в кабриолетах «форда».

З мотузки, що відмежовувала їхню темну печеру, до смішного низько звисала табличка «Залу зачинено».

– Тут трохи похмуро, еге ж? – спитала Лілі.

– Така собі «Сутінкова зона»[25 - «Сутінкова зона» («The Twilight Zone»)] – культовий американський серіал. Фантастична телеантологія – у серіалі відсутній наскрізний сюжет, кожна серія є екранізацією певного короткого оповідання. Цей серіал одним із перших показав глядачам «серйозну фантастику». Серед сценаристів були Рей Бредбері, Річард Метісон, Стівен Кінг, Гарлан Еллісон, Джордж Мартін, Роберт Мак-Камон, Артур Кларк, Роберт Сільверберг, Роджер Желязни. Серіал пережив три реінкарнації (1959–1964; 1985–1989; 2002–2003) та одну повнометражну екранізацію, продюсером якої виступив Стівен Спілберг.], – відповів Джек, і вона заgrimіла шорстким, заразним, але якимось милим сміхом.

– Еге ж... Джекі, Джекі, Джекі. – Мати нахилилася до нього і, усміхаючись, скуйовдила його надміру довге волосся.

Також усміхаючись, він відвів її руку від себе. (Але ж у неї не пальці, а самі кістки! Джеку, вона майже вмерла!..)

– Не чіпай мене за волосся тут.

– Відвали!

– Доволі хіпово, як для старої шапки.

– Боже мій. Спробуй-но виканючити в мене гроші на кіно цього тижня.

– Нема питань.

Вони всміхнулися одне одному, і Джек ніяк не міг згадати, коли ще йому так відчайдушно хотілося плакати чи коли ще він так сильно любив її. Ця безнадійна непохитність... і те, що мати повернулася до «Чорної чуми», було частиною цього.

Принесли напої. Вона легенько торкнулась його склянки.

– За нас.

– Валяй.

Вони випили. Підійшов офіціант із меню.

– Я на нього не сильно тиснула, Джекі?

– Ну, може, зовсім трішки.

Вона поміркувала над цим якусь мить і знизала плечима.

– Що будеш?

– Гадаю, камбалу.

– Я також.

Джек замовив страви. Він був дуже збентежений і повадився надзвичайно незграбно, але знав, що це саме те, чого хоче мати, і, коли офіціант пішов, він побачив по її очах, що непогано впорався із завданням. У цьому була заслуга дядька Томмі. Коли вони повернулися з «Гардіс», дядько Томмі сказав:

– Гадаю, ти не безнадійний, Джеку. Звісно, якщо нам пощастить подолати твій огидний потяг до жовтого плавленого сиру.

Принесли їжу. Джек накинувся на камбалу – гарячу, приправлену лимоном, смачну. Лілі лише трохи поколупалася в тарілці, з'їла кілька стручків квасолі, а тоді заходилася совати те, що залишилось, по тарілці.

– Заняття в школі почалися два тижні тому, – повідомив Джек під час вечері.

Коли він побачив великий жовтий автобус із написом на боці «Районна школа Аркадії», то відчув провину. Зважаючи на обставини, він вирішив, що це, імовірно, абсурдно, але так і було. Він начебто грався в прогульника.

Лілі запитально глянула на сина. Вона замовила й устигла спорожнити другу склянку. Офіціант саме ніс третю. Джек знизав плечима.

– Просто вирішив, що варто згадати.

– Хочеш піти до школи?

– Га? Ні! Не тут!

– Чудово, – відповіла вона. – Бо у мене все одно немає твоїх чортових довідок про щеплення. А без документів до школи тебе не пустять, приятелю.

– Не називай мене приятелем, – відповів Джек, але Лілі не вичавила із себе й легкої посмішки на давній жарт.

Хлопчику, чому це ти не в школі?

Він кліпнув очима. Здавалося, що голос пролунав десь поруч із ним, а не в голові.

– Щось трапилося? – спитала мати.

– Ні. Ну... в цьому парку атракціонів «Дивосвіт» є один чоловік. Сторож, наглядач чи щось таке. Він негр. Так ось, він питав мене, чому я не в школі.

Мати нахилилася вперед; вона припинила жартувати й була лякаюче жорстокою.

– Що ти йому сказав?

Джек укотре повів плечима.

– Сказав, що одужую після мононуклеозу. Ти ж пам'ятаєш, що було з Річардом. Лікар сказав дядькові Моргану, що Річард не повинен ходити до школи шість тижнів, але він може гуляти на вулиці й таке інше. – Джек ледь усміхнувся. – Я вважав, що він щасливчик.

Лілі трохи розслабилася.

– Мені не подобається те, що ти розмовляєш із незнайомцями, Джеку.

– Мамо, він лише...

– Мене не цікавить хто він. Я не хочу, щоб ти розмовляв із незнайомцями.

Джек подумав про негра, його сіре, схоже на залізну мийку волосся, темне зморшкувате обличчя, його дивні, наповнені світлом очі. Він підмітав щіткою велику залу з гральними автоматами на пірсі. Ця зала була єдиною частиною «Дивосвіту Аркадії», що залишалася відчиненою цілий рік. Однак вона стояла пустою; там були тільки Джек, негр та двоє старих у дальньому кутку. Поринувши в апатичну тишу, дідусі грали в скібол.

Але зараз, коли Джек сидів у цьому доволі лячному ресторані разом з матір'ю, не негр, а він сам ставив запитання:

Чому я не в школі?

Все так, як вона й сказала, синку. Жодних довідок про щеплення. Жодних медичних карток. Гадаєш, вона захопила із собою твоє свідоцтво про народження? Невже і справді так вважаєш? Вона тікає, синку, і ти тікаєш разом із нею. Ти...

– Є новини від Річарда? – увірвалася мати в хід його думок, і, коли вона це сказала, Джек збагнув. Ні, надто м'яко.

Він відчув, як усвідомлення розчавило його. Руки смикнулися, склянка впала зі стола. Розбилася.

Джеку, вона майже вмерла!

Голос із піщаного виру. Той, що лунав у його голові. Це був голос дядька Моргана. Ніякого «можливо», ніякого «майже певен», ніякого «схоже на те». Це був справжній голос. Голос Річардового батька.

6

– Що там таке з тобою трапилося, Джеку? – запитала мама, коли вони їхали машиною додому.

– Нічого. Просто мое серце виконало той маленький великий рифф Джина Крупи[26 - Юджин (Джин) Бертрам Крупа (1909–1973) – американський барабанник-віртуоз, зірка «свінгової ери». Відомий своїм дуже енергійним і яскравим стилем.], – хлопчик миттю затарабанив по «торпеді» для демонстрації. Провів вентиляцію в картері, як у «Головному Госпіталі»[27 - «Головний Госпіталь» («General Hospital») – американська мильна опера, що демонструється з 1963 року по сьогоднішній день. Входить до Книги рекордів Гіннеса як третя найдовша мильна опера в США.].

– Ану не корчи мені тут мудрагеля, – у тьмяному світлі приладової дошки Лілі виглядала блідою та лютою. Між середнім та підмізинним пальцями вона, як завжди, стискала цигарку. Мама вела авто дуже повільно, ніколи не перевищувала за сорок. Вона завжди так водила, коли випивала. Жінка висунула сидіння до межі, спідниця задерлася, оголивши тонкі журавлині коліна з боків кермувальної колонки, а підборіддя нависало над кермом. На мить вона стала схожою на якусь відьму, і Джек швидко відвів погляд.

– Я не... – пробурмотів він.

– Що?

– Я не корчу. Це була лише судома, не більше. Вибач мені.

– Усе гаразд, – відповіла вона. – Я гадала, що це якимось пов'язано з Річардом Слоутом.

– Ні.

Його батько розмовляв зі мною крізь дірку в піску там, на пляжі, ось і все. Він звертався до мене в моїй голові, наче у фільмі, де ти чуєш голос за кадром. Він казав мені, що ти майже вмерла.

– Ти сумуєш за ним, Джеку?

– За ким? Річардом?

– Ні! За Спіро Агню[28 - Спіро Теодор Агню (1918–1996) – віце-президент США від Республіканської партії з 1969 по 1973 рік в адміністрації Річарда Ніксона.]. Звісно, що за Річардом.

– Іноді.

Річард Слоут тепер ходив до школи в Іллінойсі. В одну з тих приватних шкіл, у яких завжди має бути дзвіниця і завжди ні в кого немає прищів.

– Ти ще зустрінешся з ним. – Вона скуйовдила його волосся.

– Мамо, з тобою все гаразд? – слова просто випурхнули з нього.

Джек відчув, як пальці вп'ялися в стегна.

– Так, – відповіла Лілі, запалюючи нову цигарку (вона збавила швидкість до 20 миль за годину, щоб зробити це; повз них пролетів старенький пікап, його клаксон ревів). – Ніколи

не почувалася краще.

– Наскільки ти схудла?

– Джекі, ти ніколи не можеш бути надто худим чи надто багатим. – Вона на мить замовкла, а тоді всміхнулася до нього.

Це була втомлена, болісна усмішка, яка виявила всю правду стосовно того, що він хотів знати.

– Мамо...

– Годі-бо, – сказала вона. – Усе гаразд. Даю тобі слово. Глянь, може, натрапиш на якийсь бібоп по радіо.

– Але ж...

– Знайди якийсь бібоп, Джекі, і помовч.

Він знайшов якийсь джаз на радіостанції Бостона – альт-саксофон виводив «Усе, що ми є»[29 - «Усе, що ми є» («All the Things You Are») – пісня 1939 року, написана Джеромом Керном та Оскаром Гаммерштайном. Серед відомих виконавців – Глен Міллер, Френк Сінатра, Елла Фітцджеральд і Майкл Джексон.]. Але крізь музику рівномірним безглуздом контрапунктом звучав океан. Пізніше Джек помітив величезний скелет «американських гірок», що самотньо стовбичив навпроти неба. А ще він бачив розправлені в різні боки крила готелю «Альгамбра». Якщо це їхній дім, то вони вже вдома.

Розділ третій

Спіді Паркер

1

Наступного дня сонце повернулося – важке і яскраве, племенистою барвою воно розсипалося по пласкому берегу та червоному зачерепиченому пологому даху, тонку смугу якого Джек бачив із вікна спальні. Здавалося, що в далині моря довгі повільні хвилі костеніли, обертаючись на сліпучий спис, спрямований прямісінько у вічі. Джекові здавалося, що навіть сонячне світло тут відрізняється від каліфорнійського – пронизливе й

холодне, не таке життєдайне. У глибині темного океану хвилі помирали, щоб постати знову, й сліпуче золото охоплювало їх. Джек відвернувся від вікна. Він уже прийняв душ і одягнувся, а внутрішній годинник підказував, що час рухатися до зупинки шкільного автобуса. П'ятнадцять по сьомій. Але, звісно ж, він не поїде сьогодні до школи – нічого не лишилося від нормального життя – вони з матір'ю просто перепливають через наступні дванадцять годин, ніби привиди. Ні вимог, ні обов'язків, ні домашніх завдань... і жодних обмежень, окрім тих, які накладає потреба поїсти.

Та й узагалі, хіба сьогодні робочий день? Джек завмер на мить біля свого ліжка, зненацька захоплений несподіваним нападом паніки через те, як швидко світ утрачає чіткі обриси... Він гадав, що сьогодні не субота. Подумки Джек повернувся до першого з тих незліченних днів, що його свідомість не виокремлювала в часі, – то була минувша неділя. Спробував полічити дні в прямому порядку – і виходив четвер. По четвергах у нього були заняття в комп'ютерному класі з містером Балго та спортивні секції. Принаймні так було тоді, коли Джек жив іще нормальним життям. І хоча спокій було порушено лише кілька місяців тому, Джекові здавалося, що той час уже навіки втрачено.

Він вийшов зі своєї спальні та рушив до вітальні. Варто було Джекові смикнути за шворку гардин, як кімнату залило яскраве світло. Матір проспить іще хвилин з п'ятнадцять, не менше. А може, й довше, зважаючи на ті три келихи, які вона випила вчора за вечерею.

Джек кинув погляд на двері, що вели до маминої спальні. А двадцять хвилин по тому легенько постукав у них.

– Мамо?

У відповідь пролунало хворе бурмотіння. Джек гучно штовхнув двері й зазирнув усередину. Мама намагалася відірвати голову від подушки та дивилася на нього напівзаплющеними очима.

– Джекі. Ще ж ранок. Котра година?

– Приблизно восьма.

– О Боже. Ти голодний? – вона сіла, притиснувши долоні до очей.

– Трохи. Мені зле від сидіння тут. Просто було цікаво, чи не плануєш ти прокидатися.

– Тільки не цього разу. Ти не проти? Сходи в ідальню й поснідай. Погуляй на пляжі, гаразд? Твоя мама виглядатиме значно краще, якщо ти даси їй ще годинку поніжитися в ліжку.

– Звісно, – відповів хлопчик. – Гаразд, до зустрічі.

Її голова вже знову впала на подушку.

Джек вимкнув телевізор і пішов із номера, попередньо переконавшись, що ключі лежали в кишені його джинсів. У ліфті тхнуло камфорою та аміаком – пляшечка випала з возика покоївки. Двері розчинилися, і сивий порт'є похмуро зиркнув на малого й демонстративно відвернувся. Синку, те, що ти виплодок кінозірки, нічого не означає... і чому це ти не в школі? Джек повернув і пройшов через прохід, обшитий панелями, до ідальні під назвою «Бараняча полядвиця» і побачив ряди порожніх столиків у затіненому просторі. Певно, зайнятими були десь шість із них. Вбрана в білу блузку та червону мереживну спідницю офіціантка глянула на хлопчика, а тоді відвернулася. Двое зморених людей похилого віку сиділи одне навпроти одного за столом у дальньому кутку зали. Інших охочих поспідати не було. Джек побачив, як старий перекинувся через стіл і звичним рухом порізав яечню дружини на квадратні шматочки по чотири дюйми кожен.

– Столик на одного? – Пані, що вдень відповідала за «Баранячу полядвицю», матеріалізувалася перед ним і вже знімала меню зі стійки біля книги замовлень.

– Вибачте, я передумав, – відповів Джек і втік.

Кав'ярня «Альгамбри», «Прибережний спочинок», простягалася вздовж вестибюля й довгого похмурого коридору, оздобленого порожніми вітринами. Бажання попоїсти зникло від самої думки про те, що він сидітиме за стійкою наодинці й споглядатиме, як знуджений кухар кидатиме смужки бекону на засмальцьований гриль. Він зачекає, доки мама прокинеться; або краще навіть піде на вулицю і з'ясує, чи можна роздобути пончик і маленький пакетик молока в якомусь із магазинів дорогою до міста.

Він прочинив великі й важкі готельні двері та вийшов на світло. На мить яскравий спалах ударив йому у вічі – і світ ураз став пласким, мерехтливим і сліпучим. Джек примружився, пошкодувавши, що забув узяти сонцезахисні окуляри. Він пройшов по вкритому червоною цеглою паркінгу та спустився чотирма крученими сходінками до головної доріжки, що пірнала в сади перед готелем.

А що трапиться, якщо вона помре?

Що трапиться з ним? Куди він піде, хто подбає про нього, якщо станеться найстрашніше у світі й вона помре, навіки помре там, нагорі, у готельному номері?

Він затряс головою, намагаючись відігнати моторошні думки, перш ніж панічний страх, що причаївся в охайних садах «Альгамбри», не вирвався й не збив його з ніг. Ні, він не плакатиме і не дозволить відбутися цьому – і не дасть собі думати про «Террітунс», про вагу, яку вона втратила, про впевненість, що вона зовсім безпорадна та втратила орієнтир. Він ішов дуже швидко та, коли зіскочив з кривої стежки на під'їзну доріжку готелю, запхав

руки в кишені. Вона тікає, і ти тікаєш разом із нею. Так, але від кого? І куди? Сюди – саме сюди? На цей Богом забутий курорт?

Він дійшов до широкої дороги, що тяглася вздовж берега аж до міста, і весь пустельний безмір перед ним обернувся на вир, ладний щомиті заковтнути його та викинути в якомусь темному місці, де миру й безпеки не існувало ніколи. Чайка летить над порожньою дорогою, кружляє навколо широкою дугою й спускається назад, до пляжу. Джек дивився, як вона летить геть, зменшуючись у повітрі до білої плями над химерним вигином «американських гірок».

Лестер Спіді Паркер, темношкірий чоловік із кучерявим сивим волоссям і глибокими зморшками, що врізалися йому в щоки, був десь там, у «Дивосвіті», і Джекові конче потрібно було побачити саме його. Усвідомлення цього було настільки ж чітким, як і несподівана згадка про батька його друга Річарда.

Чайка скрикнула, хвиля вдарила в обличчя пронизливим золотом, і Джек побачив дядька Моргана та свого нового друга Спіді в алегоричній опозиції, наче статуї на постаментах, що втілювали в собі НІЧ і ДЕНЬ, МІСЯЦЬ і СОНЦЕ – ТЕМРЯВУ і СВІТЛО. Варто було Джекові збагнути, що Спіді Паркер міг би сподобатися його батькові, як він відчув, що колишній музикант не мав у собі нічого лихого. А ось дядько Морган... Цей був зовсім іншої породи. Дядько Морган жив заради бізнесу, заради угод і махінацій. Він був настільки амбітним, що оскаржував найменше сумнівне рішення судді під час тенісного матчу; настільки амбітним, що махлював навіть під час дитячої гри в карти, коли синові вдавалося вмовити його пограти. Принаймні Джек гадав, що дядько Морган махлював під час кількох їхніх ігор... Він був не з тих, хто вмів гідно прийняти поразку.

НІЧ і ДЕНЬ, МІСЯЦЬ і СОНЦЕ; ТЕМРЯВА і СВІТЛО, і саме темношкірий чоловік був утіленням світла. Залишивши позаду охайні готельні сади, Джек начебто подолав свій страх, але варто було думкам зайти так далеко, як він знову заволодів ним... Джек відірвав ноги від землі й помчав.

2

Малий побачив Спіді за сірим і облупленим приміщенням з автоматами – Лестер сидів навпочіпки й обмотував ізоляційною стрічкою товстий дріт, схиливши сріблясту голову майже до самого пірса; його кістлявий зад випинався зі зношених зелених робочих штанів, а запилжені підошви черевиків скидалися на двійко поставлених вертикально дощок для серфінгу. І тут Джек збагнув, що навіть гадки не має, що хотів би сказати доглядачеві, та й чи збирався він щось узагалі казати. Спіді ще раз обкрутив дріт чорною стрічкою, кивнув, дістав із кишені робочої куртки обшарпаний ніж фірми «Палмер» і з хірургічною точністю відрізає шматок липкої смужки. Джек утік би й звідси, якби міг – зрештою, він прийшов і заважає людині працювати, та й це справжнє божевілля: думати, що Спіді допоможе йому.

Яку допомогу може запропонувати літній доглядач порожнього парку розваг?

І тут Спіді повернув голову – абсолютно щира гостинність відбилася на обличчі старого, коли той побачив Джека. На тлі глибоких зморшок засяяла привітна усмішка – і Джек відчув, що йому раді.

– Джеку-Мандрівнику, – мовив Спіді. – Я вже став бояця, що ти цураєшся мене, а ми ж тільки оце стали друзями. Радий знову бачити тебе, синку.

– Ага, – відповів Джек. – І я радий тебе бачити.

Спіді сховав ніж назад у кишеню сорочки і випростав кістляве тіло так плавно й навіть атлетично, що, здавалося, був легким, як пір'інка.

– Уся ця місцина, куди не глянь, розвалюєця, – сказав він. – Я тіко час від часу підрихтовую тее все, аби воно могло працювати більш-менш ловко. – Він змовк посеред речення й уважно зазирнув Джекові в обличчя. – Шось мені здаєця, що старий добрий світ став не таким уже й добрим. Джека-Мандрівника тривожить купа клопотів. Еге ж?

– Угу, якось так, – почав був Джек, усе ще гадки не маючи, як розповісти про те, що його хвилює.

Він просто не міг укласти все у звичні речення, адже звичні речення завжди все раціоналізують. Один... Два... Три... А світ Джека більше не вкладався в ці чіткі класичні рамки. І все невисловлене важко тиснуло йому на груди.

Хлопчик безпорадно глянув на високого худого чоловіка. Спіді глибоко запхав руки в кишені, його густі сиві брови сходилися на глибокій вертикальній зморшці між ними. Очі Спіді – такі світлі, майже безбарвні – звелися від пухирчастої фарби пірса й зустрілися з поглядом Джека – і несподівано хлопцю знову покращало. Він і сам не знав чому. Спіді, здавалося, умів передавати емоції безпосередньо йому: ніби вони познайомилися не тиждень тому, а на багато років раніше; ніби між ними було щось вагоміше, ніж кілька слів у безлюдній галереї ігрових автоматів.

– Гаразд, годі вже роботи на сьогодні, – сказав Спіді, зиркнувши в напрямку «Альгамбри».

– Перестараюся – і просто перепаскудю все. Певно, ти ще не був у моєму офісі?

Джек заперечно похитав головою.

– Час трохи освіжитися, хлопче. Слушний час.

Спіді рушив униз по пірсу своєю легкою ходою довгоногого, а Джек подріботів за ним. Вони вже перескочили сходи й брели по миршавій траві й потоптаній чорній землі до будівель у

задній частині парку, як Спіді, добряче здивувавши цим Джека, заспівав:

Джек-Мандрівник, Мандрівник-Джек,
Довго йтимеш ти туди,
Довше ще назад іти.

«Не те щоб він зовсім співав, – подумав Джек, – радше в нього виходить щось між співом та речитативом». І, якби не ці думки, він міг би просто з насолодою слухати грубуватий і заспокійливий голос Спіді.

Довго-довго хлопцю йти,
Довше лиш назад брести.

Спіді кинув на нього погляд через плече і підморгнув.

– Чому ти називаєш мене так? – запитав Джек. – Чому я – Джек-Мандрівник? Тому, що з Каліфорнії?

Вони дійшли до світло-синьої квіткової каси біля входу до «американських гірок», і Спіді витягнув руки з кишень своїх мішкуватих зелених робочих штанів, різко повернувся і обперся спиною на невисоку блакитну огорожу. Швидкість і вправність його рухів видавалися майже театральними – неначе, подумалось Джеку, він точно знав, що хлопчик поставить саме це запитання саме цієї миті.

З Каліфорнії дорогу хлопчик подолав,
Йти назад потрібно – він іще не знав, —

співав Спіді, і Джекові здалося, що на його масивному обличчі з'явився смуток.

І минувши довгий шлях,
Бідний Джек піде назад...

– Що? – запитав Джек. – Піти назад? Гадаю, мама вже навіть продала той будинок – чи то здала його в оренду, чи ще щось. Спіді, я не розумію, що ти, в біса, намагаєшся зробити.

На щастя для Джека, Спіді відповів йому не магічним ритмічним співом, а звичним голосом:

– Джеку, закладаюсь, ти не пам'ятаєш, як ми зустрічалися раніше, еге ж?

– Зустрічалися раніше? Де це було?

– У Каліфорнії. Принаймні я гадаю, що це трапилося саме там. Не дивно, що ти не

пам'ятаеш про нашу зустріч, Джеку-Мандрівнику. Вона тривала всього кілька хвилин. Це було в... дай подумать... це було чотири-п'ять років тому. Тисяча дев'ятсот сімдесят шостого.

Джек вражено звів на нього очі. Тисяча дев'ятсот сімдесят шостого? Йому ж тоді було сім років.

— Ходімо шукати мій маленький офіс, — мовив Спіді й відхилився від квиткової каси з тією ж таки незбагненною грацією.

Джек рушив за ним, вигинаючись між високими опорами «американських гірок», чорні тіні яких скидалися на об'ємні моделі сітки для гри в хрестики-нулики, засипані шаром сміття з пивних банок та обгортки від цукерок. Доріжки «американських гірок» нависали над ними, наче недобудовані хмарочоси. Джек бачив, як Спіді рухався вперед із граційною вправністю гравця-баскетболіста, його руки звисали вздовж тіла, а голова була високо підведена. У густому мороці під опорами обриси його постаті видавалися зовсім юними — Спіді виглядав років на двадцять.

А тоді доглядач знову вийшов на палюче сонце, і п'ятдесят із лишком років посріблили його волосся і вкрили зморшками низ шиї. Дійшовши до останнього ряду опор, Джек завмер із відчуттям того, що вдавана юність Спіді Паркера підказує йому: Дивовиддя — десь тут, зовсім поруч, чигає на нього.

Тисяча дев'ятсот сімдесят шостий? Каліфорнія? Джек пішов за Спіді, який прямував до малесенької червоної вартівні, що примостилася в дальньому кутку парку розваг біля паркану із сітки-рабиці. Він був певен, що не зустрічав Спіді раніше... та майже фізична присутність незбагнених фантазій викликала в його пам'яті інший спогад із давніх днів, враження і відчуття пізнього пообіддя сімдесят шостого року. Джеку бавився чорним іграшковим таксі за диваном у батьковому офісі. Батько та дядько Морган знічев'я розмовляли про магію Дивовиддя. «Для них магія, як для нас фізика, розумієш? Аграрна монархія ґрунтується на магії, а не на науці. Та коли, блядь, до тебе нарешті дійде, скільки влади ми отримуємо, якщо дамо їм електрику? Якщо поділимося з потрібними хлопцями там сучасною зброєю? Ти хоч усвідомлюєш?»

«Пригальмуй трішки, Моргане, я багато чого усвідомив із того, що ти, вочевидь, іще не збагнув...».

Джек майже чув батьків голос — і ось особлива тривожна атмосфера Дивовиддя влетіла в тінистий смітник під «американськими гірками». Хлопчик знову рушив за Спіді, котрий відчинив двері маленької червоної хижки та сперся на них, усміхаючись без усмішки.

— Щось тебе тривожить, Джеку-Мандрівнику. Щось, що гуде, наче бджола. Заходь у підсобку й поговори зі мною про це.

Якби Спіді зараз широко всміхнувся, то Джек розвернувся б і втік: привид кепкування блукав десь принизливо близько. Але старий усім своїм виглядом, усіма зморшками на обличчі демонстрував доброзичливу увагу – і Джек пройшов повз нього у відчинені двері.

«Офіс» Спіді був маленькою прямокутною коробкою, усередині також пофарбованою в червоне, як і зовні, без столу і телефону. Біля стіни стояли два перевернутих догори ящики з-під апельсинів, а біля них – вимкнений обігрівач, що нагадував радіатор «понтіака»[30 - «Понтіак» («Pontiac») – американська марка легкових автомобілів, що існувала з 1926 по 2010 рік.] п'ятдесятих років. Посеред кімнати стояв дерев'яний шкільний стілець із круглою спинкою, а біля нього – м'яке крісло, оббите вицвілою сірою тканиною.

Бильця м'якого крісла виглядали так, ніби об них точили кігті декілька поколінь котів: випатрані жмутки наповнювача стирчали з підлокітників, ніби пасма волосся; на спинці шкільного стільця було складне графіті з видряпаними ініціалами. Меблі зі звалища. В одному з кутків розташувалися два охайних стосики книжок у м'яких обкладинках у фут заввишки, а в іншому виднілася квадратна кришка дешевого програвача, обтягнута штучною крокодилячою шкірою. Спіді кивнув на обігрівач та промовив:

– Прийшов би ти сюди в січні або лютому, хлопчику, зрозумів би, навіщо він мені. Холодно! Бр-р!

Та Джек уже розглядав малюнки, причеплені до стіни над обігрівачем та ящиками з-під апельсинів. На всіх малюнках, крім одного-єдиного, були оголені кралі, вирізані з чоловічих журналів. Жінки, груди яких були завбільшки з їхні голови, стояли, спершись на незручні дерева та розставивши колоноподібні, натреновані ноги. Їхні обличчя видавалися Джекові водночас чарівними й хижими – неначе ці жінки хотіли б відкусити шматочок його шкіри після поцілунку. Деякі жінки були не молодшими за його маму, а інші здавалися лише на кілька років старшими від нього самого. Джек пожадливо розглядав цю спраглу плоть – молоду й не дуже, рожеву, шоколадно-коричневу, медово-золоту, яка, здавалося, жадала, аби Джек доторкнувся до неї, – він чудово розумів, що Спіді Паркер стоїть за спиною і спостерігає за ним. А тоді, посеред фотографій оголених жінок, хлопчина побачив краєвид, і на мить йому перехопило подих.

Це також була фотографія; і також здавалося, що вона хоче, аби до неї доторкнулися – так, ніби вона була тривимірною. Широка трав'яниста рівнина – настільки зелена, що від яскравості аж боліли очі – простягалася до низького й пологого гірського хребта. Над рівниною й горами височіло глибоке, прозоре небо. Джек майже відчував свіжий аромат цього краєвиду. Він знав це місце. Хоч ніколи насправду там і не був, але знав. Це була одна з місцин Дивовиддя.

– Притягує погляд, правда? – запитав Спіді, й Джек пригадав, де перебуває.

Євразійка, повернувшись до камери спиною, випнула сідницю у формі серденька й посміхнулася йому через плече. «Так», – подумав Джек.

– Справді лепське місце, – вів далі Спіді. – Це хвото я причепив сам. А дівчата зустріли мене, коли я сюди переїхав. Мені не стало духу познімати їх зі стіни. Вони ніби нагадують мені про ті часи, коли я мандрував шляхами.

Джек вражено глянув на Спіді, і старий підморгнув йому.

– Ти знаєш це місце, Спіді? – запитав Джек. – Тобто чи знаєш ти, де воно?

– Може, так, а може, й ні. Може, то Африка – десь у Кенії. А може, лише мої спогади. Сядь-но, Джеку-Мандрівнику. Вибери зручне крісло.

Джек повернув стілець так, щоби бачити фотографію з Дивовиддя.

– Це Африка?

– Може, і щось поближче. Певно, туди можна дістатися – дістатися будь-коли, якщо дуже сильно захочеться побачити цю місцевість.

Раптом Джек збагнув, що тремтить, і то вже протягом певного часу. Хлопчик стиснув кулаки та відчув, як тремтіння перемістилося у живіт. Він не був певен, чи захоче побачити Дивовиддя, і все ж таки запитально дивився на Спіді, який уместився на шкільний стілець:

– Це місце не в Африці, так?

– Гаразд, я не знаю. Можливо. Я вигадав для нього власне ймення, синку. І називаю його Територіями.

Джек знову поглянув на фотографію – довга брижата рівнина, низькі коричневі гори. Території. Саме так; це була правильна назва.

«Для них магія, як для нас фізика, розумієш? Аграрна монархія... поділимося там з потрібними хлопцями сучасною зброєю...» – Дядько Морган вибудовує плани. А батько відповідає та тисне на гальма: «Нам варто бути обережними, втручаючись у їхні справи, партнере... не забувай, ми перед ними в боргу, тобто справді в боргу...»

– Території, – мовив він до Спіді, ставлячи запитання і водночас упиваючись словом.

– Повітря там, ніби найкраще вино в погребі багатія. Дощ – м'який. Ось яке те місце, синку.

– Ти бував там, Спіді? – запитав Джек, гарячково сподіваючись на чесну відповідь.

Та Спіді лише заплутав його – і Джек майже напевно знав, що саме так воно і буде. Доглядач усміхнувся йому, і тепер це був справжній усміх, а не підсвідомий спалах тепла.

За мить Спіді відповів:

– Чорт, та я ж ніколи не бував за межами Сполучених Штатів, Джеку-Мандрівнику. Навіть під час війни. Не бував далі від Техасу й Алабами.

– А звідки ти знаєш про... Території? – це слово нарешті почало подобатися Джекові.

– Такий чоловік, як я, чує різні історії. Історії про двоголових папуг[31 - Імовірно, автоалюзія на роман Стівена Кінга «Очі дракона», антагоніст якого Рендал Флегг мав у домашніх улюбленцях двоголового папугу.], про людей, які літають на власних крилах, про людей, що обертаються на вовків, історії про королів. Про хворих королів.

«...Магія, як для нас фізика, розумієш?»

Янголи й перевертні.

– Я чув історії про перевертнів, – відказав Джек. – Вони навіть у мультиках є. Це нічого не означає, Спіді.

– Може, й не означає. Але я чув, що коли одна людина витягує редьку із землі, то інша за півмилі звідти зможе почути її аромат – повітря настільки солодке й чисте.

– Але янголи...

– Люди з крилами.

– І хворі королеви, – сказав Джек, маючи намір пожартувати – мовляв, чоловіче, ну й дивне ж місце ти вигадав, жартівнику з мітлою.

Та варто було вимовити ці слова, як хлопчику самому стало зле. Він пригадав чорне око чайки, яка, видзьобуючи молюска з мушлі, ніби казала Джекові, що він також смертний: а ще він чув шум і гамір, і дядька Моргана, коли той просив дати слухавку Королеві Лілі.

Королева «бешок». Королева Лілі Кавано.

– Еге ж, – м'яко сказав Спіді. – Лихо всюди, синку. Хвора королева... Можливо, при смерті... При смерті, синку. І світ – або й цілих два – чекають, просто чекають, чи зможе хтось урятувати її.

Джек витріщався на нього, роззявивши рот; почувався майже так, ніби сторож щойно вдарив його ногою простісінько в живіт. Урятувати її? Урятувати його маму? Тривога знову охоплювала його – як він міг урятувати її? І чи не означала вся ця божевільна розмова, що вона справді помирає, там, у кімнаті?

– У тебе є справа, Джеку-Мандрівнику, – вів далі Спіді. – Справа, яку я б не дав тобі робить, і, Бог свідок, це правда. Хтів би я, щоб усе було інакше.

– Я не розумію, про що ти говориш, – сказав Джек.

Здавалося, його дихання потрапило в пастку маленької гарячої западини в нижній частині шиї. Він глянув у інший куток маленької червоної кімнати й побачив притулену до стіни розтрощену гітару, що відкидала тінь. Біля неї – охайно скручений у валик матрац. Спіді спав біля своєї гітари.

– Не певен, – відповів Спіді. – Часи змінюються, і ти знаєш, про що я. Ти знаєш значно більше, ніж гадаєш, що знаєш. Набагато більше.

– Але я не... – почав був Джек, але швидко змовк.

Йому щойно пригадалося дещо. Тепер він ще більше перелякався – іще один шар минулого торкнувся його і примусив зосередитись. Раптом він увесь спітнів, а шкіра миттєво похолола – неначе його облили водою зі шланга. Вчора зранку біля ліфтів він намагався не звертати уваги на цей спогад, коли відчував, що його сечовий міхур ось-ось вибухне.

– Хіба я не казав, що це час для маленького перепочинку? – запитав Спіді, нахилиючись, аби відсунути нещільно припасовану дощечку.

Джек знову побачив двох непримітних чоловіків, що намагалися запхати його матір у машину. Над автомобілем нависало розлоге дерево, кристалі гілки якого торкалися даху.

З розщелини між дошками Спіді обережно дістав пінтову пляшку. Через темно-зелене скло здавалося, що рідина в пляшці – чорна.

– Це допоможе тобі, синку. Трішки ковтнеш – і напій відправить тебе в нові місця, допоможе виконати завдання, про яке я тобі говорив.

– Я не можу лишитися, Спіді, – раптом випалив Джек у відчайдушній спробі якнайшвидше повернутися до «Альгамбри».

Старий явно здивувався, а тоді заховав пляшечку назад під вільну дошку. Але Джек скочив

і промовив:

– Я хвилююся.

– За маму?

Джек кивнув, задкуючи до відчинених дверей.

– Тоді краще заспокойся і переконайся, що з нею все гаразд. Ти можеш повернутися сюди, коли забажаєш, Джеку-Мандрівнику.

– Гаразд, – відповів хлопчик і на мить завагався, перш ніж вибігти надвір: – Гадаю... Гадаю, я пам'ятаю, коли ми зустрічалися раніше.

– О, ні-ні, то мені в мізках усе переплуталося, – відказав Спіді, хитаючи головою і розмахуючи руками вперед-назад. – Ти мав рацію. До минулого тижня ми з тобою ніколи не бачилися. Повертайся до мами та заспокойся.

Джек вискочив за двері й побіг крізь прозоре сонячне світло до широкої арки, що вела на вулицю. Над нею на тлі неба бовваніли літери «ТІВСОВІД ЯІДАКРА»: назва парку, що читалася з обох боків, і вночі підсвічувалася кольоровими лампами. Курява здіймалася під його черевиками. Джек напружив м'язи, примушуючи їх рухатися інтенсивніше та швидше, тому коли він вибігав через арку, йому здавалося, ніби летить.

Тисяча дев'ятсот сімдесят шостий. Джек повільно йшов по Родео-Драйв червневого пообіддя. Чи липневого?.. То була посушлива пора, але ще ніхто не переймався пожежами чагарників на пагорбах. Нині він навіть пригадати не міг, куди йшов тоді. До друга додому? Та прогулянка достоту не була з розряду потрібних. Це було тоді, коли він щойно навчився не думати про батька кожної вільної хвилини – після того як Філіп Сойер загинув через нещасний випадок на полюванні, його тінь і скорбота багато місяців ходили за малим назирці і охоплювали Джека, коли найменше чекав на них.

Джеку було тільки сім років, проте він уже розумів, що в нього вкрали частину дитинства: шестирічний він видавався самому собі неймовірно наївним і безтурботним – і все-таки він навчився довіряти маминій силі. Здавалося, що люте, неокреслене зло більше не чатувало на них у темних кутках, шафах із прочиненими дверцятами, порожніх кімнатах і на затінених вулицях.

Події того марнотного літнього пообіддя тисяча дев'ятсот сімдесят шостого року знищили усталений спокій. Після них Джек приблизно півроку ще спав з увімкненим світлом, бо нічні жахіття вривалися в його сон.

Машина рухалась вулицею лише за кілька будинків від помешкання Сойерів –

триповерхової споруди в колоніальному стилі. То була зелена машина – і це все, що Джек знав про неї, крім того, це був не «мерседес»: «мерседеси» – єдині автомобілі, які хлопчик упізнавав одразу. Чоловік за кермом опустил скло й посміхнувся Джекові. Спершу хлопчик подумав, що знає цього чоловіка – він, певно, був знайомий Філа Сойера і хотів просто привітатися з його сином. Той намір якимось чином відбивався в посмішці чоловіка – легкій, природній, знайомій. Інший чоловік нахилився вперед на пасажирському сидінні та уважно поглянув на Джека крізь круглі й чорні окуляри сліпого. Другий чоловік був убраний в білісінько-білий костюм. Водій ще мить усміхався до нього щирою приязною посмішкою. А потім запитав:

– Синку, ти не знаєш, як проїхати до готелю «Бeverлі-Гіллз»? – Зрештою виявилося, що він чужинець.

І Джек відчув незначне й дивне розчарування. Джек показав на вулицю прямо. Готель розташовувався саме там, настільки близько, що батько міг ходити туди на ранкові зустрічі на літній терасі.

– Прямо? – запитав водій, усе ще посміхаючись.

Джек кивнув.

– А ти розумний малий, – відповів йому водій, а пасажир захихотів. – Не знаєш, чи далеко це звідси? – Джек похитав головою. – Кілька кварталів буде?

– Ага. – Джек починав відчувати дискомфорт.

Водій досі посміхався, от тільки тепер ця посмішка виглядала широкою, важкою і порожньою. А гіготіння пасажира стало хрипким і якимось аж вологим, неначе він водночас усмоктував щось мокре.

– П'ять чи, може, шість? Що скажеш?

– Гадаю, десь п'ять або шість, – відповів, задкуючи, Джек.

– Що ж, я дуже хотів би віддячити тобі, малий, – сказав водій. – Ти часом не любиш цукерок? – Він простягнув крізь вікно стиснутий кулак, повернув догори й розтулив. На долоні лежала цукерка «Тутсі Ролл»[32 - «Тутсі Ролл» («Tootsie Roll») – шоколадна цукерка, яку виготовляють у США з 1896 року.]. – Це тобі. Бери.

Джек непевно ступив крок уперед, у голові лунали тисячі попереджень щодо підозрілих людей із цукерками. Але ж цей чоловік досі був у машині, і якщо він спробує щось зробити, Джек устигне пробігти півкварталу. Та й відмовлятися від цукерки – невиховано. Джек наблизився ще на крок. Він глянув чоловікові в очі – блакитні, ясні та важкі, як і його

посмішка. Джекові інстинкти волали, аби він відвів руку та йшов геть. Але хлопчик дав руці опуститися за дюйм чи два від «Тутсі Ролл», щоб за мить м'яко та легко вхопити цукерку пальцями.

А тоді водій стиснув Джекову руку, і пасажир в окулярах для сліпих гучно засміявся. Вражений Джек витріщився на очі чоловіка, який стискав його руку, і побачив, як вони почали змінюватися – подумав, що побачив, як вони почали змінюватися – з блакитних на жовті.

Але за мить вони вже були жовтими. Чоловік на сусідньому сидінні прочинив дверцята та оббіг ззаду машину. Він носив маленький золотий хрестик на лацкані шовкового піджака. Джек гарячково виривався, але водій, посміхаючись широко та порожньо, міцно тримав його.

– НІ! – волав Джек. – ДОПОМОЖІТЬ!

Чоловік у чорних окулярах відчинив задні двері з Джекового боку.

– ДОПОМОЖІТЬ МЕНІ! – кричав Джек.

Тип, що тримав його, заходився згинати та скручувати Джека, аби можна було запхати його у відчинені двері машини. Хлопчик пручався, продовжуючи кричати, але чоловік спокійно ще сильніше стиснув йому зап'ясток. Джек бив нападника по руках, намагаючись відштовхнути від себе. І раптом з жахом збагнув, що відчуває під пальцями зовсім не шкіру. Він повернув голову й побачив, що те, що, висовуючись із чорного рукава, вчепилося в його бік, було не рукою, а якоюсь твердою штукаю, яка стискала його, наче клішня чи роздвоєний кіготь. Джек знову закричав.

З іншого боку вулиці пролунав гучний голос:

– Агов, відчепіться від хлопчика! Ви! Дайте малому спокій!

Джек зітхнув із полегшенням і вигнувся, як тільки міг, у чоловікових руках. З іншого краю кварталу, продовжуючи репетувати, до них біг високий худий темношкірий чоловік. Тип, що тримав Джека, кинув малого на тротуар і оббіг автомобіль. Двері одного з будинків позаду Джека гучно відчинилися – з'явився ще один свідок.

– Ходу, ходу, – казав водій, натискаючи на акселератор.

Чоловік у білому костюмі знову скочив на пасажирське сидіння, машина заточилася і, вискнувши, помчала по діагоналі по Родео-Драйв, ледь уникнувши зіткнення з довгим білим «кленетом»[33 - «Кленет» («Clenet») – виробник рідкісних автомобілів класу «люкс». Вони поєднували ретро-дизайн (кінець 1930-х) із сучасними (як на час випуску)

технологіями. Авто випускали лімітованою серією з 1970 по 1980 роки.], за кермом якого сидів засмаглий чоловік у тенісній формі. Водій «кленета» натиснув на клаксон.

Джек підвівся з тротуару. Його нудило. Лисий чоловік у рудуватому костюмі сафарі постав перед ним і запитав:

– Хто це був? Ти знаєш їхні імена?

Джек заперечно похитав головою.

– Як ти почуваєшся? Нам варто викликати поліцію.

– Я хочу сісти, – відповів Джек, і чоловік відступив на крок.

– Хочеш, щоб я викликав поліцію? – запитав він, і Джек знову заперечно похитав головою.

– Не можу в це повірити, – сказав чоловік. – Ти живеш неподалік? Я ж бачив тебе раніше, правда?

– Я Джек Сойер. Мій дім ось там.

– А, той білий будинок, – кивнув чоловік. – Ти син Лілі Кавано. Я проведу тебе додому, якщо хочеш.

– А де інший чоловік? – запитав Джек. – Темношкірий, ну, той, що кричав.

Він незграбно відступив від чоловіка в костюмі сафарі. Якщо не зважати на них двох, вулиця була порожньою.

Саме Лестер Спіді Паркер був тим чоловіком, що біг до нього. Джек усвідомив, що Спіді тоді врятував йому життя – і хлопчик чимдуж побіг до готелю.

3

– Ти поснідав? – запитала матір, випускаючи з рота хмарки диму.

Вона огорнула волосся шарфом, ніби тюрбаном, і тепер, коли кучерів не було видно, її обличчя видалося Джекові особливо вразливим і кістлявим. Півдюйма цигарки тліли між її підмізинним і середнім пальцями. Помітивши, як Джек зиркнув на куриво, Лілі викинула сигарету в попільничку на туалетному столику.

– Та ні, майже, ні, – відповів хлопчик, застрягши біля дверей її спальні.

– Скажи чітко: так чи ні, – сказала вона, повернувшись до дзеркала. – Невизначеність убиває мене. – Вона накладала макіяж, і її рука та зап'ясток, відбиваючись у свічаді, здавалися тонкими, наче палички.

– Ні, – відповів він.

– Гаразд, тоді почекай трішки, і коли твоя мама зробить себе гарною, то поведе вниз і купить усе, чого ти забажаєш.

– Добре, – відповів він. – Я просто вирішив, що це надто сумно – сидіти там самому.

– І чого б це тобі сумувати... – Вона нахилилася вперед і ретельно роздивлялася в люстерку своє обличчя. – Сподіваюся, ти не проти почекати у вітальні, Джекі? Я б хотіла зробити це на самоті. Дамські секретики.

Джек мовчки розвернувся й пішов назад у вітальню. Коли пролунав телефонний дзвінок, він аж на фут підскочив.

– Мені відповісти? – гукнув він.

– Так, дякую, – сказала вона збентеженим голосом.

Джек підняв слухавку й привітався.

– Привіт, малий, нарешті я вас знайшов, – сказав дядько Морган Слоут. – Що, заради Бога, коїться в голові у твоєї матері? Господи, у нас могли би бути великі неприємності, якби хтось не почав звертати увагу на деталі. Вона є? Скажи, що вона мусить зі мною поговорити. Мені байдуже, що вона скаже – вона має зі мною поговорити. Довіряй мені, хлопче.

Телефон ледь не випав із Джекових рук. Йому хотілося покласти слухавку, стрибнути разом із матір'ю в машину та їхати до іншого готелю в іншому штаті. Але він не поклав слухавки, а крикнув:

– Мамо, телефонує дядько Морган. Він каже, що ти маєш із ним поговорити.

З хвилику вона мовчала, і хлопчик пошкодував, що не бачить зараз її обличчя. Зрештою вона сказала:

– Джекі, я підніму слухавку в себе.

Джек уже знав, що має зараз зробити. Мама м'яко зачинила двері спальні. Він чув, як вона

підходить до туалетного столика та піднімає рурку.

– Усе добре, Джекі, – гукнула вона крізь двері.

– Гарзд, – озвався він у відповідь.

А тоді знову приклав слухавку до вуха й затулив рот долонею, щоб ніхто не чув його дихання.

– Чудовий трюк, Лілі, – сказав дядько Морган. – Неймовірний. Якби ти досі знімалася в кіно, ми могли б заробити на цьому. Щось на кшталт «Чому зникла ця актриса?» Але, може, варто було б знову почати поводитися розсудливіше?

– Як ти мене знайшов? – запитала вона.

– Думаєш, тебе так складно знайти? Не сміши мене, Лілі. Я б дуже хотів, аби ти притягла свою дупу назад у Нью-Йорк. Час уже припинити втікати.

– А хіба я втікаю, Моргане?

– У тебе лишилося не так багато часу, Лілі, та й у мене нема зайвого, щоб вистежувати тебе по всій Новій Англії. Гей, зачекай-но. Твій малий так і не поклав слухавку.

– Звісно ж, поклав.

Джекове серце завмерло кількома секундами раніше.

– Поклади слухавку, малий.

– Не будь смішним, Слоуте, – відказала мама.

– Це я тобі зараз розкажу, що насправді смішно, леді. Ти переховуєшся на якомусь дивному курорті, коли насправді мала би бути в лікарні, ось що смішно. Господи, хіба ти не знаєш, скільки ділових рішень нам потрібно узгодити? А ще я дбаю про освіту твого сина, і це хороша штука, повір. А ти, здається, плюнула на це.

– Я не хочу більше розмовляти, – сказала Лілі.

– Не хочеш, але мусиш. Якщо доведеться, я приїду туди й силою покладу тебе в лікарню. Нам потрібно підписати угоди, Лілі. Ти володієш половиною компанії, якою я намагаюся керувати – і Джек отримає цю половину, коли тебе не стане. Я хочу переконатися, що про Джека подбають. І якщо ти гадаєш, що те, що ти робиш у тому гробаному Нью-Гемпширі, і є турботою про Джека, то ти хвора значно серйозніше, ніж я вважав.

– Чого ти хочеш, Слоуте? – спитала Лілі втомленим голосом.

– Ти знаєш, чого я хочу – я хочу, аби про всіх подбали. Хочу, щоб усе було чесно. Я потурбуюся про Джека, Лілі. Я даватиму йому п'ятдесят тисяч доларів на рік – подумай про це, Лілі. Подбаю, щоб він навчався в хорошому коледжі. Ти ж навіть до школи його не пускаєш.

– Шляхетний Слоут, – відказала матір.

– Гадаєш, це відповідь? Лілі, тобі потрібна допомога, і тільки я пропоную її.

– У чому твоя вигода, Слоуте? – запитала матір.

– Ти пречудово це знаєш. Усе по-чесному. Я беру те, що належить мені. Твою частину в «Сойер & Слоут»: я дупу надірвав, працюючи на цю компанію, і вона має бути моєю. Ми могли б уладнати всі справи з папірцями завтра зранку, а тоді подбати про тебе.

– Так, як ти подбав про Томмі Вудбайна, – сказала вона. – Часом я думаю, що ви з Філом були аж надто успішними, Моргане. Компанією було значно легше керувати, доки ви не влізли в інвестування нерухомості та продюсерство. Пам'ятаєш часи, коли вашими клієнтами були тільки кілька коміків-невдах та ще з півдюжини перспективних акторів і сценаристів? Життя до мегаприбутків мені подобалося куди більше.

– Легше керувати? Ти що, глузуєш? – заволав дядько Морган. – Ти навіть собою керувати не можеш! – Тоді він спробував угамуватися. – І я пропущу повз вуха твою згадку про Тома Вудбайна. Це занизько навіть для тебе, Лілі.

– Слоуте, я зараз покладу слухавку. Тримайся звідси подалі. І тримайся подалі від Джека.

– Лілі, ти зараз пойдеш до лікарні, й ця біганина тоді...

Мама поклала слухавку, обірвавши на середині речення дядька Морган. Сам Джек також тихо поклав слухавку. А тоді підійшов на кілька кроків ближче до вікна, щоб його не було видно біля телефону у вітальні. З-за зачинених дверей спальні не було чути нічого, окрім тиші.

– Мамо? – гукнув він.

– Так, Джек? – У її голосі вчувалося легке тремтіння.

– Усе добре? З тобою все гаразд?

– Зі мною? Звісно. – Тихими кроками вона підійшла до дверей і зі скрипом відчинила їх. Їхні погляди перетнулися: блакить із блакиттю. Лілі відчинила двері навстіж, і їхні очі зустрілися на довгу, напружену мить. – Звісно, усе гаразд. Чому б це мало бути інакше? – Погляди розчепилися. Якесь особливе знання майнуло зараз між ними, але яке? Джек питав себе, чи знала вона, що він підслуховував; а тоді збагнув, що тим знанням було – уперше за весь час – визнання її хвороби.

– Добре, – промовив він, цього разу збентежено. Хвороба його матері, непристойно велика невисловлена примара, виросла між ними. – Я не знаю напевне. Просто здавалося, що дядько Морган... – Він знизав плечима.

Лілі затремтіла, і Джек зробив іще одне велике відкриття. Його матір боялася – принаймні не менше, ніж він сам. Вона взяла до рота цигарку та з клацанням відкрила запальничку. Ще один пронизливий погляд її глибоких очей.

– Джеку, не зважай на цю заразу. Я просто роздратована, бо здається, я ніколи не зможу втекти від нього. Твій дядько Морган любить тероризувати мене. – Вона видихнула сірий дим. – Боюся, мені більше не хочеться снідати. Чому б тобі не спуститися вниз і не попоїсти по-справжньому?

– Ходімо зі мною, – відповів хлопчик.

– Мені б хотілося трохи побути на самоті, Джеку. Спробуй це зрозуміти.

Спробуй це зрозуміти. Довіряй мені.

Коли дорослі говорять щось таке, то мають на увазі зовсім не те, про що кажуть.

– Коли ти повернешся, я буду приязнішою, – сказала вона. – Обіцяю.

А насправді вона казала: «Я хочу закричати, я не можу більше, геть звідси, геть!»

– Тобі щось принести?

Вона похитала головою, напружено всміхаючись до нього, і хлопчику довелося вийти з кімнати, хоча йому і поготів не хотілося снідати. Джек пройшов коридором до ліфтів. І знову лишалося тільки одне місце, куди він міг піти, і цього разу він збагнув це ще до того, як дійшов до темного вестибюля й суворого порт'є з попелястим волоссям.

Спіді Паркера не було в маленькій червоній халупі, що правила йому за офіс; не було його

й на довгому пірсі, у залі ігрових автоматів, де двоє дідуганів грали в скібол так, ніби це була війна, у якій вони, як обидва знали, програють; не було його й у запилуженій порожнечі під «американськими гірками». Джек Соєр безцільно роззирнувся на осонні, роздивляючись безлюдні алеї та атракціони парку. Він жахнувся ще більше. А раптом зі Спіді щось трапилося? Це неможливо, але що, як дядько Морган дізнався про Спіді (дізнався, власне, що?) і... Джек подумки побачив фургон «Дике Дитя», що вилітає з-за рогу, перемикаючи передачі, аби набрати швидкість.

Він змусив себе поворухнутися, заледве розуміючи, куди йому зараз іти. Крізь призму панічного затьмарення свідомості він бачив, як дядько Морган біг повз криві дзеркала, перетворений їхньою силою на низку жажливих і потворних фігур. На його лисому лобі вирости роги, між м'ясистими плечима з'явився горб, а широкі пальці обернулися на лопати. Джек різко розвернувся і збагнув, що рухається до чудернацької споруди майже круглої форми, оббитої білими дошками. Раптом він почув, як звідти долинали ритмічні звуки: тук, тук, тук.

Хлопчик побіг на той звук – чи то були удари гайкового ключа об трубу, чи то стук молота по ковадлу, але там хтось працював. Серед дощок Джек помітив клямку та прочинив тендітні жалюзійні двері. Він ступив у посічену променями світла темряву, й звук став гучнішим. Морок навколо нього змінював форми, викривлював виміри. Джек простягнув уперед руки та доторкнувся до брезенту. Він відсунувся вбік, і хлопчик побачив перед собою яскраве жовте світло.

– Джеку-Мандрівнику, – пролунав голос Спіді.

Джек повернувся на голос і побачив, що сторож сидить на землі біля напіврозібраної каруселі. У руці він тримав гайковий ключ, а біля нього лежав білий коник із пухнастою гривею і довгим срібним штирем, що пронизував його від голови до живота. Спіді акуратно поклав гайковий ключ на землю.

– Тепер ти готовий до розмови, синку? – запитав він.

Розділ четвертий

Джек переходить

– Так, тепер я готовий, – відповів Джек абсолютно спокійним голосом, а тоді зайшовся слізьми.

– Кажи, Джеку-Мандрівнику. – Спіді опустил ключ і підійшов до хлопчика. – Кажи, синку, і заспокойся, заспокойся вже...

Але Джек не міг заспокоїтися. Раптом усього навколо стало надто багато, надто. І лишалося або плакати, або зануритися у велику хвилю темряви – хвилю, яку не могла осяяти жодна золота іскра. Сльози пекли, але Джек відчував, що його вб'є жах, якщо він не виплачеться.

– Поплач, Джеку-Мандрівнику. – Спіді пригорнув хлопчика.

Джек притулювся гарячим запухлим обличчям до тонкої сорочки негра, вдихаючи його запах – трохи «Олд Спайс», трохи кориці, трохи книжок, яких дуже довго не брали з бібліотеки. Гарні запахи, затишні. Він обхопив руками Спіді; долоні намацали кістки на спині прибиральника. Вони були дуже близько до поверхні – їх укривав лише тоненький шар шкіри.

– Поплач, як тобі од того стане ліпше, – промовив чоловік. – Часом воно помагає. Спіді знає, як далеко ти був, Джеку-Мандрівнику, наскільки далеко ти підеш і як сильно ти втомився. Тож плач, коли тобі стане од того ліпше.

Джек заледве розбирав почуті слова – тільки їхнє звучання: мирлюбне, заспокійливе.

– Моя мати справді хвора, – урешті сказав Джек Спіді в груди. – Гадаю, вона приїхала сюди, щоби бути подалі від давнього батькового ділового партнера, містера Морган Слоута. – Хлопчик добряче шморгнув носом, відпустив Спіді, відступив від нього та витер запухлі очі долонями.

Джек навіть здивувався, що не відчуває жодного збентеження – раніше сльози викликали в нього огиду й сором... це було майже як обмочити штани. Може, то через постійну суворість матері? Джек припускав, що частково, мабуть, так і є; тонкосльозною Лілі Кавано не була.

– Але ж це не єдина причина, через яку вона приїхала сюди?

– Ні, – сказав Джек, стишивши голос. – Гадаю, вона приїхала сюди... помирати. – На останньому слові його голос невідь чому пішов вгору і завищав, наче незмащений шарнір.

– Можливо. – Спіді не відвертав від Джека очей. – І, можливо, ти тут, щоб її врятувати. Її... та іншу жінку, таку саму, як вона.

– Хто вона? – вимовив Джек терпкими губами.

Він знав хто. Не знав її імені, але знав хто вона.

– Королева, – відповів Спіді. – Її звуть Лаура Делосіан. Вона королева Територій.

2

– Допоможи мені, – пробурмотів Спіді. – Подерж стареньку Срібну Леді під хвостом. Ти поведешся трохи завільно щодо Леді, але певен, вона не заперечуватиме, якщо ти допоможеш мені її на місце поставити.

– Ти її так називаєш? Срібна Леді?

– Агась. – Спіді ощирився дюжиною зубів, верхніми та нижніми. – Усі коні на каруселі мають імена. Хіба ж ти не знав цього? Давай хапайся, Джеку-Мандрівнику.

Джек підсунув руки під дерев'яний хвіст білої кобили і стиснув пальці. З кректанням Спіді обхопив великими коричневими руками передні ноги Леді. Разом вони перенесли дерев'яну лошицю до обертальної платформи каруселі. Штир стирчав унизу, виблискуючи мастилом «Квакер Стейт».

– Трохи лівіше... – прохрипів Спіді. – Ага... тепер опусти її, Джеку-Мандрівнику! Опустити її долу. Чудово.

Вони встромили штирі та відступили. Джек хекав, а Спіді щирився, хрипко відсапуючись. Негр витер долонею піт із брів і осміхнувся хлопчику.

– Боже правий, ну хіба ми не круті?

– Ну раз ви так кажете, – усміхнувся Джек.

– Кажу! О так! – Спіді потягнувся до задньої кишені та витяг звідти темно-зелену пляшку. Він відкрутив закривку, ковтнув – на мить Джек відчув дивну впевненість: він може бачити крізь Спіді. Чоловік ставав прозорим, ефемерним, наче один із привидів у серіалі «Топпер»[34 - «Топпер» («Torper») – американський фантастичний ситком (1953–1955), який базувався на фільмі 1937 року «Топпер», за двома романами Торна Сміта. У центрі сюжету – консервативний і нудний віце-президент банку Космо Топпер, який оселився разом із родиною в будинку з привидами.], що крутили на одній з інді-станцій у Лос-Анджелесі. Спіді зникав. «Зникав, – міркував Джек. – Чи переходив у інше місце?» Але це була ще одна ідіотська думка; вона не мала жодного сенсу.

Тоді Спіді знову став таким же чітким, як і раніше. Очі просто зіграли з Джеком злий жарт, миттева...

Ні! Неправда. На якусь мить його майже не стало тут!

...галюцинація.

Спіді уважно подивився на нього. Явно вирішив простягнути пляшку Джеку, тоді ледь помітно захитав головою, закрутив закривку, й баклажка ковзнула в задню кишеню. Він повернувся до огляду Срібної Леді, яка знову стала на своє місце на каруселі. Тепер залишалося тільки надійно закріпити її болтами. Чоловік усміхався.

– Ми круті, найкрутіші, Джеку-Мандрівнику.

– Спіді...

– Усі вони мають імена, – промовив Спіді, повільно обходячи навколо обертальної платформи каруселі; його кроки гучно відлунювали у величезній будівлі. Зверху, в затінку перехрещених балок, тихо перемовлялися сільські ластівки. Джек ішов за негром. – Срібна Леді... Північ... а ось цей чалий – Скаут... а ось цю кобилку звуть Прудконога Еллі.

Негр відкинув голову та заспівав, дивуючи ластівок, що кружляли навколо:

– Спід з вогнем кохання гралась... І Білл Мартін її вбив, розкажу, що сталось[35 - Спіді цитує рядки з пісні «Ella Speed», що належить до негритянського фольклору початку XX століття. У центрі сюжету – окторонка (людина, що має 1/8 негритянської крові) Елла Спід, заміжня жінка, котра стала повією, та її коханець, Луїс «Бугай» Мартін, італійський іммігрант.]... Гай-гай. Поглянь, як вони літають! – Він зареготав, але коли повернувся до Джека, то знову посерйознішав. – Ти ж хочеш спробувати врятувати життя своєї матері, Джеку? Її та тої, іншої, жінки, про яку я тобі розповідав?

– Я... – «не знаю як» хотів він сказати, але голос усередині нього – голос, що прийшов з тої, раніше замкненої, кімнати, з якої вранці виринула згадка про двох чоловіків, що намагалися його викрасти – владно зріс: «Ти чудово все знаєш! Тобі, можливо, для початку знадобиться Спіді, але ти все знаєш, Джеку. Знаєш».

Він гарно знав цей голос. Це був голос його батька.

– Я спробую, якщо ви розкажете мені як. – Голос хлопчика звучав нерівномірно: то вищав, то нижчав.

Спіді пройшов залом до дальньої стіни – великої, заокругленої, складеної з дерев'яних колодочок, на яких було намальовано (примітивно, але з дикою енергією) коней, що

кудись мчали. Джекові стіна нагадувала опущену кришку батькового секретера (того секретера, згадав Джек, що стояв у кабінеті Морган Слоута, коли вони з матір'ю були там востаннє; ця думка спричинила напад витонченого, невиразного гніву).

Спіді дістав величезне кільце з ключами. Він перебирав їх, геть занурившись у власні думки, потім знайшов потрібний і вставив його у навісний замок. Витягнув вушко з гнізда, клацнув ним та вкинув замок у нагрудну кишеню. Чоловік відштовхнув стіну вбік по рейках. Чарівно-яскраве сонячне світло хлюпнуло всередину, примушуючи Джека мружитися. Відблиски води м'яко затанцювали по стелі. Вони зі Спіді дивилися на неймовірний океанічний краєвид, що простягався перед наїзниками Каруселі з «Дивосвіту Аркадії» щоразу, коли Срібна Леді, Північ та Скаут несли їх повз східний бік круглої будівлі, у якій стояла карусель. Легкий океанічний бриз здухнув волосся з Джекового лоба.

– Краще, щоб було вдосталь сонячного світла, якщо ми хочемо про це говорити, – сказав Спіді. – Ну ж бо, йди сюди, Джеку-Мандрівнику, і я розкажу тобі все, що зможу... хай і не все, що знаю. І хай Бог милує дізнатися тобі коли-небудь усе.

3

Спіді говорив лагідним голосом – таким м'яким і заспокійливим, що він був для Джека, наче добре вичинена шкіра. Джек слухав, часом супився, часом витріщався.

– Пам'ятаєш ті штуки, які ти називаєш Дивовиддям?

Джек кивнув.

– Ці штуки – не сні, Джеку-Мандрівнику. Ані денні, ані нічні. Те місце – реальне. Або принаймні доволі реальне. Багато в чому відрізняється від цього, але реальне...

– Спіді, моя мама каже...

– Зараз це не має жодного значення. Вона не знає про Території... хоча, в якомусь сенсі, вона таки про них знає. Бо твій таточко... Він знав. І той, інший, чоловік...

– Морган Слоут?

– Ага, гадаю. Він знав також. – Потім Спіді таємниче додав: – І я знаю, хто він там. Хто ж як не я? Хтоооооооо?

– На картині у твоїй комірчині... не Африка?

– Не Африка.

– Не брешеш?

– Не брешу.

– І мій батько бував у тих місцях? – спитав хлопчик, але в душі вже знав відповідь – відповідь, яка кидала світло на стільки речей, що не могла бути неправдою.

Але правда то була чи ні, а Джек іще не знав, наскільки в усе це вірити. Магічні землі? Хворі королеви? Це вселяло в нього тривогу. Вселяло тривогу за власний здоровий глузд. Чи ж мати не повторювала йому знову і знову, коли він був маленьким, що він не повинен плутати Дивовиддя з тим, що по-справжньому справжнє? Вона була дуже суворою щодо цього та трохи лякала Джека. Можливо, гадав він тепер, вона й сама боялася. Чи могла вона так довго жити з батьком Джека і нічого не знати? Джек так не вважав. Можливо, міркував він, вона знала небагато... саме достатньо, щоб боятися.

Збожеволіти. Ось про це вона завжди казала. Люди, які не відчувають різниці між вигадками та дійсністю, божеволіють.

Але його батько знав іншу правду, хіба ні? Так.

Він та Морган Слоут.

«У них є магія, так само, як у нас є фізика, правильно?»

– Твій батько частенько там бував. Так. І той, інший. Гроут[36 - Спіді повсякчас плутає ім'я Слоута й кумедно перекручує його. Іноді його мовні покручі мають додатковий підтекст. Наприклад, «гроут» – дрібна монета (англ.).]...

– Слоут.

– Агась. Він. Він також бував там. От тільки твій татко, Джеку, він приходив туди, щоб спостерігати та вивчати. А той, інший, приходив, аби пожитися.

– Морган Слоут убив мого дядька Томмі? – спитав Джек.

– Знать нічо не знаю. Слухай сюди, Джеку-Мандрівнику, бо часу в нас катма. Якщо ти певен, ніби той тип, Слоут, наміряється тут об'явитися...

– Судячи з голосу, він аж казиться з люті, – сказав Джек.

Лише думка, що дядько Морган може з'явитися в Аркадія-Біч, змусила його нервувати.

– ...Тоді часу мало, як ніколи. Бо, можливо, він не сильно побиватиметься, коли твоя мати помре. А його Двійник, певен, сподівається, що королева Лаура помре.

– Двійник?

– У цьому світі є люди, які мають близнюків на Територіях, – сказав Спіді. – Небагато, оскільки там значно менше людей, ніж тут, – може, навіть одна на сто тисяч. Але Двійникам подорожувати туди і назад значно легше.

– Ця королева... вона... моя мама... її Двійник?

– Так. Схоже на те!

– Але моя мама ніколи?..

– Ні. Вона не подорожувала. Не було потреби.

– А в мого батька був... Двійник?

– Так, насправді був. Чудова людина.

Джек облизнув губи – що за божевільна розмова! Двійники і Території!

– Коли мій батько помер тут, його Двійник помер там?

– Еге ж. Не відразу тої ж миті, але дуже швидко.

– Спіді?

– Що?

– А в мене є Двійник? На Територіях?

Спіді глянув на хлопчика з такою серйозністю, що Джек відчув, як спину облило холодом.

– Ні, синку. Ти є тільки один. І цей тип, Смоут...

– Смоут, – Джек злегка всміхнувся.

– ...Отож, не важливо, він знає про це. Це одна з причин, чому він скоро прибуде сюди. І одна з причин, чому ти маєш рухати звідси.

– Що? – вибухнув Джек. – Що корисного я можу зробити, якщо це рак? Якщо це рак, а вона

тут, а не в якійсь лікарні, це означає, що шансів немає. Якщо вона тут, це означає... – сльози підступили знову, але він рішуче їх поборов. – Це означає, що їй кінець.

Їй кінець. Так. Ось іще одна правда, яку знало його серце; правда про її швидку втрату ваги; правда про коричневі тіні під очима. Їй крах, Господи, будь ласка, агов, будь ласка, Боже, гей, вона ж моя мама...

– Я маю на увазі, – закінчив він хриплим голосом. – Яка може бути користь із країни Дивовиддя?

– Гадаю, ми вже з тобою достатньо наляскалися язиками, – сказав Спіді, – Джеку-Мандрівнику, просто повір у це: я б ніколи не казав тобі кудись іти, якби ти не міг зробити щось хороше.

– Але...

– Тихо, Джеку-Мандрівнику. Нема сенсу говорити, поки я не покажу тобі, про що я. Діла не буде. Ходімо.

Спіді поклав руки Джекові на плечі та повів його навколо каруселі. Вони вийшли крізь двері й побрели однією з алей пустельного парку розваг. Зліва від них стояло приміщення атракціону «Демонічні авто», уже замкнене на всі замки та з позабиваними вікнами. Праворуч від них стояло декілька будок: «Накинь і виграй»[37 - «Накинь і виграй» – популярна ярмаркова гра, мета якої – з певної відстані накинути кільце на приз.], «Класна піца з пірса & Пончики-хлоп'ята», дрібнокаліберний стрілецький тир (також позабивані; вицвілі дикі тварини мчали через дошки – леви, тигри, ведмеді тощо). Вони вийшли на широку головну вулицю, що називалася Променад-авеню[38 - «Променад» («Boardwalk») – одна з головних туристичних принад Атлантик-Сіті. Збудований іще в 1870-х роках дерев'яний поміст на узбережжі океану. Вздовж набережної розташовані казино, бутики та сувенірні крамнички.] – жалюгідна імітація Атлантик-Сіті: хоч «Дивосвіт Аркадії» і мав пірс, але справжнього Променаду в ньому не було. Тепер будівля з гральними автоматами стояла за сотню ярдів зліва, а арка, що була входом у «Дивосвіт Аркадії», була за двісті ярдів праворуч. Джек чув розмірений, важкий гуркіт прибою та поодинокі крики чайок.

Хлопчик поглянув на Спіді, збираючись запитати в нього, що тепер, що далі, усе по-справжньому чи то лише жорстокий жарт... але натомість промовчав. Спіді простягнув йому пляшку із зеленого скла.

– Це... – почав Джекі.

– Бери, – сказав Спіді. – Багатьом із тих, хто йде туди, не потрібно нічого такого, але ж ти давно там не був. Так, Джекі?

– Не був.

Коли він востаннє заплющував очі в цьому світі, а розплющував їх у магічному Дивовидді, краї з багатими, насиченими запахами та глибоким прозорим небом? Минулого року? Ні. Ще раніше... У Каліфорнії... по смерті батька. Тоді йому було...

Очі Джека розширилися. Дев'ять років? Так давно? Три роки тому?

Було страшно замислюватися над тим, як легко та спокійно ці видіння, часом приємні, часом похмуро-тривожні, просто вислизнули в нікуди – наче значна частина його уяви померла, безболісно, не сповістивши його про свій відхід.

Він швидко взяв пляшку з рук Спіді, мало не впустив її. Його охопила легка паніка. Деякі з Дивовидь тривожили, так, і мамині чітко озвучені застереження не змішувати реальність і вигадки (іншими словами, не втрачай глузду, друже Джеку, гаразд?), звісно, трохи лякали, але зараз він збагнув, що зрештою не хотів утратити той світ.

Він глянув у очі Спіді та подумав: «Він і про це також знає. Знає все, про що я тільки не подумаю. Хто ти, Спіді?»

– Якщо ти довго там не бував, можеш забути, як потрапити туди за власним бажанням. – Спіді кивнув на пляшку. – Ось тому я й даю тобі цей магічний сік. Ця штука особлива. – Останню фразу Спіді вимовив мало не побожним тоном.

– Вона звідти? З Територій?

– Неа. Трішки магії є навіть тут, Джеку-Мандрівнику. Небагато, але є. Цей магічний сік прибув із Каліфорнії.

Джек із сумнівом поглянув на негра.

– Ну ж бо. Сьорбни крапельку, і ми дізнаємося, чи не помандруєш ти. – Спіді ощирився. – Коли напиться цього вдосталь, то опинишся, де тільки забажаєш. Ти зараз дивишся на того, хто знає.

– Господи, Спіді, але... – Йому раптом стало трохи страшно.

Рот пересох, сонце, здавалося, світило надто яскраво, і він відчував, як у скронях стугонить пульс. Під язиком з'явився мідний присмак, і Джек подумав: «Ось яким на смак буде магічний сік – жахливим».

– Якщо злякаєшся і захочеш повернутися, сьорбни ще раз, – сказав Спіді.

– Вона перенесеться зі мною? Пляшка? Ви обіцяєте? – думка, що він може застрягти в містичному світі в той час, як його мама хворіє, а Слоут діймає її, була жахливою.

– Я обіцяю.

– Добре. – Джек підніс пляшку до губ... тоді на мить опустив руку. Запах був огидним – гострим і гірким.

– Я не хочу, – прошепотів хлопчик.

Лестер Паркер подивився на Джека, губи його всміхалися, але навіть натяку на усмішку в очах не було – тільки суворість. Немилосердна. Жахна. Джеку згадалися чорні очі: око чайки, око виру. Його охопив жах.

Він простягнув пляшку Спіді.

– Можете забрати її назад? – запитав він, і голос його обернувся на безсилий шепіт. – Будь ласка.

Спіді не відповів. Він не нагадав Джекові, що його мати вмирає чи що сюди іде Слоут. Він не назвав Джека боягузом, хоча хлопчик ще ніколи в житті не почувався більшим боягузом, ніж тепер. Навіть коли він у літньому таборі «Аккомак» відступив від вишки для стрибків у воду та діти зашикали на нього, було легше. Спіді просто відвернувся від нього та засвистів на хмари.

Тепер до жаху приєдналася самотність, що проймала його безсиллям. Спіді відвернувся від нього. Спіді стояв до нього спиною.

– Добре, – раптом промовив Джек. – Якщо, на вашу думку, я маю зробити саме це.

Він іще раз підняв пляшку і, не давши собі ані секунди на роздуми, ковтнув.

Смак виявився ще гіршим, аніж він очікував. Джек раніше куштував вино, воно йому навіть трохи подобалося (особливо біле сухе, яке подавали його матері до камбали, снепера, риби-меча), а «сік» трохи нагадував вино... проте разом із тим він був якоюсь жорстокою насмішкою над усіма винами, які він коли-небудь куштував. Смак був різким, солодкавим із гниллю; зовсім не пахло живим виноградом, радше мертвим, якому й жилося не надто добре.

Коли його рот заповнився цим солодко-слизьким смаком, Джек по-справжньому побачив той виноград – тьмянний, запилений, товстий і гидотний, він повз заштукатуреною стіною під густим, схожим на сироп сонячним світлом, у тиші, яку вряди-годи руйнувало дзижчання сотень мух.

Хлопчик ковтнув, і вогонь зазміївся вниз, до шлунка.

Джек замружився, скорчив гримасу, горлянка погрожувала вивернутися назовні. Він не виблював, хоча був певен, що якби таки поснідав, то це неминуче трапилося б.

– Спіді...

Джек розплющив очі, і наступне слово застрягло в горлі. Він забув, що його нудило від цієї огидної пародії на вино. Він забув про матір, про дядька Моргана, про батька та майже про все на світі.

Спіді зник. Привітна арка «американських гірок» зникла. Променад-авеню зникла.

Він тепер був у якомусь іншому місці. Він був...

– На Територіях, – прошепотів Джек.

Усім тілом прокотилася дивна комбінація жаху та радощів. Він відчув, як на потилиці волосся стало дибки, відчував, як збентежений усміх розтягував кутики вуст.

– Спіді, я тут! Боже правий, я тут, на Територіях. Я...

Але захват полонив його. Він затулив рот долонею і повільно обернувся навколо власної вісі, оглядаючи місцину, до якої його переніс «магічний сік» Спіді.

4

Океан досі був там, де й раніше. Він лишень був темнішим, повнився синню – Джек іще ніколи не бачив настільки глибокого індиго. На якусь мить хлопчик застиг на місці – бриз куйовдив волосся – він вдивлявся аж за небокрай, за яким індиго океану зливалася з небом кольору вицвілих джинсів. Лінія небокраю ледь-ледь, але таки вигиналася. Джек похитав головою, насупився і повернувся в інший бік. Морська дика камка[39 - Морська камка – вид морських трав, що ростуть на узбережжях Північної Америки та Євразії.], висока та закрутиста, росла внизу, біля мису, там, де хвилину тому стояло кругле приміщення каруселі. Пірс із гральними автоматами також зник. На його місці аж до самого океану пролягли розкидані громіздкі гранітні брили. Хвилі розбивалися об найнижчі з них і з неймовірним гуркотом витікали давніми каналами і тріщинами. Густа, як збиті вершки, піна сягала чистого неба, і її розносило вітром.

Джек різко вхопив себе за ліву щоку. Боляче вщипнув. Очі зволожилися, але нічого не змінилося.

– Усе справжнє, – прошепотів він, і ще одна хвиля розбилася об мис, здіймаючи в повітря білі пластівці піни.

Джек раптом збагнув, що Променад-авеню все ще була тут... у якомусь сенсі. З вершини мису (у тому світі, який його розум досі вперто називав «реальним», Променад-авеню закінчувалася перед залом з гральними автоматами) зритель коліями путівця спускався до того місця, де стояв зараз хлопчик, а тоді повертав на північ, так само, як на північ повертала Променад-авеню, стаючи Аркадія-авеню після арки, що відмежовувала «Дивосвіт». Морська камка росла саме поміж рейками, але вона була прим'ята та заплутана, тож Джек вирішив, що колією досі користуються, принаймні час від часу. Джек попрямував на північ, не випускаючи зелену пляшку з рук. Йому спало на думку, що десь, в іншому світі, Спіді зараз тримав закривку від цієї пляшки.

Я зник просто в нього на очах? Певно, так і було. Господи!

Приблизно сорок кроків колією – і Джек вийшов до плетива ожинових кущів. Гронами поміж колючок росли найбільші, найтемніші, найсоковитіші на вигляд ягоди в його житті. Шлунок Джека, безсумнівно потерпаючи від «магічного соку», голосно та протяжно забурчав.

Ожина? У вересні?

Байдуже. Зрештою, після всього, що сьогодні трапилося (а ще навіть десятої не було), дивуватися вересневій ожині – це все одно, що відмовлятися від аспірину, коли ти проковтнув дверну ручку.

Джек потягнувся, набрав жменю ягід і закинув їх у рот. Вони були надивовижу солодкими, надивовижу смачними. Посміхаючись (губи його вже стали специфічного блакитнувато-відтінку), думаючи, що він, цілком імовірно, міг просто з'їхати з глузду, Джек набрав іще одну жменю... а тоді ще одну. Він ніколи не куштував нічого смачнішого – хоча, міркував він пізніше, справа тоді була не лишень у самих ягодах – свою лепту внесла й прозорість неба.

Дістаючи четверту жменю, він подряпався – кущі немовби казали йому зупинитися, мовляв, що занадто, те не здорово. Посмоктавши найглибшу з подряпин, на пучці великого пальця, Джек знову попрямував колією на північ. Рухався він повільно, намагався нічого не пропустити.

Хлопчик спинився неподалік від ожинових хащ і поглянув на сонце, яке ніби стало меншим, але пекло дужче. А часом воно не набуває легкого помаранчевого відтінку, як на старих середньовічних картинах? Джек вирішив, що, напевно, так і є. І...

Крик, різкий і неприємний, наче хтось повільно витягував із дошки цвях, раптово пролунав

праворуч від хлопчика, припиняючи його роздуми. Джек озирнувся, плечі звелися, а очі розширилися.

То була чайка – і її розміри вражали, видавалися неправдоподібними (але факт залишався фактом: чайка була... міцна, мов камінь, реальна, наче будинки). Вона напевно була така ж велика, як орел. Гладенька, біла, кулеподібна голова нахилилася на один бік. Схожий на рибацький гачок дзьоб розтулявся та стулявся. Пташка махнула величезними крилами, пригинаючи камку навколо себе. А тоді абсолютно безстрашно пострибала до Джека.

Хлопчику ледь-ледь вчувався чистий мідний гул багатьох труб, що злилися в єдиний звук, і без жодної на те причини подумав про матір.

Джек на мить поглянув на північ, у тому напрямку, у якому йшов. Звук приваблював його, наповнював нечітким відчуттям нагальності. Це нагадувало, подумав він, голод за чимось специфічним, чимось, чого ти вже давно не куштував, – морозивом, картопляними чіпсами, можливо, таким. Ти не знаєш напевно, поки не побачиш це, а до того є тільки потреба без назви, яка не дає тобі спокою, нервує тебе.

Він бачив на тлі неба прапорці та вершину того, що могло бути величезним наметом, павільйоном.

«Там, де розташована Альгамбра», – подумав Джек, і тут чайка закричала. Хлопчик обернувся і з тривогою помітив, що між ними залишилося менше ніж шість футів. Дзьоб чайки знову розтулився, демонструючи своє брудно-рожеве нутро. Джек згадав учорашній день і ту, іншу, чайку, яка швиргнула молюска на скелю, а потім так само, як і ця, витріщилася на нього. Пташка щирилася – він був певен цього. Коли вона підскочила ближче, Джек відчув гидотний сморід, що огортав її, – дохла риба та зогнілі водорості.

Чайка зашипіла на нього та знову махнула крилами.

– Забирайся звідси, – голосно сказав Джек. Серце швидко качало кров, у роті пересохло, але він не хотів, щоб його лякала якась чайка, хай навіть велика. – Забирайся!

– Ати ааааааеееее еееккк... ати аееееее...

Мати вмирае, Джеку.

Чайка ще раз незграбно стрибнула до нього: лускуваті лапи рвали траву, дзьоб розтулявся і стулявся, чорні очі втупилися в Джека. Заледве розуміючи, що він робить, Джек підняв зелену пляшку та випив.

І знову огидний смак змусив його міцно заплющити очі, а коли він їх розплющив, то з'ясував, що він тупо витріщається на жовтий знак із чорними силуетами дітей, що бігли

через дорогу, – маленький хлопчик і маленька дівчинка. «ОБЕРЕЖНО! ДІТИ!» – повідомляв напис. Чайка, цього разу абсолютно нормального розміру, з пронизливим криком полетіла геть. Вона, без сумніву, злякалася несподіваної появи Джека.

Хлопчик роззирнувся навколо, усе ще не розуміючи, де він. Шлунок, наповнений ожиною і «магічним соком» Спіді, перекочувався і буркотів. М'язи ніг неприємно затремтіли, та Джек миттю бухнувся на бордюр біля знака з такою силою, що віддача пройшлась по хребту і зуби клацнули.

Раптом він нахилився вперед, похиливши голову поміж розведених колін, і широко роззявив рот, переконаний, що зараз усе виблює. Натомість він двічі гикнув, мало не вдавився, а тоді шлунок заспокоївся.

«Це все ягоди, – подумав він. – Якби не ягоди, мене б достоту знудило».

Джек поглянув угору, і його знову охопило відчуття цілковитої нереальності. У світі Територій він пройшов путівцем не більше ніж шістдесят кроків. Він був певен цього. Припустімо, що його крок – це два фути. Ні, для певності – хай буде два з половиною. Це означало, що він пройшов лишень сто п'ятдесят футів. Але...

Джек озирнувся і побачив арку з величезними червоними літерами: «ДИВОСВІТ АРКАДІЯ». Напис тепер був так далеко, що він заледве міг його прочитати, попри чудовий зір. Праворуч від нього хаотично розкинулися будівлі готелю «Альгамбра», з англійськими садами попереду та океаном позаду.

У світі Територій він пройшов сто п'ятдесят футів. Тут якимось чином аж півмилі.

– Господи Ісусе, – прошепотів Джек Соєр і затулив очі руками.

5

– Джеку! Джеку, хлопчику! Джеку-Мандрівнику!

Голос Спіді перекривав гуркіт шестициліндрового двигуна, що так нагадував звук пральної машини. Джек підвів погляд – голова в нього стала неймовірно важкою, а кінцівки від утоми налилися свинцем – і побачив, що старезний «Інтернешнл Гарвестер» суне до нього. Прикручені до кузова пікапа саморобні борти хилиталися, мов негодящі зуби. Саму машину було пофарбовано в огидний бірюзовий колір. За кермом сидів Спіді.

Він повернув до бордюру, розігнав двигун на повну (Гум! Гум! Гум-гум-гум!), а тоді приспав його (Хахххххх...). Негр швидко вистрибнув із кабіни.

– З тобою все гаразд, Джеку?

Джек простягнув пляшку Спіді.

– Твій магічний сік – справжня погань, – мляво сказав хлопчик.

Спіді ображено глянув на нього... а тоді всміхнувся.

– А хто тобі сказав, що мікстура неодмінно має бути смачною, Джеку-Мандрівнику?

– Мабуть, ніхто, – відповів Джек. Він відчував, що сили – повільно, у міру того як минає нудотне відчуття дезорієнтації, повертаються до нього.

– Тепер ти віриш мені, Джеку?

Хлопчик кивнув.

– Ні! Так не піде. Скажи це вголос.

– Території. Вони існують. Вони справжні. Я бачив... пташку... – Тут він замовк і весь затремтів.

– Яку ще пташку? – різко перепитав Спіді.

– Чайку! Величезну, чорти б її забрали, чайку. – Джек затряс головою. – Ти просто не повіриш у це. – Він замислився, а тоді додав: – Ні, ти якраз повіриш. Інші навряд чи, а от ти – повіриш.

– Вона говорила? Багато з них там уміють це. Говорять переважно безмозкі. І деякі з їхніх балачок мають сенс... але вони злі та майже завжди брешуть.

Джек кивав. Коли він слухав Спіді, який розповідав про всі ці речі так, наче вони були абсолютно зрозумілими та логічними, йому ставало легше.

– Та, гадаю, говорила. Але це було як... – він добряче замислився. – У Лос-Анджелесі, у школі, куди ми з Річардом ходили, був хлопчик на ім'я Брендон Левіс. У нього був якийсь дефект вимови, і коли він говорив, ми заледве його розуміли. Пташка була така сама. Але я знаю, що вона сказала. Вона сказала, що моя мама вмирає.

Спіді обняв Джека за плечі, і вони трохи посиділи на бордюрі, не зронивши ані слова. Худезний і блідий порт'є «Альгамбри», що постійно підозрював усіх живих істот на планеті, вийшов на вулицю з великою пачкою конвертів. Спіді та Джек спостерігали, як він іде до рогу Аркадія-авеню та Біч-Драйв, щоб опустити листи в поштову скриньку. Чоловік

повернувся, пильно зиркнув на Джека та Спіді, а тоді вийшов на головну дорогу до «Альгамбри». Маківка його голови ледь виднілася над густим прямокутним живоplotом.

Виразно почулося, як відчинилися і зачинилися масивні вхідні двері, і Джека вразила осіння спустошеність цього місця. Дикі, безлюдні вулички. Довгий пляж із порожніми цукрово-білими дюнами. Порожній парк розваг зі схованими під брезентом вагончиками «американських гірок» і зачиненими на замок кіосками. Йому спало на думку, що, можливо, мати привезла його сюди, щоб показати, який він – край світу.

Спіді закинув голову та заспівав своїм чистим, мелодійним голосом:

– Добре я награвся... у містечку цьому... гарно було тут... літо вже згасає і сніги грядуть... і сніги грядуть, так, я відчуваю... мандри мене ждуть...[40 - «Мандри мене ждуть» («Gotta Travel On») – пісня американського кантрі-співака Біллі Граммера, яка 1959 року опинилася на верхівці чартів як кантрі, так і поп-музики.].

Він замовк і поглянув на Джека.

– Відчуваєш, що треба вирушити в мандри, Джеку-Мандрівнику?

Страх охопив хлопчика до самих кісток.

– Гадаю, що так, – сказав він. – Якщо це допоможе. Допоможе їй. Я можу їй допомогти, Спіді?

– Можеш, – серйозно промовив Спіді.

– Але...

– Ох, є ціла купа «але», – сказав Спіді. – Цілий вагон «але», Джеку-Мандрівнику. Я не обіцяю, що це буде безтурботна прогулянка. Я не обіцяю тобі успіху. Не обіцяю, що ти повернешся живим, а навіть якщо й вернешся, то не обіцяю, що голова в тебе триматиметься купи. Більшу частину шляху тобі доведеться брести через Території, бо вони значно менші. Ти ж помітив це?

– Так.

– Я так і подумав. Бо ж уся та катавасія закрутилася на дорозі, еге ж?

Питання, яке раніше хвилювало Джека, постало знову, і хоча воно не стосувалося їхньої розмови, він мав це знати.

– Я зник, Спіді? Ти бачив, як я зник?

– Ти пішов, – промовив негр і різко ляснув долонями. – Ось так от.

Повільно, мало не проти його власної волі, усмішка розтягнула вуста Джека... і Спіді всміхнувся йому у відповідь.

– Хотілось би мені зробити щось таке в комп'ютерному класі Містера Балго, – сказав хлопчик, і Спіді загиготів, як дитя. Джек приєднався. Від сміху йому покращало, майже так само, як тоді, коли він скуштував ожинкових ягід.

Раптом Спіді знову посерйознішав і продовжив.

– Є причина, через яку ти маеш побувати на Територіях, Джеку. Ти маеш звідти дещо принести. Дещо надзвичайно могутнє.

– І воно там?

– Еге ж.

– Воно може допомогти моїй мамі?

– Їй... та іншій.

– Королеві?

Спіді кивнув.

– Що це? Де воно? Коли я...

– Збав оберти. Не жени. – Спіді звів руку. Губи його всміхалися, але очі були похмурими, майже зажуреними. – Усьому свій час. І ще одне, Джеку, я не можу розповісти тобі того, про що не знаю... чи про те, про що мені не дозволено говорити.

– Не дозволено? – спантеличено перепитав Джек. – Хто...

– Ну ось ти знову, – буркнув Спіді. – Слухай сюди, Джеку-Мандрівнику. Піти ти маеш якомога хутчіше, до того, як цей Блоут об'явиться тут і закопає тебе...

– Слоут.

– Тобі треба піти, перш ніж він з'явиться.

– Але ж він дійматиме мою маму, – кинув Джек і замислився, чому він сказав саме так:

тому, що це була правда, чи тому, що він шукав приводу відмовитися від мандрівки, в яку його виряджав Спіді, наче від страви, що може бути отруєною. – Ти не знаєш його. Він...

– Я його знаю, – спокійно заперечив Спіді. – Я його віддавна знаю, Джеку-Мандрівнику. А він знає мене. На ньому мітки, які поставив я. Вони сховані, але вони є. Твоя мамця сама може про себе подбати. Принаймні їй доведеться подбати про себе. Бо тобі треба йти.

– Куди?

– На захід, – відповів Спіді. – Від цього океану ген до іншого.

– Що? – скрикнув Джек, нажаханий такою відстанню. Тоді він подумав про рекламу, яку вони дивилися три дні тому: чоловік набирив смаколиків зі шведського столу на висоті тридцяти п'яти тисяч футів; він був спокійним, неначе удав. Джек літав із матір'ю від одного узбережжя до іншого зо два десятки разів, і йому завжди подобалося, що коли летиш із Нью-Йорка до Лос-Анджелеса, то сонце не заходить аж шістнадцять годин поспіль. Здавалося, ніби ти дуриш час. І літати було так просто.

– Я можу туди полетіти? – спитав він у Спіді.

– Ні! – чоловік майже закричав, очі в нього розширилися від переляку. Він стис плече Джека сильною рукою. – Не давай аби щось підняло тебе в повітря. Тобі нізя! Якщо ти перейдеш на Території, коли будеш в небі...

Більше він нічого не сказав, але йому й не треба було. Джек яскраво уявив себе; побачив, як падає з чистого, безхмарного неба, хлопчик-реактивний снаряд у джинсах і червоно-білій регбістській сорочці; парашутист без парашута.

– Ти підеш, – підкреслив Спіді. – Лови попутки, якщо матимеш змогу... але будь пильним, остерігайся всіляких чужинців. Серед них звичайні психи, гомики, які хотіли б помацати тебе, або горлорізи, що можуть пограбувати тебе. Але є серед них і справжні Чужинці, Джеку-Мандрівнику. Ті, що ногами стоять в обох світах, виглядають вони і так і сяк, як той клятий Янус^[41] - Двуликий Янус – один із римських богів. Уявлення про нього із часом зазнавало значних змін. Спершу він був богом сонця і світла, який уранці відчиняв небесну браму, випускаючи день, а ввечері зачиняв її. Згодом він став богом входів та виходів; покровителем мандрівників. Зображували Януса чоловіком із двома обличчями, одне з яких вважали зверненим у минуле, а друге – в майбутнє. У сучасній фразеології дволикий Янус – лицемірна людина.]. Боюся, зовсім скоро вони дізнаються, що ти рушив у мандри. Вони будуть насторожі.

– Вони? – допитувався Джек. – Двійники?

– Деякі так. Деякі ні. Наразі більше нічого не можу сказати. Але ти точно доберешся туди,

якщо захочеш. Дістанься іншого океану. Йди, коли можливо, Територіями та опинишся там раніше. Візьми сік...

– Ненавиджу його.

– Байдуже, що ти там ненавидиш, – різко обірвав його Спіді. – Ти дістанешся туди та знайдеш одне місце – іншу «Альгамбру». Тобі треба потрапити туди. Місцина та страшна й погана. Але ти мусиш піти туди.

– Як я її знайду?

– Вона кликатиме тебе. Ти почувеш її поклик, синку. Голосний і чіткий.

– Чому? – спитав Джек, облизнувши губи. – Чому я маю туди йти, якщо там так погано?

– Тому що, – промовив Спіді. – Там Талісман. Десь в іншій «Альгамбрі».

– Я не розумію, про що ти!

– Ти зрозумієш, – сказав Спіді. Він підвівся, а тоді взяв Джека за руку. Той також встав. Вони стояли віч-на-віч, чорний чоловік і білий хлопчик.

– Слухай, – сказав Спіді, і його голос набрав подоби повільного, ритмічного заклинання. – Талісман опиниться у твоїх руках, Джеку-Мандрівнику. Не малий і не дебелий, наче куля, кришталевий. В Каліфорнію підеш, нам ту кулю принесеш. Це тягар твій і твій хрест: його впустиш – втратим все.

– Я не розумію, про що ти! – вперто повторив переляканий Джек. – Ти мусиш...

– Ні, – промовив Спіді доброзичливо. – Я маю цим ранком завершити ремонт каруселі. Джеку, ось що я маю зробити. На балачки в мене часу більше нема. Мені треба повертатися до роботи, а тобі час вирушати в мандри. Гадаю, ще зустрінемося. Тут... або там.

– Але я не знаю, що робити! – крикнув Джек, коли Спіді заліз у кабінку свого старого пікапа.

– Ти знаєш достатньо, щоб почати, – відповів Спіді. – Ти знайдеш Талісман. Він притягне тебе до себе.

– Я навіть не знаю, що таке Талісман!

Спіді засміявся і повернув ключ запалення. Пікап завівся і випустив велику хмару синього диму.

– Подивись у словнику, – закричав чоловік і ввімкнув задню передачу.

Спіді розвернув вантажівку та покотився назад до «Дивосвіту Аркадії». Джек стояв біля бордюру та спостерігав за машиною. Він іще ніколи в житті не почувався таким самотнім.

Розділ п'ятий

Джек та Лілі

1

Коли вантажівка Спіді з'їхала з дороги та зникла під аркою «Дивосвіту», Джек рушив до готелю. Талісман. Інша «Альгамбра». На краю іншого океану. Здавалося, його серце спустошилося. Коли Спіді не було поруч, завдання видавалося важким, колосальним та на додачу – незрозумілим: доки Спіді говорив, Джек відчував, ніби майже розумів той безлад натяків, застережень та настанов. А тепер вони знову обернулися на той самий безлад. І все таки Території були реальними. Джек щосили тримався за цю певність, і вона зігрівала й водночас лякала його. Те місце було справжнім, і він знову збирався туди. Навіть якщо він досі не все розумів – навіть якщо він був лише невтаємниченим подорожнім. Усе, що йому лишалось зробити зараз, – це спробувати переконати матір. «Талісман», – мовив він сам до себе, уживаючи це слово як оберіг. Хлопчик перетнув безлюдну Променад-авеню і скочив на сходи, що вели до доріжки крізь живопліт.

Коли Джек прочинив двері готелю, то був вражений мороком всередині «Альгамбри». Вестибюль скидався на довгу печеру, і бракувало світла навіть для того, щоб розрізнити тіні. Блідий клерк бовванів над довгим столом, пронизуючи хлопчика поглядом бляклих очей. Так, він щось хотів сказати. Джек глитнув і відвернувся. Той погляд зміцнив Джека, підбадьорив його, хоча мав на меті лише висловити зневагу.

Виструнчившись, він неспішним кроком рушив до ліфта. «Злигався з чорними, га? Дозволяєш їм обіймати тебе, га?» Ліфт зі свистом полетів донизу, наче великий і важкий птах. Двері розчинилися, і Джек зайшов досередини. Він повернувся, щоб натиснути кнопку, на якій світилася цифра «4». Клерк так само непорушно височів над столом, гіпнотизуючи хлопчика своїм огидним повідомленням: «Негролюб. Негролюб. Негролюб. (Гей, малий, любиш це саме так? Чорненькі, гаряченькі – якраз для тебе, га?)» Двері зачинилися – Джека врятовано. Ліфт різко рушив угору, а шлунок хлопчика скотився в п'ятки.

Вестибюль повнився ненавистю: навіть повітря в ліфті одразу посвіжішало, коли той піднявся над першим поверхом. Тепер усе, що лишалось Джекові, це сказати матері, що він сам має вирушити до Каліфорнії.

Тільки не дозволяй дядькові Моргану підписувати за тебе жодні папери...

Коли Джек вийшов із ліфта, йому вперше в житті стало цікаво: а чи розуміє Річард Слоут, який насправді в нього батько.

2

Він проминув порожні канделябри, картини з маленькими човниками в бурхливих і хвилястих морях, дійшов до прочинених усередину дверей номера «408» і вихопив поглядом фут вилялого килима. Сонячне світло, що потрапляло в номер крізь вікна вітальні, великим прямокутником відбивалося на внутрішній стіні.

– Привіт, мамо, – мовив Джек, заходячи досередини. – Ти не зачинила двері. Що це на тебе... – у кімнаті нікого не було, – найшло? – звернувся він до меблів. – Мамо? – Здавалося, безлад поширювався від цієї завше прибраної кімнати: переповнена попільничка, напівпорожня склянка води, залишена на журнальному столику.

Джек пообіцяв собі, що цього разу не панікуватиме. Він повільно роззирнувся довкола. Двері маминої спальні було відчинено, у кімнаті панувала напівтемрява, так само, як і у вестибюлі, бо Лілі ніколи не розсовувала фіранок.

– Агов, я знаю, що ти тут, – промовив він і зайшов до порожньої спальні та постукав у двері ванної. Жодної відповіді. Джек відчинив двері й побачив рожеву зубну щітку біля раковини, а на туалетному столику – самотній гребінець, між зубцями якого заплуталося кілька світлих волосин. «Лаура Делосіан», – промовив голос у Джековій голові, і хлопчик вийшов із ванної кімнати: це ім'я обпекло його.

– Ох, тільки не знову, – сказав він сам до себе. – Куди вона пішла?

Але він уже й сам усе зрозумів.

Зрозумів, коли зайшов до своєї спальні; зрозумів, коли відчинив двері й побачив своє зібране ліжко, приплюснутий наплічник і невеликий стос книжок у паперовій обкладинці, шкарпетки, закинуті на верхівку комода. Зрозумів, коли зазирнув до власної ванної, де рушники валялися, як на східному базарі: долі, з боків ванної, на пластмасових стільницях.

Морган Слоут вдирається крізь двері, хапає маму за руки й волочить її вниз...

Джек хутко повернувся до вітальні та цього разу зазирнув за диван.

...витягує через чорний хід і заштовхує в машину; його очі починають набирати жовтої барви...

Він зняв слухавку й натиснув «0».

– Це... е-е-е... Джек Сойер, і я в... е-е-е... чотириста восьмому номері. Чи не лишала моя мама якесь повідомлення для мене? Вона б мала бути тут, але... але чомусь... е-е-е...

– Я перевірю, – відповіла дівчина, і Джек щосили стискає слухавку в жаданому очікуванні на її повернення. – Вибачте, жодних повідомлень для чотириста восьмого.

– А як щодо чотириста сьомого?

– Це та сама скринька, – відповіла дівчина.

– А в неї за останню годину не було відвідувачів? Ніхто не приходив цього ранку? Тобто на зустріч із нею.

– Про це знають на реєстрації, – відповіла вона. – Я не маю інформації щодо цього. Хочете, підйду й дізнаюся?

– Будь ласка.

– О, я рада хоч чимось зайнятися в цьому морзі, – відповіла дівчина. – Залишайтеся на лінії.

Ще одна мить болісного очікування. Повернувшись, дівчина сказала:

– Жодних відвідувачів. Може, вона лишила записку десь у вашому номері.

– Дякую, я перевірю, – безнадійно відповів Джек і поклав слухавку.

Чи сказав порт'є правду? Чи, може, Морган Слоут простягнув йому двадцятидоларову банкноту, складену до розмірів марки, на своїй м'ясистій долоні? Джек міг припустити й таке.

Він упав на ліжку, тамуючи ірраціональне бажання зазирнути під подушки. Звісно ж, дядько Морган не прийшов сюди й не викрав її: він досі був у Каліфорнії. Та він міг послати інших людей зробити це для нього. Спіді згадував про таких людей: чужинців, що вештаються обома світами.

Джек більше не міг лишатися в кімнаті. Він зіскочив з ліжка й повернувся в коридор, зачиняючи за собою двері. Ступивши кілька кроків, хлопчик розвернувся, знову підійшов до дверей і відчинив їх своїм ключем. Прочинив десь на дюйм, а тоді рушив назад до ліфтів. Може бути, що вона пішла без ключа: до крамнички у вестибюлі чи в газетний кіоск – узяти газету або журнал.

Ага, звісно ж. Він не бачив, аби вона брала до рук газету з початку літа. А всі новини, які цікавили її, повідомляли по внутрішньому радіо.

Тоді вона пішла на прогулянку.

О так, зробити зарядку та добре подихати. Або зайнятися спортивною ходьбою: певно, Лілі Кавано раптом організувала собі стоярдовий забіг. Поставила на пляжі бар'єри й готується до наступних Олімпійських ігор...

Коли ліфт привіз Джека у вестибюль, він зазирнув до крамнички, у якій статечного віку білявка з того боку прилавка глянула на нього поверх окулярів. Іграшкові тварини, крихітний стос тонких газет, полиця з ароматизованими гігієнічними помадами. Журнали «Піпл», «Ас» та «Нью-Гемпшир мегезін» стирчали з кишеньок у настінному стенді.

– Даруйте, – мовив Джек і пішов геть.

Він зловив себе на тому, що витріщається на велику миршаву папороть біля бронзової таблички... «почала хворіти і, певно, скоро помре».

Жінка в крамничці прочищала горло. Джеку подумалося, що він, очевидно, кілька хвилин роздивлявся ті слова Деніела Вебстера.

– Так? – запитала жінка за ним.

– Даруйте, – повторив Джек і повернувся в центр вестибюля. Мерзенний клерк повів бровою, а тоді відвернувся вбік і втупився в безлюдний сходовий просвіт. Джек примусив себе наблизитися до чоловіка.

– Містере, – сказав він, опинившись біля столу. Порт'є вдавав, ніби намагається пригадати столицю Північної Кароліни чи основну статтю експорту Перу. – Містере. – Чоловік набурмосився: він уже майже знайшов відповідь, його не можна турбувати.

Порт'є грав на публіку, і Джек про це знав, тому продовжував наполягати:

– Будь ласка, скажіть, чи можете ви мені допомогти.

Зрештою, чоловік вирішив глянути на нього:

– Залежить від того, яка допомога тобі потрібна, синку.

Джек свідомо вирішив проігнорувати приховані кпини.

– Ви не бачили, моя мама виходила останнім часом?

– Останнім часом – це коли? – Тепер глузування стало майже явним.

– Чи не виходила вона на вулицю? Це все, про що я запитую.

– Боїшся, що вона бачила, як ви зі своїм любчиком трималися за ручки?

– Господи, яке ж ти мурло, – відповів Джек, сам дивуючись, що вимовив таке. – Ні, не боюся. Я лише цікавлюся, чи не пішла вона кудись, і якби ти не був таким мурлом, то сказав би мені. – Кров прилила хлопчику до обличчя, і він збагнув, що стиснув руки в кулаки.

– Ну гаразд, вона виходила, – сказав портє, відступаючи до скриньок із кореспонденцією.

– Стежив би ти за язиком, хлопче. Краще б тобі вибачитися переді мною, маленький містере Соєр. У мене теж є очі. І я багато чого знаю.

– Ти керуй язиком, а я керуватиму справами[42 - Ключовий рядок пісні «You Run Your Mouth and I'll Run My Business» Луї Томаса Джордана (Louis Thomas Jordan) – афроамериканського блюзмена, джазмена, саксофоніста.], – сказав Джек, поцупивши цю фразу зі старих батькових платівок.

Може, вона й не дуже пасувала до ситуації, однак тої миті сама з'явилася на язiku, і портє вражено закліпав.

– Можливо, вона в садах, я не знаю, – похмуро додав чоловік, та Джек уже підходив до дверей.

Улюблениці автокінотеатрів і Королеви «бешок» не було ніде в широких садах біля готелю: та він і знав, що не знайде маму там, бо не бачив її, коли повертався. До того ж Лілі Кавано достоту не блукала б там: це пасувало їй не більше, ніж ставити бар'єри на пляжі.

Кілька машин котилося вниз по Променад-авеню. Високо в небі скрикнула чайка, і Джекове серце стиснулося.

Хлопчик провів рукою по волоссю, а тоді подивився в обидва боки залитої сонячним світлом вулиці. Може, її зацікавив Спіді – певно, вона просто захотіла дізнатися, хто цей

новий друг її сина, тому пішла до парку розваг. Та Джек не уявляв її в «Дивосвіті Аркадії», як і не уявляв на мальовничій прогулянці в садах. Тому він обрав менш звичний напрямок – до міста.

Відділена від території «Альгамбри» високим живоплотом, крамничка «Чай і варення Аркадії» була першою в ряду різнобарвних магазинчиків. Після Дня Праці тільки вона та «Ліки Нової Англії» лишалися відчиненими. Джек затримався на мить на вкритому тріщинами тротуарі. Улюблениця автокіно не дуже любила кав'ярні, не кажучи вже про забігайлівки. Та оскільки це було перше з місць, де хлопчик сподівався знайти її, він рушив тротуаром та зазирнув у вікно.

На касі сиділа жінка з високо зібраним волоссям і палила. Офіціантка в рожевій віскозній сукні притулилася до дальньої стіни. Джек не бачив відвідувачів. А тоді за одним зі столиків з боку «Альгамбри» він помітив, як літня пані піднімає горнятко. Якщо не зважати на персонал, вона була єдиною. Джек бачив, як старенька обережно поставила чашку назад на блюдце, дістала із сумки цигарку – і раптом із болем збагнув, що то його мама. За мить старечий образ зник.

Але Джек запам'ятав його: так, ніби він дивився на неї крізь біфокальні окуляри[43 - Біфокальні окуляри – тип окулярів для людей, яким потрібна корекція зору для різних відстаней. Заміняють дві пари окулярів: дозволяють бачити як близько, так і здалеку.] й бачив і Лілі Кавано-Сойер, і тендітну літню жінку в одному тілі.

Джек прочинив двері м'яко, але дзвоник усе одно задзеленчав – і хлопчик знав, що це неминуче. Білява жінка на касі кивнула й усміхнулася. Офіціантка випросталася й розрівняла поділ сукні. Мама глянула на нього зі щирим здивуванням, а тоді приязно й привітно всміхнулася.

– Що ж, Подорожній Джеку, ти вже такий високий, що скидався на батька, коли зайшов сюди, – промовила вона. – Часом я забуваю, що тобі лише дванадцять.

3

– Ти назвала мене «Подорожнім Джеком», – сказав він, відсунувши стілець і плюхнувшись на нього.

Її обличчя було надзвичайно блідим, а темні плями під очима нагадували синці.

– Хіба батько не називав тебе так? Я щойно подумала про це – ти ж цілий ранок сьогодні на ногах.

– Він називав мене Подорожнім Джеком?

– Якось так... справді називав. Коли ти був зовсім крихітним. Джек-Мандрівник, – упевнено сказала вона. – Саме так. Він називав тебе Джеком-Мандрівником, коли ми бачили, як ти ганяв моріжком. То було смішно. Між іншим, я не зачиняла двері. Не знала, чи додумався ти взяти із собою ключ.

– Я бачив, – відповів хлопчик. Він досі тремтів від нової інформації, яку мама випадково повідомила йому.

– Хочеш поснідати? Мені не вдалося ще раз змусити себе попоїсти в тому готелі.

Біля них вигулькнула офіціантка.

– Юначе? – запитала вона, піднімаючи нотатник для замовлень.

– Звідки ти знала, що я знайду тебе тут?

– А куди ще тут можна піти? – логічно поцікавилася матір і звернулася до офіціантки: – Принесіть йому тризірковий сніданок. Він щодня росте на дюйм.

Джек оберся об спинку стільця. І як же йому почати?

Матір зацікавлено зиркнула на нього, і він почав – він мав почати саме зараз:

– Мамо, якби мені ненадовго довелося піти, з тобою все було б гаразд?

– Що ти маєш на увазі – «все гаразд»? І що ти маєш на увазі – «ненадовго піти»?

– Чи змогла б ти... Тобто чи не буде в тебе проблем із дядьком Морганом?

– Я можу дати раду старому Слоуту, – відповіла вона з натягнутою посмішкою. – У будь-якому разі, певний час я можу давати йому раду. До чого це все, Джекі? Ти ж нікуди не збираєшся.

– Я маю це зробити, – сказав він. – Справді.

Тоді він збагнув, що скидається на дитину, яка випрошує іграшку. На щастя, підійшла офіціантка з тостами на підставці й бокатою склянкою томатного соку. На мить він відвів погляд, а тоді побачив, як мама намащувала на трикутничок тосту джем із горнятка на столі.

– Я маю піти, – сказав він.

Мама дала йому тост. Її обличчям промайнуло відлуння якоїсь думки, але вона промовчала.

– Мамо, можливо, певний час ти мене не побачиш, – вів далі Джек. – Я спробую тобі допомогти. Саме тому я маю піти.

– Допомогти мені? – перепитала вона, і Джек припустив, що її холодна недовіра на сімдесят п'ять відсотків була справжньою.

– Я хочу спробувати врятувати тобі життя, – відповів хлопчик.

– І це все?

– Я можу зробити це.

– Ти можеш урятувати мені життя. Дуже цікаво, малюче Джекі; із цього можна було б зробити шоу для суботнього прайм-тайму. Ніколи не думав про укладання сітки телепередач? – Вона відклала вимощений у червоний колір ніж й насмішувато розширила очі; але під маскою навмисного нерозуміння Джек розгледів дві речі. Відблиск її страху та незначну, ледь уловиму надію на те, що він, можливо, і справді зможе щось зробити.

– Навіть якщо ти мені заборониш, я все одно це зроблю. Тож краще було б, якби ти дозволила.

– О, та це просто чудова угода. Особливо зважаючи на те, що я зовсім не тямлю, про що ти говориш.

– Гадаю, все ж таки тямиш – гадаю, ти маєш певні здогади, мамо. Бо тато точно зрозумів би, про що я кажу.

Її щоки почервоніли, а вуста заціпилися до тонкої смужки.

– Це настільки несправедливо, що аж ницо, Джекі. Ти не можеш використовувати те, про що Філіп міг би знати, проти мене.

– Те, що він знав, а не те, що він міг би знати.

– Те, що ти верзеш, – лайно собаче, синку.

Офіціантка, що ставила перед Джеком тарілку з яечнею-бовтанкою, смаженою картоплею по-домашньому та сосисками, гучно зітхнула. Коли вона продефілювала геть, мати стелула плечима.

– Здається, я не здатна підібрати правильний тон для спілкування з персоналом тут. Але собаче лайно є собаче лайно, цитуючи Гертруду Стайн[44 - Гертруда Стайн (1874–1946) – американська письменниця-авангардистка, що прожила більшу частину життя у Франції. Наведений у романі рядок – перифраз відомої цитати Г. Стайн «Rose is a rose is a rose is a rose», значення якої – всі речі такі, як є, як їх не називай.].

– Я збираюся врятувати тобі життя, мамо, – повторив він. – І мені доведеться здолати довгий шлях, аби знайти дещо і принести назад, щоб вилікувати тебе. І саме це я збираюся зробити.

– Мені б хотілося знати, про що ти говориш.

Звичайнісінька собі розмова, мовив Джек сам до себе: така ж банальна, як коли ти просиш дозволу провести кілька ночей у будинку друга. Він розрізав навпіл сосиску та поклав один шматок собі у рот. Мама напружено дивилася на нього. Розжувавши та проковтнувши сосиску, Джек засунув у рот повну виделку яєчні. Пляшка Спіді каменюкою притискала до його сідниць.

– А мені б хотілося, щоб ти чинила так, ніби чуєш мої маленькі ремарки, якими б дурнувати вони не були.

Джек флегматично проковтнув яєчню і поклав у рот солоний шматочок хрусткої картоплі.

Лілі поклала руки на коліна. Чим довше Джек мовчатиме, тим уважніше вона слухатиме його потім. Він удавав, що зосередився на сніданку – яйця-сосиска-картопля, сосиска-картопля-яйця, картопля-яйця-сосиска, – аж доки не відчув, що зараз мама закричить на нього.

«Батько називав мене Джеком-Мандрівником, – подумав він. – І це правильно; як я сам розумію, це правильно».

– Джеку...

– Мамо, – сказав він. – Бувало так, що тато телефонував тобі звідкілясь здалеку, хоча ти знала, що в той момент він мав бути в місті?

Вона здійняла брови.

– І чи не заходила ти часом, е-е-е, в кімнату, бо гадала, що він там, може, навіть знала, що він там – але тата там не було?

Нехай вона поміркує про це.

– Ні, – відповіла вона.

Вони обоє дозволили цьому категоричному запереченню піти в небуття.

– Майже ніколи.

– Мамо, це навіть зі мною траплялося, – мовив Джек.

– Завжди було якесь пояснення, ти ж знаєш, що було.

– Тато – і це вже ти знаєш – завжди вмів непогано пояснювати. Особливо те, що, по правді, неможливо пояснити. Він був дуже вправним у цьому. І це одна з причин, чому він був таким хорошим агентом.

Вона знову змовкла.

– Гаразд, я знаю, де він був, – вів далі Джек. – Я вже там бував. Я був там сьогодні зранку. І якщо я знову туди піду, то можу спробувати врятувати тобі життя.

– Мое життя не потрібно рятувати ні тобі, ні комусь іншому, – прошипіла матір.

Джек поглянув на свою порожню тарілку та щось пробурмотів.

– Що ти там кажеш? – відкарбувала вона.

– Я сказав: гадаю, потрібно. – Їхні очі зустрілися.

– Припустімо, я запитав, яким чином ти пропонуєш рятувати мое життя, якщо на те пішло.

– Я не можу відповісти. Бо насправді ще сам не все розумію. Мамо, я все одно не ходжу до школи... дай мені шанс. Мене ж не буде всього-на-всього тиждень.

Вона звела брови.

– Може, й довше, – визнав він.

– Ти достоту з'їхав з глузду, – відповіла вона. Та Джек бачив, що якась частина її хотіла повірити йому, і її подальші слова підтвердили це: – Якщо – якщо – я збожеволію настільки, щоб відпустити тебе в цю потаємну прогулянку, то маю бути впевнена, що тобі нічого не загрожує.

– Тато завжди повертався, – зауважив Джек.

– Я б радше ризикнула своїм життям, ніж твоїм, – сказала вона, і ця правда також завмерла між ними на довгу мить.

– Я зателефоную тобі, коли зможу. Але не дуже хвилюйся, якщо кілька тижнів промайнуть без мого дзвінка. Я повернуся, як і тато, що завжди повертався.

– Це все якесь божевілля, – сказала вона. – І я також збожеволіла. Як ти збираєшся дістатися до того місця, куди йдеш? І де це? Чи вистачить у тебе грошей?

– У мене є все потрібне, – відповів він, сподіваючись, що вона не прискіпуватиметься до перших двох пунктів. Але тиша тривала й тривала, тож він зрештою сказав: – Гадаю, я здебільшого йтиму пішки. Не можу багато про це розповідати, мамо.

– Джек-Мандрівник, – сказала вона. – Я майже можу повірити...

– Так, – відказав Джек. – Так, – кивав він. «І, можливо, – подумав, – ти знаєш щось із того, про що знає вона, справжня королева, тому й так легко відпускаєш мене».

– Це правильно. Я також вірю. І тому все буде добре.

– Гаразд... оскільки ти кажеш, що підеш, що б я не сказала...

– Так, піду.

– ...тоді, гадаю, не має значення, що я скажу, – вона сміливо глянула на нього. – Ні, усе ж таки має. Знай. Я хочу, щоб ти повернувся якомога швидше, синку. Ти ж не йдеш просто зараз, правда?

– Я мушу. – Він глибоко вдихнув. – Так. Я рушатиму просто зараз. Щойно піду від тебе.

– Я майже повірила в ці байки. Ну звісно, ти ж син Філа Сойера. А ти часом не придивився десь тут собі дівчинку, ні? – Вона дуже гостро глянула на нього. – Ні. Не придивився. Гаразд. Рятуй мое життя. Геть звідси! – Вона похитала головою, і Джек, подумав, що її очі по-особливому заблищали. – Якщо ти збираєшся піти, йди просто зараз, Джекі. Зателефонуй мені завтра.

– Якщо зможу. – Він підвівся.

– Якщо зможеш. Звісно. Вибач. – Вона опустила очі в порожнечу, і Джек побачив, що її погляд розфокусований. На її щоках горіли червоні плями.

Джек нахилився і поцілував її, але вона лише кивнула йому на прощання. Офіціантка

витріщалася на них, ніби вони двоє виконували виставу. Що б там зараз мама не казала, Джек гадав, що він зміг знизити рівень її невіри десь до п'ятдесяти відсотків; а це означало, що вона більше не знала, у що вірити.

Вона на хвилюку затримала на ньому свій погляд, і Джек знову побачив той лихоманливий блиск в її очах. Злість; сльози?

– Бережи себе, – мовила вона та махнула офіціантці.

– Я люблю тебе.

– Ніколи не прощайся цими словами, – тепер вона майже всміхалася. – Іди мандруй, Джеку. Йди, доки я не збагнула, яке це божевілля.

– Уже пішов, – відповів він, розвернувся і вийшов з ресторану.

Здавалося, що голову щось стисло, так, ніби кістки черепа розрослися настільки, що бракувало плоті, аби вкрити їх. Порожнє жовтаве сонячне світло било просто в очі. Джек почув, як дзенькнув маленький дзвіночок, а за мить – із грюкотом затріснулися двері кав'ярні «Чай і варення Аркадії». Він кліпнув; перебіг через Променад-авеню, не звертаючи уваги на машини. Опинившись на тротуарі по той бік вулиці, збагнув, що доведеться заскочити назад у номер, щоб узяти трохи одягу. До часу, коли Джек відчиняв величезні головні двері готелю, матір досі не вийшла з кав'ярні.

Порт'є відступив на крок і зловісно зиркнув. Джек відчував, що той чоловік випромінював якусь емоцію, та з хвилюку не міг збагнути, чому ж порт'є настільки бурхливо зреагував на його появу. Здавалося, що розмова з матір'ю – насправді, значно коротша, ніж він собі намислив – тривала кілька днів. На тому березі широкої затоки часу, де він сидів у кав'ярні «Чай і варення», Джек назвав цього порт'є мурлом. Чи має він вибачитися? По правді, він навіть не пам'ятав, чому так визвірився на цього порт'є...

Матір відпустила його – дала дозвіл вирушити в подорож; і тільки тепер, рухаючись під шквальним вогнем погляду, він нарешті збагнув чому. Він не згадував прямо про Талісман, та навіть якби й згадав – якби заговорив про найдивніший аспект своєї місії – вона б і на це пристала. І якби він сказав, що збирається принести метелика завдовжки з фут і запекти його в духовці, то вона б погодилася з'їсти й запеченого метелика. І нехай би вона підсміювалася, але ця згода була би щирою. Це ж наскільки глибоким має бути її страх, якщо вона ладна хапатися навіть за такі соломинки.

І все ж вона хапалася, бо підсвідомо знала, що це була цегла, а не соломинки. Матір дозволила йому піти, бо глибоко всередині також знала про Території.

Чи не прокидалася вона інколи ночами від імені Лаура Делосіан, що лунало в її голові?

Піднявшись до номера 407–408, він, не розбираючи, накидав одяг у рюкзак: якщо знаходив у шафі щось не надто велике, то брав. Сорочки, шкарпетки, светр, боксерки. Джек щільно згорнув пару рудуватих джинсів і, доклавши зусиль, також запхав їх усередину; а тоді збагнув, що ноша виявляється заважною, тому повитягував більшу частину сорочок і шкарпеток. Светр також лишився в номері. Останньої миті Джек згадав про зубну щітку. А тоді натягнув на плечі лямки та відчув вагу рюкзака за спиною – не настільки вже й важко. Ці декілька фунтів він міг би нести цілий день. Джек просто стояв посеред вітальні в готельному номері і раптом відчув – на диво, гостро – відсутність певної людини чи навіть речі, з якою він міг би попрощатися. Мама не повернеться в номер доти, доки не буде впевнена, що він уже пішов: бо якщо побачить його зараз, то накаже лишитися. Він не міг попрощатися і з цими трьома кімнатами, як із будинком, який любив: готельні номери були байдужими до від'їздів. Зрештою він підійшов до телефону, біля якого лежав нотатник з емблемою готелю на тонкому, ніби яечна шкаралупа, папері, а тоді тонким тупим олівцем із логотипом «Альгамбри» написав три рядки, які втілювали все те, що йому хотілося сказати:

Дякую!

Я люблю тебе.

І повернуся.

4

Джек рушив по Променад-авеню в променях розсіяного північного сонця, думаючи, де б він мав... перенестися. Ось хороше слово для цього. І чи потрібно йому знову побачитися зі Спіді, перш ніж він «перенесеться» на Території? Йому майже необхідно було ще раз поговорити зі Спіді, адже він іще так мало знав про місце, до якого вирушав, про тих, кого може зустріти, про те, що він шукав... він має вигляд кришталевої кулі. Невже це і є всі інструкції, які Спіді мав намір дати йому щодо Талісмана? Це, а ще засторога нізачо не впускати його? Від браку підготовки Джека мало не нудило – ніби йому потрібно було здавати фінальний іспит з предмета, який він ніколи не вчив.

А ще він відчував, що міг би перенестися просто там, де стояв – йому так кортіло почати, узятися до справи, рухатися. Він знову має бути на Територіях, – раптом збагнув Джек; і це розуміння ясно засяяло у вирі його емоцій та прагнень. Йому хотілося дихати тим повітрям; хлопчик зголоднів за ним. Території, просторі рівнини, луки з високою травою й пологі гірські хребти, помережані стрімкими потоками, кликали його. Усім тілом Джек прагнув опинитися там. І він би вже витягнув пляшечку з кишені й силком проштовхнув у горло ковток того бридотного пійла, якби не побачив її колишнього власника. Притулившись до дерева, Спіді сидів навпочіпки, примостивши сідниці на п'ятки й

обхопивши руками коліна. Коричневий пакет для продуктів лежав біля нього, а з краю пакета виднівся велетенський сандвіч із чимось на кшталт ліверної ковбаси та цибулі.

– Ти вже йдеш, – промовив Спіді, усміхаючись хлопчику. – Бачу, ти вже став на свій шлях. З усіма попрощався? Мамка знає, що тебе певний час не буде вдома?

Джек кивнув, і Спіді продемонстрував сандвіч.

– Ти голодний? А то він завеликий для мене одного.

– Я вже трохи попоїв, – відповів хлопчик. – І я радий, що можу попрощатися з тобою.

– Друзяка Джек поспішає, рветься вже йти, – сказав Спіді, схиливши набік довгасту голову.
– Хлопчик зібрався в дорогу.

– Спіді?

– От тільки не варто рушати без кількох дрібничок, які я для тебе взяв. Вони тут, у цій торбі, хоч глянуть?

– Спіді?

Примружившись, чоловік зиркнув на Джека з підніжжя дерева.

– Ти знав, що мій батько називав мене Джеком-Мандрівником?

– О, гадаю, я десь чув про це, – відповів Спіді, усміхаючись малому. – Йди сюди й поглянь, що я тобі приніс. До того ж мені тре' розповісти тобі, куди спершу йти, чи не так?

Джек із полегшенням перейшов через тротуар до Спіді під дерево. Старий поклав сандвіч на коліна й підсунув сумку поближче до себе.

– Щасливого Різдва, – сказав Спіді, витягнувши велику пошарпану книжку в паперовій обкладинці. Джек побачив, що то старий атлас доріг «Ренд Мак-Неллі»[45 - «Ренд Мак-Неллі» – американська компанія, що спеціалізується на виробництві карт доріг, атласів, путівників та глобусів. Заснована 1856 року.].

– Дякую, – сказав Джек і взяв книжку з простягненої руки Спіді.

– Там нема жодних карт, тож тримайся за шляхи зі старого доброго «Ренда Мак-Неллі». Так ти прийдеш туди, куди потрібно.

– Гаразд, – сказав Джек і швидко зняв рюкзак, щоб запхати велику книжку всередину.

– А наступну штуку тобі не доведеться класти в той ловкий агрегат, що ти носиш на спині,
– сказав Спіді. Він поклав сандвіч на пласку паперову сумку й підвівся одним м'яким зграбним рухом. – Ні, ти можеш це нести просто в кишені.

Спіді засунув долоню в ліву кишеню робітничої сорочки. Між середнім і підмізинним пальцями старого зблиснув, ніби одна з «Террітунс» Лілі, якийсь білий трикутний об'єкт. Наступної миті хлопчик збагнув, що то був гітарний медіатор[46 - Медіатор, або плектр, – кісткова, пластмасова або металева пластинка, гусяче перо або кільце з «кігтем», що надягається на палець. За допомогою плектра захиплюють струни на музичних інструментах.].

– Візьми це й зберігай. Ти захочеш показати це одному чоловікові. Він тобі допоможе.

Джек покрутив медіатор у пальцях. Він такого ще не бачив – зроблений зі слонової кістки, плектр був весь помережений різьбленими візерунками, що звивалися по ньому, ніби таємні письмена. Попри свою красу, ця річ була надто важкою, аби використовувати її як медіатор.

– Хто цей чоловік? – запитав Джек і поклав медіатор до кишені штанів.

– Великий шрам на обличчі – ти побачиш його невдовзі після того, як опинишся на Територіях. Він вартовий. По факту він капітан Зовнішньої Варти, і саме він відведе тебе до Леді, з якою ти маєш побачитися. Точніше, Леді, з якою тобі варто було б побачитися, щоб ти знав іще одну причину, чому ризикуєш життям. Мій друг звідти, він зрозуміє, що ти робиш, і покаже шлях до Леді.

– Ця Леді... – почав був Джек.

– Ага, – підтвердив Спіді. – Ти все правильно второпав.

– Вона королева.

– Добре подивися на неї, Джеку. Коли ти глянеш на неї, то побачиш те, що маєш побачити. Ти побачиш, яка вона, розумієш? А тоді рушай на захід. – Спіді стояв і пильно вдивлявся в нього, так, ніби сумнівався, чи зможе він ще раз побачити Джека Сойера, а тоді риси його обличчя здригнулися й він додав: – Тільки тримайся подалі від старого Блоута. Від нього та його Двійника. Якщо ти будеш необережним, той Блоут може дізнатися, куди ти пішов; а якщо таки дізнається, то гнатиме тебе, як лис гусака. – Спіді засунув руки в кишені й знову глянув на Джека так, ніби йому хотілося сказати щось іще, аби затриматися. – Добудь Талісман, синку, – підсумував він. – Добудь і обережно принеси назад. Це буде твій тягар, та ти маєш бути сильнішим за нього.

Джек так зосередився на тому, що Спіді розповідав йому, що аж примружився, роздивляючись зморшкувате обличчя старого. Чоловік зі шрамом – капітан Зовнішньої Варти. Королева. Морган Слоут, що мчить за ним, як хижак. Зле місце на іншому боці країни. Тягар.

– Гаразд, – сказав він, хоча самому раптом дуже захотілося повернутися в кав'ярню «Чай і варення» до мамі.

Спіді тепло і трохи невпевнено всміхнувся.

– Так, малий. У старого доброго Джека-Мандрівника все буде тіп-топ. – Усмішка стала ширшою. – Саме час глутнути того, особливого, соку, що скажеш?

– Гадаю, так, – відповів Джек. Він дістав темну пляшечку з кишені штанів і відкрутив закривку. Знову поглянув на Спіді, світлі очі якого не відривалися від Джека.

– Спіді допомагатиме, коли зможе.

Джек кивнув, кліпнув, а тоді підніс шийку пляшки до рота. Від гнилого, солодкавого запаху, що йшов ізсередини, горло хлопчика мало не стислося в мимовільному спазмі. Він перевернув пляшечку, й домірний запаху смак виповнив рот. Живіт стиснувся. Джек таки ковтнув, і жорстка, пекуча рідина потекла вниз горляною.

Навіть у ті довгі миті, коли хлопчик іще не розплющив очі, розмай і ясність запахів підказали йому, що він таки перенісся на Території. Коні, трава, п'яний аромат сирого м'яса; пил; чисте повітря саме по собі.

Інтерлюдія

Слоут у цьому світі

(I)

– Я знаю, що працюю надто багато, – казав того вечора Морган Слоут своєму синові. Вони розмовляли по телефону; Річард стояв біля спільного телефону в коридорі гуртожитку на першому поверсі, а його батько сидів за столом найвищого поверху будівлі в Беверлі-Гіллз. Її купівля була найпершою і найприємнішою угодою зі сфери нерухомості компанії «Сойер & Слоут». – Але скажу тобі, синку, таке. Дуже часто, якщо ти хочеш, аби

все вийшло як треба, то маеш робити все сам. Особливо коли це стосується родини мого колишнього партнера. Сподіваюся, це лише коротка поїздка. Імовірно, я все владнаю в тому клятому Нью-Гемпширі десь за тиждень. Коли все закінчиться, я тобі ще раз зателефоную. Можливо, ми прокотимося потягом до Каліфорнії, як в старі добрі часи. Справедливість точно переможе. Повір своєму старому.

Угода щодо цієї будівлі була особливо приємною для Слоута саме через його любов робити все самотужки. Вони із Сойером спершу домовилися про короткострокову оренду, а тоді (після потоку судових справ) і про оренду на постійній основі. Вони поставили фіксовану ціну за квадратний фут, зробили потрібний ремонт і розповсюдили рекламу, щоб привабити нових орендарів. Залишився лише китайський ресторан на першому поверсі, що платив утричі меншу ренту, ніж вартувало те приміщення. Слоут намагався розважливо поговорити з китайцями, але коли ті збагнули, що він намагається торкнутися питання щодо збільшення орендної плати, то миттю втратили здатність розмовляти англійською і ані слова не розуміли. Слоутіві намагання домовитися зупинилися на кілька днів, аж доки він не побачив, як один із робітників виносив відро зі смальцем через задні двері кухні. Настрій у Слоута покращився, і він пішов назирці за робітником у темний вузький провулок і побачив, як той виливає смалець у смітниковий контейнер. Більшого Слоут і не потребував. Наступного дня сітчастий паркан відгородив сліпий завулок від ресторану; а ще за день китайці отримали від інспектора управління здоров'я скаргу та повістку в суд. Тепер кухарчуки були змушені проносити всі відходи, включно зі смальцем, через обідню залу та виливати все до сітчастої конструкції, схожої на собачий вольєр, яку Слоут звів перед рестораном. Справи пішли гірше не можна; відвідувачі відчували дивні, неприємні запахи з того смітника. Власники наново відкрили в собі знання англійської і висловили бажання подвоїти свій місячний платіж. Слоут відповів на те все вдячною промовою, але по суті нічого не сказав. Тієї ж ночі, заливши в себе три великих мартіні, Слоут проїхався від свого дому до ресторану, дістав із багажника бейсбольну бити та розтрощив на друзки широкі вікна. З них колись розгортався чудовий краєвид, але тепер було помітно лише коридор із парканів, який закінчувався невпорядкованим нагромадженням металевих смітникових контейнерів.

Він зробив те все... але в такі миті, по правді, Слоут був не зовсім собою.

Наступного ранку китайці попросили про ще одну зустріч і цього разу запропонували вчетверо збільшити орендну плату.

— Ось тепер ви діло кажете, — відповів Слоут кам'янолицим китайцям. — І ось що я вам скажу. Аби довести, що ми з вами в одній команді, ми оплатимо половину вартості вікон.

Через дев'ять місяців по тому, як «Сойер & Слоут» стали власниками будівлі, орендна плата зросла настільки, що попередні розрахунки прибутків стали видаватися навіть песимістичними. Наразі ця будівля була одним із найскромніших проектів «Сойер & Слоут», але Морган Слоут пишався нею не менше, ніж новими масивними хмарочосами,

які вони збудували в центрі міста. Зранку, коли він ішов на роботу (а таке траплялося щодня) повз місце, де колись стояв паркан, воно нагадувало йому про те, скільки всього він зробив для компанії «Сойер & Слоут» і наскільки логічними були його претензії!

Це відчуття цілковитої правильності його найбільших прагнень знову охопило його під час розмови з Річардом. Зрештою саме для нього Слоут прагнув забрати частку Філа Сойера в компанії. Саме Річард у якомусь сенсі був запорукою його безсмертя. Його син навчатиметься в найкращій бізнес-школі країни, а опісля здобуде юридичну освіту, щоб потім мати змогу приєднатися до компанії. І тоді Річард Слоут, цілком підготовлений, зможе в наступному столітті очолити складну та елегантну машину – «Сойер & Слоут» Смішне бажання хлопчика стати хіміком не могло протистояти батьковому наміру зробити з сина людину: Річард достатньо розумний, аби збагнути, що те, що батькова справа значно, чорт забирай, цікавіша, не кажучи вже про те, що ще й набагато прибутковіша, ніж шпортання у пробірках над Бунзенівським пальником. Уся ця маячня про «хіміка-дослідника» зійде нанівець, щойно хлопчик побачить справжній світ. А якщо Річард хвилюватиметься щодо справедливого ставлення до Джека Сойера, він допоможе йому зрозуміти, що п'ятдесят тисяч доларів на рік та гарантія освіти в коледжі – це не тільки справедливо, а й великодушно. По-королівському. До того ж, хто сказав, що Джек захоче стати бізнесменом чи що він виявить бодай найменші схильності до цього?

А ще ж не треба забувати про нещасні випадки. Може, Джек не доживе і до двадцяти?

– Що ж, наразі треба тільки отримати всі папери. Нарешті чітко розмежувати питання власності, – сказав Слоут синові. – Лілі ховалася від мене надто довго. Тепер у неї не мізки, а сир, можеш мені повірити. Жити їй залишилося, може, десь рік. Тож якщо я не примчу до неї просто зараз, коли мені нарешті вдалося відшукати її, вона й далі буде каламутити воду, а тоді оформить заповіт або вгатить усе, що має, у трастовий фонд. І не думаю, що мамця твого друга дасть мені керувати ним. Ну годі-бо, не хочу завантажувати тебе своїми проблемами. Я лише хотів сказати, що, як раптом ти телефонуватимеш, мене кілька днів не буде вдома. Надішли листа абощо. І не забувай про потяг, добре? Ми ним точно поїдемо.

Хлопчик пообіцяв писати, добре працювати та не хвилюватися ні про батька, ні про Лілі Кавано, ні про Джека.

І згодом, коли слухняний син навчатиметься на останньому курсі Стенфорду або Слю, Слоут познайомить його з Територіями. Річарду буде лише на шість чи сім років менше, ніж було йому самому, коли Філ Сойер, в дим обкурившись трави в їхньому першому маленькому офісі в Північному Голлівуді, спершу здивував його, потім розлютив (бо Слоут був певен, що Філ кепкує з нього), а опісля заінтригував партнера (якщо чесно, Філ був надто обдовбаним, аби вигадати всю ту науково-фантастичну ахінею про інший світ).

А щойно Річард побачить Території – якщо він до того часу не здійснить це сам, – вони

змусять його змінити свої переконання. Навіть короткий погляд у бік Територій похитне його віру у всезнання науки.

Слоут провів долонею по блискучій маківці та манірно підкрутив вуса. Голос сина завжди вселяв у нього дивний, незрозумілий спокій: поки Річард слухняно йде за ним, усе буде добре, добре і навіки-віків добре[47 - Перифраз Юліани Норвіцької, англійської релігійної відлюдниці (1342–1416), шанованої римо-католицькою, англіканською та лютеранською церквами.]. У Спрінгфілді, штат Іллінойс, та в Нельсон-гаузі у Школі Тайера вже була ніч, тож Річард Слоут повертався зеленим коридорчиком назад до свого столу, можливо, згадуючи щасливі деньки, які давно минули або ще будуть, коли вони проїдуться іграшковою залізницею Слоута на узбережжі Каліфорнії. Він уже бачитиме сни, коли за сотню кілометрів на північ реактивний літак його батька збурить непорушну височінь неба. Тоді Морган Слоут, сидячи в салоні першого класу, підніме шторку над ілюмінатором у надії побачити місячне сяйво та просвіт у хмарах.

Слоут хотів одразу піти додому. Його дім був за якихось півгодини від офісу – можна перевдягнутися, попоїсти, можливо, нюхнути дрібку кокаїну, перш ніж їхати в аеропорт. Натомість йому доведеться мчати автострадою в Маріну[48 - Маріна дель Рей – фешенебельний район Лос-Анджелеса.]: консультація з клієнтом, що був на межі нервового зриву та міг вилетіти з фільму, зустріч із натовпом шкідників, які заявляли, що проект «Сойер & Слоут» на Маріна дель Рей забруднює пляж – і то були справи, які неможливо відкласти. Але Слоут пообіцяв собі, щойно владнає все з Лілі Кавано та її сином, почне викреслювати деяких клієнтів зі свого списку – він зараз мав упіймати рибку жирнішу. Тепер він керуватиме цілими світами, і його акції становитимуть куди більше, ніж нещасні десять відсотків. Озираючись назад, Слоут не міг збагнути, чому він узагалі так довго терпів Філа Сойера. Його партнер ніколи не грав по-справжньому, заради перемоги; він завше перебував у полоні сентиментальних переконань про відданість і честь. Його псувала вся та маячня, яку розповідали дітям, щоб трохи виховати їх, перш ніж остаточно здерти з їхніх очей шори. Банальність, якщо зважати на ставки, за якими він грав тепер, але Слоут не міг забути, що Сойери перед ним у боргу, отож бо. У грудях запекло так сильно, як під час серцевого нападу, варто було йому подумати, наскільки великим був той борг. По дорозі до свого авто, що стояло на сонячній стоянці за будинком, Слоут засунув руку в кишеню піджака та дістав зім'яту упаковку «Ді-Джел»[49 - «Ді-Джел» – марка препарату, що нейтралізує кислотність шлункового соку.].

Філ Сойер завжди недооцінював його, і образа досі жалила Слоута. Оскільки Філ уважав його якоюсь дресированою гримучою змією, яку можна випускати лише за певних, цілком контрольованих ситуацій, інші були такої ж думки про нього. Черговий на парковці, селяк у ковбойському капелюсі з загнутими крисами, спостерігав, як він обходив невеличку машину, перевіряючи її на ум'ятини та подряпини. «Ді-Джел» майже загасив вогняну кулю в Слоутових грудях. Він відчував, як комірець ставав липким від поту. Черговий добре розумів, що краще не підлещуватися: минулого тижня Слоут три шкури з нього здер, коли знайшов маленьку подряпину на дверях «БМВ». Морган бачив, як під час прочуханки

зелені очі селяка потемніли від люті, і раптом відчув такий виплеск радощів, що, не припиняючи лаятися, рушив до чергового з потаємними сподіваннями, що той таки наважиться його вдарити. Аж тут чолові'яга враз перегорів; вибачився і спокійно припустив, що, можливо, та мацюпунька прикрість трапилася деінде? Може, то через паркувальників ресторану? Бо ж ті кретини з машинами поводяться так... ну ви знаєте, свету там ночами бракує, от і...

— Заткни свою смердючу пельку, — гаркнув Слоут. — Ця мацюпунька прикрість, як ти її назвав, коштуватиме мені вдвічі більше, ніж ти заробляєш за тиждень. Я мав би звільнити тебе негайно, і єдина причина, чому я цього не робитиму, це ймовірність, відсотків зо два, що ти маєш рацію. Вчора, коли я вийшов від «Чейзена», то міг і не глянути під ручку, може, ГЛЯНУВ, а може, НЕ ГЛЯНУВ, але якщо ти ще хоч раз скажеш мені щось більше, ніж: «Доброго дня, містере Слоут» чи «До побачення, містере Слоут», я звільню тебе так швидко, що ти вирішиш, ніби тобі відтяли голову.

Тож селяк спостерігав, як Слоут оглядав машину, знаючи, що якщо чоловік знайде хоч найменший недолік на глянці авто, то миттю схопиться за сокиру. Черговий остерігався підходити ближче, навіть щоб вимовити ритуальне «До побачення». Часом із вікна, що виходило на паркувальний майданчик, Слоут бачив, як черговий щось стирає з капота його «БМВ»: пташине гівно або плямку бруду. Ось тобі й ефективний менеджмент, друже.

Коли він виїхав з паркінгу, то перевірів дзеркало заднього виду та побачив на обличчі селяка вираз, подібний до того, що з'явився на фізіономії Філа Сойера в останні хвилини його життя у віддаленій глушині Юти. Слоут усміхався до самого виїзду на автостраду.

Філ Сойер недооцінював Моргана Слоута з часу їхньої першої зустрічі, коли обидва були новенькими в Єлі. Можливо, припускав Слоут, його легко було недооцінити — товстий вісімнадцятирічний коротун з Акрона, неохайний, сповнений тривоги та амбіцій, він тоді вперше в житті вибрався кудись за межі Огайо. Слухаючи невимушені розмови своїх однокурсників про Нью-Йорк, про «21»[50 - «21» («21 Club») — ресторан на Мангеттені, заснований 1921 року, колишній спікізі (ресторан, де за часів сухого закону можна було придбати спиртне). У цьому ресторані обідали всі президенти США, починаючи з Франкліна Рузвельта, окрім Джорджа Буша-молодшого. Також це улюблене місце голлівудських зірок.], про «Сторк Клуб»[51 - «Сторк Клуб» — нічний клуб у Нью-Йорку на Мангеттені, який існував з 1929 по 1965 рік. Був одним із найпрестижніших клубів світу.] і про те, як вони бачили Брубека[52 - Дейв Брубек (1920–2012) — американський джазовий композитор, аранжувальник, піаніст. Видатний представник кул-джазу («прохолодний», або «каліфорнійський», джаз 1950–1960 років).] на Бейзін-стрит та Еролла Гарнера[53 - Еролл Гарнер (1921–1977) — американський джазовий піаніст, керівник ансамблю, композитор. Новатор і віртуоз джазового роялю. Його називали «людиною з сорока пальцями».] у «Вангварді»[54 - «Віллідж Вангвард» («Village Vanguard») — відомий джазовий клуб, розташований на Сьомій авеню в Нью-Йорку. Клуб засновано 1935 року Максом

Гордоном.], він пітнів, намагаючись не виказати власного невігластва. «Я справді люблю центральну частину міста», – кидав він з усією невимушеністю, на яку був здатен, із мокрими від поту пальцями, що судомно стискалися в кулаки. (Ранками Слоут сотню разів бачив, що долоні поцятковані синцями від нігтів.) «Яка центральна частина?» – спитав його Том Вудбайн. Усі навколо загиготіли. «Ну ти знаєш, Бродвей та Віллідж. Там от». Ще більше гиготіння, ще більше неприязні. Він був непривабливим і погано вбраним; його гардероб складався з двох темно-сірих костюмів, які, певно, шили на людину з плечима опудала. Лисіти Слоут почав іще в старшій школі, і рожева шкіра просвічувала крізь коротке прилизане волосся.

Ні, красивим Слоут не був ніколи, і нікуди від цього не подінешся. Люди навколо змушували його почуватися стиснутим кулаком: ті ранкові синці були розмитими фотографіями його душі. У решти охочих до театру, на кшталт нього та Сойера, були гарні профілі, пласкі животи та невимушені манери. Ті люди розсідалися на своїх шезлонгах в «люксі» в «Девенпорті», тоді як Слоут сховався в темноту і далі стовбичив, аби не пом'яти штани та носити їх іще кілька днів поспіль. Це часом нагадувало йому посиденьки молодих богів – кашемірові светри лежали на їхніх плечах, як золоте руно. Вони збиралися стати акторами, драматургами, авторами пісень. Слоут бачив себе режисером: він міг заманити всіх у химерну павутину задумів, яку було під силу розплутати тільки йому.

Сойер та Том Вудбайн, які, на думку Слоута, були неймовірно багатими, жили в одній кімнаті гуртожитку. Вудбайн не виявляв особливого інтересу до театру та крутився навколо студентської театральної майстерні, бо туди ходив Філ. Іще один золотий хлопчик із приватної школи, Томас Вудбайн відрізнявся від решти цілковитою серйозністю та прямою. Він планував стати юристом, і, здається, уже демонстрував непідкупність та неупередженість судді. Щоправда, більшість Вудбайнових знайомих казали, що той опиниться у Верховному Суді, і юнак надзвичайно ніяковів із цього приводу. За термінологією Слоута, Вудбайн був позбавленим будь-яких амбіцій. Йому більше хотілося жити правильно, аніж жити добре. Звісно, у нього було все, а якщо раптом і бракувало чогось, то люди навколо швидко йому це давали. Звідки в нього могли взятися амбіції, коли він був розбещеним природою та друзями? Слоут майже підсвідомо зневажав Вудбайна та не міг примусити себе називати його «Томмі».

За чотири роки навчання в Єлі Слоут поставив дві вистави: «За зачиненими дверима»[55 - «За зачиненими дверима» («Huis clos») – п'єса Жана Поля Сартра 1943 року.], яку студентська газета назвала «скаженим бардаком», і «Вольпон, або Лис»[56 - «Вольпон, або Лис» («Volpone») – п'єса Бена Джонсона 1607 року.]. Про останню п'єсу написали, що вона «бурхлива, цинічна, похмура та надзвичайно метушлива». Більшість із цих особливостей були на совісті Слоута. Можливо, режисер насправді з нього вийшов посередній – його бачення було надто напруженим і перенавантаженим. Амбіцій у нього не поменшало, вони лишень трохи змістилися. Якщо він не міг стояти за камерою, то міг стояти за людьми перед нею. Філ Сойер також замислився про те саме – він не міг збагнути, куди його приведе любов до театру, та почав міркувати, що зможе доволі

вправно представляти інтереси акторів та письменників. «Давай поїдемо в Лос-Анджелес і відкриємо агентство, – запропонував Філ Слоуту в останній рік навчання. – Це ще те божевілля, і батьки нас зненавидять, але раптом це спрацює. Ну поголодуємо ми кілька років, то й що?»

Філ Сойер, Слоут збагнув це з першого року навчання, зовсім не був багатієм. Він лише виглядав багатим.

– А коли ми зможемо це собі дозволити, то візьмемо Томмі нашим юристом. Він на той час уже закінчить юридичну школу.

– Добре, звісно, – сказав Слоут, маючи намір не дати відбутися цьому, коли настане час. – Як назвемося?

– Як тобі заманеться? Може, «Слоут & Сойер»? Чи краще дотримуватися алфавітного порядку[57 - Англійською мовою прізвища головних персонажів пишуться так: Sawyer та Sloat.]?

– «Сойер & Слоут», звісно. В алфавітному порядку звучить набагато краще, – відповів Слоут, закипаючи від люті.

Морган вирішив, що партнер обставив його, назавжди вказавши, що він на другому місці після Сойера.

Як Філ і припускав, їхні батьки зненавиділи цю ідею, але партнери щойно народженої агенції талантів переїхали до Лос-Анджелеса в старому «десото» (авто було Морганове, і це ще одне свідчення того, наскільки великий борг Сойера перед ним), відкрили офіс в одній з будівель Північного Голлівуда, де жив веселий виплодок щурів та мух, і заходилися вештатися клубами, роздаючи свої нові, щойно віддруковані візитівки. Жодних результатів – близько чотирьох місяців абсолютних невдач. Був комік, надто п'яний, щоб когось розсмішити, письменник, що не вмів писати, стриптизерка, яка вимагала платню готівкою, аби не давати нічого агентам. Аж раптом одного пізнього пообіддя, угашений марихуаною та віскі, Філ Сойер, гигочучи, розповів Слоуту про Території.

«Знаєш, що я можу, амбітний ти мій? О, партнере, я можу подорожувати. Далеко-далеко».

Невдовзі після того – обидва вже подорожували – Філ Сойер зустрів на вечірці студії молоду перспективну актрису та вже за годину у них був перший серйозний клієнт. А ще в неї було троє подруг, яким так само не щастило з агентами. А одна з подруг мала хлопця, який написав справді гідний сценарій, і йому потрібен був агент. Ще до того, як завершився третій рік їхньої співпраці, вони заїхали в новий офіс і купили нові квартири – отримали свій шмат голлівудського пирога.

Сойер працював із клієнтами; Слоут – із грошима, інвестиціями, діловим аспектом діяльності агентства. Сойер витрачав гроші – ланчі, квитки на літаки. Слоут економив їх, й іншого виправдання, щоб знімати трішки вершків для себе, він не потребував. І це саме Слоут підштовхував їх до розширення сфер діяльності: будівництво, нерухомість, продюсерство. Перш ніж Томмі Вудбайн прибув до Лос-Анджелеса, «Сойер & Слоут» уже приносила мільйонні прибутки.

Слоут виявив, що досі зневажає свого колишнього одногрупника. Томмі Вудбайн погладшав на тридцять фунтів, а у своїх синіх костюмах-трійках виглядав і поведився, як справжній адвокат. Щоби його завжди заливалися рум'янцем (Слоут хвилювався, чи він, бува, не алкоголік), а манери залишалися м'якими та поважними. Світ залишив на ньому свої відзнаки – у кутиках очей з'явилися маленькі інтелігентські зморшки, а самі очі стали куди настороженішими, ніж у золотого хлопчика з Елю. Слоут майже відразу збагнув і знав, що Філ Сойер ніколи цього не помітить, аж доки йому не скажуть, що Томмі Вудбайн жив із величезною таємницею: ким би золотий хлопчик не хотів стати, тепер він був гомосексуалістом, або, як він міг себе називати, геєм. Це все спростило – врешті-решт, так навіть було легше позбутися Томмі.

Бо педиків завжди вбивають, хіба ні? Та й невже хоч хтось хотів би, щоб відповідальним за виховання підлітка був двоохсотфунтовий гомик? Можна сказати, що Слоут просто врятував Філа Сойера від посмертних наслідків серйозного промаху правосуддя. Якби Сойер призначив Слоута спадкоємцем свого майна та опікуном сина, не виникло б жодних проблем. А так, убивці з Територій – ті, що завалили викрадення хлопчика – промчали на червоний, і їх мало не заарештували, перш ніж вони встигли повернутися додому.

Усе було б значно простіше, повторював собі Слоут уже в тисячний раз, якби Філ Сойер ніколи не одружувався. Не було б Лілі – не було б Джека, не було б Джека – не було б проблем. Філ, певно, навіть не зазирнув до складених Слоутом звітів про минуле життя Лілі Кавано; а він же чітко зазначив, де, як часто і з ким – це мало вбити романтику так само легко, як чорний фургон обернув Томмі Вудбайна на безформну масу посеред дороги. Якби Сойер проглянув ті скрупульозні викладки, то все одно залишився б на диво байдужим до них. Він хотів одружитися з Лілі Кавано – і він одружився. Так само, як його клятий двійник одружився з королевою Лаурою. Ще один прорахунок, оплачений тією ж монетою, що видавався цілком доречним.

А це означало, вдоволено міркував Слоут, що після вирішення кількох нюансів, усе нарешті владнається. Після стількох років очікувань, він, щойно повернувшись з Аркадія-Біч, покладе всю «Сойер & Слоут» собі в кишеню. На Територіях також усе стане на свої місця: світ, що балансує на краю, готовий впасти Моргану до рук. Щойно королева помре, країною керуватиме колишній помічник її покійного чоловіка. Він запровадить невеличкі цікаві зміни, які так необхідні йому та Слоуту. І тоді гроші потечуть рікою, подумав Слоут, повертаючи з автостради в Маріна дель Рей. Тоді все потече рікою!

Його клієнт, Ашер Дондорф, жив у нижній половині нового кондомініуму на одній із вузьких вуличок майже біля узбережжя. Дондорф був підстаркуватим характерним актором, який у середині сімдесятих досягнув надзвичайного рівня популярності завдяки ролі в одному телесеріалі: він грав домовласника, що здавав в оренду квартиру молодій парі – приватним детективам, милим, як дитинчата панди. Вони й були зірками шоу. Після своєї першої появи на екрані Дондорф отримав стільки листів, що сценаристи розширили його роль, перетворивши його на турботливого татка для молодих детективів. Дали розплатити одне-два вбивства, закинули в небезпеку і так далі, і тому подібне. Його зарплата збільшилася вдвое, втриє, вчетверо, а коли серіал закрили після шести років ефіру, він повернувся до роботи в кіно. І це було проблемою. Дондорф уважав себе зіркою, а от студії та продюсери досі бачили в ньому характерного актора – популярного, але не надто цінного для проектів. Дондорф вимагав квіти у гримерну, хотів мати власного перукаря та спеціаліста зі сценмови, хотів більше грошей, більше поваги, більше любові, більше всього. Чесно кажучи, Дондорф повадився, як недоумок.

Поставивши авто на стоянці, Слоут виліз із машини, пильно стежачи, щоб не подряпати верхню частину дверцят об цегляну стіну. Він дещо збагнув: якщо найближчими днями він дізнається чи хоча б запідозрить, що Джеку Соєру відомо про існування Територій, то вб'є його. Є така штука, як неприйнятний ризик.

Слоут усміхнувся сам до себе, закидаючи в рот іще один «Ді-Джел» і стукаючи в двері кондомініуму. Він уже знав, як усе буде: Ашер Дондорф покінчить життя самогубством. Він зробить це у вітальні, маючи намір створити якнайбільше проблем. Такі темпераменти бовдури, як його майбутній колишній клієнт, вигадують якомога брудніший спосіб самогубства, аби помститися банку, в якому лежить їхній заставний контракт. Коли блідий Дондорф (він весь тремтів) відчинив двері, Слоут привітав його з майже щирим теплом.

Частина II

Шлях випробувань

Розділ шостий

Павільйон королеви

Зазубрені леза травинки просто перед очима Джека були високими та міцними, мов шаблі. Вони не схилялися перед ним, а різали вітер. Підводячи голову, Джек застогнав. Така гідна поведінка була йому не до снаги. У шлунку досі загрозливо булькало, лоб і очі пекли. Джек таки зіп'явся на коліна, а тоді змусив себе підвестися. Довгий, запряжений кінсьми віз торохкотів пилюжною дорогою і прямував до нього. Візник – бородатий червонощокий чоловік, що розмірами та формою сильно нагадував дерев'яні діжки, які гримали в нього за спиною, – витріщався на хлопчика. Джек кивнув, намагаючись удати із себе безтурботного хлопчача, що вийшов прогулятися, і водночас якнайкраще вивчити чоловіка. У вертикальному положенні його більше не нудило; насправді він почувався краще, ніж будь-коли, відтоді як поїхав із Лос-Анджелеса. Джек був не просто здоровим – він перебував у цілковитій гармонії зі своїм тілом. Теплий вітерець Територій м'яко гладив обличчя, його ніжний квітковий аромат пробивався крізь ядучий запах сирого м'яса, яким повнилося повітря. Джек провів долонями по обличчю та глянув на візника – першу людину, яку він зустрів на Територіях.

Якщо візник звернеться до нього, як відповідати? Чи вони тут розмовляють англійською? Його англійською? На мить Джек уявив, як намагається не виказати себе у світі, у якому люди кажуть одне одному: «Красно прошу» або «Повідай, куди путь держиш, паже безбородий?» – і вирішив, що в такому разі вдаватиме німого.

Візник урешті відвів погляд від Джека та пробурчав щось до коней достоту не американським варіантом англійської вісімдесятих років. Але, можливо, тут так говорили тільки з конями. Шумсь, шумсь! Джек відступив у камку, шкодуючи, що не звівся на ноги хоча б на кілька секунд раніше. Чоловік зиркнув на нього ще раз і здивував Джека, кивнувши йому, – жест, у якому не було нічого ані дружнього, ані ворожого – звичайні перемовини між рівними. Я радітиму, коли день цей завершиться, брате. Джек іще раз кивнув, спробував засунути руки в кишені та якусь мить мав вигляд здивованого бовдура. Візник незлостиво зареготав.

Одяг Джека змінився – замість вельветових джинсів на ньому тепер були грубі й товсті шерстяні штани. Вище талії – обтисла куртка з блакитної тканини. Замість гудзиків на куртці («Чи це камзол?» – запитав себе хлопчик) був ряд гачків і петельок. Так само як і штани, куртку, вочевидь, пошили вручну. «Найки» теж обернулися на шкіряні сандалії. Рюкзак трансформувався в шкіряну сумку з тонким ремінцем через плече. Візник одягався майже так само – його камзол був зі шкіри, так рясно усяяний плямами, що вони накладалися одна на одну, як річні кільця на серцевину дерева.

Здіймаючи пил, віз гучно покотився повз Джека. Від діжок віяло хмільним ароматом пива. А за ними трьома стосами лежали, як спершу здалося Джеку, покритишки від вантажівки. Він прийняв до запаху «покришок», відзначивши, що всі вони абсолютно «лиси»:

вершковий дух, сповнений таємничих глибин і ніжних утіх, миттю спричинив у нього відчуття голоду. Сир, але сир, якого він іще ніколи не куштував. За головками сиру, у задній частині возу, лежала кучугура сирого м'яса: довгі, оббіловані шари яловичини, величезні, схожі на стейки шматки, нагромадження нутрощів, які він не зміг ідентифікувати, – усе лежало під блискучим укривалом із мух. Стійкий сморід сирого м'яса накинувся на Джека та геть відбив апетит, навіяний сиром. Хлопчик вийшов на середину дороги та дивився, як підвода, трясучись, посунула на вершину невисокого пагорба. За кілька секунд він рушив слідом, на північ.

Він пройшов лише половину підйому, коли побачив вершечок величезного намету, що стримів між вузьких прапорів, які майоріли на вітрі. Джек припустив, що то й було його місце призначення. Ще за кілька кроків він надібав кущі ожини, де вже зупинявся минулого разу (згадавши, якими смачними вони були, хлопчик навіть запхав до рота кілька чималих ягід).

Намет уже перебував у полі його зору. Це був цілий павільйон: два довгих крила з кожного боку, брама та подвір'я. Так само, як і «Альгамбра», як підказувала Джекові інтуїція, ця ексцентрична споруда, що височіла над самим океаном, була літнім палацом. Невеличкі юрми людей сновигали всередині та навколо павільйону. Ними рухали сили настільки ж могутні та невидимі, як ті, що впливають на магніт і залізну стружку. Групки людей зустрічалися, розділялися та зливалися знову.

Дехто мав яскраве дороге вбрання, але більшість носили те ж саме, що і Джек. Кілька жінок у довгих білих чи то сукнях, чи то мантиях крокували двором, наче владні генерали. За брамою стояло декілька менших наметів і збитих нашвидкуруч хижок. Там також снували люди; вони іли, купували, розмовляли, але вільніше та менш упорядковано. Десь там, у низині, серед натовпу, Джек мав знайти чоловіка зі шрамом.

Але спершу він озирнувся поглянути на второвану дорогу, аби дізнатися, що сталося з «Дивосвітом».

Побачивши, як десь в ярдах п'ятдесяти від нього двоє чорних конячок тягнули плуги, він вирішив, що парк розваг став фермою, але за мить помітив натовп, що спостерігав за оранкою край поля, і збагнув, що це якесь змагання. Потім його погляд звернувся до оголеного до пояса рудого здоров'я, що крутився мов дзига. У витягнутих руках він тримав якийсь довгий і важкий предмет. Раптом чоловік спинився і відпустив предмет. Той пролетів значну відстань, перш ніж, бухнувшись на траву, прокотитися нею. Виявилося, що то був молот. «Дивосвіт» став не фермою, а ярмарком – тепер Джек бачив переповнені наїдками столи та дітей на плечах у батьків.

Чи ходив тим ярмарком Спіді Паркер, пильнуючи кожен ремінець та зброю, перевіряючи, щоб у всіх печах були дрова? Джек сподівався, що так.

А його мати досі сиділа на самоті в «Чай з варенням», дивуючись, чому відпустила сина?

Джек озирнувся і побачив, як довга підвода проїхала крізь браму літнього палацу і повернула ліворуч, розділяючи людей, які тіснилися там, мов авто, що, звертаючи з П'ятої авеню, розділяє перехожих на міській вулиці. Десь за хвилину Джек рушив за нею.

2

Джек боявся, що всі люди біля павільйону здивовано озиратимуться на нього, нехайно помічаючи, що він не такий, як вони. Джек старанно намагався зовсім не підводити очей і поводитися, як звичайний хлопчик зі складним дорученням – його відрядили знайти речі за списком, і тепер він зосереджено намагався його запам'ятати. «Лопата, дві кирки, мотанка шпагату, пляшка гусячого жиру...» Але поступово Джек зрозумів, що жоден із дорослих перед літнім палацом не звертає на нього ані крихти уваги. Вони всі або кудись прямували, або, навпаки, вешталися без діла, розглядаючи крам: килими, залізні казанки, браслети, – викладений у маленьких наметах, пили з дерев'яних кухлів, смикали когось за рукав, щоб щось зауважити чи завести розмову, сперечалися з вартовими біля брами – кожен робив свої справи. Тож Джекове бажання видати себе за когось іншого було настільки ж смішним, наскільки й непотрібним. Він випростався і рушив у потрібному йому напрямку: неправильним півколом до брами.

Майже одразу Джек зрозумів, що просто так він крізь неї не пройде – з обох боків стояли вартіві, які зупиняли та допитували кожного, хто хотів потрапити до літнього палацу. Людям доводилося показувати папери чи демонструвати значки або печатки, які давали ім право проходу. У Джека був лише медіатор Спіді Паркера, і він не думав, що це допоможе йому пройти охорону. Хтось саме піднімався до брами; чоловік тримав у руці круглий сірий значок – його пропустили. А того, хто йшов за ним, – зупинили. Той заперечував. Згодом його тон змінився: Джек побачив, що чоловік благає. Вартовий похитав головою і наказав йому відійти.

– Його люди проходять без жодних проблем, – сказав хтось праворуч від Джека, і питання мови, якою говорили на Територіях, миттю вирішилося. Джек повернув голову, щоб дізнатися, чи зверталися до нього.

Але чоловік середніх років, що йшов поруч, розмовляв з іншим паном, який носив звичний для більшості місцевих одяг.

– Еге ж бо, – відповів другий чоловік. – Він уже іде сюди – припускаю, прибуде сьогодні, невідомо лиш коли.

Джек пішов назирці за цими двома. Коли вони наблизилися до брами, варта ступила крок уперед, а оскільки чоловіки попрямували до одного й того ж вартового, інший жестом

покликав чоловіка, що стояв ближче до нього. Джек відстав. Він досі не бачив нікого зі шрамом, жодних офіцерів. Єдиними солдатами тут були вартові: під ретельно підперезаною гофрованою формою були двоє звичайнісіньких молодих селяків із широкими червоними обличчями. Вони скидалися на фермерів у маскарадних костюмах. Двоє чоловіків, за якими брів Джек, здається, пройшли перевірку, бо після короткої розмови жевжик у формі розступилися, пропускаючи їх. Один вартівник пильно глянув на Джека, та хлопчик, відвернувшись, відступив назад.

Поки він не знайде капітана зі шрамом, йому нізащо не потрапити в палац.

Ще кілька людей наблизилися до вартового, що зиркнув на Джека, та миттю заходилися сперечатися з ним. Їм призначили аудієнції, дуже важливі, ім конче треба потрапити всередину, великі гроші на кону, але в них немає документів. Вартовий похитав головою, дряпаючи підборіддя об білий комірець форми. Поки Джек, гадаючи, як йому знайти капітана, спостерігав за дійством, очільник маленької групки махав руками в повітрі та бив кулаком об долоню. Обличчя в нього стало таким же червоним, як і у вартового. Зрештою він почав штурхати вартового пальцем у груди. До першого вартового підійшов другий – вигляд у них був знуджений і похмурий.

Біля них безшумно матеріалізувався високий, стрункий чоловік. Його форма дещо відрізнялася від форми вартових: вона, схоже, однаково пасувала як для бою, так і для оперети. Гофрованого коміру, як за мить помітив Джек, у нього не було, а капелюх був гостроверхим, а не трикутним. Він поговорив із вартовими, а тоді повернувся до очільника групи. Більше ніхто не кричав і не штурхав нікого пальцями. Чоловік говорив тихо. Джек бачив, як тане лютя натовпу. Вони тупцяли з ноги на ногу, опутивши плечі. Усі почали розходитися. Офіцер дивився, як вони йдуть, а тоді повернувся до вартових, аби сказати щось наостанок. На мить, поки офіцер повернувся до Джека обличчям, хлопчик побачив довгу бліду блискавку шраму, що йшла зигзагом від правого ока до самої щелепи.

Офіцер кивнув вартовим і квапно пішов геть. Не озираючись ані ліворуч, ані праворуч, він торував собі шлях крізь натовп, імовірно, прямуючи кудись неподалік від літнього палацу. Джек кинувся за ним.

– Сер! – закричав він, але офіцер і далі крокував крізь неповоротке стовпище людей.

Джек оббіг чоловіків та жінок, що тягли свиню до одного з маленьких наметів, проскочив між ще двома групами чоловіків, які прямували до брами, і зрештою опинився так близько від капітана, що торкнувся його ліктя.

– Капітане?

Офіцер обернувся, і Джек заляк там, де стояв. Зблизька шрам здавався ширшим, наче окремим від тіла – жива істота, що повзла людським обличчям. «Зі шрамом чи без, –

подумав Джек, – а обличчя цього чоловіка демонструвало сильне нетерпіння».

– Що таке, хлопче? – спитав він.

– Капітане, мені веліли поговорити з вами. Я повинен побачити Леді, але я не думаю, що можу потрапити в палац. О, іще мені наказували дещо вам показати. – Джек засунув руку в простору кишеню чужих на собі штанів і стиснув у пальцях трикутний предмет.

Коли він розтулив долоню, побачене шокувало його – на руці лежав не медіатор, а довгий зуб, можливо, акулячий, зі складною золотою інкрустацією.

Коли Джек підвів очі на капітанове обличчя, готовий до удару, то побачив там відлуння власного подиву. Нетерплячка, що, певно, була в офіцера в крові, миттєво зникла. Могутні риси викривили невпевненість і навіть страх. Капітан простягнув руку до Джека, і хлопчик збагнув, що той збирається взяти інкрустований зуб: він віддав би його, але чоловік просто накрив зуб пальцями підлітка.

– Іди за мною, – сказав він.

Вони обійшли навколо однієї стіни великого павільйону, і капітан повів Джека у таємний закуток, що закривався вітрилоподібним шматком парусини. У мерехтливій напівтемряві обличчя воїна виглядало так, наче хтось розмалював його рожевою крейдою.

– Цей знак, – сказав він доволі спокійно. – Звідки він у тебе?

– Я отримав його від Спіді Паркера. Він сказав, що я маю вас знайти та показати його вам.

Чоловік похитав головою.

– Мені це ім'я невідоме. А тепер я хочу, щоб ти віддав знак мені, – він міцно стис Джекове зап'ястя. – Давай сюди та кажи, у кого вкрав.

– Я не брешу, – відповів Джек. – Я отримав це від Лестера Спіді Паркера. Він працює в «Дивосвіті». Але коли він давав це мені, то був не зуб, а гітарний медіатор.

– Гадаю, ти навіть не уявляєш, що з тобою буде, хлопче.

– Ви знаєте його! – почав захищатися Джек. – Він описав вас: сказав, що ви – капітан Зовнішньої Варти. Спіді сказав знайти вас.

Капітан знову похитав головою і ще сильніше стис Джекову руку.

– Опиши мені цього чоловіка. Я миттю дізнаюся, якщо ти мені збрешеш, тож раджу цього

не робити.

– Спіді – старий, – почав Джек. – Він колись був музикантом. – Хлопчику здалося, ніби в чоловікових очах щось промайнуло. – Він чорний – чорний чоловік.

– Чорний? Ти, мабуть, хотів сказати коричневий чоловік?

– Ну, чорні люди насправді не зовсім чорні. Як і білі, по-правді, не дуже білі.

– Коричневий чоловік на ім'я Паркер. – Капітан м'яко відпустив хлопчикову руку. – Тут він зве себе Паркусом. Тож ти... – він кивнув у напрямку невидимої точки десь за небокраєм.

– Так і є. – відповів Джек.

– І Паркус... Паркер... відрядив тебе поглянути на королеву.

– Він сказав, що хоче, аби я побачив Леді. І що ви можете мене провести до неї.

– Діятимемо швидко, – промовив капітан. – Гадаю, я знаю, як це зробити, але ми не повинні втрачати ні хвилини. – З абсолютно військовою точністю він змінив напрям думок.

– А зараз слухай мене. Тут безліч байстрюків, тож, коли вийдемо, удамо, що ти мій син. Ти не виконав мое... маленьке доручення, і я розлютився на тебе. Певен, ніхто не зупинить нас, якщо ми переконливо зіграємо цю виставу. Принаймні я зможу завести тебе до палацу – але всередині все буде трохи складніше. Як гадаєш, упораєшся? Переконаєш людей, що ти мій син?

– Моя мама – актриса, – сказав Джек, відчуючи давню гордість за неї.

– Що ж, погляньмо, чого ти навчився, – сказав капітан і здивував Джека, підморгнувши йому. – Спробую не завдавати тобі болю. – Він вразив Джека ще раз, сильною рукою схопивши його за плече. – Ходімо! – промовив капітан і вийшов з-під парусиного закутку, майже тягнучи хлопця за собою.

– Коли я кажу тобі вимити кам'яні плити за кухнею, ти мусиш вимити кам'яні плити за кухнею, – голосно кричав капітан, не дивлячись на хлопчика. – Зрозумів? Ти робиш свою роботу. А якщо натомість ти її не робиш, тебе каратимуть.

– Але ж я вимив декілька плит, – заlementsував Джек.

– Я не казав тобі вимити декілька плит! – горлав капітан, тягнучи Джека позад себе.

– Я збирався все доробити, чесно, я збирався повернутися до роботи за хвилинку...

Солдат підтягнув хлопчика до стіни, і навіть не зиркнувши на вартових, швиргонув малого крізь браму.

– Татку, ні! – завищав Джек. – Ти робиш мені боляче!

– Це ще тільки початок! – гаркнув капітан і потягнув хлопця через двір, який Джек бачив з дороги.

Там капітан волочив малого дерев'яними сходами вгору, до великого палацу.

– Тепер твоя гра має бути ще кращою, – прошепотів чоловік і миттю закрокував довгим коридором, стискаючи Джекову руку достатньо сильно, щоб на ній залишилися синці.

– Обіцяю бути хорошим, – закричав Джек.

Вони пройшли до іншого, вужчого коридору. Всередині палац зовсім не скидався на павільйон – Джек бачив це. Лабіринт переходів і маленьких кімнаток, що пахли димом і жиром.

– Обіцяє він! – проревів капітан.

– Так, обіцяю! Чесно!

Перед ними (тепер вони простували новим коридором) група гарно вбраних людей, що або стояли попід стінами, або лежали на диванах, повернули голови в бік їхнього галасливого дуету. Котрийсь чоловік, що розважався роздаванням різноманітних указівок жінкам, які несли складені стоси простирадл, підозріло глянув на Джека та капітана.

– А я обіцяю вибити з тебе всю гидь! – голосно гаркнув капітан.

Кілька вельмож засміялися. Вони носили підбиті хутром крилаті капелюхи. А на ногах у них красувалися оксамитові чоботи. У чоловіків були жадібні, егоїстичні обличчя. Той, що говорив зі служницями і якому тут усі, здається, підкорялися, був високим і худим, як скелет. Він повернув напружене амбітне обличчя услід хлопчику й вартовому, коли ті пройшли повз.

– Будь ласка, не треба! – кричав Джек. – Будь ласка!

– Кожне «будь ласка» – це ще один удар батогом, – гаркнув капітан, і чоловіки знову зареготали. Худий вичавив із себе посмішку – холодну, як лезо ножа – і повернувся до служниць.

Капітан заштовхав хлопчика в порожню кімнату, у якій було багато запилюжених меблів, і

лише тоді відпустив Джекову руку, яка вже почала боліти.

– То були його люди, – прошепотів він. – Яким стане життя, коли... – Він похитав головою, наче на мить забув про свій поспіх. – «Книга Доброго Господаря» каже, що лагідні успадкують землю, але в того люду лагідності не набереться і на чайну ложку. Вони здатні тільки брати. Вони хочуть багатств, хочуть... – Він підвів очі, не маючи чи то змоги, чи то бажання сказати, чого ще хотіли ті люди. Тоді капітан знову поглянув на хлопчика. – Ми мусимо поквартитись. У цьому палаці достатньо таємниць, про які не відомо його посіпакам. – Він кивнув убік, показуючи на збляклу дерев'яну стіну.

Джек пішов слідом і все зрозумів, коли капітан натиснув на дві пласкі головки цвяхів з краю дошки. Панель на стіні хитнулася всередину, відчиняючи чорний прохід – вузький, як поставлена вертикально труна.

– Ти зможеш лише на мить побачити її, але, здається, більше тобі й не треба. Та й усе одно, це єдине, що в нас є.

Хлопчик підкорився тихому наказу та ковзнув у прохід.

– Просто йди прямо, поки я не скажу зупинитися, – прошепотів капітан. Коли він затулив панель, Джек став повільно рухатися крізь абсолютну пітьму. Коридор вигинався навсібіч, іноді підсвічуючись маленьким сяйвом, що лилося крізь шпарину таємних дверей чи крізь вікно над головою хлопчика. Джек швидко перестав орієнтуватися в просторі та сліпо слухався тихих указівок компаньйона. Іноді він відчував смачний аромат смаженого м'яса, а іноді – сильний сморід каналізації.

– Зупинися, – врешті сказав капітан. – Тепер мені доведеться підняти тебе. Підведи руки.

– Я побачу її?

– За секунду дізнаєшся, – буркнув капітан, схопив хлопчика під пахви та підняв над підлогою.

– Перед тобою панель, – прошепотів він. – Відсунь її ліворуч.

Джек наосліп випростав уперед руки та торкнувся гладкого дерева. Воно легко ковзнуло вбік і надмір світла залив прохід. Хлопчик помітив великого, завбільшки з кошеня, павука, що повз стелею. Перед собою Джек побачив простору, як вестибюль готелю, кімнату, заповнену зодягненими в білі шати жінками. Меблі там були настільки розкішно оздоблені, що він миттю згадав усі музеї, які відвідував з батьками. У центрі кімнати на гігантському ліжку лежала жінка; можливо, вона спала або ж просто знепритомніла. Над простирадлом виднілися тільки її голова та плечі.

Раптом вражений Джек мало не закричав від жаху, бо жінка на ліжку була його матір'ю. Там лежала його мама, і вона вмирала.

– Ти побачив її, – прошепотів капітан, міцніше стиснувши руки.

Джек із роззявленим ротом дивився на власну матір. Вона вмирала; він і хвилини більше не міг у цьому сумніватися: навіть її шкіра здавалася блідою і зморшкуватою, волосся втратило свій звичний колір. Медсестри метушилися навколо неї, поправляючи простирадла та переставляючи книжки на столі – бурхлива та нібито надзвичайно важлива діяльність мала приховати те, що вони безпорадні перед хворобою. Медсестри достоту знали, що такий пацієнтці насправді немає чим допомогти. Усіх їхніх можливостей вистачало лишень на те, щоб відтермінувати смерть на місяць чи хоча б на тиждень.

Джек іще раз поглянув на обличчя, що видавалося йому вощаною маскою, і врешті збагнув, що жінка на ліжку не його мати. У неї було кругліше підборіддя, а ніс мав класичнішу форму. Пані, яка вмирала, була Двійником його матері – Лаурою Делосіан. Навіть якщо Спіді й хотів, аби Джек побачив щось іще, йому це не вдавалося: біле непорушне обличчя не казало йому нічого про цю жінку.

– Гаразд, – прошепотів він, ставлячи панель на місце. Капітан опустил його на підлогу.

У мороці хлопчик спитав:

– Що з нею?

– Ніхто не знає, – відповідь прийшла звідкись зверху. – Королева не бачить, не розмовляє, не рухається...

На мить запала тиша, а тоді капітан торкнувся руки хлопчика та промовив:

– Нам час вертатися.

Вони тихо вийшли з пільми до запиленої кімнати. Капітан струсив липку павутину з мундира. Схилив голову набік і довго дивився на Джека. Обличчя виказувало тривогу.

– Тепер ти маєш відповісти на мое запитання, – зрештою сказав він.

– Так.

– Тебе відрядили врятувати її? Урятувати королеву?

Джек кивнув.

– Певно, що так. Частково і це також. Скажіть-но мені дещо, – хлопчик завагався, – чому ті вишкребки не можуть взяти гору? Вона ж точно не може їх спинити.

Капітан усміхнувся. Веселого в тій усмішці не було нічого.

– Я. Мої люди. Ми зупинимо їх. Я не відаю, що коїться в дальніх землях, де закон нічого не вартий... але тут ми зберігаємо вірність королеві.

М'яз під оком на щоці без шраму підстрибнув, як риба. Капітан стиснув руки, долоня до долоні.

– І тобі вказали, тобто наказали... ем... умм... іти на захід, усе правильно?

Джек буквально відчув, як чоловіка трусить. Він зміг керувати новими хвилями збудження лише завдяки виробленому протягом життя самоконтролю.

– Так і є, – відповів Джек. – Я збираюся йти на захід. Чи не треба? Мені не йти на захід? До іншої «Альгамбри»?

– Я не можу сказати... не можу сказати, – бовкнув капітан, відступаючи: – Ми повинні зараз же вивести тебе звідси. Я не можу тобі сказати, що робити. – Хлопчик бачив, що капітан не може навіть дивитися на нього. – Ти не можеш залишатися тут ані на хвилину довше. Погляньмо, чи пощастить нам вийти звідси до прибуття Моргана.

– Моргана? – перепитав Джек, сподіваючись, що недочув ім'я. – Морган Слоут? Він іде сюди?

Розділ сьомий

Фаррен

1

Здавалося, що капітан не почув Джекового запитання. Він дивився в куток порожньої, занедбаної кімнати, неначе силувався щось побачити там. Він думав спроквола, болісно та водночас швидко. Джек зрозумів це. Тому що дядько Томмі вчив Джека, що перебивати дорослих, котрі розмірковують, – так само неввічливо, як і перебивати дорослих, котрі розмовляють. Але...

Тільки тримайся подалі від старого Блоута. Від нього та його Двійника... він гнатиме тебе, як лис гусака.

Спіді казав йому про це, але Джек так зосередився на Талісмані, що геть забув про застереження. А тепер слова зринули знову в його голові, усвідомлення виявилось гучним і болісним – неначе його стукнули ззаду по шиї.

– Який він із себе? – рішуче запитав хлопчик у капітана.

– Морган? – перепитав капітан, що, здавалося, поринув у внутрішню задуму.

– Він гладкий? Гладкий і скоро облісє? А він не кульгає ось так, коли гнівається? – Джек удався до вродженого дару мавпування – дару, від якого його батько аж заходився зі сміху, навіть коли був утомленим або засмученим – і «зіграв» Моргану Слоута. Обличчя малого миттєво постаріло, щойно він насупив чоло так, як це робив дядько Морган, коли через щось бісився. Водночас він утягнув щоки й нахилив голову, щоб створити ілюзію подвійного підборіддя. Джек випнув губи у риб'ячу гримасу та заходився швидко водити бровами вгору-вниз. – Він ходить ось так?

– Ні, – відповів капітан, але щось промайнуло в його очах, як тоді, коли Джек сказав йому, що Спіді старий. – Морган високий і в нього довге волосся. – Капітан торкнувся рукою правого плеча, щоб продемонструвати довжину. – А ще він шкутильгає. У нього деформована нога. Він носить спеціальний черевик, але... – він стеноу плечима.

– Я бачив, ви точно впізнали, коли я копіював його! Ви...

– Тсс! Не так, Боже забий, голосно, хлопче!

Джек стишив голос:

– Гадаю, я знаю цього типа, – сказав він і вперше збагнув, що йому справді страшно...

Він ще не до кінця розумів цей світ, та одну річ щойно усвідомив повністю: «Дядько Морган тут? Боже!»

– Морган – це просто Морган. І нема чого тут дуркувати, хлопче. Ходімо! Гайда вибиратися звідси.

Рука капітана стиснула Джекові передпліччя. Хлопчик здригнувся, але встояв.

Паркер стає Паркусом... А Морган... Надто багато, як на збіг.

– Ще ні, – сказав він. Інше питання спало йому на думку. – А в неї є син?

– У королеви?

– Так.

– У неї був син, – знехотя відповів капітан. – Так. Хлопче, ми не можемо лишатися тут. Ми...

– Розкажи мені про нього!

– Немає чого тут розказувати, – відповів капітан. – Хлопчик помер іще немовлям, і шести тижнів не минуло, як вийшов з материнського лона. Перешіптувалися, що один з Морганових прислужників – певно, Озмонд – задушив дитя. Та ті плітки не варті й шеляга. Хоча Морган з Орріса не викликає в мене жодної симпатії, та всі знають, що кожна дванадцята дитина помирає ще в колисці. Ніхто не знає чому; їхня смерть є загадковою і не має причини. Є такий вислів: Господь забиває Свої цвяхи. І навіть королівська дитина не виняток в очах у Теслі. Він... Хлопче? З тобою все гаразд?

Джек відчув, як світ навколо нього сіріє. Хлопчик похитнувся, й коли капітан спіймав його, то шорсткі руки здавалися м'якими, наче пухові подушки.

Він сам мало не помер немовлям.

Матір розповідала йому, як одного разу вона підійшла до Джека й побачила, що він не ворухиться й узагалі лежить без жодних ознак життя: його губи посиніли, а щоки набули барви згаслих поховальних свічок. Розповідала, як з криком вибігла у вітальню, тримаючи його на руках. Батько та Слоут сиділи на підлозі, нахлебтавшись вина й обкурившись травою, і дивилися матч із реслінгу по телевізору. Батько вирвав тільце з материних рук, різко затиснув ніздрі лівою рукою («У тебе ще місяць там синці були, Джекі», – розповідала мама з тривожним сміхом), а тоді притиснувся ротом до маленького Джекового ротика, доки Морган кричав: «Гадаю, це не допоможе йому, Філе. Не думаю, що це допоможе йому!»

(«Дядько Морган був кумедним, правда, мамо?» – спитав тоді Джек. «Так, дуже кумедним, Джекі», – відповіла мама з дивним нещирим сміхом, а тоді запалила ще одну «Герберт Террітунс» об недопалок іншої, що тліла в попільничці.)

– Хлопче! – прошепотів капітан. – Хлопче! Дідько! Якщо ти зомлієш...

– Зі мною все гаразд, – відповів Джек. Здавалося, що його голос лунає на віддалі. Буцімто він чув голос коментатора на матчі «Доджерсів»[58 - «Лос-Анджелес Доджерс» – американська бейсбольна команда, що базується в Лос-Анджелесі, штат Каліфорнія.

Команду, яка є членом Західного Дивізіону, Національної бейсбольної ліги, Головної бейсбольної ліги, було засновано 1883 року.], проїжджаючи вночі повз стадіон «Чавез Ревайн»[59 - «Чавез Ревайн» – домашній стадіон бейсбольної команди «Доджерс», названий на честь Джуліана Чавеза, лос-анджелеського міського діяча XIX століття.] із прикритим дахом кабріолета, лункий і далекий – прямий репортаж із солодкого сну про бейсбол. – Усе добре, відпустіть мене. Що ви там казали?

Капітан більше не трусив хлопчика, але погляд його залишався стурбованим.

– Усе гаразд, – повторив Джек і раптом якомога сильніше дав собі ляпаса. – Ай!

І світ знову повернувся до звичного фокусу.

Він мало не помер у колисці. Це трапилося в тій старій квартирі, яку сам Джек ледь пам'ятав, а мама називала Палацом омріяного Технікору[60 - Технікор – один із засобів отримання кольорового кінематографічного і фотографічного зображення, винайдений 1917 року. Як система кінозйомки технікор полягав у одночасному використанні кількох кіноплівок. Найбільшої досконалості система досягла в «трипліковому» процесі.], бо з вікна вітальні розгортався чудовий краєвид на Голлівудські пагорби. Він мало не помер у колисці, коли його тато й Морган Слоут пили вино, а якщо ти п'єш багато вина, то маєш часто бігати до вітру. Він знав Палац омріяного Технікору досить добре, аби пам'ятати, що до найближчої ванної кімнати з вітальні треба йти повз кімнату, яка тоді була дитячою.

Тепер Джек знав, що тоді трапилося: Морган Слоут підводиться, легко посміхається, каже щось на кшталт «Секунду, Філе, я відійду»; батько навряд чи роззирався навкруги, бо Гейстек Калгун от-от був готовий кинути «з підвивертом» чи «задушливим захопленням» свого безталанного суперника; Морган відходить від яскравого телеекрана у вітальні в попелястий морок дитячої, де спав маленький Джекі Соєр у повзунках з Вінні-Пухом, маленький Джекі Соєр, якому тепло й затишно в сухому підгузнику. Він бачив, як дядько Морган потай кидає погляд на яскравий квадрат дверей до вітальні, його лисий лоб брижиться і морщиться, губи надимаються, як холодний рот озерного окуня. Він бачив, як дядько Морган узяв диванну подушку з найближчого крісла, бачив, як він м'яко, але щільно прикрив нею голову сплячого немовляти та притримував її однією рукою, доки друга ковзнула дитині під спину. А коли всі рухи завмерли, він бачив, як дядько Морган поклав подушку назад на крісло, куди зазвичай сідала Лілі, щоб погодувати малого, а тоді пішов у вбиральню, щоб відлити.

Якби матір негайно не заскочила подивитися, як він...

Холодний піт заповишив усе тіло.

Все було саме так? Можливо. І серце підказувало, що саме так усе і було. Надто вже

бездоганим видавався збіг, і комар носа не підточить.

У віці шести тижнів син Лаури Делосіан, королеви Територій, помер у колисці.

У віці шести тижнів син Філа та Лілі Соєрів мало не помер у колисці... і Морган Слоут був там.

Мама завжди завершувала цю історію жартом: як Філ Соєр мало не розтропив їхнього «крайслера»[61 - «Крайслер» – американський автомобільний виробник, штаб-квартиру якого розташовано в передмісті Детройта. Корпорація «Крайслер» з'явилася 1925 року.] дорогою до лікарні, коли Джекі знову почав дихати.

І справді, весело. Аякже.

2

– А тепер ходімо, – мовив капітан.

– Гаразд, – відповів Джек. Хлопчик досі відчував млюсть, і його хитало. – Гаразд, ход...

– Тссс! – Капітан шпарко озирнувся на звук голосів, що наближалися.

Праворуч від них була стіна не з дерева, а з грубої парусини. Їй бракувало чотирьох дюймів до підлоги, і в просвітку Джек бачив, як крокують ноги в чоботях. П'ять пар. Солдатські чоботи. Один голос виокремлювався із загального гомону:

– ...не знав, що в нього є син.

– Ну що ж, – відповів інший. – Байстрики самі плодять байстриків – ти ж і сам добре це знаєш, Саймоне.

У відповідь на це пролунав вибух грубого, порожнього сміху – Джек чув такий сміх у школі від старших хлопчаків, котрі забивали косяки з марихуаною за майстернею та називали молодших таємничими, але чомусь страшними іменами: гомик, чудо-юдо та покруч. Кожне з цих по-своєму бридотних звертань супроводжували диким, карбованим сміхом на кшталт цього.

– Стуліть пельку! Стуліть пельку негайно! – долучився третій голос. – Якщо він почує, то ще тридцять сонць не встигнуть зайти, як ти опинишся за Зовнішнім Форпостом.

Бурмотіння.

Ще один приглушений вибух сміху.

Знову зубоскальство, цього разу нерозбірливе. І знову сміх, коли вони пішли далі.

Джек глянув на капітана, який витріщався на коротку парусинову стіну. Його зуби вищирилися, а губи притислися до ясен. Не було сенсу запитувати, про кого це вони базікали. А якщо вони базікали, то хтось міг і підслухати... хтось злий. Той, хто може зацікавитись, хто ж насправді цей байстрюк, що так несподівано звідкілясь вигулькнув. Навіть такий малий, як він, знав це.

– Ти достатньо почув? – запитав капітан. – Нам потрібно йти. – Здавалося, йому знову хочеться трусонуту Джека... але він не наважувався.

Твої інструкції, накази чи щось там іще – це... ага, йти на захід, правильно?

«Він змінився, – подумав Джек. – Змінився двічі».

Уперше, коли Джек показав йому акулячий зуб, що був найфіліграннішим гітарним медіатором у світі, де замість кінних карет дорогами мчать автофургони. А тоді змінився знову, коли Джек підтвердив, що рухається на захід. Від погрози він перейшов до готовності допомогти і до... чого?

Я не можу сказати... Не можу сказати тобі, що робити.

До чогось на кшталт благоговійного трепету... або релігійного жаху.

«Він хоче, щоб ми пішли звідси, адже боїться, що нас упіймають, – подумав Джек. – Та е тут щось іще, чи не так? Він боїться мене. Боїться...»

– Ходімо, – наполягав капітан. – Заради Джейсона, ходімо.

– Заради кого? – тупо перепитав Джек, але капітан уже штовхав його вперед. Він різко потягнув Джека ліворуч і чи то повів, чи то поволік його коридором, одна стіна якого була з дерева, а інша – з грубої парусини, що тхнула пліснявою.

– Це не той шлях, яким ми прийшли, – прошепотів Джек.

– Не хочу йти повз тих хлопців, що бачили, як ми зайшли, – прошепотів у відповідь капітан.
– То люди Моргана. Бачив того, високого? Такий худющий, що аж світиться?

– Так. – Джек пригадав вимушену посмішку, а ще очі, які не посміхалися. Інші здавалися м'якшими. А худий чоловік виглядав суворим. Він скидався на божевільного. І ще дещо: він видавався трохи знайомим.

– Озмонд, – сказав капітан і потягнув Джека цього разу праворуч. Запах смаженого м'яса все дужчав, і повітря тепер наповнювалось ним. Ніколи в житті ще Джекові так сильно не хотілося скуштувати такого запашного м'яса. Страх проймав Джека, його свідомість і почуття напружилися до краю, і сам він був на межі божевілля... але його рот дико повнився слиною.

– Озмонд – це права рука Моргана, – пробурмотів Капітан. – Він завжди надто багато бачить, і мені б не хотілося, аби він двічі споглядав тебе, хлопче.

– Що ви маєте на увазі?

– Тссс! – Він іще сильніше стиснув Джекову руку, яка й так боліла. Вони наближались до великої завіси з тканини, що висіла у дверному прорізі. Джеку вона нагадувала шторку в душі, от тільки ця була з джутової мішковини, і візерунок її був настільки широким і грубим, що вона радше скидалася на сітку, а кільця, з яких вона звисала, були кістяні, а не хромовані. – А тепер реви. – Капітан гаряче видихнув Джекові у вухо.

Він відсунув штору та витягнув Джека на велику кухню, що повнилася розкішними ароматами (усе ж найсмачніше пахло м'ясо) та гарячою парою. Джек кинув збентежений погляд на жаровні, на великий кам'яний димар, на обличчя жінок, запнутих у хвилясті білі хустини, які нагадали Джекові плати черниць. Деякі з них вишикувалися вздовж довгих металевих ночов на козлах; червоні обличчя жінок укривалися намистинками поту, коли ті мили горщики й кухонне начиння. Інші стояли біля довгого столу, що тягнувся по всій ширині кухні, і щось нарізали скибками та кубиками, чистили й вирізали. Одна несла дротяні ґрати, на яких лежали ще не спечені пироги. Усі вони витріщилися на Джека та капітана, коли ті проштовхувалися крізь кухню.

– Ніколи більше! – Капітан волав на Джека й трусив його, наче тер'єр щура... І водночас швидко тягнув через кімнату до двостулкових дверей у дальньому кінці. – Ніколи більше, чуєш мене? Іще раз тікатимеш від роботи, я розсічу тобі шкіру на спині й облущу, наче печену картоплю!

І на межі слуху капітан прошипів:

– Вони всі запам'ятають і всі будуть говорити про це, тож плач, грець би тебе взяв!

І тепер, коли капітан із зарубцьованим обличчям тягнув його крізь наповнену паром кухню за карк і болючу руку, Джек навмисно викликав у свідомості жаский образ матері, що лежала в похоронній залі. Він бачив її в пишних складках білої органді[62 - Органді – надзвичайно жорстка прозора тканина з дрібновізерунчатим плетивом. Використовується для оздоблення суконь, жабо.] – вона лежала в труні у весільній сукні, яку одягала у фільмі «Буча на автоперегонах» студії РКО[63 - РКО («РКО Pictures») – одна з п'яти студій

класичного Голлівуда, заснована 1928 року. Спеціалізувалася на недорогих фільмах категорії «В», зокрема фільмах жахів. Але найвизначніший внесок студії – «Громадянин Кейн» Орсона Веллса і ранні фільми-нуар.] 1953 року. Її обличчя все чіткіше й чіткіше проступало в Джековій свідомості, наче бездоганна вощана статуя, а ще Джек запримітив крихітні золоті сережки у формі хрестиків, які сам дарував їй два роки тому на Різдво. А тоді обличчя перемінилося. Підборіддя стало круглішим, ніс – прямішим і аристократичнішим. Волосся на тон повітлішало та якимось аж потовщало. Тепер у тій труні він бачив Лауру Делосіан – та сама труна втратила свої нечіткі обриси в похоронній залі: скидалося на те, що її витесали в грубій розпуці зі старої колоди – наче труна вікінгів, якщо в них узагалі щось таке було. Було легше уявити, що цю домовину поставлять на ноші з просякнутих олією колод і підпалять смолоскипом, аніж що її опустять в мовчазну землю. То була Лаура Делосіан, королева Територій, та в цьому мареві, що набуло ясного видіння, королева була вбрана в мамину весільну сукню з «Бучі на автоперегонах» та її золоті сережки-хрестики, які дядько Томмі допоміг йому вибрати в «Шарпсі» у Беверлі-Гіллз. І раптом сльози полилися з його очей гарячою, палючою повинню – не фальшиві сльози, а справжні, і не лише за своєю матір'ю, а за обома цими втраченими жінками. Вони вмирали у різних всесвітах, та їх єднала невидима струна, яка могла зотліти, але розірватися – ніколи, принаймні, доки вони обидві не пішли у засвіти.

Крізь сльози він бачив велетня в білому вбранні, що кинувся через кімнату до них. Він носив червону бандану замість пухнастого ковпака шеф-кухаря, але, на думку Джека, призначення цих головних уборів було однакове – представити власника як кухонного боса. А ще він розмахував тризубою дерев'яною виделкою загрозливого вигляду.

– Геть ЗВІТСИ! – заверещав на них шеф, і голос, що лунав з велетенських, наче діжка, грудей, був абсурдно писклявим – це голос гнучкого гея, що висловлює своє «фе» продавцеві взуття. От тільки у виделці нічого абсурдного не було; вона мала смертельно небезпечний вигляд.

Жінки розліталися від нього, як сполохані пташки. Найнижчий пиріг упав з таці у жінки, що несла її, і вона пронизливо, відчайдушно закричала, коли він розкришився на долівці. Полуничний джем розхляпався й потік, червоний, наче яскрава та свіжа артеріальна кров.

– ЗАБИР-РАЙТЕСЯ З МОЄЇ КУХНІ, ФИ, БЕФЗІ! ЦЕ ФАМ НЕ НАФПР-РОСТЕЦЬ! ЦЕ ФАМ НЕ БІГОВА ДОРІЖКА! ЦЕ МОЯ КУХНЯ, І ЯКЩО ФИ НЕ ПАМ'ЯТАЄТЕ ПРО ЦЕ, ТО ЗАРАДИ БОГА ТЕСЛІ Я ФІРІЖУ ЦЕ НА ФАШИХ ДУПАХ!

Він ткнув у них виделкою, відвернувши голову й примруживши очі настільки, що від них лишилися тільки щілинки – так, наче, попри грубі слова, думка про потоки гарячої крові була для нього надто *gauche*[64 - *Gauche* – незграбний, безглуздий, абсурдний (фр.)]. Капітан опустил руку, якою тримав Джека за карк, і виставив її вперед – мало не ледаче, як здалося Джекові. Уже за мить шеф лежав на підлозі, усі його шість із половиною фута. Виделка для м'яса валялася в калюжі полуничного соусу та шматках білої сирови.

Шеф качався туди-сюди, стискаючи зламане праве зап'ястя і волаючи високим, писклявим голосом. Те, що він волав, звучало досить-таки трагічно: він помер, капітан точно вбив його (він казав «фпиф» дивним німецьким акцентом); його щонайменше скалічено, жорстокий і безсердечний капітан Зовнішньої Варти розтрощив його вірну праву руку, а отже, й позбавив засобів до існування, прирікаючи на жалюгідне життя жебрака в роки прийдешні; капітан завдав йому жахливого болю, невимовного болю, і жодна людина у світі...

– Стули пельку! – заволав капітан, і шеф-кухар замовк. Одразу. Він лежав на підлозі, наче велика дитина, притуливши до грудей скручену праву руку. Червона бандана з'їхала на бік, відкриваючи одне вухо (в мочку якого було вставлено маленьку чорну перлинку). Вгодовані щоки тремтіли. Куховарки вражено охнули й заторохтіли, коли капітан нахилився до жахливого людожера, володаря задимленої печери, де вони проводять ночі та дні. Джек, усе ще рюмсаючи, зиркнув на чорного хлопчика (коричневого хлопчика, виправила його свідомість), що стояв на тому боці найбільшої жаровні. Рот хлопчика здивовано розтулився, обличчя смішно скривилося, наче в актора менестрель-шоу[65 - Менестрель-шоу – форма американського народного театру XIX століття, в якому загримовані під афроамериканців білі актори розігравали комічні сцени з життя негрів, а також виконували стилізовану музику й танці африканських рабів.], але він досі крутив руками важіль, тому підвішений над розпеченим вугіллем окіст продовжував обертатися.

– А тепер слухай сюди, і я тобі дам пораду, яку ти не знайдеш у «Книзі Доброго Господаря», – промовив капітан. Він так близько нахилився до шеф-кухаря, що їхні носи мало не торкалися (паралізуюча хватка на Джековій руці – яка тепер милосердно зааніміла – ні трохи не ослабла). – Ніколи... Ніколи... не налітай на людину з ножом... чи виделкою... чи списом... чи ще якоюсь Богом забитою тріскою в руках, якщо не маєш наміру вбити її цим. Усі знають, що шеф-кухари – темпераментні, але темперамент не розповсюджується на замахи на особу капітана Зовнішньої Варти. Розумієш мене?

Шеф-кухар простогнав щось сльозливе, але разом із тим і нахабне. Джек не міг точно розібрати – здавалося, що акцент чоловіка ставав усе насиченішим – але там ішлося про матір капітана та бродячих собак за павільйоном.

– Цілком можливо, – сказав капітан. – Я ніколи не знав цієї пані. От тільки це точно не відповідь на моє запитання. – Він штурхонував кухаря запилуженим, зношеним черевиком. Той поштовх був досить м'яким, але кухар заволав так, наче капітан відвів ногу назад і щосили копнув його. Жінки знову загомоніли.

– То ми все чи не все розуміємо щодо кухарів, зброї та Капітанів? Бо якщо ні, доведеться ще трішки пояснити.

– Ми розуміємо! – уривчасто видихнув шеф-кухар. – Ми розуміємо! Ми розуміємо! Ми...

– Добре. А то мені й так довелося багато чого пояснювати сьогодні. – Він потрусив Джека за карк. – Так, хлопче? – Він трусонув його знову, і Джек абсолютно щиро заволав. – Добре... Гадаю, це все, що він може сказати. Хлопець дурбило, як і його мати.

Капітан обвів темним блискучим поглядом кухню.

– Хорошого вам дня, леді. Най благословить вас королева.

– І вас, добрий сер, – спромоглася вимовити найстарша з куховарок, присівши в неадаптованому, позбавленому грації реверансі. Інші вчинили так само.

Капітан потягнув Джека через кухню. Хлопчик дуже боляче вдарився стегном об мийку та знову закричав. Потекла гаряча вода. Димучі краплі билися об дошки та з шипінням витікали крізь них. «Ті жінки тримають у цьому руки, – подумав Джек. – Як же вони витримують?» А тоді капітан, який зараз практично тягнув малого на собі, проштовхнув Джека крізь іще одну штору з мішковини у передпокій, розташований за нею.

– Фу! – тихо промовив капітан. – Мені це не подобається, зовсім, тут дуже смердить.

Ліворуч, праворуч, знову праворуч. Джек почав розуміти, що вони рухалися до зовнішніх стін павільйону, а ще він мордувався питанням, як одне й те саме місце може бути зсередини набагато більшим, ніж здається ззовні. Тоді капітан проштовхнув його крізь дверцята, й вони знову опинилися на денному світлі; пообіднє сяйво було таким яскравим після мінливого мороку павільйону, що Джеку довелося негайно заплющити очі від сильного болю.

Капітан не вагався. Бруд хляпав і пирскав під ногами. Пахло сіном, конями та лайном. Джек знову розплющив очі та помітив, що вони перетинають ділянку, яка може бути моріжком, кошарою для худоби чи просто оборою. Він побачив коридор між двома завісами, по інший бік якого квоктали курчата. Худорлявий чоловік, убраний лише в брудний кілт і плетені сандалії, скидав сіно в прочинений хлів, орудуючи вилами з дерев'яними зубцями. У хліві стояв коник, не більший за шетлендського поні[66 - Шетлендський поні – один із найдрібніших представників поні, що сформувався на Шетлендських островах на півночі Шотландії. Зріст поні – від 71 до 107 см.], і понуро позирав на них. Вони вже проминули хлів, коли мозок Джека зрештою прийняв те, що бачили його очі: у коня було дві голови.

– Гей, – мовив він. – Можна я знову зазирну в той хлів? Той...

– Нема часу.

– Але ж у коня було...

– Нема часу, кажу. – Він підвищив голос і заволав: – Якщо я ще раз побачу, що ти байдикуеш, а не виконуеш роботу, – тобі перепаде вдвічі більше!

– Такого не буде! – крикнув Джек (по правді, йому здавалося, що ця сцена вже не актуальна). – Присягаюся, це не повториться! Я ж казав тобі, що буду хорошим!

Просто перед ними, у стіні з дерев'яних брусів, із яких навіть не обдерли кору, забовваніла дерев'яна брама. Та стіна скидалася на частокіл зі старих вестернів (його мати знімалася в кількох таких). На брамі були важкі клямри, але замикальної балки, яку вони мали підтримувати, на місці не виявилось. Її – товсту, наче залізничний шлагбаум – притупили до купи дров, що лежала ліворуч. Брама прочинилася десь на шість дюймів. Якийсь розладнаний внутрішній компас підказував Джекові, що вони обійшли павільйон і вийшли з дальнього боку.

– Дякувати Богу, – сказав капітан звичним тоном. – Тепер...

– Капітане. – З-за спини покликав голос – низький, оманливо недбалий, але причепливий.

Капітан став як укопаний. Той голос покликав саме тої миті, коли переляканий Джеків компаньйон уже тягнувся до лівої частини воріт, щоб відчинити їх. Так, наче власник голосу спостерігав і очікував саме на цю мить.

– Можливо, ви були б настільки люб'язними, щоб представити мене своєму... ем... синові.

Капітан обернувся, обертаючи за собою й Джека. Посеред пасовиська стояв схожий на скелет придворний, який своєю присутністю руйнував гармонію пейзажу. Це був той, кого так боявся капітан, – Озмонд. Він глянув на них темно-сірими меланхолійними очима. І Джек побачив щось буремне в глибині тих очей. Раптом його страх загострився, відростив жало та пронизав його. «Він божевільний, – раптом сяйнув у мозку інтуїтивний здогад. – Зовсім з глузду з'їхав».

Озмонд підступив до них двома обережними кроками. У лівій руці він тримав укриті сирицею руків'я батога з телячої шкіри. Пужално потроху звужувалося до темної гнучкої волосіні, що тричі обвилася навколо його плеча, а руків'я було товстим, наче лісовий гримучник[67 - Гримучник лісовий – отруйна змія з родини гадюкових. Живе на скелястих плоскогір'ях із розрідженими чагарниками.]. Кінчик руків'я породжував з дюжину менших пагонів: кожен з переплетеної сириці, кожен увінчаний кострубатим, але блискучим металевим шипом.

Озмонд смикнув руків'я батога, і паростки сповзли з його плеча із сухим шипінням. Він поворушив пужалном – і шкіряні пагони з металевими наконечниками повільно зашурхотіли у змішаній із соломною багнюці.

– Твій син? – повторив Озмонд і ще на крок наблизився.

І раптом Джек збагнув, чому цей чоловік здавався йому знайомим. Того дня, коли хлопчика мало не викрали, чи ж не він був типом у білому костюмі?

Джек подумав, що, напевно, то був він.

3

Капітан стиснув руку в кулак, підніс її до лоба й нахилився вперед. На мить завагавшись, Джек зробив те саме.

– Мій син Льюїс, – сухо промовив капітан. Скосивши очі вліво, Джек побачив, що той досі стояв схилившись. Тож він також стояв схилившись, і серце його калатало.

– Дякую, капітане. Дякую, Льюїсе. Най буде з вами благословення королеви.

Коли Озмонд доторкнувся до Джека руків'ям батога, той ледь не закричав. Так і стояв, знову випроставшись, і намагався потамувати крик.

Зараз Озмонд був лише за два кроки від Джека й дивився на нього своїм скаженим меланхолійним поглядом. Він був убраний у шкіряну куртку із чимось схожим на діамантові запонки. Його сорочка була екстравагантна гофрована. Ланцюжковий браслет на правому зап'ястку хвальковито подзенькував (по тому, як Озмонд тримав руків'я батога, Джек здогадався, що його ведуча рука – ліва). Довге волосся він зав'язував на потилиці широкою стрічкою, певно, з білого атласу. Він пахтів двома ароматами. Верхня нота – це те, що його матір називала «парфумами всіх чоловіків», тобто лосьйон після гоління, одеколон тощо. Від Озмонда пахло задушливо й порошисто. Цей запах нагадав Джекові про старі чорно-білі британські фільми, де якогось горопаху тягали на допити до Старого Бейлі[68 - Старий Бейлі – традиційна назва центрального кримінального суду в Лондоні.]. Судді й адвокати в таких фільмах завжди носили перуки, і Джек подумав, що скриньки, у яких ці перуки зберігалися, мали б пахнути так, як Озмонд, – сухо й запилюжено-солодко, як найстаріший у світі пончик, присипаний цукровою пудрою. А під ним ховався живіший, але ще бридкіший запах: здавалося, Озмонд випромінював його. То був запах поту, що нашаровувався на бруд, запах чоловіка, який мився дуже рідко, якщо взагалі коли-небудь виконував цю дію.

Так. Він був однією з тих істот, що намагалися викрасти його тоді.

Живіт Джека забуркотів і стиснувся.

– Не знав, що в тебе є син, капітане Фаррен, – сказав Озмонд. Хоч він і звертався до

капітана, але не відводив очей від Джека. «Льюїс, – думав хлопчик. – Я Льюїс. Тільки б не забути...»

– Волів би і я не знати про це, – відповів капітан, зиркаючи на Джека зі злістю й огидою. – Я зробив йому честь, привівши до великого павільйону, а він тікає, як псяка. Упіймав його, коли він грався в...

– Так, так, – сказав Озмонд, удавано посміхаючись. «Він не вірить жодному слову, – нажахано подумав Джек і відчув, як його свідомість незграбно ступає крок у напрямку паніки. – Жодному слову!» – Хлопці погані. Усі хлопці погані. Це аксіома.

Він легенько торкнувся до Джекового зап'ястка пужалном батого. Нерви хлопчика напружилися до краю, і він скрикнув... і миттєво спалахнув від сорому.

Озмонд загиготів.

– Погані, о так, це аксіома, усі хлопчики погані. Я був поганим, і, закладаюся, ти був поганим, дуже поганим, капітане Фаррен. Так? Так? Ти був поганим?

– Так, Озмонде, – відповів капітан.

– Дуже поганим? – перепитав Озмонд. Неймовірно: він почав пританцьовувати в багнюці. І водночас у ньому не було нічого жіночного: Озмонд був гнучким і тендітним, але Джек не відчував у ньому справжнього гомосексуалізму; якщо в його словах і був сексуальний підтекст, то Джек інтуїтивно відчував, що він безпідставний. Ні, від нього йшла глибинна злість... і божевілля. – Дуже поганим? Надзвичайно поганим?

– Так, Озмонде, – дерев'яним голосом відповів капітан Фаррен. Його шрам виблискував у пообідньому світлі й тепер видавався радше червоним, ніж рожевим.

Озмонд закінчив свій імпровізований танок так само різко, як і розпочав. Він холодно глянув на капітана.

– Ніхто не знав, що в тебе є син, капітане.

– Він байстрюк, – сказав капітан. – І дурко. А ще й ледацюга, як з'ясувалося сьогодні. – Він несподівано повернувся і вдарив Джека по обличчю. Насправді удар був не сильним, але рука капітана Фаррена була важкою, наче цеглина. Джек застогнав і гепнувся в бруд, тримаючись за вухо.

– Дуже поганий, надзвичайно поганий, – сказав Озмонд, та зараз його обличчя стало моторошно порожнім, тонким і замкненим. – Підводься, поганий хлопчику. Поганих хлопчиків, які не слухаються батьків, треба покарати. А ще поганих хлопчиків треба

розпитати. – Він махнув батогом. Той сухо клацнув.

Хистка свідомість Джека вибудувала дивну асоціацію – як він збагнув пізніше, то була спроба повернутися додому будь-яким знаним йому способом. Клацання Озмондового батога нагадало постріл із духової рушниці «Дейзі», яку він мав у восьмирічному віці. Вони з Річардом Слоутом обидва мали такі рушниці.

Озмонд потягнувся і схопив вимащену брудом Джекову руку своєю білою павучою долонею. Він смикнув Джека до себе, огортаючи хлопчика своїми запахами – старої солодкової пудри та старого згірлого бруду. Його дивні сірі очі врочисто вдивлялися в блакитні Джекові. Джек відчув, як сечовий міхур важчає, тож намагався не підмочити штани.

– Хто ти? – запитав Озмонд.

4

Ці слова зависли в повітрі між ними трьома.

Джек знав, що капітан дивиться на нього із суворим виразом обличчя, за яким не міг сховати відчай. Він чув кукурікання півнів і гавкання собак. Звідкілясь долинав гуркіт карети, що наближалася.

«Скажи мені правду; я розпізнаю брехню, – казали ті очі. – Ти скидаєшся на одного поганого хлопчика, якого я вперше зустрів у Каліфорнії – ти він і є?»

І якусь мить уся правда тремтіла в нього на вустах:

«Джек, я Джек Соєр, так, я той малий із Каліфорнії, королева цього світу була моєю матір'ю, от тільки я помер, і я знаю твого боса, я знаю Моргана – дядька Моргана, – і я розкажу тобі все, що ти захочеш знати, тільки припини дивитися на мене так своїми гіпнотичними очима, бо я лише дитина, а діти завжди роблять так – вони розповідають, розповідають усе...»

А тоді він почув мамин голос, і суворість у ньому межувала з глумом:

«Ти збираєшся все вибавити цьому типу, Джекі? ЦЬОМУ типу? Від нього ж тхне відділом розпродажів чоловічої парфумерії, а сам він скидається на середньовічний варіант Чарлза Менсона[69 - Чарлз Міллз Менсон – американський злочинець, серійний убивця. У 1960-х роках очолював культову гіпі-комуну, членів якої спонукав до низки гучних та жорстоких убивств в околицях Лос-Анджелеса в Каліфорнії, зокрема до вбивства дружини Романа Поланскі. Цікаво, що відомий музикант Мерілін Менсон «позичив» прізвище саме в цього

серійного вбивці, а ім'я – у Мерілін Монро.]... Але чини так, як вважаєш за потрібне. Ти можеш надурити його, якщо захочеш – і навіть не спітнівши, – але чини, як вважаєш за потрібне».

– Хто ти? – перепитав Озмонд, підсуваючись іще ближче, і на його обличчі Джек прочитав абсолютну впевненість – він звик отримувати всі потрібні йому відповіді від людей... і не тільки від дванадцятирічних дітлахів.

Джек глибоко, рвучко вдихнув («Коли ти хочеш досягнути максимальної гучності – коли хочеш, щоб тебе почули на останньому ряду балкона, – застосовуй діафрагму, Джекі. Тоді звук легко проходить крізь голосові зв'язки назовні») і заверещав:

– Я ЗБИРАВСЯ ПОВЕРНУТИСЯ! БОГОМ КЛЯНУСЯ!

Озмонд, який нахилився ще ближче в очікуванні на розбитий, безсилий шепіт, відскочив, наче Джек простягнув до нього руку й ударив. Він наступив на хвостик однієї зі стрічок свого батога чоботом і мало не перечепився через них.

– Ти Богом забитий малий виродок...

– Я ЗБИРАВСЯ! БЛАГАЮ НЕ БИЙТЕ МЕНЕ, ОЗМОНДЕ, Я ЗБИРАВСЯ ПІТИ НАЗАД! Я НІКОЛИ НЕ ХОТІВ ПРИХОДИТИ СЮДИ. Я НІКОЛИ, Я НІКОЛИ, Я НІКОЛИ...

Капітан Фаррен стрімко кинувся вперед і вдарив його по спині. Джек простягнувся в багнюці, досі волаючи.

– Він дурко, я ж казав тобі, – почув Джек капітанові слова. – Я прошу вибачення, Озмонде. Будь певним, я виб'ю з нього дух. Він...

– Та що він узагалі тут робить? – завищав Озмонд. Його писклявий сварливий голос скидався на вищання базарної баби. – Що твій сопливий плюгавий байстрюк тут робить? І не намагайся показати мені його пропуск! Знаю, що він його не має! Ти протягнув його сюди, щоб нагодувати зі столу королеви... а ще, гадаю, щоб украсти срібло королеви... він поганий... одного погляду на нього достатньо, щоб збагнути, що він дуже, неприпустимо, зовсім поганий!

Батіг знову клацнув, та цього разу не м'яко, як духова рушниця «Дейзі», а гучно та чітко, наче гвинтівка двадцять другого калібру, і Джек устиг подумати: «Я знаю, що зараз буде», – а тоді велетенська гаряча рука схопила його за спину. Біль пронизував його плоть і, здавалося, що він не стихає, а, навпаки, наростає. Він палив і доводив до божевілля. Джек скрикнув і скорчився в багні.

– Поганий! Дуже поганий! Неприпустимо поганий!

Кожне «поганий» супроводжувалося черговим клацанням Озмондового батога, ще одним палючим дотиком і Джековим криком. Його спина горіла. Він навіть не знав, як довго це триває – здавалося, що з кожним ударом Озмонд тільки ще більше розпалюється, – коли почувся чужий вигук:

– Озмонде! Озмонде! Ось де ти! Дякувати Богу!

Дружний стукіт чобіт на бігу.

Голос Озмонда, розлючений і трохи засапаний:

– Ну? Ну? Що там?

Рука схопила Джека за лікоть і допомогла йому підвестися. Коли він похитнувся, рука обняла його за талію та підтримала. Важко було повірити, що капітан, такий суворий і рішучий під час їхньої бентежної екскурсії павільйоном, міг тепер бути таким чуйним.

Джек знову захитався. Світ і далі поривався розмитися. Патьоки гарячої крові стікали по спині. З ненавистю, що дедалі зростала, він глянув на Озмонда. І Джекові подобалося відчувати цю ненависть. Це була чудова протиотрута від страху й хвилювання.

Ти зробив це – ти завдав мені болю, поранив мене. А тепер слухай сюди, Джигсе[70 - Джигс (1929–1938) – шимпанзе, який грав роль Чіти у голлівудських фільмах 1930-х років про Тарзана.], якщо я матиму нагоду відплатити тобі...

– З тобою все гаразд? – прошепотів капітан.

– Так.

– Що? – репетував Озмонд до двох чоловіків, що перервали шмагання Джека.

Повз одного з цих денді Джек та капітан проходили, коли йшли до таємної кімнати. А інший скидався на візника, якого Джек бачив одразу після повернення на Території. Чолов'яга виглядав страшенно переляканим, він був пораним: зліва на голові з рани юшила кров, заливаючи із цього боку все обличчя. Ліва рука в нього була подряпана, а камізелька – порвана: «Що ти там кажеш, нахабо?»

– Мій фургон перекинувся на повороті біля віддаленої околиці Селища Різномайстрів, – говорив візник.

Розмовляв він повільно і спроквола, як людина, прибита горем.

– Мій син убитий, Володарю. Він загинув під діжками. Йому виповнилося лишень шістнадцять на День травневих пагонів. Його мати...

– Що? – знову заволав Озмонд. – Діжки? З елем? Часом не з Кінгсленда? Ти ж не хочеш сказати, що перекинув цілий фургон Кінгслендського елю, дурний цапиний хере? Ти ж не це хочеш сказати мені, пра-а-а-а-вда ж?

Голос Озмонда сягнув такої високої ноти, що здавалося, ніби на останньому слові він намагався злісно пародіювати оперну діву. Той голос тремтів і мінився. І тут Озмонд знову затанцював...от тільки цього разу від люті. Це поєднання було настільки дивним, що Джек підвів до рота обидві руки, аби потамувати мимовільне гикання. Через цей рух сорочка дряпнула його побиту спину, і біль миттєво привів його до тями; швидше, ніж капітан прошепотів попередження.

Терпляче, ніби Озмонд просто пропустив єдиний важливий факт (певно, йому саме так і здавалося), візник почав знову:

– Йому тільки шістнадцять виповнилося на День травневих пагонів. Його матір не хотіла, щоб він їхав зі мною. Навіть думати не смію, що...

Озмонд здійняв батіг, і той просвітив униз сліпуче й несподівано швидко. Ще секунду тому його ліва рука вільно стискала пужално – а вже за мить удар батога: не як постріл із двадцять другого калібру, а як іграшкова рушниця. Візник відсахнувся і закричав, притискаючи руки до обличчя. Свіжа кров рівномірно стікала його брудними пальцями. Він упав додолу, волаючи: «Володарю! Володарю! Володарю!» – приглушеним, булькотливим голосом.

Джек застогнав:

– Ходімо звідси, швидше!

– Зачекай, – відповів капітан. Здавалося, напружені риси його обличчя трішки пом'якшилися, а в очах забриніла крихта надії.

Озмонт повернувся до денді, що відступив назад. Його тонкий червонястий рот не замовкав.

– То був «Кінгсленд»? – важко дихаючи, запитав Озмонд.

– Озмонде, ти не маеш звинувачувати себе...

Озмонд здійняв угору лівий зап'ясток; хвости батоба з телячої шкіри зі сталевими наконечниками дзенькнули об чоботи денді. Той позадкував іще на крок.

– Не розкажуй мені тут, що я маю робити, а що ні, – сказав Озмонд. – Просто відповідай на мої запитання. Я засмучений, Стівене, неприпустимо, надзвичайно засмучений. То був «Кінгсленд»?

– Так, – відповів Стівен. – Мені прикро казати, але...

– На Зовнішній Дорозі?

– Озмонде...

– На Зовнішній Дорозі, ти, обвислий хере?

– Так, – проковтнув Стівен.

– Ну, звісно ж, – мовив Озмонд, і жахливий блідий осміх розрізав його витончене обличчя.

– Де ж іще мало б розташовуватися Селище Різномайстрів, як не на Зовнішній Дорозі? Не вміє ж село літати? А? Як може село перелетіти з однієї дороги на іншу, Стівене? Може? Може?

– Ні, Озмонде, звісно ж, не може.

– Не може. Тож діжки зараз котяться Зовнішньою Дорогою, правильно кажу? Якщо я правильно все розумію, то діжки й перевернутий фургон з елем блокують Зовнішню Дорогу, а найкращий ель на всіх Територіях стікає на землю, щоб ґрунтові черви могли напитися? Правильно кажу?

– Так... так. Але...

– Морган приїде Зовнішньою Дорогою! – заверещав Озмонд. – Морган приїде, а ти знаєш, як швидко жене він своїх коней! Якщо його диліжанс виїде на поворот і натрапить на той непотріб, візник може не встигнути зупинитися. Він може перекинутися! Він може загинути!

– Господи-Боже, – видихнув Стівен одним словом. Його бліде обличчя зблідло ще на два тони.

Озмонд повільно кивнув.

– Гадаю, якщо диліжанс Моргана перекинеться, краще нам би молитися за його загибель, ніж за одужання.

– Але... але...

Озмонд відвернувся від нього і мало не побіг туди, де стояли капітан Зовнішньої Варти та його «син». За Озмондом у багнюці досі звивався жалюгідний візник, досі бурмочучи своє «Володарю».

Озмондові очі ковзнули по Джекові, а тоді глянули крізь нього, наче хлопчика там і не було.

– Капітане Фаррен, – мовив він. – Ти стежив за подіями останніх п'яти хвилин?

– Так, Озмонде.

– Чи добре ти за ними стежив? Ти їх проаналізував? Чи ретельно ти їх проаналізував?

– Так. Гадаю, що так.

– Ви так гадаєте? Який чудовий у нас капітан. Як на мене, то ми ще поговоримо про те, як такий зразковий капітан міг стати батьком отакого жаб'ячого виплодка.

Його очі холодно й швидко глипнули на Джека.

– Та зараз не час для цього, правда ж? Ні. Пропоную зараз зібрати тобі дюжину найсильніших твоїх людей, а тоді подвоїти – ні, потроїти – їхню кількість і їхати до Зовнішньої Дороги. Твій ніс поведе тебе до місця аварії, чи не так?

– Так, Озмонде.

Озмонд кинув швидкий погляд на небо.

– Ми чекаємо на Моргана десь о шостій. Можливо, трішки раніше. Зараз – друга. Як, по-твоему, капітане, зараз друга?

– Так, Озмонде.

– А що ти скажеш, маленький покидьку? Тринадцята? Двадцять третя? Вісімдесят перша година?

Джек витріщався на нього. Озмонд зневажливо скривився, і Джек відчув, як хвиля чистої ненависті знову здіймається в середині нього.

Ти завдав мені болю, і якщо я матиму нагоду!..

Озмонд перевів погляд на капітана.

– Гадаю, тобі варто докласти зусиль, щоб до п'ятої врятувати ті діжки, що не розлилися. А

після п'ятої треба буде просто якомога швидше розчистити дорогу. Зрозуміло?

– Так, Озмонде.

– Тоді геть звідси.

Капітан Фаррен підніс кулак до лоба та вклонився. Джек і далі тупо витріщався – ненависть була такою сильною, що його мозок, здавалося, аж вібрував від неї, – а тоді повторив дію капітана. Озмонд відвернувся від них ще до того, як вони почали віддавати честь. Він попрямував назад до візника, ляскаючи батоном, наче духовою рушницею «Дейзі».

Візник почув наближення Озмонда та закричав.

– Ходімо, – сказав капітан, востаннє потягнувши Джека за руку. – Ти не хочеш бачити цього.

– Ні, – вичавив Джек. – Господи, ні.

Але щойно капітан Фаррен штовхнув праву стулку брами й вони нарешті вийшли з павільйону, Джек почув це – а потім чув це в снах тієї ночі: один свист карабінового пострілу за одним, і кожен супроводжувався криком приреченого візника. Озмонд також видавав певний звук. Йому бракувало дихання, тож складно було визначити, що то був за звук, не бачачи його обличчя – а цього Джекові не дуже хотілося робити.

Бо він і так знав. Джек подумав, що Озмонд сміється.

5

Тепер вони опинилися серед людного місця павільйонних угідь. Мандрівні музиканти скося зиркнули на капітана Фаррена... і відійшли від нього подалі. Капітан рухався дуже швидко, його обличчя напружилось від чорних думок. Джекові довелося бігти підтюпцем, аби встигати за ним.

– Нам пощастило, – раптом сказав капітан. – Збіса пощастило. Мені здалося, що він хоче вбити тебе.

Джек витріщився на нього, у сухому роті пекло.

– Знаєш, він божевільний. Божевільний, наче людина, що переслідувала торт.

Джек гадки не мав, про що говорить капітан, але погодився з тим, що Озмонд божевільний.

– Що...

– Стривай, – мовив капітан. Вони повернули назад до маленького намету, у який капітан потягнув Джека, коли той показав йому акул'ячий зуб. – Стій тут і чекай на мене. Ні з ким не розмовляй.

Капітан зайшов до намету. Джек стояв, дивився і чекав. Повз нього прочимчикував жонглер, який зиркнув на хлопчика, навіть не збившись з ритму; він і далі підкидав з півдюжини м'ячиків у граційному, хитромудрому візерунку. Зграйка брудних дітей ішла за ним, наче за Гамельнським щуроловом[71 - Гамельнський щуролов – персонаж середньовічної німецької легенди, що оповідає про музиканта, якого ошукав магістрат міста Гамельн. Чиновники відмовилися виплатити винагороду за позбавлення міста від щурів. Музика помстився: за допомогою чаклунства вивів за собою міських дітей, які потім загинули.]. Молода жінка, приклавши замурзане немовля до великих грудей, сказала, що коли в Джека знайдеться монетка або дві, то вона могла б навчити хлопчика робити дещо з його малюком, окрім як пісяти ним. Джек збентежено відвів погляд і зашарівся.

Молодиця зайшлася сміхом, схожим на каркання.

– О, цей гарненький юнак СОРОМИТЬСЯ! Іди сюди, любчику! Іди...

– Геть звідси, курво, інакше закінчиш день у кухонному підземеллі.

Це був капітан. Він вийшов із намету разом з іншим чоловіком. Цей, інший, хоч і був огрядним і старим, а все ж мав дещо спільне з Фарреном – він виглядав як справжній солдат, а не один із ряджених акторів Гілберта та Саллівана[72 - Драматург сер Вільям Швенк Гілберт (1836–1911) та композитор сер Артур Сеймур Салліван (1842–1900) – англійські автори, що створили в другій половині XIX століття чотирнадцять комічних опер. Їхні твори популярні навіть сьогодні.]. Він намагався застібнути форму на гігантському череві, водночас тримаючи в руках закручений музичний інструмент, схожий на валторну.

Жінка із замурзаним немовлям подалася геть, навіть не глянувши на Джека. Капітан узяв потримати ріжок товстуна, аби той міг застібнутися, й перекинувся з ним кількома словами. Товстун кивнув і, нарешті впоравшись із курткою, забрав ріжок назад. А тоді рушив уперед, дмухаючи в ріжок. Цей звук був зовсім не схожий на той, що його Джек чув, коли вперше опинився на Територіях. Тоді лунало багато ріжків, і в їхньому звучанні вчувалося щось хвалькувате: то було сурмління герольдів. А цей звук скидався на фабричний свисток, що ніби промовляв: час братися до роботи.

Капітан обернувся до Джека.

– Ходімо зі мною, – мовив він.

– Куди?

– На Зовнішню Дорогу, – відповів капітан Фаррен і кинув на Джека Сойера задумливий погляд, на дні якого бринів страх. – Батько мого батька називав її Західною Дорогою. Вона прямує на захід повз усе менші й менші села, аж доки не сягає Форпостів. А далі, за Форпостами, вона йде в нікуди... або в пекло. Якщо ти рушаєш на захід, хлопче, найпоможе тобі Господь. От тільки я чув, що навіть Він сам ніколи не потикається за Форпости. Ходімо.

Питання роїлися в Джековій голові – цілі мільйони питань, – та капітан обрав убивчо швидкий темп, і хлопчику просто бракувало дихання, аби поставити їх. Вони видерлися на схил південніше від великого павільйону, а тоді минули місце, у якому Джек уперше опинився на Територіях. Веселий сільський ярмарок був тепер зовсім поруч: Джек чув, як закликало припрошував шановну публіку випробувати долю в «Диявольського Віслюка»: «Щоб виграти приз, достатньо протриматися на ньому дві хвилини», – гукав він. Океанічний бриз розносив по всіх усядах його голос, а разом із ним і спокусливий аромат гарячих наїдків – смаженої кукурудзи та м'яса. У животі в Джека забурчало. Опинившись у безпеці, далеко від Озмонда Великого і Грізного, він збагнув, що смертельно зголоднів.

Вони вже майже дійшли до ярмарку, як повернули праворуч на дорогу, що була значно ширшою за ту, котра вела до великого павільйону. «Зовнішня Дорога, – подумав Джек, але вже за мить, коли легкий страх охопив його нутроці, він сам себе виправив: – Ні... Західна Дорога. Шлях до Талісмана».

А тоді знову поквапцем рушив за капітаном Фарреном.

6

Озмонд мав рацію: за потреби вони могли би просто йти за своїми носами. До селища з тією дивною назвою лишалося не менше за милю, а бриз уже приніс ім кислий аромат розлитого елю.

Дорожній рух у східному напрямку був перевантажений. Головним транспортом були фургони, запряжені змиленими кіньми (однак двоголових серед них не траплялося). Джеку спало на думку, що фургони були чимось на кшталт «Даямонд Рео» та «Петербілтів»^[73 - «Даямонд Рео» та «Петербілт» – американські автомобільні компанії, що спеціалізуються на виготовленні вантажівок.] цього світу. Деякі з них – доверху заповнені торбами, пакунками й пакетами, інші – сирим м'ясом, а треті – щебетливими клітками з курчатами. На під'їзді до Селища Різномайстрів відкритий фургон із жінками небезпечно похитувався. Жінки сміялися й верещали. Одна з них підвелася, задерла спідницю аж до волохатої промежини, п'яно вигнулася і закутила стегнами. Вона б точно впала з фургона

прямісінько в канаву – і, певно, зламала б шию, – якби одна із супутниць не схопила її за задній край спідниці й грубо не потягнула долу.

Джек знову почервонів: як тоді, коли побачив білі груди молодиці та сосок у роті замурзаної дитини. О, цей гарненький юнак СОРОМИТЬСЯ!

– О Боже! – пробурмотів Фаррен і ще прискорив рух. – Вони ж усі п'яні! Напилися розлитого «Кінгсленда»! І шльондри, і сам візник також! Вони ж можуть перевернутися на дорозі або звалитися в урвище – невелика втрата. Заразні шльондри!

– Принаймні, – задихаючись мовив Джек, – дорогу вже має бути розчищено, якщо весь цей люд приїхав сюди. Хіба ні?

Вони вже були в Селищі Різномайстрів. Широку Західну Дорогу змащували олією, щоб прибрати пил. Фургони приїжджали та їхали геть, групи людей снували вулицею туди-сюди, гучно щось обговорюючи. Джек побачив двох чоловіків, що лаялися біля чогось схожого на ресторан. Зненацька один із них ударив суперника кулаком. Уже за мить обое чоловіків качалися по землі. «Не тільки ті шльондри наклюкалися „Кінгсленда“, – подумав Джек. – Гадаю, кожному в цьому містечку дісталось трохи».

– Усі великі фургони, що проїхали повз нас, приїхали звідси, – сказав капітан Фаррен. – Менші, звісно, могли якось проскочити, але диліжанс Моргана не з маленьких, хлопче.

– Морган...

– Не думай зараз про Моргана.

Запах елю став гострішим, щойно вони проминули центр села та пішли до дальнього кутка. Ноги в Джека боліли, бо він намагався встигати за капітаном. Йому здавалося, що вони пройшли вже зо три милі. «Скільки це в моєму світі?» – подумав він, і це питання повернуло його до магічного соку Спіді. Хлопчик почав судомно мацати камзол, переконаний, що втратив магічне пійло, – але воно було на місці, хай навіть його боксерки змінилися на спідню білизну Територій.

Коли вони сягнули західного краю селища, кількість фургончиків зменшилася, проте кількість пішоходів, що рухалися на схід, надзвичайно зросла. Більшість пішоходів вигиналися, хиталися та реготали. Від них усіх тхнуло елем. У деяких навіть текло по одягу так, наче вони вляглися долі й цмулили напій, як ті собаки. Джек гадав, що так воно й було. Він побачив, як чоловік, що без упину реготав, вів за руку восьмирічного хлопчика – і той реготав так само. Той чоловік був страшенно схожий на ненависного портье з «Альгамбри», і Джек збагнув, що вони були Двійниками. І чоловік, і хлопчик, якого він вів за руку, були п'яними, і коли Джек озирнувся на них, то побачив, як хлопчеченя почало блювати. Його батько – Джек гадав, що то був саме він – боляче й сильно смикнув малого за руку,

коли той намагався доповзти до порослого чагарниками яру, де міг би проблюватися у відносній приватності. Хлопчик побрів за батьком, наче пес на короткому повідку, розприскуючи блювотиння на стариганя, що впав край дороги і хропів.

Обличчя капітана Фаррена дедалі темнішало й темнішало.

– Бог би їх усіх забив, – мовив він.

Навіть ті, хто добряче нажлуктилися, трималися якомога далі від капітана зі шрамом. Тоді, на варті біля павільйону, капітан носив на поясі короткі зручні шкіряні піхви. Джек гадав (і не безпідставно), що в них ховався короткий практичний меч. Якщо хтось із п'яниць підходив надто близько, капітан просто торкався меча, і пияк швиденько йшов собі геть.

За десять хвилин – коли Джек уже був певен, що більше не витримає – вони дісталися місця аварії. Візник саме завершував поворот, як фургон похилився і перекинувся. Через це діжки розлетілися по всій дорозі. Більшість із них розбилася, тому двадцять футів дороги перетворилися на болото. Один кінь лежав мертвий під фургоном, виднівся тільки його круп. Другий кінь лежав у яру, і розбитий уламок діжкової клепки стирчав з його вуха. Джеку подумалося, що так сталося не випадково. Певно, кінь дуже сильно поранився, і хтось вирішив покласти край його стражданням підручними засобами. Інших коней ніде не було видно.

Між конем під фургоном та другим, у яру, лежав розпростертий на дорозі син візника. Половина його обличчя вдивлялася в ясно-блакитне небо Територій з тупим зачудуванням. Там, де колись була друга половина, виднілася лише червона маса та схожі на шматочки гіпсу уламки білих кісток.

Джек побачив, що кишені хлопця вивернуто. Навколо місця аварії блукало з дюжину людей. Вони повільно брели, часто нахилиючись, щоб зачерпнути елю зі сліду від копита або щоб змочити в калюжці носову хустинку чи просто відірваний шматок сорочки. Більшість із них хиталися. Голоси здіймалися до реготів і сварливих висків. Після довгих умовлянь Джекова матір таки погодилася відпустити його з Річардом на опівнічний спарений сеанс «Ночі живих мерців» та «Світанку мерців» в один із дюжини кінотеатрів Вествуда. П'яні люди, що тут вешталися, нагадували йому зомбі з тих двох фільмів...

Капітан Фаррен витягнув меч. Той був коротким і практичним, як Джеку й уявлялося, і дуже не схожим на мечі з лицарських романів. Він більше скидався на тесак м'ясника – поточений, пошрамований і щербатий; його потемніле від поту руків'я було обмотане старою шкірою. Та й саме лезо було темним... за винятком різального краю. Він мав блискучий, заточений і дуже гострий вигляд.

– Забирайтеся звідси, хутко! – волав Фаррен. – Руки геть від королівського елю, Бог вас всіх забий! Забирайтеся геть, інакше всім кишки повипускаю!

У відповідь йому пролунало невдоволене буркотіння, але все-таки п'яниці відійшли від капітана Фаррена – усі, крім одного вайла, на лисому черепі якого де-не-де росли жмутки волосся. На думку Джека, його вага сягала трьохсот фунтів, а зріст – щонайменше семи футів.

– Як ця ідея побицця з нами всіма, рубако? – запитало вайло й махнуло рукою на гурт селян, які за наказом Фаррена відійшли від пивного болота й сміття з діжок.

– Залюбки, – відказав капітан Фаррен і вищирився до велетня. – Я тільки за, і найперше – з тобою, наліганий ти шматок лайна. – Фарренів вищир поширшав, і велет відійшов під впливом його небезпечної сили. – Нападай, якщо бажаєш. Коли я зарубаю тебе, то це буде перша хороша подія за весь сьогоднішній день.

Велетень позадкував із бурмотінням.

– А тепер ви всі! – закричав Фаррен. – Забирайтеся звідси! Дюжина моїх людей виїжджає зараз із павільйону королеви! Їх не надто тішитиме робота, й мені нема в чім дорікнути їм за це, так що я за них не відповідаю! Гадаю, у вас зараз саме достатньо часу, щоб повернутися в селище й сховатися по своїх підвалах до їхнього приїзду! Буде наймудрішим учинити саме так! Забирайтеся геть!

Вони всі кинулися бігти до Селища Різномайстрів, і попереду всіх громило, що кинув виклик капітанові. Фаррен буркнув і повернувся до місця аварії. Він зняв куртку та накрив нею обличчя візникового сина.

– Цікаво, хто з них обнишпорив кишені хлопця, що помер чи, може, тільки помирав на дорозі, – задумливо сказав Фаррен. – Якби я дізнався, то повісив би їх на хресті ще до настання сутінок.

Джек промовчав.

Капітан довго стояв і дивився вниз, на мертвого юнака, розтираючи однією рукою м'яку нерівну, пошрамовану шкіру на власному обличчі. Коли Фаррен глянув на Джека, то здавалося, ніби він щойно прийняв рішення.

– Тепер тобі потрібно піти, хлопче. Просто зараз. Перш ніж Озмонд не вирішив, що хоче й далі допитувати мого придуркуватого синочка.

– Вам дуже перепаде? – запитав Джек.

Капітан злегка всміхнувся.

– Якщо ти підеш, у мене не буде проблем. Я можу сказати, що відіслав тебе назад до матері або що так розлютився, що забив тебе до смерті дерев'яною ломакою. Озмонд повірить і в те, і в інше. Він не про те зараз думає. Усі вони. Вони чекають на її смерть. І це трапиться скоро. Якщо тільки не...

Він не завершив.

– Іди, – сказав Фаррен. – Не барися. А коли почуєш наближення Морганового диліжанса, тікай з дороги й біжи далеко в ліси. Далеко. Інакше він почує тебе, як кіт чує щура. Він миттєво відчуває, коли щось виходить з-під контролю. Його контролю. Він диявол.

– А я почую його наближення? Його диліжанса? – нерішуче запитав Джек. Він поглянув на дорогу, що простягалася за рештками діжок. Вона здіймалася вгору, аж до краю соснового бору. Там буде темно, подумалося йому... А якщо Морган їхатиме з іншого боку... Страх і самотність пронизали його найгострішою, найлютішою хвилиною нещастя, знаного донині. «Спіді, я не можу зробити це! Хіба ж ти не знаєш? Я просто дитина!»

– У диліжанс Моргана запряжено шість пар коней, і тринадцятий кінь – попереду, – сказав Фаррен. – І коли вони летять галопом, чортів катафалк торохтить, наче грім, що котиться землею. Ти точно почуєш його. Вистачить часу, щоб заховатися. Тільки переконайся, що ти добре заховався.

Джек щось прошепотів.

– Що? – різко перепитав Фаррен.

– Я сказав, що не хочу йти, – лишень трішки гучніше повторив Джек. Сльози підступили так близько, що він розумів: варто їм потекти, як він не зможе спинити цей потік, втратить контроль над собою і благодатиме капітана Фаррена забрати його звідси, захистити, що-небудь...

– Гадаю, вже надто пізно думати про те, чого ти хочеш, – сказав капітан Фаррен. – Я не знаю нічого про тебе, хлопче, і знати не хочу. Не хочу навіть знати твого імені.

Джек стояв і дивився на нього. Його плечі згорбилися, очі пекли, а губи тремтіли.

– Розправ плечі! – несподівано люто гаркнув капітан Фаррен. – Кого ти збираєшся рятувати? Куди ти йдеш? Та, судячи з усього, ти й десяти футів не подолаєш! Ти надто малий, щоб бути чоловіком, але міг би хоча б прикинутися, правда? Ти виглядаєш, як побитий пес!

Зачеплений за живе, Джек виструнчився і висушив сльози. Його погляд упав на останки візничового сина, і в голові промайнуло: «Принаймні я не там, поки що. Він має рацію.

Жалість до себе – це розкіш, яку я не можу собі дозволити». Це правда. І все-таки він трохи сердився на капітана зі шрамом через те, що той допік його і так легко натиснув на потрібні важелі.

– Краще, – сухо сказав капітан. – Не набагато, але краще.

– Дякую, – саркастично відповів Джек.

– Тобі нема куди відступати, хлопче. Озмонд женеться за тобою. Морган також скоро кине́ться навздогін. І, можливо... Там, звідки ти прийшов, також будуть проблеми. Але візьми ось це. Якщо Паркус відрядив тебе до мене, то хотів би, щоб я віддав це тобі. Тож бери і йди.

Капітан простягнув на долоні монету. Джек завагався, а тоді взяв її. Вона була завбільшки з п'ятдесятицентовик Кеннеді, але значно важчою – наче золото, подумав хлопчик, хоча насправді вона мала забарвлення матового срібла. Коли він поглянув на профіль Лаури Делосіан, його знову вразила – хоч і на мить, але надзвичайно – її схожість із матір'ю. Ні, не просто схожість: попри певні фізичні відмінності на кшталт тоншого носа чи круглішого підборіддя, це і була його мама. Джек знав це. Він перевернув монетку й побачив тварину з головою і крилами орла та тілом лева. Здавалося, вона дивиться на Джека. Від цього стало трохи лячно, тому він поклав монету всередину камзола, до пляшечки з магічним соком Спіді.

– Навіщо це? – запитав він у Фаррена.

– Ти дізнаєшся, коли настане час, – відповів капітан. – Або, можливо, не дізнаєшся. У будь-якому разі, я виконав свій обов'язок перед тобою. Скажи про це Паркусу, коли побачиш його.

Джек відчув, як абсолютна ірреальність знову поглинає його.

– Іди, синку, – сказав Фаррен. Його голос стих, хоч і не став м'якшим. – Виконуй свою роботу... або те, що зможеш.

Зрештою, саме це відчуття ірреальності – усепоглинаюче переконання, що він – тільки гра чиеїсь уяви – змусило його рушити. Ліва нога, права нога, ліва вперед, права вперед. Відкинув убік уламок просякненого елем дерева. Переступив через розтрощені рештки колеса. Обійшов з того боку вагона, зовсім не здивований виглядом засохлої крові та дзижчанням мух. Що таке кров чи дзижчання мух уві сні?

Він дійшов до краю замуленого, засипаного уламками дерева й діжок відрізки дороги, а тоді озирнувся... але капітан Фаррен відвернувся. Може, він видивлявся своїх людей, а може, просто став так, аби не дивитися на Джека. Зрештою, визнав Джек, скидалося на те

ж саме. Спина лишалася спиною. Нема на що дивитися.

Він запхав руку під камзол, навпомацки знайшов монетку, яку капітан Фаррен дав йому, і міцно стиснув її. Так йому трішки покращало. Він стиснув її, як дитина, якій дали четвертак, щоб купити ласощів у цукерні, а тоді рушив далі.

7

Певно, не минуло й двох годин, і Джек почув той звук, який Капітан Фаррен описував як «грім, що котиться землею», – хоча, можливо, минули й усі чотири години. Коли сонце сховалося за західною межею лісу (а трапилося це незадовго по тому, як Джек зайшов у бір), стало складно орієнтуватися в часі.

Раз по раз із заходу їхали екіпажі, ймовірно, у напрямку павільйону королеви. Коли Джек чув наближення кожного з них (а їх було добре й далеко чути; лункість цих звуків нагадала Джекові слова Спіді про те, що коли одна людина витягує із землі редьку, то інша за півмилі чує запах), то одразу думав про Моргана, і щоразу ховався спершу в глиб яру, потім у інший його бік, а тоді вже в гущавину. Йому не подобалося перебувати в темряві цього лісу – навіть на узліссі, звідки він досі міг роздивитися дорогу, визираючи з-за стовбурів дерев. Джек не почувався в безпеці, та думка про те, що дядько Морган (хлопчик досі вірив, що саме дядько Морган був Озмондовим господарем, хоч капітан Фаррен і заперечував це) спіймає його на дорозі, подобалася йому ще менше.

Тож щоразу, коли Джек чув наближення фургона чи екіпажа, він ховався, а коли транспорт їхав далі, знову повертався на дорогу. Одного разу, коли він проходив через болотяний і зарослий будяками яр, праворуч щось пробігло – чи то ковзнуло по його нозі, і Джек закричав.

Дорожній рух був іще тією морокою і не надто покращував Джеків стан, хоча було й щось позитивне в періодичному русі фургонів, це вказувало принаймні, що він на шляху не сам.

Йому до чорта хотілося забратися з усіх цих Територій.

Магічний сік Спіді – найбридкіші ліки, які йому доводилося приймати за життя, але він би з радістю ковтнув тієї гидоти, хай навіть від неї зведе шлунок, якби хтось – наприклад, Спіді з'явився перед ним і запевнив, що коли він знову розплющить очі, то одразу побачить золотаві арки «Мак-Дональдса» – мама називала їх «Великі Американські Цицьки». Щораз більше він відчував гнітючу загрозу, немовби ліс чаїть небезпеку, ніби щось у ньому знає про його присутність, може, навіть сам ліс знає це. Бо ж дерева підкрадалися ближче до дороги, хіба ні? Так. Раніше вони зупинялися біля ярів, а тепер захопили їх повністю. Спершу здавалося, що в лісі ростуть лише сосни та ялини, а зараз переходяться й інші породи дерев, чорні стовбури яких перепліталися між собою, наче зогнілі струни. Деякі з

них нагадували дивні гібриди ялини та папороті й мали гидотне сіре коріння, що чіплялося за землю, ніби липкі пальці. «Наш хлопчик? – здавалося, ніби в голові шепотіли ці бридкі пагони. – НАШ хлопчик?»

Це все у твоїй голові, Джекі. Ти просто мариш.

От тільки напrawdę Джек не дуже вірив у це.

Дерева справді змінювалися. Повітря сповнювалося напруги, і відчуття, що за ним стежать, здавалося абсолютно реальним. Джек почав був думати, що його свідомість повертається до нав'язливих жахних думок через ліс, немовби самі дерева насилали на нього моторошні марева.

Пляшка Спіді з магічним соком була вже напівпорожньою. А її ж мало вистачити на весь шлях і щоб повернутися до Сполучених Штатів. Але якщо він відпиватиме потроху, коли лякатиметься будь-чого, то напою не вистачить і до кордону з Новою Англією.

Подумки він підраховував величезну відстань, яку пройшов у своєму світі, коли вперше повернувся з Територій. Сто п'ятдесят футів тут дорівнювали півмилі там. Якщо він просуватиметься таким чином і надалі, за умови, що співвідношення пройденого шляху не змінюється (а Джек визнавав можливість і такого), – він міг подолати десять миль тут – і опинитися аж ген за Нью-Гемпширом там. Немовби на ньому були семимильні чоботи.

От тільки дерева... сіре, липке коріння...

Коли почне справді сутеніти – коли небо із синього перетвориться на пурпурове, – перенесусь назад. Перенесуся, та й по всьому. Не буду я блукати цими лісами, коли впаде темрява. І якщо в мене десь в Індіані закінчиться магічний сік, то старий добрий Спіді може надіслати мені ще одну пляшку «ЮПСом»[74 - «ЮПС» («UPS») – американська компанія, що спеціалізується на експрес-доставці та логістиці. Одна з провідних поштових компаній у світі (представлена також в Україні).] або що.

Досі міркуючи над тим, наскільки ж краще йому стало, варто було скласти план (хай навіть цей план пошириться лише на найближчі дві години), Джек раптом збагнув, що чує наближення чергового екіпажа, запряженого багатьма кіньми.

Схиливши голову на бік, він зупинився посеред дороги. Його очі широко розплющилися, і перед ними із запаморочливою швидкістю пронеслося два видіння: спершу велика машина, у якій сидять двоє чоловіків (то був не «мерседес»), а потім – фургон «Дике Дитя», що мчить униз вулицею, усе далі від тіла дядька Томмі, і з розбитого пластмасового радіатора крапає кров. А за кермом фургона Джек побачив руки... але то не були руки. То були дивні колінчасті копита.

А тепер, коли цей звук лунав – далеко, та надзвичайно виразно, збурюючи чисте повітря, – Джек сам себе запитав, як же він міг раніше міркувати, що всі ті проїжджі екіпажі могли бути диліжансом Моргана? Він достоту ніколи більше не помилиться. То був загрозливий звук, сповнений передчуття зла – вірогідно, саме так торохтить катафалк, звісно, катафалк, яким керує диявол.

Він стояв посеред дороги, залякнувши на ній, а розум його розривався від жаху. «Не можу рухатися, о мій Боже Ісусе милостивий, я не можу рухатися. Мамо... Мамо... Мaaaaaaaаам!..»

Джек бачив, як диліжанс на повній швидкості наближався. Бачив, як катафалк збив його.

Джек підскочив і, згорбившись, помчав до лісу.

Просто попереду простягалася вузька і надзвичайно прозора просіка, через яку було видно дорогу та тунель, стіни якого встеляли листя, папороть і соснові голки. Коли Джек

почав був думати, що Морганів екіпаж так і не прибуде, понад дюжину озброєних вершників галопом полетіли на схід. Перший з них тримав попереду стяг, але Джек не зміг розгледіти емблему... та й не був певен, що справді хоче цього. А тоді диліжанс промайнув у вузькому Джековому просвітку.

Це відбулося дуже швидко, якусь секунду, може, навіть менше, та Джек усе виразно запам'ятав. Велетенський диліжанс сягав приблизно дюжину футів заввишки. Валізи й торби, закріплені на даху міцною мотузкою, додавали ще три фути. Кожен запряжений кінь мав на голові чорний плюмаж: від швидкісної гонитви вітер здував пера назад, і вони ставали практично плоскими. Згодом Джек подумав, що Морганові потрібна нова запряжка на кожну поїздку, адже ці коні були вже на межі своїх сил. Згустки крові та піни вилітали з ротів, очі божевільно оберталися, раз по раз блимаючи білками.

А тоді, точнісінько як і в його мареві – чи то у видінні, – чорні крепові штори розлетілися, оголюючи незасклені вікна. І раптом в одному з цих чорних проваль з'явилося бліде обличчя; бліде обличчя, обрамлене дивними, різьбленими пасмами. Несподівана з'ява того лику вражала, неначе то постав привид у зруйнованому вікні зачарованого будинку. Те обличчя не належало Моргану Слоуту... і водночас належало.

І власник того обличчя знав, що Джек – чи якась інша загроза, така ж ненависна та особиста – десь тут. Джек побачив це в широко розплющених очах і в лиховісній гримасі, що враз викривила його рот.

Капітан Фаррен казав: «Він почує тебе, наче щура», – і тепер Джек похмуро подумав: «Ну от, він учув мене. Він знає, що я тут, і що ж тепер буде? Він зупинить увесь ескорт і, закладаюся, відрядить солдатів у ліс за мною».

Інша група солдатів – та, що захищала Морганів диліжанс іззаду – промчала далі. Джек дедалі чекав, прирощуючись долонями до соснової кори. Він був певен, що Морган обов'язково зупиниться. Однак цього не трапилося, і скоро важкий гуркіт диліжанса та вершників стихнув.

Його очі. Ось що однакове. Ці чорні очі на блідому обличчі. І...

Наш хлопчик? НАШШШШ!

Щось ковзнуло по його нозі... і вище, до кісточки. Джек закричав і спробував відступати назад, подумавши, що то була змія. Та варто було хлопчику глянути вниз, як він побачив, що в ногу вчепився один із сірих корінців... і вже обплітав литку.

«Це неможливо, – тупо подумав він. – Корені ж не рухаються». Джек різко позадкував, витягуючи ногу з грубих сірих кайданів, які сплів корінь. Литку пронизав легкий біль, наче від опіку мотузкою. Хлопчик підвів очі й відчув, як липкий страх наповнює його серце.

Здається, він знав, чому Морган, уловивши його присутність, усе одно поїхав далі. Морган знав, що гуляти в цьому лісі – все одно що зайти в тропічну річку, яка кишить піраньями. Чому ж капітан Фаррен не попередив його? Джекові спадало на думку лише те, що капітан зі шрамом просто не знав цього, бо ніколи не заходив так далеко на захід. Сіре коріння ялиново-папоротневих покручів одночасно зарухалося – піднімалося, опадало, повзло до нього лісовим дереном. «Енти та дружини Ентів, – гарячково подумав Джек. – ЗЛІ Енти й дружини Ентів». Котрийсь особливо грубий корінь, шість останніх дюймів якого вкривала темна волога земля, раптом повстав перед ним і почав звиватися, наче кобра, яку заклинаннями викликав з кошика факір. НАШ хлопчик! НАШШ!

Корінь кинувся на Джека, і хлопчик позадкував, чітко усвідомлюючи, що корені сплелися в живу стіну між ним і безпечною дорогою. Він торкнувся спиною дерева... і з криком відскочив від нього, бо кора затріщала та засмикалася – здавалося, ніби то сказано корчаться м'язи. Джек озирнувся і побачив одне з тих чорних дерев із сучкуватими стовбурами. Його стовбур рухався, звивався. Перев'язані вузли кори спліталися у щось схоже на моторошне зрите борознами обличчя, одне око якого зяло широченною чорною порожнечою, а друге заплющувалося в зловісному підморгуванні. Нижня частина дерева зі скреготанням розчахнулася, і з нього потік білясто-жовтий сік. НАШ! Нашшшшшш!

Корені, мов пальці, прослизнули між Джековою рукою і ребрами, ніби намагалися залоскотати.

Він щодуху смикнувся і неймовірним зусиллям волі, тримаючись за рештки логічного мислення, обмацував камзол у пошуках пляшки Спіді. Він чув: десь далеко рвалося щось велетенське. Йому спало на думку, що то дерева виринаються з ґрунту. У Толкіна такого достоту ніколи не було.

Він схопив пляшку за шийку та витягнув її. Джек уже взявся був за закривку, аж раптом якийсь сірий корінь плавно ковзнув і обкрутив його шию. А наступної миті він стиснув її так сильно, наче зашморг ката.

Джекові перехопило подих. Доки він боровся з тією штукою, що намагалася задушити його, пляшка випала з рук. Хлопчику вдалося просунути пальці під коренем. Той був не холодним і твердим, а м'яким і гнучким, наче плоть. Джек боровся з ним, чудово розуміючи, що горлянка його булькає й хрипить, а слина стікає підборіддям.

Останнім напруженим зусиллям йому вдалося звільнитися від кореня. Натомість пагін спробував огорнути зап'ясток хлопчика, але Джек з криком відсмикнув руку. Він глянув униз і побачив, як пляшечка звивається та вислизає від нього, бо сірий корінь схопив її за шийку.

Джек стрибнув за нею. Корені хапали й огортали його ноги. Він важко упав на землю – але все ще тягнувся, риючи кінчиками пальців декілька дюймів в'язкого лісового ґрунту, щоб

дістатися...

Він доторкнувся до гладкого боку зеленої пляшки... і схопив її. Щосили смикнув до себе, краєм свідомості розуміючи, що корені повністю захопили ноги, зв'язали й надійно зафіксували, мов мотузки, Джек відкрутив закривку. Ще один корінь, тонкий, неначе мереживо павутини, спускався вниз, щоб вихопити пляшку з рук. Хлопець відштовхнув його та підніс шийку до рота. Здавалося, запах зогнених фруктів наповнив усе, утворивши навколо Джека живу мембрану.

Спіді, благаю, хай воно подіє!

Ще більше коренів повзло по його спині. Вони обнімали безпорадного хлопця за талію та скручували навсідч, але Джек уже ковтнув, і дешеве вино забризкало його щоки. Він пив, стогнав і молився, але щось було не так, воно не діяло, і хоч очі досі залишалися заплющеними, Джек відчував, як корені стискають йому руки й ноги, відчував,

8

як вода просочується крізь джинси й сорочку, чув запах

Вода?

бруду й вологи, чув

Джинси? Сорочка?

монотонне кумкання жаб і

Джек розплющив очі й побачив помаранчеве сяйво заграви, що відбивалося в широкій річці. На східному березі річки ріс незайманий ліс; на західному – а саме тут перебував Джек – простягалося довге поле, частково приховане присмерковим туманом, що стелився по землі аж до самої води. Волога земля хлюпала під ногами. Джек лежав край самої води, у найболотянішій місцині. Все поросло густими бур'янами – до сильних морозів, які їх вб'ють, лишався ще місяць, а може, й більше – і Джек заплутався в них, так, неначе людина, що, прокидаючись від нічного жахіття, заплуталася у власній постільній білизні.

Наскрізь мокрий, він зіп'явся на ноги та заточився. Від нього тхнуло багнюкою, а лямки наплічника стискували пахви. Хлопчик із жахом відкинув з обличчя і рук рештки бур'янів. Відступив від води, а тоді озирнувся і побачив, що пляшка Спіді лежала в багнюці, а закривка – біля неї. Частина «магічного соку» розлилася, коли він боровся зі зловісними деревами Територій. Тепер у пляшці лишилася тільки третина рідини.

Він постояв там приблизно хвилю та подивився на річку. Його порепані кросівки занурилися в багнюку. Це достоту був його світ: старі добрі Сполучені Штати Америки. Він не побачив таких сподіваних золотих арок, хмарочоса чи супутника Землі, що блимав десь у вишині присмеркового неба, але він напевно знав, де перебуває, так само як знав власне ім'я. І тепер поставало питання, чи бував він узагалі в якомусь іншому світі?

Джек поглянув на незнайому річку, такий же незнайомий сільський пейзаж і прислухався до затишного мукання корів. А тоді подумав: «Ти опинився деінде. Це достоту не пляж Аркадії, Джекі».

Ні, то точно не був пляж Аркадії, от тільки Джек не настільки добре знав околиці, щоб сказати напевно, що відійшов далі, ніж на чотири-п'ять миль: знав тільки, що достатньо просунувся в глиб суходолу, аби більше не відчувати запаху Атлантики. Він повертався, неначе прокидався після страшного сну – а може, то і був сон? Усе, починаючи з візника та його підводи з м'ясом, засидженого мухами, і до живих дерев? Лишень пробудження від жахіття, частиною якого було блукання уві сні? У цьому був сенс. Його матір помирала і, як подумав Джек, насправді він уже давно про це знав: усе вказувало на це, і підсвідомість давно вже дійшла правильного висновку, хай навіть свідомість і заперечувала очевидне. Все це сприяло атмосфері самонавіювання, а той божевільний п'яниця Спіді Паркер запустив усе в дію. Усе сходилося.

Дядьку Моргану таке б сподобалося.

Джек затремтів і тяжко глитнув. Ковтати було боляче. Біль був не таким, як під час застуди, а інакшим: так дошкуляють травмовані м'язи.

Він підвів ліву руку – ту, яка не тримала пляшку – і м'яко потер долонею горло. Якусь мить у нього був абсурдний вигляд: як у жінки, що перевіряє, чи немає в неї другого підборіддя або зморшок. Він побачив садно саме над адамовим яблуком. Хоч воно й не сильно кривавило, але торкатися до нього було боляче.

Це робота кореня, що схопив його за шию.

– Правда, – прошепотів Джек. Він дивився на помаранчеву воду, прислухався до кумкання жаб-биків і далекого мукання корів. – Усе правда.

Джек почав підніматися схилом, ген до краю поля, залишаючи річку – а разом із нею і схід – позаду. Коли він здолав півмилі, постійне тертя та човгання рюкзака об побатожену спину (а Озмондові удари нікуди не поділися, і наплічник, що совався туди-сюди, нагадував про це) викликало з небуття спогад. Тоді він відмовився від велетенського

сандвіча Спіді, та чи не поклав старий рештки до рюкзака Джека, доки той роздивлявся медіатор? Від цієї думки живіт аж підскочив.

Тоді Джек зняв рюкзак і зупинився прямісінько посеред туману під вечірньою зорею. Він відгорнув одне відділення і побачив там сандвіч: не шматочок чи навіть половину, а цілий сандвіч, загорнутий у газету. Джекові очі наповнилися теплими слізьми, і хлопчику до болю захотілося, аби Спіді опинився тут, щоб він міг обняти друга.

Десять хвилин тому ти називав його божевільним старим п'яницею.

Хлопчикове обличчя спалахнуло від сорому, однак це почуття не завадило згамати сандвіч за шість великих кусів. Хлопчик запакував наплічник і знову одягнув його на плечі. Він рушив далі. Йому стало краще: коли вдалося втамувати бурчання в животі, Джек знову став самим собою.

А невдовзі у всеохопній темряві заблимали вогники. Фермерський дім. Загавкав пес – то був гучний гавкіт велетенського собацюри, і Джек на мить завмер.

«Усередині, – подумав він. – Або на ланцюзі. Сподіваюся».

Він повернув праворуч, і через певний час собака замовк. Орієнтуючись по вогнях фермерського будинку, Джек небавом вийшов на вузьку асфальтну дорогу. Він тільки й дивився зліва направо, не маючи й гадки, куди йти далі.

Гаразд, народ, ось і Джек Сойер, на півдороги з нізвідки в нікуди: мокрий до нитки, кросівки вимащені багнюкою. Браво, Джеку!

Самотність і туга за домівкою знову охопили його. Джек відігнав ці почуття. Він плюнув на лівий указівний палець, а тоді різко вдарив по краплі слини. Більша частинка відлетіла праворуч – чи то лишень так здалося Джекові, – тому він повернув саме туди й рушив далі. За сорок хвилин зморений (і, що гірше, голодний) Джек побачив кар'єр із видобування гравію, а за ним – якийсь хлів, відмежований від дороги ланцюгом.

Джек прошмигнув під ланцюгом і рушив до хліва. На дверях висів замок, але хлопчик побачив, що під однією зі стін халупки просіла земля. Зняти рюкзак, пролізти під стіною, а тоді протягнути за собою речі – справа однієї хвилини. А замок на дверях навіть дарував відчуття безпеки.

Він роззирнувся довкола та побачив якісь дуже старі інструменти – вочевидь, цим місцем давно не користувалися, і Джека це влаштовувало. Він роздягнувся догола – відчувати на собі брудний та липкий одяг хлопчику не хотілося. У кишені штанів намацав монетку, яку дав капітан Фаррен: поміж звичайного дріб'язку вона здавалася справді велетенською. Джек витягнув її та побачив, що монетка капітана Фаррена – з профілем Королеви з одного

боку та з крилатим левом з іншого – перетворилася на срібний долар 1921 року. Деякий час хлопчик ретельно роздивлявся профіль Леді Свободи на срібнику, а тоді кинув грошик назад у кишеню джинсів.

Джек витягнув із наплічника чисті речі; брудні він вирішив просушити до ранку, а тоді сховати назад, щоб за можливості випрати їх у Ландроматі або ж просто в найближчому струмочку.

Доки він шукав шкарпетки, його рука натрапила на щось вузьке та тверде. Джек витягнув знахідку і побачив, що то зубна щітка. Враз у його свідомості виникли образи: дім, безпека, логіка. Усе, що втілювала зубна щітка, враз заповнило його думки. І хлопчик ніяк не міг потамувати ці емоції або ж уникнути їх. Зубна щітка має лежати в добре освітленій ванній кімнаті і використовуватися разом із піжамою на тілі й теплими капцями на ногах. І не було їй місця на дні рюкзака в холодному мороці хліва для інструментів край кар'єру з видобування гравію в пустельному провінційному містечку, назви якого він навіть не знав.

Його охопила самотність. Він повністю усвідомив свій статус вигнанця. І Джек заплакав. Він не побивався голосно й істерично, як люди, котрі приховують злість під маскою сліз, – ридав рівномірно, як той, хто раптом збагнув свою самотність і те, що вона триватиме довго. Він плакав, бо здавалося, що безпека й глузд полишили цей світ. Відчуження набуло реальних обрисів, що, вочевидь, наближало божевілля.

Джек заснув ще до того, як у нього висохли сльози. Він спав, обхопивши свій рюкзак, лише у свіжих трусах та шкарпетках. Від патьоків сліз zostалися чисті смужки на брудних щоках, а в руці – затиснута зубна щітка.

Розділ восьмий

Тунель Оутлі

1

Шість днів по тому Джек майже переборов свій відчай. За кілька перших днів подорожі він немовби виріс: здолав шлях від дитинства через юність до дорослості, – набув досвіду. Відколи він отямився на правому березі річки, то не повертався на Території, пояснюючи це вимушене уповільнення мандрівки тим, що так він збереже сік Спіді на випадок, коли той знадобиться найбільше.

Та й сам Спіді радив йому пересуватися дорогами цього світу. Просто виконуй накази, приятелю.

Коли сонце здіймалося на небосхил, а шлунок був наповнений, машини підвозили його на тридцять-сорок миль на захід. У цей час Території видавалися йому неймовірно далекими та примарними: нагадували фільм, що встиг забутися, мов коротка фантазія. Іноді, відкинувшись на пасажирському сидінні автомобіля якогось шкільного вчителя і відповідаючи на звичні питання стосовно себе, Джек і справді забував про Території. Вони справді забувалися, й він знову ставав – або майже ставав – таким самим хлопчиком, яким був на початку літа. Особливо на великих автострадах, коли водії висаджували його біля виїзду з дороги, а за десять чи п'ятнадцять хвилин, щойно він здіймав великий палець, перед ним зупинялася наступна машина.

Зараз Джек перебував десь неподалік від Батавії, в західній частині штату Нью-Йорк. Намагаючись дістатися до Буффало, він задкував аварійною смугою I-90 (палець догори), – згодом мав намір рухатися південніше. Важливо, міркував Джек, скласти план, а тоді просто дотримуватися його. «Ренд Мак-Неллі» та Історія закинули його сюди; треба було лише трішки щастя і знайти водія, котрий би довів його до Чикаго або Денвера (чи навіть до самого Лос-Анджелеса, якщо вже мрієш про щастя, малий Джекі), – і тоді він повернеться додому ще до середини жовтня.

Хлопчик засмаг, його м'язи зміцніли. У кишені лежали п'ятнадцять доларів, зароблені на останньому місці роботи (посудомийник у забігайлівці «Золота ложка» в Оберні). Інколи ночами йому хотілося плакати, але він не зронив жодної сльозинки від часу тієї першої жажливої ночі. Тепер Джек тримав усе під контролем, ось у чому полягала різниця. Тепер він знав, як діяти, досконало розібрався що й до чого та сам керував навколишніми подіями. Здавалося, що він уже бачить кінець своєї мандрівки, хоча до нього було ще надзвичайно далеко. Мандруючи, як йому наказував Спіді, переважно цим світом, Джек міг рухатися доволі швидко та дуже скоро повернутися в Нью-Гемпшир із Талісманом. Це мало спрацювати, і проблем набагато менше, ніж він очікував.

Принаймні так міркував Джек Сойер, мружачись від сонця, що котилося на захід, поки блакитний, запорошений «Форд-Ферлейн» з'їхав на узбіччя, очікуючи доки хлопчик підбіжить до нього. «Миль тридцять-сорок», – міркував він про себе. Він уявив сторінку «Ренд Мак-Неллі», яку бачив сьогодні вранці, і вирішив: «Оутлі». Звучить по-дурному, мізерно та безпечно – він ішов уперед своїм шляхом, і ніщо тепер не могло йому завадити.

2

Перш ніж відчинити дверцята «ферлейна», Джек нахилився й зазирнув у машину. Грубі зразки книжок і флаери гамузом лежали на задньому сидінні; на передньому громадились дві величезні валізи. Огрядний чоловік із чорним волоссям, що майже скопював позу

Джека, нахилившись над кермом, аби визирнути, був комівояжером. Піджак від синього костюму висів на гачку за ним; краватка – напіврозв'язана; рукави – засукані. Комівояжер років тридцяти п'яти, що з комфортом об'їжджав свої території. Певно, як і всі торговці, любить потеревенити. Чоловік посміхнувся і, взявшись за одну з величезних валіз, кинув її на купу паперів за сидінням. Друга попрямувала туди ж само.

– Дамо тобі трохи простору, – промовив він.

Джек знав, що в першу чергу чоловік запитає, чому він не в школі.

Він відчинив дверцята, подякував і заліз досередини.

– Далеко ідеш? – спитав комівояжер, перевіряючи дзеркало заднього виду, перш ніж опустити вниз ручку перемикання передач і повернутися на дорогу.

– В Оутлі, – відповів Джек. – Гадаю, туди ще миль тридцять.

– Ти щойно завалив географію, – сказав комівояжер. – До Оутлі понад сорок п'ять миль.

Він повернув голову, глянув на Джека та здивував хлопчика, підморгнувши йому.

– Нічого особистого, – вів далі чоловік, – але я терпіти не можу, коли діти голосують на дорогах. Тому і підвожу їх, коли зустрічаю. Я хоча б знаю, що зі мною вони в безпеці. Ніяких обнімань і обмацувань. Розумієш, про що я? Навколо забагато психів, хлопчику. Ти читаєш газети? Я про хижаків кажу. Ти можеш опинитися під загрозою знищення.

– Авжеж, ви маєте рацію, – сказав Джек. – Але я намагаюся бути дуже обачним.

– Я так розумію, ти мешкаєш десь неподалік?

Чоловік усе ще дивився на Джека, вряди-годи коротко зиркаючи на дорогу, і хлопчик судомно шукав у пам'яті назву містечка, яке залишилося позаду.

– Пальміра. Я мешкаю в Пальмірі.

Комівояжер кивнув:

– Приємна стара місцина. – І повернув голову до траси.

Джек розслабився, розвалившись на зручному плюшевому сидінні. Зрештою чоловік промовив:

– Сподіваюся, ти не втік з уроків, правда ж? – І ось настав час для Історії.

Джек розповідав їй так часто, змінюючи тільки назви міст у міру просування на північ, що цей монолог сам зісковзував з язика.

– Ні, сер. Мені просто треба потрапити в Оутлі. Я там деякий час поживу в моєї тітки Гелен. Гелен Воген. Це сестра моєї матері. Вона вчителька. Тато помер минулої зими, розумієте, і справи стали зовсім паршиві – а два тижні тому мамин кашель значно погіршився і вона ледь могла піднятися сходами. Лікар сказав, що вона мусить максимально довго залишатися в ліжку, тож вона і попросила сестру, щоб я трохи пожив у неї. Вона вчителька, ну і все таке, тож я певен, що вчитимуся в школі Оутлі. Тітка Гелен жодній дитині не дасть утекти з уроків, можете повірити.

– Тобто мама сказала тобі добиратися автостопом від Пальміри до самого Оутлі? – спитав водій.

– О, ні, зовсім ні – вона б ніколи так не вчинила. Вона дала мені гроші на автобус, але я вирішив їх заощадити. Я доволі довго не отримуватиму з дому ніяких грошей, а у тітки Гелен їх також майже немає. Мама б розізлилась, якби дізналася, що я голосую. Але, як на мене, це дурне марнування грошей. Ну, я маю на увазі, п'ять баксів – це п'ять баксів, і чого я повинен віддавати їх водію автобуса?

Чоловік скося зиркнув на Джека.

– Як довго, по-твоему, ти просидиш в Оутлі?

– Важко сказати. Сподіваюся, мама скоро одужає.

– Назад тільки автостопом не їдь, гаразд?

– У нас більше немає машини, – додав Джек, доповнюючи Історію. Він почав насолоджуватися власною грою. – Можете в це повірити? Вони прийшли посеред ночі та забрали її. Брудні боягузи. Вони знали, що всі спатимуть. Просто прийшли посеред ночі та вкрали машину просто з гаража. Містере, я б бився за ту машину – і тоді міг би доїхати на ній до тітчиного будинку. Коли мама йде до лікаря, їй доводиться спускатися узвозом, а тоді брести ще з п'ять кварталів до автобусної зупинки. Як вони могли таке вчинити? Просто приперлися і вкрали машину. Ми б продовжили виплати, щойно виникла б така можливість. Я маю на увазі, хіба це не крадіжка?

– Якби таке трапилося зі мною, я б сказав, що так і є, – відповів комівояжер. – Що ж, сподіваюся, твоя мама швидко одужає.

– Ми обидвое на це сподіваємося, – цілком щиро відповів Джек.

Так вони і розмовляли, поки на узбіччі не почали з'являтися позначки про з'їзд до Оутлі. Комівояжер повернув на аварійну смугу відразу за з'їздом і знову посміхнувся Джеку.

– Щасти тобі, хлопче.

Джек кивнув і відчинив дверцята.

– Сподіваюся, довго ти в Оутлі не пробудеш.

Хлопчик запитально глянув на нього.

– Ну, ти ж знаєш, що це за місце, так?

– Не дуже. Знаю зовсім трохи.

– О, це ще та діра. Вони там ідять те, що переїдуть на дорозі. Горилавіль. Спершу іси пиво, а тоді випиваєш кухоль. Щось таке.

– Дякую за попередження, – сказав Джек і виліз із машини.

Комівояжер помахав рукою, і «ферлейн» помчав далі. За мить авто стало чорною цяткою, що гналась до низького помаранчевого сонця.

3

Приблизно милю дорога тяглася через нудні та пласкі сільські краєвиди – далеко попереду Джек запримітив маленькі двоповерхові щитові будиночки, що скупчилися на краю полів. Поля були коричневими та порожніми, а будинки зовсім не скидалися на фермерські. Безладно розкидані, вони дивилися на спустошені поля в сірій непорушності, яку коли-не-коли переривало жалібне скавуління машин на далекій I-90. Не мукали корови, не іржали коні – не було ані тварин, ані фермерської техніки. Біля одного з будинків тулилося з півдюжини розбитих та іржавих машин. У цих будинках могли жити тільки люди, які настільки не любили собі подібних, що навіть Оутлі здавався їм перенаселеним. Порожні поля були для них урвищем, що відмежовує їхні облуплені замки.

Зрештою Джек вийшов на роздоріжжя, що виглядало точнісінько, як у мультиках: дві вузькі безлюдні дороги перетинають одна одну в цілковитій порожнечі, щоб розійтися потім в нікуди. У Джека вже почали виникати сумніви щодо правильності обраного шляху, тому він поправив на спині наплічник і попрямував до високої іржавої труби з прибитими до неї не менш іржавими прямокутниками, на яких було написано назви вулиць. Може, зійшовши з траси, треба було повернути ліворуч, а не праворуч? Згідно зі знаком, дорога, що йшла паралельно до траси, називалася ДОГТАУН-РОУД. Догтаун[76 - Догтаун – собаче містечко

(англ.)? Джек поглянув на неї і побачив лише чорну смужку асфальту, яка тягнулася крізь безкінечні абсолютно пласкі поля, порослі бур'яном. Згідно з тим же дороговказом, смужка асфальту під його ногами називалася МІЛЛ-РОУД. Приблизно за милю вона пірнала в тунель, вхід до якого майже зник за кронами похилених дерев та дивним килимом із плюща, що скидався на лобкове волосся. Крізь плющ виднівся білий знак, який, певно, ним же й підтримувався. Слова були надто дрібними, щоб їх можна було прочитати. Джек засунув руку в кишеню та дістав монету, яку йому дав капітан Фаррен.

Шлунок нагадав про себе. Треба було швидше пообідати, тож хлопчик мав рухатися і знайти місце, у якому можна було б заробити на їжу. Вирішив не сходити з Мілл-роуд, принаймні поки не пройде тунель і не погляне, що за ним. Джек почимчикував уперед, а пільма, що зяяла між переплетеними кронами дерев, згущувалася з кожним його кроком.

Холодний, вогкий, насичений цегляним пилом і зораною землею тунель, здавалося, втягнув хлопчика в себе, а тоді почав стискатися навколо нього. Джек на мить злякався, гадаючи, що тунель веде його під землю – не було ніякого світла в кінці, – але тоді збагнув, що асфальт іде рівно. «УВІМКНІТЬ ФАРИ», – попереджав знак перед в'їздом. Джек врізався в цегляну стіну та відчув, як на руки йому посипалися кам'яні крихти.

– Фари, – пробурмотів він сам до себе, шкодуючи, що в нього їх немає. Імовірно, тунельдесь повертав, зрозумів хлопчик. Обережно, повільно та уважно, як сліпий з простягнутими вперед руками, ішов він уздовж стіни. Джек намацував собі шлях попереду. Коли так поведився Койот із мультиків про Дорожнього Бігуна[77 - Хитрий Койот і Дорожній Бігун – два персонажі однойменної серії короткометражних мультсеріалів «Looney Tunes» і «Merrie Melodies». З 1949 по 2012 рік було створено 48 короткометражок і один 26-хвилинний мультфільм.], його зазвичай розмазувало по капоту вантажівки.

Щось швидко зашкрябало по асфальту, і Джек завмер.

«Щур», – подумав він. Може, кролик, що скорочує шлях між полями. Але якщо вірити звукам, тварина була значно більшою.

Звук пролунав знову, десь далеко в пільмі, і Джек ступив наосліп іще один крок. Він почув, як попереду хтось вдихнув (один раз). Спинився, гадаючи, чи була то тварина? Джек притискав пучки пальців до вологої цегляної стіни, очікуючи на видих. На тварину це вже не було схоже – ані пацюк, ані кролик так глибоко не вдихали. Джек просунувся ще на кілька дюймів уперед, не бажаючи визнавати, що його лякає те, що може ховатися в тунелі.

Джек знову застиг, вчуваючи, як із мороку перед ним лунає щось схоже на тихе різке хихотіння. Мить по тому на хлопця війнув знайомий, але незрозумілий запах – грубий, мускусний, міцний.

Джек озирнувся через плече. Вхід до тунелю, тепер ледь помітний через вигин стіни, був далеко та за розмірами здавався не більшим за кролячу нірку.

– Хто тут? – погукав хлопчик. – Агов! Є тут хто? Хто-небудь?

Йому здалося, що десь далі, в тунелі, хтось зашепотів.

Він не на Територіях, нагадав собі Джек, – у найгіршому разі він нашугає якогось пса-ідіота, що забрів у прохолоду покуняти. Таким чином він урятує собаці життя, розбудивши його, перш ніж сердешного переїде машина.

– Агов, песику! – закричав Джек. – Песику!

Він миттю був винагороджений дріботінням лап через тунель. Але вони... наближалися чи віддалялися? Наслухаючи м'яке «стук, стук, стук», хлопчик не міг сказати напевне, тварина тікає чи, навпаки, накидається. Тоді вирішив, що звук може лунати в нього з-за спини, озирнувся і помітив, що пройшов надто далеко, щоб досі бачити вхід у тунель.

– Де ти, песику? – промовив малий.

Щось зашкрябало десь за фут або два позад нього. Джек стрибнув уперед і сильно забився плечем об вигин стіни.

У півтімні він запримітив силует – можливо, то був пес. Джек ступив крок і спинився настільки дезорієнтований, що йому здалося, ніби він знову повернувся на Території. Тунель повнився мускусним, ядуче тваринним запахом, і що б там до нього не рухалося – це був не пес.

Подув холодного повітря приніс йому запахи смальцю та алкоголю. Хлопчик відчував, що силует наближається.

Лише на мить Джек побачив зависле в повітрі обличчя. Воно світилося, ніби підсвічене власним дещо тьмяним, внутрішнім світлом – видовжене розгніване лице, що тільки здавалося юним, хоча насправді не було таким. Істота смерділа потом, смальцем і випивкою. Джек втиснувся в стіну і стиснув кулаки навіть тоді, коли постать уже розчинилася в півтімні.

Нажаханому Джеку раптом здалося, ніби він чує швидкі та м'які кроки, що виходять із тунелю. Він поглянув назад із півтіми, у якій перебував. Морок і тиша. Зараз тунель був порожнім. Джек засунув руки під пахви і стукнувся об цегляну стіну, удар дістався наплічнику. Через мить він знову попрямував уперед.

Джек вийшов із тунелю і вирішив поглянути на вихід. З нього не долинали жодних звуків, і

жодна дивна істота не підкралася там. Хлопчик пройшов три кроки вперед, зазирнув усередину. І його серце мало не зупинилося, бо два величезних помаранчевих ока наближалися до нього. Половину відстані між ними та Джеком вони подолали за лічені секунди. Джек не ворушився – ноги по литки занурились у асфальт. В інстинктивному бажанні затулитися від небезпеки він виставив руки долонями вперед. Очі наближались до нього, але загудів клаксон. За мить до того, як з тунелю вилетіла машина, за кермом якої сидів червонопикий чоловік і розмахував кулаком, Джек устиг відскочити з дороги.

– ЛАЙНОГОЛОООО... – долинуло з перекошеного рота.

Досі ошелешений Джек крутнувся на місці та побачив, як машина несеться вниз по схилу до селища, – імовірно, Оутлі.

4

Розташований серед безкраїх та понурих на вигляд полів, Оутлі заледве відходив від двох основних вулиць. Перша, продовження Мілл-роуд, спускалася повз величезну обшарпану будівлю, що стовбичила посеред широченного паркінгу, – фабрика, вирішив Джек, – поєднуючись із рядами старих автомобілів (обтріпані прапорці), фаст-фудних заїгравілок («Великі Цицьки Америки»), боулінг із гігантською неоновую вивіскою (БОУЛ-О-РАМА!), гастрономи та заправки. Далі Мілл-роуд перетворювалася на п'ять чи шість ділових кварталів, смугу старих двоповерхових будинків, біля яких машини паркували капотом на тротуар. Найімовірніше, що на іншій вулиці розташувалися найважливіші в Оутлі споруди – великі панельні будинки з ганками та широкими газонами. Там, де ці вулиці перетиналися, у світлі пізнього надвечір'я блимав червоним кольором світлофор. Інший світлофор, десь за вісім кварталів звідти, замиготів зеленим світлом перед високою і тьмяною будівлею, що нагадувала лікарню для душевнохворих, тож, очевидно, це була старша школа. Від цих двох вулиць неорганізовано відгалужувались маленькі будиночки, що змішувалися з незрозумілими спорудами за високими парканами з дроту.

Більшість вікон фабрики було розбито, а деякі вікнища в центрі міста забито дошками. Кучугури сміття та папірці в повітрі заповнювали бетонне подвір'я за парканом. Навіть презентабельні будинки здавалися занехаяними через вицвілу фарбу на похилених ганках. Ці будинки, напевно, належали власникам салонів, що продають старі автомобілі, які ніхто не купує.

На якусь мить Джеку навіть закортіло піти з Оутлі та попрямувати в Догтаун, де б той не розташовувався. Але тоді він згадав про тунель на Мілл-роуд, яким йому знову доведеться йти. У центрі торгового кварталу почулося гудіння клаксона, цей звук наповнив Джека нестерпним відчуттям самотності та ностальгії.

Відтоді як Джек залишив позаду тунель на Мілл-роуд і опинився перед воротами фабрики,

він ніяк не міг розслабитися. Майже третину вікон на брудно-цегляному фасаді фабрики було розбито, інші – затуляли коричневі квадратики картону. Навіть стоячи на дорозі, Джек відчував запах мастила від прокопчених пасків, вентиляторів та шестерінок. Зрештою він засунув руки в кишені та пішов униз схилом так швидко, як тільки міг.

5

Зблизька місто мало ще депресивніший вигляд, ніж з боку пагорба. Торговці старими автомобілями стояли перед вікнами своїх офісів, їм було ліньки навіть вийти надвір. Їхні пошарпані та безрадісні прапорці обвисли; колись оптимістичні плакати, що висіли вздовж потрісканого тротуару перед рядами машин із закликами: «ОДИН ВЛАСНИК! ФАНТАСТИЧНА ПОКУПКА! МАШИНА ТИЖНЯ», – пожовкли. З деяких плакатів попливло та стікало чорнило, немовби їх вимило дощем. На вулицях було лише кілька людей. Коли Джек ішов до центру міста, то побачив старигана зі впалими щоками та сірою шкірою, який намагався закотити порожній візок із магазину на бордюр. Коли хлопчик підійшов ближче, старий налякано проскрипів щось вороже, оголивши чорні, як у борсука, ясна. Він вирішив, що Джек хоче вкрасти його візок!

– Перепрошую, – сказав Джек (серце його знову забилося).

Старий намагався всім своїм незграбним тілом, захищаючи, обняти візок, повсякчас демонструючи чорні ясна.

– Перепрошую, – повторив Джек. – Я лише збирався...

– Шраааний жлодій! Шраний ЖЛОООДІЙ! – скрипів старий, і сльози потекли по його зморшкуватих щоках.

Джек хутко пішов звідти.

Двадцять років тому, в шістдесяті, Оутлі, ймовірно, процвітав. Відносна привабливість кварталу розваг на Мілл-роуд, що виходив за межі міста, була продуктом тієї епохи, коли з акціями все було гаразд, бензин був дешевим і ніхто не чув про «дискреційний прибуток»[78 - Дискреційний прибуток – прибуток, який одержують від комерційних операцій з особистою власністю (майном, коштами).], бо всього у всіх було вдосталь. Люди вкладали гроші у франшизи та маленькі магазинчики і деякий час якщо не процвітали, то були впевнені у завтрашньому дні. Ці невеличкі квартали досі зберігали непевну надію, проте у франшизних ресторанах сиділо лише кілька втомлених підлітків, що смоктали середню «Колу». У скляних вітринах численних крамничок такі самі вицвілі плакати, як і в автосалонах, повідомляли: «ПРОДАЄТЬСЯ ВСЕ! РОЗПРОДАЖ ПЕРЕД ЗАКРИТТЯМ!». Джек не бачив оголошень про вільні робочі місця, тому йшов далі.

У центрі Оутлі крізь щасливі клоунські кольори, що залишилися після шістдесятих, прозирає реальність. Джек плентався повз пропечені цегляні будинки. Наплічник дедалі важчав, а ноги гуділи ще більше. Зрештою, він би пішов у Догтаун, якби не ноги та необхідність знову пройти тунель на Мілл-роуд. Звісно, там не причаїлася людина-вовк із гарчанням – він був певен цього. Ніхто не міг розмовляти з ним у тунелі. Це ж не Території. Спершу його вразила королева, потім мертвий хлопець під возом без половини обличчя, далі Морган, а ще дерева. Але це було там, де таке можливе – де таке, імовірно, було природним. Тут природність не припускає такого несмаку.

Джек став перед довгим брудним вікном, над яким на цегляній стіні заледве можна було розібрати полущений напис «МЕБЛЕВИЙ СКЛАД». Хлопчик приклав долоню до лоба та поглянув усередину. На широкій дерев'яній підлозі диван та крісло, укриті білим простирадлом. Вони стояли на відстані п'ятнадцять футів одне від одного. Джек пішов далі вздовж будинку, міркуючи, а що, як йому доведеться просити їжу.

Десь попереду четверо чоловіків сиділи в машині перед магазином, забитим дошками. Джеку вистачило й секунди, аби помітити, що старий чорний «десото», який виглядає так, ніби зараз із нього вистрибне Бродерік Кроуфорд[79 - Бродерік Кроуфорд (1911–1986) – американський актор театру, кіно, радіо і телебачення. Один із небагатьох акторів, хто має аж дві зірки на Голлівудській алеї слави.], не має покришок. На лобовому склі виднілася жовта картка п'ять на вісім із написом «КЛУБ ГАРНОЇ ПОГОДИ». Чоловіки всередині (двоє спереду, двоє ззаду) грали в карти. Джек підступив до переднього пасажирського вікна.

– Перепрошую, – промовив він, і картяр, що сидів ближче, глипнув на нього сірим риб'ячим оком. – Ви не знаєте, де...

– Згинь, – відказав тип. Голос його звучав в'яло та здавлено, ніби раніше чоловік узагалі ніколи не розмовляв. Наполовину повернуте до Джека обличчя вкривали шрами від вугрів, а саме воно було на диво пласким. Здавалося, що хтось наступив на нього, коли чоловік був іще немовлям.

– Я тільки хотів запитати, може, ви знаєте когось, у кого я міг би попрацювати кілька днів.

– Пошукай в Техасі, – сказав чоловік з водійського сидіння, і парочка, що сиділа позаду, вибухнула сміхом, розхлюпавши пиво на руки та карти.

– Кажу тобі, малий, згинь, – буркнув плосколиций та сіроокий чоловік, котрий був найближче до хлопчика. – Інакше я особисто виб'ю з тебе все лайно.

Джек зрозумів, що це правда – якщо він залишиться тут ще одну хвилину, гнів чоловіка вийде з берегів, він вилізе з машини та поб'є його до безтями. Потім він залізе назад і відкоркує ще одне пиво. Банки з-під «Роллінг Рок»[80 - «Роллінг Рок» – світлий лагер, який випускають із 1939 року. З'явившись як місцевий напій Пенсильванії, пиво швидко набуло

популярності та стало загальнонаціональним продуктом.] валялись скрізь на підлозі: відкорковані – гамузом, нові – запаяні білими пластиковими корками. Джек відступив назад, і рибоокий відвернувся від нього.

– Напевне, справді пошукаю чогось у Техасі, – сказав він.

Хлопчик чекав, щойно він відійде, то почує, як клацнуть, відчиняючись, дверцята «десото», але почув лише, як відкоркували ще один «Роллінг Рок».

Клац! Шшшш!

Джек не зупинявся.

Він дійшов до кінця кварталу, вийшов на другу головну вулицю селища й побачив суху смужку жовтого бур'яну, з-під якого визирали фібергласові фігурки, схожі на діснеєвських оленят. Огрядна баба, стискаючи в руках мухобійку, витріщалася на нього із садової гойдалки.

Джек відвернувся від її підозрілого погляду та побачив перед собою останній покинутий цегляний будинок на Мілл-роуд. Три бетонні сходи вели до прочинених ґратчастих дверей. У довгому темному вікні світилася реклама «БУДВАЙЗЕРА», футом правіше – назва «ПИВНИЦЯ АПДАЙКА В ОУТЛІ», а кількома дюймами нижче, на жовтій картці п'ять на вісім (такій самій, як на «десото»), було написано від руки чарівні слова: «ПОТРІБЕН ПОМІЧНИК». Джек стягнув наплічник зі спини, повісив його на одну руку та піднявся сходами. На якусь мить, переходячи від утомленого сонячного світла у темряву бару, він згадав густі стебла плюща над тунелем на Мілл-роуд.

Розділ дев'ятий

Джек у мухоловці^[81 - Сарраценія (інша назва: жовта мухоловка) – рослина-хижак, що харчується комахами. Саме цю рослину мають на увазі автори твору в назві розділу.]

Вже за шістдесят годин Джек Соєр, світоглядні орієнтири якого суттєво змінилися після ризикованого переходу через тунель Оутлі в середу, перебував у холодній комірчині «Пивниці Оутлі». Свій рюкзак він ховав за барилами з «Бушем»^[82 - «Буш» – пиво американської броварної компанії «Анхойзер-Буш», яка є другим у світі виробником пива.]

які стояли в дальньому кутку кімнати, наче алюмінієві кеглі для гігантського боулінгу. Менш ніж за дві години, коли «Пивниця» нарешті зачиниться на ніч, Джек утече. І те, що він думав про це саме так – не піде, не рухатиметься далі, а саме втече – показувало, у наскільки безнадійній ситуації він опинився.

Мені було шість, шість, Джону Б. Соєру було шість, Джекі було шість. Шість.

Ця думка, вочевидь позбавлена будь-якого змісту, засіла в його голові цього вечора та постійно виринала знову. Він гадав, що це пов'язано із жахливим переляком, з відчуттям того, що навкруг нього починає стискатися коло. Він не мав жодної гадки, про що ж була ця думка, але вона все кружляла та кружляла, неначе дерев'яний коник на каруселі.

Шість. Мені було шість. Джекі Соєру було шість.

Знову й знову, по колу й по колу, летіла вона.

Комірчину від бару відділяла стіна, яка цього вечора аж вібрувала від гамору; пульсувала, неначе напнута на барабані шкіра. Ще двадцять хвилин тому це був вечір п'ятниці, коли «Текстиль Оутлі» та «Гумова фабрика Догтауна» видавали зарплатню. А тепер бар був заповнений вщерт... і навіть більше. Ліворуч від бару висів плакат: «ОДНОЧАСНЕ ПЕРЕБУВАННЯ ПОНАД 220 ЛЮДЕЙ Є ПОРУШЕННЯМ ПРАВИЛА 331 ПОЖЕЖНОГО КОДЕКСУ ОКРУГУ ДЖЕНЕСІ». Певно, по вихідних правило 331 не діяло, адже, на Джекову думку, в приміщенні зараз перебувало понад три сотні осіб, які жваво витанцьовували в ритмі кантрі-вестерну під музику гурту, що називав себе «Хлопці з долини Дженні». То був жахливий гурт, зате вони мали стіл-гітару^[83] - Стіл-гітара – особливий клас електро-та електро-акустичних гітар. Грають на ній винятково за допомогою слайда, що одягається на палець.]. «Місцеві хлопці аж трусяться за стіл-гітару, Джеку», – казав Смоукі.

– Джеку! – Лорі перекикувала звукову стіну.

Лорі була пасією Смоукі. Джек досі не знав її прізвища. Він заледве розібрав її крик через тріщання музичного автомата, який вмикали на повну гучність, доки гурт відпочивав. Джек знав, що зараз усі п'ятеро стирчали по той бік бару та жлуктили «Чорного росіянина»^[84] - «Чорний росіянин» – коктейль, що містить горілку і кавовий лікер. Дістав свою назву через період Холодної війни між США та СРСР.] за півціни. Вона просунула голову у двері комірчини. Тьмяне біляве волосся, зібране дитячими білими пластмасовими шпильками, поблискувало у світлі флуоресцентних ламп.

– Джеку, якщо ти бігом не викотиш це барило, боюся, він захоче випробувати тебе на витривалість.

– Ясно, – відказав Джек. – Скажи йому, що я зараз буду.

Шкіра на руках у нього взялася сиротами, і зовсім не через вологий холод комірчини. Зі Смоукі Апдайком краще не жартувати. Смоукі – у паперовому кухарському ковпаку на вузькій голові; Смоукі – з пластмасовими вставними щелепами, замовленими по пошті, у довершеній рівності яких було щось жаске та навіть поховальне; Смоукі – з жорстокими карими очима на тлі підстаркуватих жовто-брудних білків. Смоукі Апдайк, якому дивним, незрозумілим – а від того ще страшнішим – чином удалося перетворити хлопчика на в'язня.

Ненадовго музичний автомат змовк, але гучне ревіння натовпу тільки посилилося як компенсація тиші. Якийсь ковбой з озера Онтаріо завів гучним п'яним голосом: «Єєєєє-ХОУ!». Жінка скрикнула. Келих розбився. А тоді музичний автомат завівся знову, і звучав він, наче ракета, яка розганялася до потрібної швидкості, аби подолати земне тяжіння і полетіти на Сатурн.

Така місцина, де ідять те, що зіб'ють на дорозі.

Сирим.

Джек нахилився над одним з алюмінієвих барил і зсунув його десь на три фути. Рот скривився у гримасі болю; чоло спітніло попри пронизливий холод; спина не згиналася. Діжка зі скреготом і вищанням котилася по голому цементу. Важко дихаючи, Джек зупинився. У вухах дзвеніло.

Хлопчик підкотив до барила з «Бушем» візок, поставив його сторчма, а тоді знову підійшов до пива. Йому вдалося підняти його за дужки та пронести вперед – до візка. Та коли Джек спробував поставити вантаж, то втратив контроль: велике пивне барило важило лише на кілька фунтів менше за нього самого. Воно тяжко приземлилося на платформу візка, застелену рештками килима для пом'якшення таких приземлень. Джек одночасно намагався прилаштувати барило і вчасно забрати руки від нього. Але це робив надто повільно. Барило защемило пальці у задній частині візка. Пролунав гучний удар, та Джекові пощастило витягти звідти розпухлі й пульсуючі пальці лівої руки. Він поклав їх у рот і почав смоктати, мимовільно на очах з'явилися сльози.

Але було дещо значно гірше за прищемлені пальці: Джек почув тихе шипіння газу, що проходив крізь дренажний клапан барила. Якщо Смоукі під'єднає барило до апарата, а звідти піде піна... або, що навіть гірше, він зніме корок і пиво потужним фонтаном пирсне йому в обличчя...

Краще навіть не думати про це.

Минулої ночі, в четвер, коли він намагався притягнути Смоукі барило, воно завалилося просто на бік. Дренажний клапан вискочив і перелетів через кімнату. Білясто-золота пивна

піна потекла по підлозі комірчини до дренажної труби. Джек заляк на місці, переляканий і застиглий, байдужий до воання Смоукі. Це був не «Буш», а «Кінгсленд». Не пиво, а ель королеви.

Саме тоді Смоукі вперше вдарив його – швидкий потужний удар, який відкинув хлопчика на облуплену стіну комірчини.

– Ось твоя зарплата за сьогодні, – сказав Смоукі. – І раджу тобі ніколи більше так не робити, Джеку.

Проте найбільше у фразі «Раджу тобі ніколи більше так не робити» Джека налякав подвійний зміст: тобто в нього буде ще не одна нагода зробити таке; ніби Смоукі Апдайк упевнений, що Джек залишиться тут надовго.

– Джеку, хутчіше!

– Вже йду, – видихнув Джек. Він потягнув візок до дверей комірчини, спиною відчув ручку, повернув її та прочинив двері. Ударився об щось велике, м'яке та пружне.

– Господи, обережніше!

– Упс, вибачте, – сказав Джек.

– Я покажу тобі «упс», гівнюче! – відповів голос.

Джек дочекався, доки важкі кроки біля комірчини не стихли, а тоді знову спробував відчинити двері.

Вузький коридор пофарбовано жовтаво-зеленою фарбою. У ньому смерділо лайном, сцями та «Тайді Боулом»[85 - «Тайді Боул» – американський бренд, що випускає засоби для чищення туалету.]. То тут, то там виднілися дірки в штукатурці; нерівні графіті розповзалися стінами. Їх намалювали змучені п'яниці в очікуванні можливості скористатися «ПОЙНТЕРАМИ» чи «СЕТТЕРАМИ»[86 - «Пойнтери» і «Сеттери» – позначки на дверях туалету для чоловіків (пойнтери) і жінок (сеттери). Власне, на двері вішають картинки із зображеннями цих порід собак. Походження цих позначок суто лінгвістичне і пов'язане воно зі способом походів у туалет «по-маленькому» чоловіків (point – указувати) і жінок (sit – сидіти).]. Найбільший напис на зеленій стіні було нанесено чорним фломастером і, здавалося, він відображав усю нудьгу й безцільну злобу Оутлі: «ВІДПРАВТЕ ВСІХ АМЕРИКАНСЬКИХ НІГЕРІВ І ЖИДІВ ДО ІРАНУ».

Гамір з бару чувся навіть у комірчині; тут він скидався на величезну звукову хвилю, якій не було кінця-краю. Джек ще раз окинув місце над барилом на візку, щоб переконатися, чи не видно його наплічника.

Йому треба було тікати. Треба було. Мертвий телефон нарешті заговорив, закувавши його в капсулу з чорною кригою... це погано. А ще гіршим був Рендольф Скотт[87 - Джордж Рендольф Скотт (1898–1987) – американський актор, що за 35 років кінокар'єри з'являвся у фільмах різних жанрів, але найбільшій популярності досягнув завдяки вестернам.]. Тобто насправді той кадр не був Рендольфом Скоттом, але виглядав саме, як цей актор із фільмів п'ятдесятих. Смокі Апдайк, певно, ще гірший... хоча Джек уже не був у цьому певен. Особливо відтоді як побачив, що очі схожого на Рендольфа Скотта чоловіка змінювали колір.

Та найгірший – сам Оутлі... Щодо цього Джек був певен.

Оутлі, штат Нью-Йорк, у самому серці округу Дженесі, видавався тепер жахливою пасткою, розставленою для нього... така собі муніципальна «жовта мухоловка». «Мухоловка» – одне з природних див. Легко в неї потрапити. І майже неможливо вирватися.

2

Перед ним стояв високий чоловік із гігантським пузом, який чекав, доки звільниться вбиральня. Він перекочував з одного кутика рота до іншого пластмасову зубочистку. Джеку спало на думку, що то, певно, він ударив дверима чоловікове черево.

– Гівнюк, – повторив товстун, а тоді двері туалету різко відчинилися. Звідти вийшов чоловік. І на одну бентежну мить його очі зустрілися з Джековими. Цей чоловік скидався на Рендольфа Скотта. От тільки кінозіркою він не був: звичайнісінький різноробочий з Оутлі, що пропивав свою тижневу платню. Потім він поїде звідти на напівоплаченому «мустангу» з розхитаними дверцятами чи, може, на виплаченому на три чверті мотоциклі – великому старому «гарлеі» з наліпкою «КУПУЙ АМЕРИКАНСЬКЕ».

Його очі стали жовтими.

Ні, це твоя уява, Джеку, просто твоя уява. Він лише...

...лише різноробочий, що придивляється до тебе, бо ти новачок. Певно, він ходив до старшої школи в цьому ж містечку, грав у футбол, надув живота католицько-чірлідерці й одружився з нею, а та погладшала на шоколадках і заморожених вечереях «Стауферз»; просто один з оутлійських бовдурів, просто...

Але його очі стали жовтими.

Годі вже! Не стали!

От тільки було в ньому щось таке, що змусило Джека пригадати подію, яка трапилася, щойно він прийшов до міста... яка трапилася в темряві.

Товстун, що обізвав Джека півнюком, відсахнувся від сухореброго чоловіка в «лівайсах» і чистій білій футболці. Рендольф Скотт рушив до Джека. Його великі жилаві руки хиталися з боків.

Його очі виблискували крижаною блакиттю... а тоді почали мінітися, вкриватися плямами, світлішати.

– Малий, – мовив той, і Джек з незграбним поспіхом кинувся навітьокі, прочиняючи дупою двостулкові двері. Тепер йому було абсолютно байдуже, кого він там збивав.

Гамір оглушив його. Кенні Роджерс[88 - Кенні Роджерс (нар. 1938) – американський вокаліст, піаніст, композитор, продюсер.] жваво горлав віншувальну пісню якомусь типу на ім'я Рубен Джеймс. «Ти був з тих, хто другу щокі підставля – й удару ЖДЕ, – заявляв Кенні залі похмурих п'яниць, які ледь стояли на ногах, – і казав, що для смиренних кращий світ ГРЯДЕ!» Серед усіх присутніх Джек не бачив нікого особливо смиренного. «Пацани з долини Дженні» поверталися на сцену й знову бралися за інструменти. Усі вони, крім стил-гітариста, виглядали п'яними та збентеженими... можливо, навіть не розуміли, де перебувають. А від стил-гітариста віяло тільки нудьгою.

Ліворуч від Джека якась жінка жваво теревенила по телефону-автомату: Джек нізащо у світі не торкався би його, якби міг, навіть за тисячу доларів. Доки вона тріскотіла, п'яний супутник мацав її та запхав руки в напіврозстібнуту ковбойку[89 - Блузка-ковбойка – жіноча сорочка чоловічого фасону з відкладним коміром, накладними кишенями і невеликими погонами на плечах.]. На великому танцмайданчику човгали та вовтузилися близько сімдесяти пар, які, не надто зважаючи на бадьорий темп співаної пісні, просто тулилися одне до одного та обіймалися: руки мацали сідниці, губи зливалися воедино, піт стікав щоками і лишав великі кола під пахвами.

– Ну слава тобі Госпаді, – сказала Лорі й відчинила для нього дверцята збоку від бару.

Смоукі вже був на півдорозі до них, ставлячи на візок Глорії джин-тонік, горілку-сауер[90 - Горілка-сауер – коктейль, до складу якого входить горілка та лимонний (лаймовий) сік.] та коктейль «Чорний росіянин», єдиний конкурент пива на звання «Напій міста Оутлі».

Джек побачив, як Рендольф Скотт вийшов крізь двостулкові двері. Він зиркнув на Джека, і його блакитні очі вкотре перехопили погляд хлопчика. Він ледь кивнув, ніби хотів сказати: «Ми ще поговоримо. Таксссс серрр. Може, ми поговоримо про те, що могло чи не могло трапитися в тунелі Оутлі. Або про батогі з телячої шкіри. Чи про хворих матерів. Може, ми поговоримо про те, що ти сидітимеш в окрузі Дженесі ще довго-довго... може, аж доки ти

сам не перетворишся на стариганя, що плаче над магазинним візком. Як гадаєш, Джекі?»

Джек здригнувся.

Рендольф Скотт посміхнувся, ніби він міг бачити те тремтіння... або відчути його. А тоді він пішов геть від натовпу й задушливого повітря.

Уже за мить тонкі, але сильні пальці Смоукі вчепилися Джекові в плече: вони шукали найбільючіше місце і, як завжди, знайшли його. Ті пальці були дуже вправні в пошуку болючих точок.

– Джеку, ти маєш рухатися жвавіше, – сказав Смоукі. У його голосі майже вчувалося співчуття, от тільки пальці й далі рухалися, мацали та вгризалися в плече. Його подих пахнув рожевими «Канада Мінтс», які він постійно смоктав. Його фальшиві зуби, замовлені поштою, клацали й тріскотіли. Час від часу чулося огидне сьорбання, неначе ті зуби трохи сповзли, а він засмоктавав їх назад, на місце. – Ти маєш рухатися хутчіше, а то мені доведеться підганяти тебе. Розумієш, про що я?

– Т-так, – вичавив Джек, намагаючись не стогнати.

– Гаразд. Чудово.

На пекельно болючу мить його пальці залізли ще глибше, ще старанніше мацаючи маленький вузлик нервових закінчень. Джек таки застогнав. Це задовольнило Смоукі. Тоді він припинив.

– Допоможи мені поставити це барило, Джеку. І зробімо це швидко. Вечір п'ятниці, і люди мають пити.

– Ніч на суботу, – тупо сказав Джек.

– І тоді також. Уперед.

Джекові якось удалося допомогти Смоукі підняти барило до квадратного відділення під баром. Худі, жилаві м'язи Смоукі надималися під футболкою з логотипом «Пивниця Оутлі». Паперовий кухарський ковпак непорушно тримався на його вузькій і слизькій голові, торкаючись краєм лівої брови, неначе наперекір гравітації. Затамувавши подих, Джек дивився, як Смоукі легким ударом скинув дренажний клапан з барильця. Барило шипіло сильніше, ніж мало б... але не пінилося. Джек мовчки, рвучко видихнув.

Смоукі котив до нього порожнє барильце.

– Віднеси його назад у комірчину. А тоді прибери в туалетах. І не забувай, що я казав тобі

сьогодні вдень.

Джек усе пам'ятав. О третій по обіді пролунав свист, схожий на повітряну сирену, і Джек мало не вискочив зі своїх штанів. Лорі засміялася і сказала: «Глянь на Джека, Смоукі: гадаю, він обпісяв свої „тафскінз“»[91 - «Тафскінз» – джинси, відомі своєю надійністю. Коли вони вперше з'явилися, то позиціонувалися як дитячі штани з надійною міцністю на колінах.]. Смоукі кинув на неї короткий, похмурий погляд, а тоді жестом покликав Джека. Розповів хлопчику, що то був свисток, який сповіщав про видачу зарплатні на підприємстві «Текстиль Оутлі». Розповів, що такий самий свисток повідомляє про початок виплат на «Гумовій фабриці Догтауна», компанії, що виготовляє пляжні іграшки, надувні гумові ляльки і презервативи під назвою «Ребра екстазу». І скоро, казав він, «Пивниця Оутлі» почне заповнюватися.

– І тоді ти, я, Лорі та Глорія маємо рухатися швидко, як блискавки, – сказав Смоукі, – бо коли в п'ятницю в них заведуться грошенята, ми маємо відбити все, що недоотримали в неділю, понеділок, вівторок, середу та четвер. І коли я кажу тобі, що треба витягти барило, ти маеш виконати наказ швидше, ніж я закінчу кричати. І щопівгодини ти маеш мити чоловічий туалет. У п'ятницю ввечері хлопи блюють кожні п'ятнадцять хвилин.

– У жіночих прибираю я, – сказала Лорі, наближаючись. Її волосся скидалося на тонке хвилясте золото, а шкіра була білою, як у вампірів із книжечок коміксів. Вона чи то застудилася, чи то сиділа на кокаїні, бо постійно шморгала носом. Джек подумав, що то все ж таки застуда. Він дуже сумнівався, що в Оутлі хтось міг собі дозволити розважатися кокаїном. – Жінки не такі брудні, як чоловіки. Схожі, але все ж не зовсім.

– Заткни пельку, Лорі!

– Сам заткни, – сказала вона, і рука Смоукі здійнялася швидко, наче блискавка. Раптом почувся удар, і на блідій щоці Лорі з'явився червоний відбиток долоні Смоукі, схожий на дитяче тату. Вона захлипала... але Джек із жахом і здивуванням побачив у її очах вираз абсолютного щастя. То був погляд жінки, яка вважала таке ставлення втіленням любові та турботи.

– Не гальмуй – і в нас не буде проблем, – сказав Смоукі. – Просто не забувай мити щопівгодини та відчищати блювотиння.

Саме тоді він знову сказав Смоукі про те, що хотів би звільнитися, а Смоукі ще раз дав свою брехливу обіцянку про недільне пообіддя... та навіть не думати про це все?

Крики стали гучнішими, вибухи сміху – різкішими. З тріском зламався стілець і пролунав тремтливий крик болю. На танцмайданчику почалася бійка – вже третя за ніч. Смоукі вилаявся і проштовхався повз Джека.

– Позбудься цього барила, – кинув він.

Джек поставив порожнє барило на візок і повіз до двостулкових дверей, налякано видивляючись Рендольфа Скотта. Розгледівши його в натовпі цікавих, що спостерігають за бійкою, він трішки заспокоївся.

У комірчині він поставив порожнє барило до решти на платформу: за вечір у «Пивниці Апдайк в Оутлі» видудлили вже шість барилець пива. Зробивши це, він знову перевірів, чи на місці наплічник. Якоюсь панічною миті хлопчику здалося, що він зник, і серце гучно загупало в грудях: там був і магічний сік, і монетка з Територій, що перетворювалася у цьому світі на срібний долар. Джек рушив праворуч – чоло його вкрилося потом – і понишпорив між двома іншими барилами. Ось де він був – Джек відчував округлість пляшки Спіді крізь зелений нейлон наплічника. Серцебиття сповільнилося, але його досі трусило, а ноги були як ватні: так відчуваєшся, коли дивом уник катастрофи.

Чоловічий туалет був жахливим. Ще кілька годин тому Джек міг би виблювати тут за компанію, але тепер, здавалося, він уже звик до смороду... і чомусь саме це було найгіршим з усього. Він налив гарячої води, сипнув «Комета» та взявся шурувати мильною шваброю туди-сюди по загидженій підлозі. Думками він повертався до подій останніх кількох днів, переймаючись ними, наче тварина, що потрапила в пастку.

3

Коли Джек уперше зайшов до «Пивниці Оутлі», бар був темним, похмурым і смертельно порожнім. Музичний, для «Космічних завойовників» та пінбольні автомати були вимкнені. Єдиним джерелом світла в залі була реклама пива «Буш» над баром: електронний годинник між двома гірськими вершинами нагадував найдивніше з найможливіших НЛО.

Ледь усміхаючись, Джек підійшов до бару. Він майже опинився на місці, коли позад нього безбарвний голос промовив:

– Це бар. Неповнолітнім не можна. Що ти за один, придурку? Забирайся звідси.

Джек мало не вискочив з власних штанів. Намацав гроші в кишені та подумав, що все відбудеться так само, як і в «Золотій ложці»: він усядеться на стілець, щось замовить, а тоді запитає про роботу. Звісно, наймати на роботу дітей на кшталт нього – незаконно – принаймні без дозволу на роботу, що підписали батьки чи опікуни, – і це означало, що йому можуть платити менше за припустимий мінімум. Значно менше. Перемовини зазвичай розпочиналися з Історії № 2 – «Джек і Лихий Вітчим». Він повернувся і побачив чоловіка, що сидів сам-один у кабінці та дивився на нього з холодною і зневажливою увагою. Чоловік був сухоребрий, однак на шиї та крізь білу майку проступали натреновані м'язи. На ньому були білі мішкуваті кухарські штани. Паперовий ковпак нависав над лівою

бровою вузької, схожої на тхорячу голови. Його коротке волосся сивіло на скронях. У руках він тримав стос рахунків і калькулятор «Тексас Інструментс».

– Я бачив ваше оголошення «Потрібен помічник», – почав був Джек без великих сподівань на успіх. Цей тип не збирався його наймати, та й сам Джек не був певен, що хоче працювати на нього. Чоловік скидався на пройдисвіта.

– Отже, побачив? – перепитав чоловік у кабінці. – Певно, навчився читати в один з днів, коли не прогулював школу.

На столі лежала пачка «Філіс Черутс». Чоловік дістав одну цигарку.

– Ну я не знав, що це бар, – відказав Джек, задкуючи до дверей. Здавалося, сонячне світло просочувалося всередину крізь брудну шибку та мертво падало на підлогу, немовби «Пивниця Оутлі» розташовувалася в іншому вимірі. – Я гадав, що це... ну, знаєте, бар із грилем. Щось таке. Я піду.

– Іди сюди, – чоловікові карі очі дивилися тепер просто на нього.

– Та ні, все гаразд, – нервово сказав Джек. – Я просто...

– Іди сюди. Сідай. – Чоловік черкнув нігтем великого пальця об дерев'яний сірник і запалив сигарету. Муха, що врочисто засідала на паперовому капелюсі, відлетіла в темряву. Чоловікові очі лишилися на Джеку. – Я не покусаю тебе.

Джек повільно підійшов до кабінки, за мить зайшов усередину та сів навпроти чоловіка, охайно склавши руки. Через якихось шістдесят годин, вимиваючи туалети о пів на першу ночі, коли спітніле волосся застило очі, Джек подумав – ні, він знав напевно, – що то його власна дурнувата довірливість дозволила пастці заклацнутися, і заклацнулася вона ще тої миті, коли Джек сів навпроти Смоукі Апдайк, хоча ще й не здогадувався про це. Венерина мухоловка закривається, коли в неї потрапляють безталанні комахи; а сарраценія, з її витонченим запахом і смертельними м'якими та гладенькими стеблами, просто чекає, доки якесь летюче гівно на кшталт жука не потрапить усередину... де зрештою потоне в дощовій воді, яка назбиралася у квітці. В Оутлі сарраценія замість дощової води повнилася пивом – ось і вся різниця.

Якби він тоді втік...

Але він не втік. І, можливо, думав Джек тоді, якщо він зустрінеється з холодними карими очима, то зрештою отримає роботу. Майнет Банберрі, власниця і керівник «Золотої ложки» в Оберні, досить привітно ставилася до Джека, навіть обняла його та поцілувала, а також дала три великих сандвічі на прощання, та його не надуріш. Привітність і навіть удавана доброта не суперечили холодній зацікавленості в прибутках чи навіть у відвертій

жадібності.

Мінімальна зарплата в Нью-Йорку становила три долари сорок центів на годину: за законом, ця інформація висіла на кухні «Золотої ложки», написана на яскраво-рожевому великому плакаті. От тільки кухар швидких страв був з Гаїті та ледь-ледь розмовляв англійською. І, як гадав Джек, він точно перебував у країні нелегально. Той хлопець готував, як бог, і ніколи не допускав, щоб картопля чи молюски хоч на мить довше, ніж треба, смажились у фритюрниці. Дівчина, що допомагала місіс Банберрі в обслуговуванні клієнтів, була гарненькою, але несерйозною, та потрапила до господині за програмою для розумово відсталих із Рима. Через це про мінімальну зарплату не могло бути й мови, і шепелява неадекватна дівчина зі щирим захватом повідомила Джекові, що отримує долар і двадцять п'ять центів щогодини і всі гроші тільки її.

Сам Джек отримував півтора долара. Він сторгувався саме на таку суму, але знав, що якби місіс Банберрі не зашивалася – бо її колишній мийник посуду щойно пішов того ранку, просто вийшов випити кави та більше не повернувся, – вона б узагалі не торгувалася; сказала б йому: «Бери бакс і четвертак, малий, або йди собі далі. Це вільна країна».

А тепер, гадав він із невідомим досі цинізмом, який став частиною його нової віри в себе, перед ним місіс Банберрі в особі чоловіка. Жилаво-худий чоловік замість огрядної бабусі, нахмурений замість усміненої, але, вочевидь, такий самий, як і місіс Банберрі.

– Шукаєш роботу, га? – чоловік у білих штанах і паперовому капелюсі поклав цигарку в стару бляшану попільничку з написом «КЕМЕЛ», що був викарбуваний на денці. Муха закінчила мити лапки та полетіла геть.

– Так, сер, але як ви й сказали, це бар і все...

Тривога знову охопила його. Ті карі очі та жовті білки схвилювали його: то були очі старого котиська-мисливця, що на своєму віку бачив безліч бродячих мишей – таких як Джек.

– Ага, це моя місцина, – сказав чоловік. – Смоукі Апдайк.

Він простягнув Джекові руку. Здивований хлопчик потиснув її. То був короткий і сильний, майже болючий потиск. Тоді Смоукі послабив рукостискання... але Джекову руку не відпустив. – Ну? – запитав він.

– Га? – перепитав Джек, розуміючи, що звучить тупо та трохи налякано – він і почувався тупо і трохи налякано. А ще він хотів, щоб Апдайк відпустив його руку.

– Тебе що, предки не вчили представлятися?

Це було настільки несподівано, що Джек мало не вибовкав своє справжнє ім'я замість

того, яким користувався в «Золотій ложці», яке називав людям, які, погодившись підвезти його, цікавилися, хто він. Це ім'я – яке він звик уже вважати своїм «дорожнім іменем» – Льюїс Фаррен.

– Джек Со ... ох ... Сотель, – сказав він.

Апдайк ще на мить затримав руку малого – його карі очі лишалися непорушними, – а тоді відпустив її.

– Джек Со-ох-Сотель, – сказав він. – Мабуть, найдовше, блядь, прізвище в телефонному довіднику, еге ж, малий?

Джек зашарівся, але промовчав.

– А ти не дуже великий, – сказав Апдайк. – Гадаєш, зможеш поставити дев'яностофунтове барило з пивом на дугу й дотягнути його до ручного візка?

– Гадаю, так, – відповів Джек, не знаючи напевне, чи справді зможе. У будь-якому разі, він гадав, це не буде великою проблемою – у такому мертвому місці, як це, барила, певно, треба міняти тільки якщо пиво в попередньому барилі прокисло.

Ніби читаючи його думки, Апдайк сказав:

– Ага, зараз тут нема нікого. Та ближче до четвертої-п'ятої ми починаємо крутитися. А на вихідних бар справді переповнений. Ось тоді ти й відроблятимеш своє утримання.

– Ну я не знаю, – відказав Джек. – Скільки ви платите за роботу?

– Долар за годину, – сказав Апдайк. – Хотів би платити тобі більше, але... – Він стенув плечима та постукав по стосу рахунків. Він навіть злегка посміхнувся, ніби хотів сказати: «Бачиш, малий, в Оутлі все занепадає, наче то дешевий кишеньковий годинник, який забули завести... З 1971-го все занепадає». Та його очі не всміхалися. Вони вдивлялися в Джекове обличчя з незворушною котячою зосередженістю.

– Он як, це не дуже багато, – сказав Джек. Він говорив повільно, але думав так швидко, як тільки міг.

«Пивниця Оутлі» була домовиною: тут навіть не було жодного завалящого старого алкаша, який би жлуктив пиво біля бару та дивився «Головний госпіталь» по «ящику». Вочевидь, в Оутлі п'ють у власній машині, яка й править ім за клуб. Півтора долара – це тяжко зароблена плата, коли доводиться надиривати дупу заради них; ну, а в такому місці заробляти бакс на годину буде легко.

– Ага, – погодився Апдайк, повертаючись до калькулятора, – не дуже.

І в цьому голосі Джекові чулося: погоджуйся або йди геть, перемовин не буде.

– Може, й нормально, – сказав Джек.

– Що ж, це добре, – відказав Апдайк. – Давай одразу на чистоту. Від кого ти тікаєш і хто розшукує тебе? – Карі очі знову зосередилися на хлопчику і він мало не просвердлив у ньому дірку. – Якщо хтось у тебе на хвості, я не хочу, щоб він втручався в мое життя.

Це питання не надто похитнуло Джекову самовпевненість. Він не був найгеніальнішою дитиною в світі, та все ж мав достатньо кмітливості, аби збагнути, що не далеко дійде без другої легенди для майбутніх роботодавців. Це й була Історія № 2 – «Лихий Вітчим».

– Я з маленького містечка у Вермонті, – сказав він. – З Фендервілля. Мої мама та тато розлучилися два роки тому. Тато намагався взяти мене під опіку, але суддя віддав мене мамі. Вони зазвичай чинять так.

– Фігово вони чинять. – Апдайк повернувся до своїх рахунків і так низько схилився над калькулятором, що мало не торкався носом кнопок. І все одно Джек вважав, що чоловік слухає.

– Так-от, тато поїхав у Чикаго та влаштувався там на заводі на роботу, – вів далі Джек. – Він пише мені щотижня, але більше не приїжджає з минулого року, коли Обрі побив його. Обрі – це...

– Твій вітчим, – сказав Апдайк, і на якусь мить Джекові очі звузилися і до нього повернулася початкова недовіра. У голосі Апдайка не було співчуття. Більше того, здавалося, що Апдайк мало не насміхався з нього, ніби він знав, що вся ця історія – насправді лише одна велика бабусина казка.

– Ага, – підтвердив Джек. – Мама вийшла за нього півтора року тому. Він постійно гамселив мене.

– Сумно, Джеку. Дуже сумно. – Тепер Апдайк підвів очі, в яких світилися сарказм і недовіра. – Тож тепер ти йдеш до Міста Сонця[92 - Місто Сонця – один із нікнеймів Чикаго.], де ви з татком житимете довго й щасливо.

– Ну так, я сподіваюся на це, – сказав Джек і враз відчув прилив натхнення. – Я точно знаю, що мій справжній тато ніколи б не підвісив мене за шию в комірчині. – Він відтягнув горло футболки, показуючи слід на шиї. Він уже тьмянів. А коли Джек працював у «Золотій ложці», шрам ще був яскравим, огидного червоно-фіолетового кольору – наче логотип. От тільки в «Золотій ложці» хлопчик не мав нагоди продемонструвати цю позначку. Звісно, то

був слід, залишений коренем, який ледь не вичавив із нього життя в тому, іншому, світі.

Винагородою для нього було те, як очі Смоукі Апдайка вражено чи навіть шоковано розширилися. Він нахилився вперед, розкидавши кілька жовтих і рожевих папірців.

– Святий Ісусе, малий, – сказав він. – Це наробив твій вітчим?

– От тоді я й вирішив тікати.

– А він не збирається заявитися сюди в пошуках свого авто, мотоцикла, гаманця чи гръобаної заначки наркоти?

Джек похитав головою.

Смоукі ще з хвилю подивився на Джека, а тоді натиснув на калькуляторі кнопку «Вимкнути».

– Ходімо до комірчини, малий, – сказав він.

– Чому?

– Я хочу побачити, чи ти справді можеш поставити на вісь одне з тих барилець. Якщо ти можеш притягти барило, коли воно буде мені потрібно, отримаеш роботу.

4

На радість Смоукі Апдайка, Джек показав, що здатен поставити на обідок одне з великих барил, прокотити його до візка та поставити на платформу. Хлопчик навіть удав, що це досить просто, – він випустить барило й отримає в ніс лише наступного дня.

– Ну що ж, не так уже й погано, – сказав Апдайк. – Ти ще не доріс до цієї роботи та, можливо, заробиш собі срану грижу, але то вже твої проблеми.

Він сказав Джекові, що той може братися до роботи опівдні та працювати до першої ночі (чи, звісно, доки тобі стане сил). Апдайк казав, що зарплату Джек отримуватиме щовечора після закриття. Готівкою.

Коли вони повернулися до зали, там була Лорі, вбрана у темно-сині баскетбольні шорти – такі короткі, що з-під них виглядали краї її віскозних трусиків – і блузку без рукавів, вочевидь куплену в «Маммот Марті»[93 - «Маммот Марті» – мережа магазинів товарів зі зниженими цінами.] в Батавії. Її тонке біляве волосся було зачесане назад і фіксувалося пластмасовими шпильками. Вона палила «Пел Мел», і вологий край сигарети був щедро

змащений губною помадою. Велике срібне розп'яття висіло в неї між грудьми.

– Це Джек, – сказав Смоукі. – Можеш прибрати з вікна оголошення «Потрібен помічник».

– Тікай, малий, – сказала Лорі. – Ти ще маєш час.

– Закрий ібало.

– Змусь мене.

Апдайк вдарив її по заду, але не грайливо і з любов'ю, а досить сильно, щоб вона стукнулася об м'яку оббивку барної стійки. Джек кліпнув і згадав звук Озмондового батога.

– Великий чоловік, – сказала Лорі. В її очах заблищали сльози, і все ж таки жінка виглядала задоволеною, ніби так все й мало бути.

Джекова тривога стала чіткішою, гострішою... готовою от-от перетворитися на страх.

– Не варто зважати на нас, мальку, – сказала Лорі й рушила повз нього до оголошення на вікні. – Все буде гаразд.

– Його звати Джек, а не мальок, – сказав Смоукі. Він повернувся назад до кабінки, де «проводив співбесіду» з Джеком, і взявся збирати рахунки. – Мальок – це, блядь, дитина риби. Тебе хіба не вчили в школі? Ну, приготуй цьому мальку кілька бургерів. Йому опівдні виходити на роботу.

Вона прибрала з вікна вивіску «ПОТРІБЕН ПОМІЧНИК» і поклала її за музичним автоматом з таким виглядом, ніби робила це вже багато разів. Проходячи повз Джека, вона підморгнула йому.

Задзеленчав телефон.

Усі троє повернулися до нього, захоплені зненацька різким звуком. На якусь мить апарат видавався Джекові чорним слимаком, що причепився до стіни. То була дуже дивна мить, ніби вирвана з часу та простору. Він устиг роздивитися блідість шкіри Лорі: єдиною барвою на її щоках були червонуваті плямки – спогад про підліткові прищі. Устиг вивчити жорстокі, потаємні риси обличчя Смоукі Апдайка та помітити вени, набряклі на довгих чоловікових руках. Побачив жовтувату табличку над телефоном із написом: «ПРОХАННЯ ОБМЕЖУВАТИ СВОЇ ДЗВІНКИ ТРЬОМА ХВИЛИНАМИ».

Телефон усе дзвонив і дзвонив, розриваючи тишу.

Раптом перелякавшись, Джек подумав: «Це за мною. Довга відстань... довга, ДОВГА

відстань».

– Візьми слухавку, Лорі, – сказав Апдайк. – Ти що, загальмована?

Лорі пішла до телефону.

– «Пивниця Оутлі», – сказала вона слабким, кволим голосом. Тоді прислухалася. – Алло? Алло?.. Блядь.

Вона з грюкотом кинула слухавку.

– Там нікого. Діти. Часом вони цікавляться, чи нема в нас «Принца Альберта» в бляшанці[94 - Один із популярних жартів для телефонного хуліганства. Жартівник телефонує до крамниці й запитує, чи є «Принц Альберт» у бляшанці. Коли продавець, котрий не підозрює ні про що, відповідає «так» (тому що тютюн зазвичай фасували в бляшані банки, хоча були й інші варіанти), жартівник казав на те: «Тоді чому б вам не випустити його?» або «Краще випустить його, поки він не задихнувся»]. Які бургери ти любиш, мальок?

– Джек! – заволав Апдайк.

– Джек, гаразд, гаразд, Джек. Які бургери ти любиш, Джеку?

Джек сказав, і Лорі приготувала їх – середньо просмажені, саме такі, як треба, гарячі з китайською гірчицею та бермудською цибулею. Він проковтнув їжу та запив усе склянкою молока. Його тривога розвіялася разом із голодом. Дітлахи, як сказала вона. Та все ж його погляд час від часу повертався до телефону – хлопчику було цікаво.

5

Коли пробило четверту, двері відчинилися – ніби та абсолютна порожнеча бару слугувала лише привабливою декорацією, що мала на меті заманити Джека всередину, подібно до невинної на вигляд сарраценії зі смачним запахом – і з дюжину чоловіків у робочому одязі повільно зайшли сюди. Лорі увімкнула музичний автомат, пінбол та «Космічних завойовників». Дехто з чоловіків гучно привітався зі Смоукі, що посміхався своїм ехидним осміхом, виставляючи напоказ великий набір замовлених поштою зубів. Більшість замовили пиво. Двое чи трое – «Чорного росіянина». Один із них, член клубу «Хорошої погоди» (Джек був майже певен щодо цього), – кидав четвертаки в музичний автомат, викликаючи голоси Мікі Джиллі[95 - Мікі Лерой Джиллі (нар. 1936) – американський кантрі-музикант, співак, композитор і піаніст. За версією журналу «People», є одним із найпопулярніших музикантів у США, бо має в активі 17 хітів № 1, а також зірку на Голлівудській алеї слави.], Едді Реббіта[96 - Едді Реббіт (1941–1998) – американський

гітарист, співак і композитор музики кантрі.], Вейлона Дженнінгза[97 - Вейлон Дженнінгз (1937–2002) – американський співак, один із найпопулярніших музикантів кантрі. Він сформував гурт «The Texas Longhorns».] та інших. Смоукі наказав йому взяти з комірчини відро зі шваброю та помити танцмайданчик перед сценою, що самотньо стояла, очікуючи на вечір п'ятниці та «Хлопців з долини Дженні». А коли підлога висохне, Смоукі хотів, щоб Джек наніс на неї «Пледж»[98 - «Пледж» – очищувальний засіб.].

– Ти зрозумієш, що роботу виконано, коли побачиш власне усміхнене відображення на підлозі, – сказав Смоукі.

6

Ось так і розпочалася його служба в «Пивниці Апдайка в Оутлі».

Ближче до четвертої-п'ятої ми починаємо крутитися.

Ну, якщо чесно, не міг він сказати, що Смоукі аж надто збрехав йому. До миті, коли він, поївши, відсунув тарілку та почав працювати, бар був порожнім. Але до шостої вечора в пивницю натовклося з п'ятдесят відвідувачів, і дебела офіціантка Глорія прийшла на роботу. Деякі клієнти зустрічали її криками та тюгуканням. Глорія приєдналася до Лорі та взялася розносити кілька карафок вина, багато «Чорного росіянина» і океани пива.

Окрім барил з «Бушем», Джек витягував один за одним ящики з пляшками пива. Там, звісно ж, був «Будвайзер», а також деякі улюблені завсідниками місцеві марки: «Дженесі», «Ютіка Клаб», а також «Роллінг Рок». Руки хлопчика почали вкриватися мозолями, а спина боліла.

Між відвідуванням комірчини за ящиками пляшкового пива та походами туди ж, щоб «витягти мені барило, Джеку» (фраза, яка вже викликала в нього мало не тваринний жах), хлопчик повертався на танцмайданчик зі шваброю, відром та великою пляшкою «Пледжа». Одного разу прямісінько над його головою пролетіла порожня пивна пляшка, дивом оминувши лише на кілька дюймів. Джек відхилився, і його серце забилося швидше, коли пляшка розбилася об стіну. Смоукі вивів п'яного хулігана з бару, оцирившись фальшивими крокодиличими зубиськами. Коли Джек визирнув у вікно, то побачив, що п'яниця з такою силою гамселив лічильник на стоянці, що з нього вискочив червоний прапорець «ПОРУШЕННЯ».

– Ходи сюди, Джеку! – нетерпляче покликав Смоукі з бару. – Тебе ж не зачепило, правда? То прибири цей безлад!

За півгодини Смоукі послав його в чоловічий туалет. Обдовбаний чоловік середнього віку зі стрижкою в стилі Джо Пайна[99 - Джо Пайн (1924–1970) – американський теле-і

радіоведучий, який одним із перших запровадив агресивну тактику поведінки з гостем програми, яка передбачала суперечки із запрошеним та аудиторією.] стояв біля одного з двох засипаних льодом[100 - Один із найдешевших способів автоматичного зливу.] пісуарів. Однією рукою він тримався за стіну, а другою розмахував великим необрізаним членом. Калюжа блювоти парувала між його широко розставленими робочими черевиками.

– Поприбирай тут, малий, – сказав чоловік і, похитуючись, пішов назад до дверей. По дорозі він так поплескав Джека по спині, що той мало не впав. – Чоловік має звільняти місце, як тільки зможе, еге ж?

Джек дочекався, доки двері зачиняться, а тоді не міг більше стримувати себе.

Він виблював у єдину в барі кабінку, де побачив просто перед собою незмиті та нудотно смердючі випорожнення останнього відвідувача. Джек виблював усе, що лишалось від його вечері, кілька разів хапливо вдихнув, а тоді виблював знову. Навпомацки він знайшов кнопку змиву та тремкими руками натиснув на неї. Вейлон і Віллі нудно гули за стіною, виспівуючи щось про Лакенбах, штат Техас[101 - Waylon Jennings – Luckenbach, Texas («Back to the Basics of Love»), пісня 1977 року.]

Раптом перед ним постало мамине обличчя, прекрасніше, ніж у будь-якому з її фільмів. Її великі темні очі відображали сум. Він побачив її зовсім саму в номері «Альгамбри», а забута цигарка тліла в попільничці біля неї. Мама плакала. Плакала за ним. Його серце заболіло так сильно, що він, здавалося, ладен був померти від любові до неї і бажання опинитися поряд, знову потрапити в те життя, де не було потвор у тунелях, жінок, які чомусь хочуть, аби їх били та змушували плакати, чоловіків, що блювали між власними ногами, доки сцяти. Він хотів бути з нею та ненавидів Спіді Паркера чорною ненавистю за те, що він скерував його на цю жахливу західну дорогу.

Цієї миті все, що лишалось від його віри в себе, було знищено – знищено остаточно та навіки. Свідоме мислення було затьмарене глибинним, первісним, дитячим криком: «Я хочу до мами. Благаю, Боже, я хочу до МАМИ...»

Він вийшов з кабінки на тремтячих, ватних ногах, думаючи лише: «Ну все, з мене досить, на хер тебе, Спіді. Цей хлопчик повертається додому. І називай це як хочеш». Тієї миті він не думав про те, що його матір, можливо, помирає. У ту мить невисловленого болю в ньому був тільки він сам, Джек, і підсвідомо він почувався загнаною твариною, яку може вполювати будь-який хижак: олень, кролик, вивірка, бурундук. Тієї миті він з легкістю дав би їй померти від раку, що розпускав свої метастази від легень і по всьому тілу, аби лишень вона обняла його, поцілувала перед сном і сказала не вмикати в ліжку бісів приймач або не читати з ліхтариком під ковдрою півночі.

Він уперся долонями в стіну та помалу опанував себе. Цей самоконтроль був несвідомою

мобілізацією мозку, успадкованою від Філа Сойера та Лілі Кавано. Так, він припустився помилки, але назад не піде. Території були справжніми, може, Талісман також існував. Він не збирався вбивати матір легкодухістю.

Джек набрав у відро гарячої води з крану в комірчині та прибрав весь бруд.

Коли він знову зайшов до зали, було вже пів на одинадцяті і натовп у барі зменшився: Оутлі – робітниче містечко, і місцеві п'яниці-робітники рано поверталися додому в будні дні.

Лорі сказала:

– Ти блідий, як смерть, Джеку. Все гаразд?

– Як гадаєш, мені можна імбирного елю? – запитав він.

Вона принесла йому склянку і Джек випив її, закінчуючи натирати танцмайданчик. За п'ятнадцять хвилин до півночі Смоукі знову послав його в комірчину «витягти барило». Джек ледь-ледь впорався із завданням. Ще за годину Смоукі крикнув людям, що час завершувати. Лорі вимкнула музичний автомат – Дік Керлесс помер з довгим, протяжним стогоном попри кілька млявих вигуків протесту. Глорія вимкнула автомати, зодягнулася у светр (рожевий, як цукерки «Канада Мінтс», які постійно їв Смоукі; рожевий, як фальшиві ясна його щелеп) і пішла. Смоукі почав вимикати світло та випроваджувати останніх чотирьох-п'ятьох клієнтів за двері.

– Добре, Джеку, – сказав він, коли вони пішли. – Ти добре попрацював. Звісно, можна й краще, але ти непогано почав. Можеш поспати в комірчині.

Замість того щоб попросити свою платню (яку Смоукі, до речі, не запропонував), Джек поплентався до комірчини; настільки втомлений, що зараз він скидався на зменшену копію тих п'яниць, яких щойно випхали з бару.

У комірчині він побачив Лорі, що сиділа навпочіпки в кутку – через цю позу її баскетбольні шорти задерлися непристойно високо – й на мить Джек подумав з тупою тривогою, що вона залізла в його рюкзак. А тоді побачив, як вона клала кілька ковдр на шар мішків з-під яблук. Лорі також поклала маленьку атласну подушечку з написом «НЬЮ-ЙОРКСЬКА ВСЕСВІТНЯ ВИСТАВКА» збоку.

– Вирішила облаштувати тобі маленьке гніздечко, мальку, – сказала вона.

– Дякую, – відповів Джек. То був простий, імпровізований акт доброти, та Джекові здавалося, що він ось-ось заллється слізьми. Натомість він посміхнувся. – Дуже дякую, Лорі.

– Нема за що. Тобі буде тут добре, Джеку. Смоукі не такий уже й поганий. Як пізнаєш його поближче, зрозумієш, що зовсім він не поганий. – Вона сказала це з несвідомою печаллю, ніби хотіла, щоб усе було саме так.

– Може, й непоганий, – відказав на те Джек, а тоді імпульсивно додав: – Але завтра я піду. Гадаю, Оутлі просто не для мене.

– Може, й підеш, Джеку... А може, надумаєш трішки залишитися. Чому б тобі не відкласти рішення до завтра?

У цій маленькій промові було щось напружене й неприродне – в ній не лишалося і краплі тієї щирої усмішки, з якою вона сказала йому: «Вирішила облаштувати тобі маленьке гніздечко». Джек звернув на це увагу, але почувався надто стомленим, щоб якось відреагувати.

– Добре, побачимо, – сказав він.

– Звісно, – погодилася Лорі, рухаючись до дверей. Вона послала йому повітряний поцілунок з брудної долоні. – Добраніч, Джеку.

– Добраніч.

Він уже почав знімати сорочку... а тоді відмовився від цієї ідеї та вирішив зняти лише кросівки. Комірчина була холодною, навіть крижаною. Джек сів на мішки та взявся розплутувати шнурівки; скинув один кросівок, потім другий. Він уже ладен був лягти на сувенір Лорі з Нью-Йоркської Всесвітньої виставки – та заснув би ще до того, як його голова торкнеться подушки, – коли в барі знову пролунав телефонний дзвінок, розриваючи тишу, вдираючись у неї – і нагадуючи Джекові про гнучке, брудно-сіре коріння, про батоги та двоголових поні.

Дзелень-дзелень-дзелень у тиші, у мертвій тиші.

Дзелень-дзелень-дзелень, значно пізніше від того, як дітлахи, що запитували про «Принца Альберта» в бляшанці, полягали спати. Дзелень-дзелень-дзелень: «Привіт, Джекі, це Морган, і я відчув тебе в моєму лісі, ти, маленьке кмітливе лайно, я ВІДЧУВ тебе в моєму лісі, і як тобі взагалі спало на думку, що у своєму світі ти будеш у безпеці? Там теж мої ліси. Останній шанс, Джекі. Повертайся додому, або ми висилаємо війська. І в тебе не буде жодного шансу. У тебе не буде...»

Джек підвівся і побіг по підлозі комірчини в самих шкарпетках. Здавалося, все його тіло вкрив колючий холодний піт.

Він зі скрипом прочинив двері. Дзелень-дзелень-дзелень-дзелень.

А тоді нарешті:

– Алло, «Пивниця Оутлі». І краще б вам сказати щось хороше, – пролунав голос Смоукі.
Пауза. – Алло? – Ще одна пауза. – Від'їбись!

Смоукі з грюкотом кинув слухавку, і Джек чув, як Апдайк пішов до сходів, що вели до маленької квартирки на другому поверсі, де вони з Лорі жили.

7

Джек недовіжливо перевів погляд із зеленого бланку в лівій руці на маленький стосик банкнот – усі по одному долару – і дріб'язок у правій. То була одинадцята година наступного ранку. Ранок четверга, й Джек попросив заробітну плату.

– А це що? – запитав він, досі не готовий повірити власним очам.

– Ти можеш прочитати, – відповів Смоукі, – і можеш порахувати. Ти все ще не такий вправний, як мені хотілося б – принаймні досі, – але досить кмітливий.

Так Джек і сидів, тримаючи в одній руці зелений бланк, а в другій – гроші. Тупа злість пульсувала в його голові, мов вена. Зелений бланк називався «ГОСТЬОВИМ ЧЕКОМ». Місіс Банберрі в «Золотій ложці» використовувала такі самі папірці. Там було написано:

1 гмбргр \$1,35

1 гмбргр \$1,35

1 влк млк 0,55

1 імб ель 0,55

Податок 0,30

Внизу великими цифрами було зазначено суму – \$4,10 – і обведено її. Джек заробив дев'ять доларів за роботу з четвертої по обіді до першої ночі. Смоукі вирахував майже половину заробітку – у правій руці хлопчик тримав чотири долари та дев'яносто центів.

Джек розлючено підвів очі – спершу на Лорі, яка дивилася кудись убік, немовби трохи заклопотана, а тоді на Смоукі, який спокійнісінько зиркнув на нього у відповідь.

– Це шахрайство, – делікатно сказав він.

– Джеку, це неправда. Глянь на ціни в меню...

– Я не про це кажу, і ви чудово знаєте, що я маю на увазі.

Лорі злегка відступила, ніби чекала, що Смоукі добряче відгамселить його... але Смоукі тільки дивився на Джека з жахливою терплячістю.

– Я ж навіть не брав з тебе за ліжко, правда ж?

– Ліжко! – заволав Джек, відчуваючи, як кров приливає йому до щік. – Надзвичайне ліжко! Порізані мішки на бетонній підлозі! Нічого собі ліжко! Я б подивився, як би ти спробував брати за нього гроші, брудний шахраю!

Лорі злякано скрикнула та зиркнула на Смоукі... але той лише сидів у кабінці навпроти Джека. Густий блакитний дим «Чірут» звивався між ними. Новий паперовий ковпак з'їхав наперед на вузькій голові Смоукі.

– Ми обговорювали можливість ночівлі, – зазначив Смоукі. – Ти запитував, чи найм на роботу передбачає це. Я сказав, що так. Про їжу ми нічого не говорили. Якби ми порушили це питання, то, може, щось би й вигоріло. А може, й ні. Важливо те, що ти не запитував про це, тож нарікай тепер тільки на себе.

Джека трусило, і він сів, злі сльози застигли в його очах. Він спробував був заговорити, та з горла долинув лише тихий здавлений стогін. Він буквально кипів від люті й не міг говорити.

– Звісно, якщо ти хочеш зараз обговорити знижки на їжу для працівників...

– Ідіть до біса! – вичавив нарешті Джек, підвівши вгору руку з чотирма доларами та жменькою дріб'язку. – Будете вчити іншого малька, що прийде сюди, як дбати про свої інтереси! Я йду від вас!

Він перейшов через залу в напрямку дверей і, попри злість, знав – не просто гадав, а точно знав, – що він не вийде на тротуар.

– Джеку.

Він доторкнувся до ручки дверей, думав уже схопити та повернути її – але той голос не терпів заперечень і повнився загрозою. Хлопчик опустив руку та повернувся, і злість

покинула його. Раптом він відчув себе старим і зморшкуватим. Лорі пішла за барну стійку і підмітала та мугикала щось собі під ніс. Вочевидь, вона вирішила, що Смоукі не планував гамселити Джека кулаками, а оскільки решта не мала значення, то все було гаразд.

– Ти ж не хочеш лишити мене без підмоги на вихідні, коли тут будуть цілі натовпи.

– Я хочу піти звідси. Ви надурили мене.

– Ні, сер, – сказав Смоукі. – Я все пояснив. Якщо хтось і підмочив тобі репутацію, то тільки ти сам, Джеку. Тепер ми могли б обговорити твоє харчування: п'ятдесятивідсоткова знижка на їжу і, можливо, безкоштовна содова. Я ніколи не йшов на такі поступки юним помічникам, яких час від часу наймаю, але ці вихідні мають бути особливо людними через усіх тих приїжджих робітників, що прибули в округ збирати яблука. І ти мені сподобався, Джеку. Тому я і не віддухопелив тебе, коли ти підвищив на мене голос, хоча, певно, мав би. Але ти потрібен мені на вихідні.

Джек відчув, як швидко в ньому нарастає, а тоді знову вгамовується лютя.

– А якщо я все одно піду? – запитав він. – У мене є п'ять доларів прибутку, а можливість вибратися з цього гівняного містечка не гірша за премію.

Смоукі дивився на Джека та продовжував ехидно осміхатися йому, а тоді сказав:

– Пам'ятаєш, як ти вчора ходив у чоловічий туалет прибирати після одного типа, що виблював вечерю?

Джек кивнув.

– Пам'ятаєш, як він виглядав?

– Стрижка іжак. Штани хакі. То й що?

– То Землекоп Етвелл. Його справжнє ім'я Карлтон, але він десять років керував міськими цвинтарями, тому всі називають його Землекопом. То було... десь двадцять чи тридцять років тому. Він пішов у міські копи, ще коли Ніксона[102 - Річард Ніксон – 37-й Президент Сполучених Штатів Америки, обраний на посаду 1969 року.] обрали президентом. А тепер він Начальник поліції.

Смоукі підняв «Чірут», дмухнув на цигарку, а тоді знову поглянув на Джека.

– Ми із Землекопом давні друзі, – сказав Смоукі. – І якщо ти підеш на вулицю просто зараз, Джеку, не можу обіцяти, що в тебе не буде проблем із Землекопом. Може закінчитися тим, що тебе повернуть додому. Або тебе відрядять збирати яблука в міські

сади: містечку Оутлі належать... ага, гадаю, сорок акрів добрих дарів. А може, все закінчиться побиттям. Або... я чув, старий Землекоп любить діток на дорозі. Особливо хлопчиків.

Джек подумав про той, схожий на булаву, пеніс. Його почало нудити й морозити водночас.

– Тут ти, так би мовити, під моїм крилом, – сказав Смоукі. – А щойно ти вийдеш на вулицю, звідки мені знати? Землекоп може їздити будь-де. Може, ти вийдеш за межі міста навіть не спітнівши, але, з іншого боку, будь-якої миті біля тебе може пригальмувати великий «плімут», у якому він їздить. Землекоп не надто кмітливий, але часом у нього з'являється нюх. Або... хтось може повідомити йому про це.

За баром Лорі мила посуд. Вона висушила руки, увімкнула радіо та почала наспівувати разом із приймачем стару пісню «Степпенвулфів»[103 - «Степпенвулф» («Steppenwolf») – канадський рок-гурт, заснований у Торонто 1967 року. Основні напрями – блюз-рок та хард-рок. Назву для гурту придумав менеджер, запозичивши її в Германа Гессе.].

– Ось що я тобі скажу, – сказав Смоукі. – Лишайся тут, Джеку. Попрацюй на вихідних. А тоді я посаджу тебе у свій пікап і сам вивезу за межі міста. Як тобі таке? Ти виберешся звідси у неділю вдень з майже тридцятьма гробаними баксами в гаманці, яких по приходу сюди в тебе не було. І поїдеш з думкою про те, що Оутлі не таке вже й погане місце. Що скажеш?

Джек глянув у карі очі з жовтими білками та тоненькими червоними прожилками. Звернув увагу на широку щирю посмішку Смоукі, підкреслену вставними зубами. Навіть відчув дивне та моторошне дежавю, коли побачив, що муха знову прилетіла на кухарський ковпак, поважно всілася і взялася мити свої тоненькі, ніби волосинки, передні лапки.

Джек підозрював, що Смоукі знає, що він знає, що всі слова Смоукі – це брехня, та йому було байдуже. Пропрацювавши до ранку в суботу та в неділю, Джек, певно, спатиме в неділю до другої по обіді. Смоукі скаже, що не може відвезти Джека, бо той прокинувся надто пізно; а тепер він, Смоукі, зайнятий, бо дивиться матч між «Колтс» і «Петріотс»[104 - Суперництво між «Колтс» («Indianapolis Colts») і «Петріотс» («New England Patriots») вважається одним із найвідоміших в історії американського футболу. Воно розпочалося 1970 року й триває донині.]. А сам Джек не тільки буде надто втомленим, щоб кудись іти, а й боятиметься, що Смоукі на певний час втратить інтерес до «Колтс» і «Петріотс» та зателефонує своєму доброму другу Землекопу Етвеллу, щоб сказати: «Він іде вниз по Мілл-роуд просто зараз. Землекопе, друже, чому б тобі не схопити його там? І приїжджай сюди на другу частину гри. З мене безкоштовне пиво, але не блуй у мій пісуар, доки не повернеш малого назад».

Це був перший сценарій. Інші варіанти, які спадали йому на думку, були трохи інакшими, але закінчувалися однаково.

Посмішка Апдайка стала трішки ширшою.

Розділ десятий

Елрой

1

Коли мені було шість...

У барі, який дві попередні ночі вже затихав у цей час, гульня тільки розгорялася, наче відвідувачі збиралися зустріти тут світанок. Джек помітив, що два столи зникли – стали жертвами кулачного бою, що почався саме перед його останнім походом до нужника. Тепер там, де колись були столи, танцювали люди.

– Саме вчасно, – сказав Смоукі Джекові, що, хитаючись, протягнув ящик уздовж усієї барної стійки та поставив біля холодильної камери. – Постав це тут і шуруй назад за клятим «Бадом». Ти мав його принести першим.

– Лорі не казала...

Гарячий, нестерпний біль пронизав ногу, коли Смоукі опустив важкий черевик на кросівок Джека. Хлопчик приглушено скрикнув, а в очах запекло від сліз.

– Стули пельку, – гаркнув Смоукі, – Лорі не відрізняє гівно від «Шіноли»[105 - «Шінола» – американська компанія, яка в першій половині XX століття була популярним виробником кремів для взуття.], а ти досить кмітливий, аби це розуміти. Повертайся назад і притягни мені ящик «Бада».

Хлопчик пішов до комори, припадаючи на ногу, яку придушив Смоукі, й міркуючи, що в нього, можливо, зламані деякі пальці. Цілком можливо. Голова гуділа від диму, галасу та схожих на скавуління ритмів «Хлопців з долини Дженні», двоє з яких на сцені явно хиталися. Свідомість свердлила єдина думка: не можна чекати до закриття. Він справді міг не витримати так довго. Якщо Оутлі – в'язниця, а «Пивниця Оутлі» – його камера, то втома була таким самим тюремним наглядачем, як і Смоукі, а може, навіть суворішим.

Попри свої хвилювання щодо того, якими будуть тут Території, чарівний сік здавався

дедалі найнадійнішим засобом для втечі. Він міг би ковтнути і перенестися... і якби йому там удалося пройти на захід принаймні милю (чи дві щонайбільше), то ковтнув би ще трохи й повернувся б у США далеко за межами цього жакного містечка – може, десь біля Бушвіла чи навіть Пемброка.

Коли мені було шість, коли Джекі було шість, коли...

Він знайшов «Бад» і знову потягнув його крізь двері... а там стояв і витріщався на нього високий м'язистий ковбой із довгими руками, який скидався на Рендольфа Скотта.

– Здоров, Джеку, – сказав він, і Джек з наростаючим жахом помітив, що очі чоловіка були жовтими, наче курячі лапи. – Хіба тобі не казали забиратися геть? Ти погано слухав, так?

Джек стояв з ящиком «Бада», що відтягував руки, і вдивлявся у ті жовті очі, та раптом неприємна думка пробилася в його голову: ось хто тоді причаївся в тунелі – ця людина-потвора з мертвими жовтими очима.

– Облиш мене, – слова зірвалися з уст з крижаним шепотом.

Чоловік підійшов ближче.

– Ти вже мав би піти геть.

Джек спробував відступити... але тепер він стояв під стіною, і ковбой, що нагадував Рендольфа Скотта, нахилився до нього. Джек відчув у його подиху запах зогнилого м'яса.

2

У четвер між полуднем, коли Джек узявся до роботи, і четвертою дня, коли після роботи усілякий люд завалювався в «Пивницю», платний телефон із повідомленням «ПРОХАННЯ ОБМЕЖУВАТИ СВОЇ ДЗВІНКИ ТРЬОМА ХВИЛИНАМИ» дзвонив двічі.

Коли він задзеленчав уперше, Джек узагалі не відчув жодного страху – виявилося, що то дзвонив адвокат з «Юнайтед Фандс».

Двома годинами по тому, коли Джек збирав останні пляшки з попереднього вечора, телефон почав дзижчати знову. Цього разу хлопчик закинув голову, наче тварина, що відчула пожежу в сухому лісі... от тільки його охопив не вогонь, а холод. Джек повернув голову до телефону, що стояв за якихось чотири фути від місця його роботи, почув, як хрумкнули хребці в шиї. Він гадав, що побачить автомат, забитий кригою, кригою, що сочиться крізь чорну пластмасову коробку телефону, висовується крізь отвори в слухавці, а з мікрофона лізуть тонкі, як стрижні олівців, бурульки: вони звисають з диска набору,

стирчать з піддону для повернення монет.

Але то був лише телефон, а весь холод і смерть ховалися всередині.

Наче загіпнотизований, хлопчик витріщався на нього.

– Джеку, – загорлав Смоукі. – Візьми ти ту кляту слухавку. За що я, блядь, тобі плачу?

* * *

Джек поглянув у бік Смоукі з таким відчаєм, наче був загнаною в кут твариною... але той дивився на нього, зціпивши губи; вираз обличчя – «мій терпець скоро урветься»: такий самий, що і перед тим, як він врізав Лорі. Джек побрів до телефону, навряд чи усвідомлюючи, що його ноги рухаються. Він заходив дедалі глибше й глибше в ту капсулу холоду, відчуваючи, як на руках виступають сироти, а в носі потріскують крижинки.

Хлопчик потягнувся і схопився за телефон. Рука заніміла.

Підніс слухавку до вуха. Воно також заніміло.

– «Пивниця Оутлі», – промовив він у мертву пітьму, і тепер уже й рот занімів.

Голос, що долинув звідти, був надламаним, хрипким кваканням чогось давно померлого, якогось створіння, не баченого ніким із живих. Його вигляд звів би людину з розуму або вбив би, залишивши з бурульками, що звисають з губ, та виряченими очима з катарактами криги.

– Джеку, – прошепотів зі слухавки щербатий, тріскучий голос, і в хлопчика заніміло обличчя. Так буває, коли треба провести важкий день у стоматологічному кріслі, а лікар ввів зовелику дозу новокаїну. – Пензлюй додому, Джеку.

Дуже здалеку, наче з відстані у світлові роки, хлопчик почув власний голос, що повторював:

– «Пивниця Оутлі». Є там хто? Алло?.. Алло?..

Так нестерпно холодно. У нього заніміло горло. Вдихнув – і легені теж ніби замерзли. Скоро серцеві камери перетворюються на кригу й він просто звалиться трупом.

Морозний голос шепотів:

– Із самотнім хлопчиком, Джеку, на дорозі може трапитися багато поганого. Спитай кого

завгодно.

Джек швидким незграбним рухом повісив слухавку. Він прибрав руку, а тоді вирячився на телефон.

– Знову той кретин, Джеку? – спитала Лорі. Її голос також линув здалеку... але все-таки здавався трохи ближчим, ніж його власний кількома секундами раніше. Світ повертався на місце. На слухавці таксофону хлопчик запримітив відбиток своєї долоні, навколо якого лежала іскриста паморозь. Поки він дивився, паморозь розтанула та побігла краплями вниз по чорному пластику.

3

То був вечір четверга, коли Джек уперше зіткнувся з Рендольфом Скоттом. Людей зібралось дещо менше, ніж у вечір середи – так завжди буває за день до зарплати, – проте клієнтів вистачало, щоб забити барну стійку та до краю заповнити столики та кабінки. Мешканці сільської місцевості, де плуги давно іржавіли, закинуті в сараях; люди, які, певно, хотіли бути фермерами, але забули, як це робиться. Насправді, багато хто з них носив кепки з емблемою «Джон Дір»[106 - «Джон Дір» – компанія, що є одним зі світових лідерів у сфері агропромислового машинобудування, заснована 1837 року.], але, на думку Джека, не так уже й багато людей тут почувалися б комфортно за кермом трактора. Серед них були чоловіки, що ходили в сірих, коричневих, зелених чіносах[107 - Штани-чіноси – вільні м'які штани з міцної легкої бавовни або льону.]; чоловіки з іменами, вишитими золотою ниткою на синіх сорочках; чоловіки в тупоносих черевиках «Дінго» або величезних та важких «Сурвайвзах»[108 - «Сурвайвзи» – надміцні черевики, які виготовляла компанія «Herman Survivors»]. Ці чоловіки носили ключі на пасках. Обличчя цих чоловіків вкривали зморшки, але не від сміху – уста у всіх були похмурими. Ці чоловіки носили ковбойські капелюхи, і Джек помітив, що принаймні восьmero за барною стійкою були викапаними Чарлзами Деніелсами[109 - Чарлз Деніелс (нар. 1936) – американський співак, автор пісень, що спеціалізувався на музиці кантрі та південній рок-музиці. Найвідоміший хіт – «The Devil Went Down to Georgia».] з реклами жувального тютюну. Та ці чоловіки тютюн не жували, а смалили цигарки, і то багато.

Джек витирав випуклу кришку музичного автомата, коли прийшов Землекоп Етвелл. Автомат не працював; по кабельному крутили гру «Янкіз»[110 - «Нью-Йорк Янкіз» («New York Yankees») – бейсбольна команда, що базується у Нью-Йорку. Команда є членом Східного Дивізіону, Американської бейсбольної ліги та Головної бейсбольної ліги. Цікаво, що саме ця команда – головний суперник улюбленої команди Стівена Кінга «Бостон Ред Сокс»]., і ніхто за барною стійкою не відводив погляду від екрана. Минулої ночі Етвелл вдягнувся в типовий для Оутлі спортивний костюм (чіноси, сорочка кольору хакі з купою ручок в одній із нагрудних кишень, робочі чоботи зі сталевими носачами). Цього разу він був у блакитній поліційній формі. Великий пістолет із дерев'яними накладками на руків'я

висів у кобурі на скрипучому шкіряному ремені. Чоловік зиркнув на Джека, той згадав слова Смоукі: «Я чув, старий Землекоп любить діток на дорозі. Особливо хлопчиків», – і здригнувся, наче чимось завинив. Землекоп Етвелл повільно та широко ощирився.

– Вирішив трохи тут повештатися, хлопче?

– Так, сер, – пробурмотів Джек і плюхнув ще «Віндекса» на випуклу кришку автомата, хоч вона й так уже була чистою. Хлопчик просто чекав, коли Етвелл піде. Через деякий час він так і зробив. Джек вирішив поглянути, як жирний коп прямує до бару... і саме тоді чоловік з лівого краю стійки обернувся і втупився поглядом у хлопця.

«Рендольф Скотт, – раптом подумав Джек, – ось на кого він схожий».

Та попри суворі й безкомпромісні риси обличчя, справжній Рендольф Скотт мав вигляд беззаперечного героя; грубі лінії – лише частина здатного на посмішку обличчя. А цей чоловік виглядав занудженим і трохи божевільним.

Справді наляканий, Джек збагнув, що чоловік дивиться на нього, на Джека. Не просто повернувся під час реклами, щоб поглянути, хто ще є в барі, а повернувся поглянути на Джека. Хлопчик зрозумів, що так воно і є.

Кінець ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=24150160&from=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

notes

Примітки

1

«Пригоди Гекльберрі Фінна» («Adventures Of Huckleberry Finn») – популярний роман Марка Твена, уперше опублікований у грудні 1884 року. Епіграфи цитовано за виданням: Твен М. Пригоди Тома Соєра. Пригоди Гекльберрі Фінна / Марк Твен. – К.: Веселка, 1990. (Тут і далі прим. пер.)

2

Автори прозоро натякають на передостанній рядок роману Марка Твена «Пригоди Гекльберрі Фінна»: «Мабуть, доведеться мені вшитися на індіанську територію...»

3

День Пам'яті і День Праці – національні свята в США. День Пам'яті (Memorial Day) відзначають щорічно в останній понеділок травня. День присвячено пам'яті американських військовослужбовців, що загинули у всіх війнах і збройних конфліктах, в яких США брали участь. Багато американців вважають День Пам'яті фактичним початком літа. Традиційно у цей день відбуваються сімейні застілля, пікніки, спортивні змагання. День Праці (Labor Day) – відзначається першого понеділка вересня. Цього дня розпочинається навчання в школах.

4

«Бешки» – фільми категорії «Б», тобто малобюджетні трешеві стрічки.

5

Натяк на оповідання Генрі Джеймса «Велике хороше місце» («The Great Good Place»).

6

Аболіціонізм – рух кінця XVIII – початку XIX століття за скасування рабовласництва в США.

7

Деніел Вебстер (1782–1852) – американський політичний діяч, державний секретар США, сенатор, член Палати представників.

8

I-95 (Interstate 95) – головне шосе Східного узбережжя США, що тягнеться берегом Атлантичного океану від штату Флорида до Нової Англії. I-95 обслуговує головні міста країни, такі як Вашингтон та Нью-Йорк на півночі та пляжні райони Оутер Бенкс та Маямі-Біч на півдні.

9

Джордж Роберт «Боб» Ньюгарт (1929–1978) – американський актор і комедіант, лауреат премій «Греммі» (1961), «Золотий глобус» (1962) та «Еммі» (2013).

10

«Орбіз» («Arby's Restaurant Group, Inc.») – друга за величиною в США мережа фастфудів, що спеціалізується на сандвічах. Налічує понад 3400 закладів.

11

Бібоп, Бі-боп, або просто боп (англ. bebop) – джазовий стиль, що розвинувся на початку 1940-х. Він відкриває період сучасного джазу та докорінно відрізняється від попередніх стилів. Для бібопу характерним є унісонне проведення теми на початку та наприкінці композиції

12

Римшот – удар барабанною паличкою по ободу барабана.

13

Севіл Ров – одна з вулиць у центральному кварталі Лондона – Мейфейрі. Відома численними ательє з індивідуального шиття чоловічих костюмів. А ще на Севіл Ров, 1, розташована штаб-квартира Королівського географічного товариства, а по сусідству, на Севіл Ров, 3, студія звукозапису, на даху якої відіграли свій останній концерт «Бітлз» 30 січня 1969 року.

14

«Сержант Ф'юрі Лють та його Горласті Командос» («Sgt. Fury and his Howling Commandos») – серія коміксів про вигаданий підрозділ армії США часів Другої світової війни, яку видавала «Marvel Comics у» 1963–1981 роках.

15

Один із шахрайських методів лікування раку, що набув особливої популярності в першій половині XX століття.

16

Лейденська банка – найперше відоме втілення електричного конденсатора. Прототип сучасної батарейки.

17

«Сакс» – один із дорогих бутиків у районі Беверлі-Гілз у Лос-Анджелесі, популярний серед голлівудських зірок.

18

«Десото» («DeSoto») – марка автомобілів, розроблених «Chrysler». Їх випускали в США з 1928 по 1961 рік. Емблема «DeSoto» містить стилізоване зображення іспанського конкістадора Ернандо де Сото.

19

Ральф Лорен (нар. 1939) – американський модельєр і бізнесмен, удостоєний титулу «Легенда моди» Радою дизайнерів США.

20

Рой Голстон Фровік (1932–1990) – американський дизайнер, який сягнув піку слави у 1970-ті роки.

21

«Танкерей» – відома марка дуже дорогого джину, яка з'явилася на початку XIX століття. Традиційно подається в круглих пляшках, схожих на пожежні гідранти, що накачували воду для першої винокурні.

22

«Карлтон» – марка цигарок, яку виготовляла компанія «Браун і Вільямсон». Відрізняються низьким рівнем нікотину. На сьогоднішній день марка припинила своє існування.

23

Джиммі Свагерт (нар. 1935) – американський пастор-п'ятдесятник (одна з протестантських сект), теле-і радіопроповідник. Його шоу було особливо популярним у 1980-х. Однак популярність різко впала, коли 1988 року його спіймали на вживанні наркотиків та регулярних візитах до повій.

24

Преподобний Айк (1935–2009) – американський священик, телеєвангеліст. Проповідував Євангеліє Процвітання (класичну для протестантства концепцію стосовно того, що фінансова забезпеченість є свідченням Божої ласки).

25

«Сутінкова зона» («The Twilight Zone») – культовий американський серіал. Фантастична телеантологія – у серіалі відсутній наскрізний сюжет, кожна серія є екранізацією певного короткого оповідання. Цей серіал одним із перших показав глядачам «серйозну фантастику». Серед сценаристів були Рей Бредбері, Річард Метісон, Стівен Кінг, Гарлан Еллісон, Джордж Мартін, Роберт Мак-Камон, Артур Кларк, Роберт Сільверберг, Роджер Желязни. Серіал пережив три реінкарнації (1959–1964; 1985–1989; 2002–2003) та одну повнометражну екранізацію, продюсером якої виступив Стівен Спілберг.

26

Юджин (Джин) Бертрам Крупа (1909–1973) – американський барабанник-віртуоз, зірка «свінгової ери». Відомий своїм дуже енергійним і яскравим стилем.

27

«Головний Госпіталь» («General Hospital») – американська мильна опера, що демонструється з 1963 року по сьогоднішній день. Входить до Книги рекордів Гіннеса як третя найдовша мильна опера в США.

28

Спіро Теодор Агню (1918–1996) – віце-президент США від Республіканської партії з 1969 по 1973 рік в адміністрації Річарда Ніксона.

29

«Усе, що ми є» («All the Things You Are») – пісня 1939 року, написана Джеромом Керном та Оскаром Гаммерштайном. Серед відомих виконавців – Глен Міллер, Френк Сінатра, Елла Фітцджеральд і Майкл Джексон.

30

«Понтіак» («Pontiac») – американська марка легкових автомобілів, що існувала з 1926 по 2010 рік.

31

Імовірно, автоалюзія на роман Стівена Кінга «Очі дракона», антагоніст якого Рендал Флегг мав у домашніх улюбленцях двоголового папугу.

32

«Тутсі Ролл» («Tootsie Roll») – шоколадна цукерка, яку виготовляють у США з 1896 року.

33

«Кленет» («Clenet») – виробник рідкісних автомобілів класу «люкс». Вони поєднували ретро-дизайн (кінець 1930-х) із сучасними (як на час випуску) технологіями. Авто випускали лімітованою серією з 1970 по 1980 роки.

34

«Топпер» («Torper») – американський фантастичний ситком (1953–1955), який базувався на фільмі 1937 року «Топпер», за двома романами Торна Сміта. У центрі сюжету – консервативний і нудний віце-президент банку Космо Топпер, який оселився разом із родиною в будинку з привидами.

35

Спіді цитує рядки з пісні «Ella Speed», що належить до негритянського фольклору початку ХХ століття. У центрі сюжету – окторонка (людина, що має 1/8 негритянської крові) Елла Спід, заміжня жінка, котра стала повією, та її коханець, Луїс «Бугай» Мартін, італійський іммігрант.

36

Спіді повсякчас плутає ім'я Слоута й кумедно перекручує його. Іноді його мовні покручі мають додатковий підтекст. Наприклад, «гроут» – дрібна монета (англ.).

37

«Накинь і виграй» – популярна ярмаркова гра, мета якої – з певної відстані накинути кільце на приз.

38

«Променад» («Boardwalk») – одна з головних туристичних принад Атлантик-Сіті. Збудований іще в 1870-х роках дерев'яний поміст на узбережжі океану. Вздовж набережної розташовані казино, бутики та сувенірні крамнички.

39

Морська камка – вид морських трав, що ростуть на узбережжях Північної Америки та Євразії.

40

«Мандри мене ждуть» («Gotta Travel On») – пісня американського кантрі-співака Біллі Граммера, яка 1959 року опинилася на верхівці чартів як кантрі, так і поп-музики.

41

Двуликий Янус – один із римських богів. Уявлення про нього із часом зазнавало значних змін. Спершу він був богом сонця і світла, який уранці відчиняв небесну браму, випускаючи день, а ввечері зачиняв її. Згодом він став богом входів та виходів; покровителем мандрівників. Зображували Януса чоловіком із двома обличчями, одне з яких вважали зверненим у минуле, а друге – в майбутнє. У сучасній фразеології дволикий Янус – лицемірна людина.

42

Ключовий рядок пісні «You Run Your Mouth and I'll Run My Business» Луї Томаса Джордана (Louis Thomas Jordan) – афроамериканського блюзмена, джазмена, саксофоніста.

43

Біфокальні окуляри – тип окулярів для людей, яким потрібна корекція зору для різних відстаней. Заміняють дві пари окулярів: дозволяють бачити як близько, так і здалеку.

44

Гертруда Стайн (1874–1946) – американська письменниця-авангардистка, що прожила більшу частину життя у Франції. Наведений у романі рядок – перифраз відомої цитати Г. Стайн «Rose is a rose is a rose is a rose», значення якої – всі речі такі, як є, як їх не називай.

45

«Ренд Мак-Неллі» – американська компанія, що спеціалізується на виробництві карт доріг, атласів, путівників та глобусів. Заснована 1856 року.

46

Медіатор, або плектр, – кісткова, пластмасова або металева пластинка, гусяче перо або кільце з «кігтем», що надягається на палець. За допомогою плектра захиплюють струни на музичних інструментах.

47

Перифраз Юліани Норвіцької, англійської релігійної відлюдниці (1342–1416), шанованої римо-католицькою, англіканською та лютеранською церквами.

48

Маріна дель Рей – фешенебельний район Лос-Анджелеса.

49

«Ді-Джел» – марка препарату, що нейтралізує кислотність шлункового соку.

50

«21» («21 Club») – ресторан на Мангеттені, заснований 1921 року, колишній спікізі (ресторан, де за часів сухого закону можна було придбати спиртне). У цьому ресторані обідали всі президенти США, починаючи з Франкліна Рузвельта, окрім Джорджа Буша-молодшого. Також це улюблене місце голлівудських зірок.

51

«Сторк Клуб» – нічний клуб у Нью-Йорку на Мангеттені, який існував з 1929 по 1965 рік. Був одним із найпрестижніших клубів світу.

52

Дейв Брубек (1920–2012) – американський джазовий композитор, аранжувальник, піаніст. Видатний представник кул-джазу («прохолодний», або «каліфорнійський», джаз 1950–1960 років).

53

Еролл Гарнер (1921–1977) – американський джазовий піаніст, керівник ансамблю, композитор. Новатор і віртуоз джазового роялю. Його називали «людиною з сорока пальцями».

54

«Віллідж Вангвард» («Village Vanguard») – відомий джазовий клуб, розташований на Сьомій авеню в Нью-Йорку. Клуб засновано 1935 року Максом Гордоном.

55

«За зачиненими дверима» («Huis clos») – п'єса Жана Поля Сартра 1943 року.

56

«Вольпон, або Лис» («Volpone») – п'єса Бена Джонсона 1607 року.

57

Англійською мовою прізвища головних персонажів пишуться так: Sawyer та Sloat.

58

«Лос-Анджелес Доджерс» – американська бейсбольна команда, що базується в Лос-Анджелесі, штат Каліфорнія. Команду, яка є членом Західного Дивізіону, Національної бейсбольної ліги, Головної бейсбольної ліги, було засновано 1883 року.

59

«Чавез Ревайн» – домашній стадіон бейсбольної команди «Доджерс», названий на честь Джуліана Чавеза, лос-анджелеського міського діяча XIX століття.

60

Техніколор – один із засобів отримання кольорового кінематографічного і фотографічного зображення, винайдений 1917 року. Як система кінозйомки техніколор полягав у одночасному використанні кількох кіноплівок. Найбільшої досконалості система досягла в «триплівковому» процесі.

61

«Крайслер» – американський автомобільний виробник, штаб-квартиру якого розташовано в передмісті Детройта. Корпорація «Крайслер» з'явилася 1925 року.

62

Органді – надзвичайно жорстка прозора тканина з дрібновізерунчатим плетивом. Використовується для оздоблення суконь, жабо.

63

РКО («РКО Pictures») – одна з п'яти студій класичного Голлівуда, заснована 1928 року. Спеціалізувалася на недорогих фільмах категорії «В», зокрема фільмах жахів. Але найвизначніший внесок студії – «Громадянин Кейн» Орсона Веллса і ранні фільми-нуар.

64

Gauche – незграбний, безглуздий, абсурдний (фр.).

65

Менестрель-шоу – форма американського народного театру XIX століття, в якому загримовані під афроамериканців білі актори розігравали комічні сцени з життя негрів, а також виконували стилізовану музику й танці африканських рабів.

66

Шетлендський поні – один із найдрібніших представників поні, що сформувався на Шетлендських островах на півночі Шотландії. Зріст поні – від 71 до 107 см.

67

Гримучник лісовий – отруйна змія з родини гадюкових. Живе на скелястих плоскогір'ях із розрідженими чагарниками.

68

Старий Бейлі – традиційна назва центрального кримінального суду в Лондоні.

69

Чарлз Міллз Менсон – американський злочинець, серійний убивця. У 1960-х роках очолював культову гіпі-комуну, членів якої спонукав до низки гучних та жорстоких убивств в околицях Лос-Анджелеса в Каліфорнії, зокрема до вбивства дружини Романа Поланські. Цікаво, що відомий музикант Мерілін Менсон «позичив» прізвище саме в цього серійного вбивці, а ім'я – у Мерілін Монро.

70

Джигс (1929–1938) – шимпанзе, який грав роль Чіти у голлівудських фільмах 1930-х років про Тарзана.

71

Гамельнський щуролов – персонаж середньовічної німецької легенди, що оповідає про музиканта, якого ошукав магістрат міста Гамельн. Чиновники відмовилися виплатити винагороду за позбавлення міста від щурів. Музика помстився: за допомогою чаклунства вивів за собою міських дітей, які потім загинули.

72

Драматург сер Вільям Швенк Гілберт (1836–1911) та композитор сер Артур Сеймур Салліван (1842–1900) – англійські автори, що створили в другій половині XIX століття чотирнадцять комічних опер. Їхні твори популярні навіть сьогодні.

73

«Даямонд Рео» та «Петербілт» – американські автомобільні компанії, що спеціалізуються на виготовленні вантажівок.

74

«ЮПС» («UPS») – американська компанія, що спеціалізується на експрес-доставці та логістиці. Одна з провідних поштових компаній у світі (представлена також в Україні).

75

Баньян – рослина, гілки і стовбур якої здатні утворювати множинне повітряне коріння. Упродовж зростання коріння сягає землі й пагони перетворюються на додаткові стовбури. Одне дерево може мати кілька сотень стовбурів і розростатися на значну площу. До родини баньянових належать фікуси.

76

Догтаун – собаче містечко (англ.).

77

Хитрий Койот і Дорожній Бігун – два персонажі однойменної серії короткометражних мультсеріалів «Looney Tunes» і «Merrie Melodies». З 1949 по 2012 рік було створено 48 короткометражок і один 26-хвилинний мультфільм.

78

Дискреційний прибуток – прибуток, який одержують від комерційних операцій з особистою власністю (майном, коштами).

79

Бродерік Кроуфорд (1911–1986) – американський актор театру, кіно, радіо і телебачення. Один із небагатьох акторів, хто має аж дві зірки на Голлівудській алеї слави.

80

«Роллінг Рок» – світлий лагер, який випускають із 1939 року. З'явившись як місцевий напій Пенсильванії, пиво швидко набуло популярності та стало загальнонаціональним продуктом.

81

Сарраценія (інша назва: жовта мухоловка) – рослина-хижак, що харчується комахами.

Саме цю рослину мають на увазі автори твору в назві розділу.

82

«Буш» – пиво американської броварної компанії «Анхойзер-Буш», яка є другим у світі виробником пива.

83

Стіл-гітара – особливий клас електро-та електро-акустичних гітар. Грають на ній винятково за допомогою слайда, що одягається на палець.

84

«Чорний росіянин» – коктейль, що містить горілку і кавовий лікер. Дістав свою назву через період Холодної війни між США та СРСР.

85

«Тайді Боул» – американський бренд, що випускає засоби для чищення туалету.

86

«Пойнтери» і «Сеттери» – позначки на дверях туалету для чоловіків (пойнтери) і жінок (сеттери). Власне, на двері вішають картинки із зображеннями цих порід собак. Походження цих позначок суто лінгвістичне і пов'язане воно зі способом походів у туалет «по-маленькому» чоловіків (point – указувати) і жінок (sit – сидіти).

87

Джордж Рендольф Скотт (1898–1987) – американський актор, що за 35 років кінокар'єри з'являвся у фільмах різних жанрів, але найбільшій популярності досягнув завдяки вестернам.

88

Кенні Роджерс (нар. 1938) – американський вокаліст, піаніст, композитор, продюсер.

89

Блузка-ковбойка – жіноча сорочка чоловічого фасону з відкладним коміром, накладними кишенями і невеликими погонами на плечах.

90

Горілка-сауер – коктейль, до складу якого входить горілка та лимонний (лаймовий) сік.

91

«Тафскінз» – джинси, відомі своєю надійністю. Коли вони вперше з'явилися, то позиціонувалися як дитячі штани з надійною міцністю на колінах.

92

Місто Сонця – один із нікнеймів Чикаго.

93

«Маммот Марті» – мережа магазинів товарів зі зниженими цінами.

94

Один із популярних жартів для телефонного хуліганства. Жартівник телефонує до крамниці й запитує, чи є «Принц Альберт» у бляшанці. Коли продавець, котрий не підозрює ні про що, відповідає «так» (тому що тютюн зазвичай фасували в бляшані банки, хоча були й інші варіанти), жартівник казав на те: «Тоді чому б вам не випустити його?» або «Краще випустить його, поки він не задихнувся».

95

Мікі Лерой Джиллі (нар. 1936) – американський кантрі-музикант, співак, композитор і піаніст. За версією журналу «People», є одним із найпопулярніших музикантів у США, бо має в активі 17 хітів № 1, а також зірку на Голлівудській алеї слави.

96

Едді Реббіт (1941–1998) – американський гітарист, співак і композитор музики кантрі.

97

Вейлон Дженнінгз (1937–2002) – американський співак, один із найпопулярніших музикантів кантрі. Він сформував гурт «The Texas Longhorns».

98

«Пледж» – очищувальний засіб.

99

Джо Пайн (1924–1970) – американський теле-і радіоведучий, який одним із перших запровадив агресивну тактику поведінки з гостем програми, яка передбачала суперечки із запрошеним та аудиторією.

100

Один із найдешевших способів автоматичного зливу.

101

Waylon Jennings – Luckenbach, Texas («Back to the Basics of Love»), пісня 1977 року.

102

Річард Ніксон – 37-й Президент Сполучених Штатів Америки, обраний на посаду 1969 року.

103

«Степпенвульф» («Steppenwolf») – канадський рок-гурт, заснований у Торонто 1967 року. Основні напрями – блюз-рок та хард-рок. Назву для гурту придумав менеджер, запозичивши її в Германа Гессе.

104

Суперництво між «Колтс» («Indianapolis Colts») і «Петріотс» («New England Patriots») вважається одним із найвідоміших в історії американського футболу. Воно розпочалося 1970 року й триває донині.

105

«Шінола» – американська компанія, яка в першій половині XX століття була популярним виробником кремів для взуття.

106

«Джон Дір» – компанія, що є одним зі світових лідерів у сфері агропромислового машинобудування, заснована 1837 року.

107

Штани-чіноси – вільні м'які штани з міцної легкої бавовни або льону.

108

«Сурвайвзи» – надміцні черевики, які виготовляла компанія «Herman Survivors».

109

Чарлз Деніелс (нар. 1936) – американський співак, автор пісень, що спеціалізувався на музиці кантрі та південній рок-музиці. Найвідоміший хіт – «The Devil Went Down to Georgia».

110

«Нью-Йорк Янкіз» («New York Yankees») – бейсбольна команда, що базується у Нью-Йорку. Команда є членом Східного Дивізіону, Американської бейсбольної ліги та Головної бейсбольної ліги. Цікаво, що саме ця команда – головний суперник улюбленої команди Стівена Кінга «Бостон Ред Сокс».